

karanlık kitaplık

GUSTAV MEYRINK

yeşil surat

ithaki

Çeviren:
Damla Meşeli

"Boğucu, Kafkaesk bir gizem ve belirsizlik atmosferi."
—*Franz Rottensteiner*

Gustav Meyrink, doğaüstü unsurlara yer veren Avrupalı yazarlar arasında benzerlerinden sıyrılıp çağa damga vuran, ele aldığı okült konuları modern zamanların meselesi hâline getirmekte usta bir isim. Ünlü ilk romanı *Golem*'den sonra 1916'da yayımlanan ikinci romanı *Yeşil Surat*, hem yazıldığı Birinci Dünya Savaşı yıllarının panoramasını çiziyor hem de gündelik hayatın içine sızan mistik ve büyülü olayların ne kadar korkunç yerlere varabileceğini gösteren, dinsel sembollerle yüklü, düşsel bir hikâye anlatıyor.

Amsterdam'ın kalabalığından kaçmak için esrarengiz bir "Bilmeceler Dükkânı"na giren Fortunat Hauberrisser bir an için derin bir uykuya dalar fakat uyanmasıyla birlikte tüm hayatı değişir. Bu dükkânda karşılaştığı tekinsiz bir adam, onun hem düşlerine hem de gerçekliğine musallat olur.

Ka[illegible]aydınlanma, ölümcül bir uyanış...

www.ithaki.com.tr
ithaki
9 786258 327977
/ithakiyayinlari

GUSTAV MEYRINK

Gustav Meyrink, bir Alman soylusu ve bir aktristin gayrimeşru oğlu olarak 1868'de Viyana'da dünyaya geldi. Daha sonra Münih ve Prag'da yaşadı. Meyrink, dönemin entelektüel çevrelerinde aranan bir isimdi. Çevirmenlik de yapan Meyrink, Charles Dickens'ın ve Rudyard Kipling'in eserlerini Almancaya çevirdi.

Erken dönem kısa öykülerinde grotesk bir üslup benimseyen yazar, okült inançlar ve Doğu mistisizmi ile tanışmasının ardından giderek bu tarzı benimsedi. 1932'de hayata veda etti. Önemli eserleri arasında *Golem, Batı Penceresinin Meleği, Walpurgis Gecesi, Kardinal Napellus* bulunmaktadır.

Yeşil Surat

Gustav Meyrink
Orijinal Adı: *Das grüne Gesicht*

İthaki Yayınları - 2267
Karanlık Kitaplık - 60

Yayın Yönetmeni: *Alican Saygı Ortanca*
Sanat Yönetmeni: *Hamdi Akçay*

Dizi Editörü: *Yankı Enki*
Yayıma Hazırlayan: *Su Akaydın*
Düzelti: *Yankı Enki*
Kapak Tasarımı: *Hamdi Akçay*
Grafik Uygulama: *B. Elif Balkın*
1. Baskı, Kasım 2022, İstanbul

ISBN: 978-625-8327-97-7

Sertifika No: 63989

Türkçe Çeviri © Damla Meşeli, 2022
© İthaki, 2022

Yayıncının yazılı izni olmaksızın alıntı yapılamaz.

İthaki™ İthaki Yayıncılık Basın Sanayi ve Ticaret A. Ş.'nin tescilli markasıdır.
Caferağa Mah. Neşe Sok. 1907 Apt. No: 31 Moda, Kadıköy-İstanbul
Tel: (0216) 348 36 97 Faks: (0216) 449 98 34
editor@ithaki.com.tr www.ithaki.com.tr www.ilknokta.com

Kapak, İç Baskı: Deniz Ofset Matbaacılık
Maltepe Mah. Hastane Yolu Sok. No: 1/6, Zeytinburnu-İstanbul
Tel: (0212) 613 30 06 denizmatbaamucellit@gmail.com
Sertifika No: 48625

karanlık kitaplık

Gustav Meyrink

Yeşil Surat

Almanca aslından çeviren
Damla Meşeli

ithaki

Birinci Bölüm

Jodenbreestraat'taki* kaldırımda biraz kararsız duran zarif giyimli yabancı, çaprazındaki dükkânın siyah tabelasında dikkat çekici derecede süslü beyaz harflerle yazılmış garip yazıyı okudu:

Chidher Yeşil'in
Bilmeceler Dükkânı

Biraz merakından biraz da Hollandalılara özgü bir nezaketsizlikle etrafını saran ve Amsterdam'ın bu bölgesinde pek nadir görülen frakına, parlak silindir şapkasına ve eldivenlerine göz diken kalabalığın hedefinden kaçınmak için köpeklerin çektiği sebze arabalarının arasından geçerek yolun karşı tarafına yöneldi. Ellerini kendilerine büyük gelen şekilsiz mavi kanvas pantolonlarının ceplerine sokmuş, sırtları kambur, mideleri içeriye çökük, kısa boylu iki sokak çocuğu ayaklarını sürüyerek peşine takıldı. Çocuklar bandanalarının düğümüne ince pipolarını takmışlardı ve tahta ayakkabılar giyiyorlardı.

Chidher Yeşil'in dükkânı bir kemer misali binanın etrafını sarıyor, ön tarafta ve iki yanında ara sokaklara uzanan camla kaplı bir çıkıntı yapıyordu. Binanın tozlu, cansız pencerelerine bakılacak olursa, arkasından muhtemelen ticaret için kullanılan kanallardan birinin geçtiği bir tür depo olduğu anlaşılıyordu. Basık bir küp şek-

* Jodenbreestraat ("Büyük Yahudi Caddesi") Amsterdam şehrinin merkezinde bir caddenin ismidir. *–çn*

linde olan yapı, yıllar içinde taştan kemerlerine kadar torfa gömülmüş karanlık, dikdörtgen bir kulenin üst kısmına benziyordu. Taş kemerlerin yerini cam veranda almıştı.

Vitrinin tam ortasında, kırmızı bezle kaplı bir kaidenin üzerinde, dişlerinin arasında bir maça ası tutan, koyu sarı renkte kâğıt hamurundan yapılma bir kafatası duruyordu. Burun deliklerinin altında kalan üst çene kemiğinin normalden daha uzun olması ve şakaklarındaki girintilerle göz yuvalarının siyah mürekkeple boyanmış olması kafatasına doğaüstü bir görünüm kazandırıyordu.

Kafatasının üzerinde, "Het Delpsche Orakel, of de stemm uit het Geesteryk"* yazıyordu.

Bir zincir gibi birbirine geçirilmiş büyük pirinç halkalar tavandan sarkıyor, şatafatlı kartpostallardan oluşan çelenkleri taşıyorlardı. Bu kartpostallarda siğille kaplı yüzleriyle ve dudaklarında asma kilitlerle kayınvalideler ya da süpürgelerini tehdit edercesine havaya kaldırmış eşler resmedilmişti. Şeffaf, renkli kâğıtlardan yapılmış başka kartpostallar ve üzerlerinde de açık seçik sabahlıklar giymiş dolgun vücutlu genç kadınlar vardı. Bu kartpostallarda "Tegen het licht te bekijken. Voor Gourmands"** yazıyordu.

Üzerindeki etikette "Ünlü Hamburg Sekizlisi" yazan kelepçelerin yanı sıra dizilmiş Mısır rüya kitapları, sahte tahtakuruları ve hamamböcekleri (barda yanınızdaki adamın bira bardağına atmak için), salladıkça titreşen kauçuk burunlar, kırmızı bir sıvıyla doldurulmuş imbik şeklinde cam şişeler ("Lezzetli Aşk Termometresi – Kadınlar karşı koyamayacaklar), zar fincanları, bozuk paralarla dolu kâseler, bıyık altına takılabilen kurt dişleri ("Kompartımanda Dehşet" – seyahat eden tüccar beyefendilerin tren yolculuklarında kalıcı dostluklar kurmaları için birebir) görülebiliyordu. Tüm bu curcunanın üzerinde her şeyi takdis edercesine uzanan, mat siyah duvardan fırlamış, bileğine dantelli fırfırlar tutturulmuş balmumundan bir kadın eli gözlerden kaçmıyordu.

* "Delfi Kâhini veya ruhlar dünyasından gelen ses." *–çn*

** "Görmek için ışığa tutun. Ağzının tadını bilenler için." *–çn*

Yabancı, alışveriş yapmaktan çok, dibinde durmakta ısrar eden iki gençten yayılan balık kokusundan kaçmak istediği için dükkâna girdi.

Köşedeki bir koltukta esmer tenli, sinekkaydı tıraşlı ve saçları yağla parlayan bir beyefendi fazla süslü rugan ayakkabıları görülecek şekilde bir ayağını diğer dizinin üzerine koymuş, önündeki gazeteyi inceliyordu. Balkanlara özgü yüz hatlarına sahip olan adam kafasını kaldırarak yabancıyı baştan aşağı süzmeye başlamıştı ki müşteriler ile dükkânın iç tarafının arasında duran, tren vagonlarında görebileceğiniz türden bir pencere takırdayarak aşağı kaydırıldı ve insan yüksekliğindeki bu açıklıktan derin dekolteli elbisesi ve omuzlarının üzerinde küt kesilmiş sarı saçlarıyla mavi gözlü genç bir kadının üst bedeni ortaya çıktı.

Kadın karşısında duran yabancının aksanından ve Felemenkçe "Satın almak, herhangi bir şey, ne olduğu fark etmez" derken duraksamasından, Avusturyalı bir hemşerisiyle konuşmakta olduğunu hemen anladı ve hiç zaman kaybetmeden Almanca konuşmaya ve elinde tuttuğu üç mantar tıpayı içeren bir sihirbazlık numarasını açıklamaya koyuldu. Bunu yaparken kasten gösterilen göğüs dekoltesinden tutun, neredeyse telepatik denilecek düzeyde çaktırmamaya özen göstererek ara sıra kollarını kaldırıp koltukaltlarını açarak teninden yayılan çekici kokunun daha yoğun hissedilmesini sağlamasına kadar bütün kadınsı çekiciliğini kullanıyordu.

"Üç tane mantar görüyorsunuz, değil mi efendim? Birincisini ve ikincisini sağ elime koyuyorum ve elimi kapatıyorum. İşte böyle. Üçüncüyü de," gülümsedi ve yanakları kızardı, "cebime koyuyorum. Elimde kaç mantar var?"

"İki."

"Hayır, üç."

Üç tane vardı.

"Bu numaranın adı 'Uçan Mantarlar'dır ve fiyatı sadece iki florindir, efendim."

"İyi tamam. Nasıl yapıldığını göster!"

"Önce parayı alabilir miyim, efendim? Kural gereği."

Yabancı iki florini uzattı ve karşılığında, sadece bir el çabukluğu meselesi olan numaranın bir tekrarını, dalga dalga yayılan daha fazla kadın kokusunu ve Chidher Yeşil firmasının ticari zekâsına hayranlık duyarak cebine attığı dört mantar tıpayı aldı. Hileyi kendi başına asla yapamayacağını şimdiden biliyordu.

"Burada üç demir perde halkası görüyorsunuz efendim," diye tekrar başladı genç kadın. "İlkini şöyle koyacağım..." derken gösterisi sokaktan gelen yüksek sesli bağırış çağırış ve tiz bir ıslık sesiyle kesildi. Aynı anda dükkânın kapısı şiddetle içeri doğru savruldu ve ardından gürültüyle çarparak tekrar kapandı.

Yabancı irkildi ve arkasını döndü. Tuhaf kıyafetiyle insanı hayrete düşüren bir figürle karşı karşıya geldi.

Kalın dudaklı, koyu kıvırcık sakallı, üzerinde sadece kareli bir yağmurluk ve boynunda kırmızı bir halka olan devasa bir Zulu'ydu içeri giren. Koyun yağına bulanmış saçları abartılı bir tarzda yukarıya doğru taranmıştı ve kafasında abanoz bir kâse taşıyormuş gibi görünmesine yol açıyordu.

Elinde bir mızrak tutuyordu.

Balkanlı beyefendi hemen koltuğundan fırladı, vahşinin önünde yerlere kadar eğilerek selam verdi ve mızrağını alıp bir şemsiyeliğe koymakta ısrar etti. Sonra bir perdeyi açarak, el kol hareketleriyle ve kibar tavırlarla "rica ederim efendim"lerle "lütfederseniz"lerle bitişik bir odaya girmesi için Zulu'yu teşvik etti.

Genç kadın yabancıya döndü ve bölmedeki kapıyı açtı, "Belki siz de içeri gelip biraz oturmak istersiniz? En azından dışarıdaki kalabalık biraz sakinleşene kadar," dedi. Sonra tekrar açılmış olan cam kapıya doğru koşturdu, ayaklarını birbirinden ayırarak eşiğin üzerinde durmuş içeriye doğru tüküren kaba saba bir adamı "geber kahrolasıca, öl" gibi bir dizi küfürle itekledi ve kapıyı arkasından sürgüledi.

Yabancının girdiği dükkânın iç kısmı dolaplar ve Türk halıları ile bölümlere ayrılmıştı. Köşelerde sandalyeler ve tabureler, odanın orta-

sında ise yuvarlak bir masa duruyordu. Bu masada görünüşe göre biri Hamburglu ve biri Hollandalı, iki gürbüz yaşlı beyefendi oturmuş, doğudan geldiği belli olan elektrikli bir lambanın ışığında heyecanla uğultulu sesler çıkaran sinematografik makinelere bakıyorlardı.

Eşyalarla dolu rafların arasındaki boşluktan, yan sokağa bakan buzlu cam pencereli küçük bir ofis görülebiliyordu. Orada kaftanı, uzun beyaz sakalı ve bukleleriyle, başında yuvarlak ipek bir şapkası olan, yüzü gölgelere gizlenmiş, Eski Ahit'ten fırlamış bir peygamber gibi görünen yaşlı bir Yahudi, yüksek masasında hareketsiz oturmuş önündeki deftere yazılar yazıyordu.

Tezgâhtar kadın perde halkalarıyla yaptığı numarayı sergilemeye devam etmek için geri döndüğünde yabancı, "Söyleyin, *Juffrouw*, az önceki o tuhaf zenci kimdi?" diye sordu.

"O mu? Ah, ismi Bay Usibepu. Kendisi bir sanatçı, şu sıralar Carr sirkinde sahne alan Zulu grubuna dahil. Hoş bir beyefendi," diye de ekledi gözleri parlayarak. "Kendi memleketinde bir tıp doktorudur..."

"Hmm, demek tıp doktoru. Anlıyorum."

"Evet, bir tıp doktoru. Buraya bizden bir şeyler öğrenmek için geldi, böylece eve döndüğünde memleketlilerini etkileyebilecek ve belki de kendisine bir taht kazanabilecek. Bratislava'dan bir pnömatizm Profesörü olan Bay Zitter Arpád'dan özel ders alıyor." Genç kadın parmaklarıyla bir perde araladı ve yabancının, duvarları oyun kartlarıyla kaplı bir kabine bakmasına izin verdi.

Arkadan uçları çıkacak şekilde boğazına çapraz şekilde iki hançer saplanmış ve kafasındaki açık bir yaradan kana bulanmış bir balta çıkan Balkan surat bütün bir yumurtayı yuttu, ardından bu yumurtayı artık paltosunu çıkarmış ve üzerinde sadece bir leopar postuyla duran şaşkın Zulu'nun kulağından çıkardı.

Yabancı, gösterinin devamını da izlemek isterdi ama Profesör beyefendi ona sitemli bir bakış attığında tezgâhtar kadın perdeyi çabucak kapattı. Tiz bir zil sesi duyulunca da telefona doğru koşturdu.

Yabancı kendi kendine, "Garip, zahmet edip de yakından bakınca ve yalnızca can sıkıcı ve ıstırap veren sözde önemli şeylere sırtınızı dönünce, hayat ne kadar renkli olabiliyor," diye düşündü. Üzerinde her çeşit ucuz oyuncak bulunan raftan kapağı açık küçük bir kutu aldı ve dalgın dalgın kokladı.

Kutunun içi ahşaptan oyulmuş minik inekler ve yeşile boyanmış yaprakları olan ağaççıklarla doluydu.

Bir an için reçine ve boyanın kokusu karşısında bir an şaşırdı kaldı! Noel! Çocukluğu! Bir anahtar deliğinin arkasında nefes nefese beklemeler, üzerinde yağlı bir leke olan kırmızı pamuklu kumaşla kaplanmış dengesiz bir sandalye; Spitz cinsi köpek... neydi adı? Aa, evet, Durudeldutt – kanepenin altından hırlıyor ve oyuncak askerin bacağını ısırmaya çalışıyor; ardından sol gözü kısılmış ve biraz da sinirli bir şekilde yanıma dönüyor boynu bükük, oyuncağın yaylarından biri fırlamış ve yüzüne çarpmış. Çam iğnelerinin çıtırtısı ve ağaçta asılı duran mumların üzerinde oluşan uzun balmumu damlaları...

Ahşap Nürnberg oyuncaklarının üzerindeki boya kokusu kadar geçmiş anıları bir anda canlandıran bir şey yoktu. Yabancı silkinerek üzerindeki dalgınlığı attı. "Anılardan hayır gelmez: Başta her şey çok tatlıdır, sonra bir gün hayat, önce okul müdürü suretine ve çok geçmeden üzerinden kan damlayan çirkin bir yaratık suretine bürünür... hayır! Hayır! İstemiyorum!" Yanındaki dönen kitaplığa döndü. "Kenarları yaldızlı bir sürü kitap mı?" Başını salladı ve kitapların sırtlarını heceleyerek okumaya başladı. Garip kitap isimleri bulundukları çevreye hiç mi hiç uymuyorlardı: "Leidinger, G., Bonn Üniversitesi Korosunun Tarihi", "Aken, Fr., Ana Hatlarıyla Yunancada Fiillerin Zamanları ve Kipleri Doktrini", "Neunauge, K. W., Klasik Antik Çağ'da Hemoroid Tedavisi"? Eh en azından siyasetle ilgili hiçbir şey yok gibi görünüyordu. "Aelke Pott, Morina Balığı Karaciğer Yağı ve Artan Popülaritesi Üzerine, Cilt 3" isimli kitabı raftan aldı ve sayfalarını karıştırmaya başladı.

Kalitesiz kâğıt ve ucuz baskının pahalı ciltlemeyle oluşturduğu tezat şaşırtıcıydı.

"Yanılmış mıydım? Kokuşmuş yağ için yazılmış bir ilahi değil miydi bu?" Yabancı kitabın ilk sayfasını açtı ve eğlenerek okudu:

"Sodom ve Gomore Kitaplığı"

Müzmin Bekârlar İçin Bir Derleme

(100. Yıl Özel Baskı)

Ahlaksız Bir Kız Öğrencinin İtirafları.

[Ünlü eser "Mor Salyangoz"un devamı]

"Yirminci yüzyılın kısa bir özetini tutuyorum sanki elimde. Dışarıdan bakınca tüm o bilimsel ıvır zıvır. İçinde ise paraya olan düşkünlük ve cinsellik," diye mırıldandı yabancı kendi kendine ve sonra yüksek sesle güldü.

Masadaki iki sofistike iş adamından biri (diğeri, Hollandalı olan, yerinden kımıldamamıştı) endişeyle başını kaldırdı ve "tarihi şehrin harikulade manzaraları"yla ilgili birkaç mahcup söz mırıldanarak kaçmaya çalıştı. Az önce tanık olduğu görsel zevklerin biraz kibirli bir ifade kattığı yüz hatlarını tekrar kontrol altına almaya ve sürekli düz, katı bir bakış açısına sahip, sağlam bir tüccarın asil duruşunu sürdürmeye çalışıyordu. Sadece talihsiz küçük bir kaza, tesadüfi bir olay gibi görünse de bundan sonra yaşananlar aklı başında olanları yoldan çıkaran şeytanın işiydi: Bu dürüst adamın ruhunu, içinde bulunduğu muzır çevrenin gözlerinin önüne seren son derece uygunsuz bir şaka yaptı.

Değerli tüccar, ceketini giymek için o kadar acele ediyordu ki duvarda asılı büyük bir saatin sarkacına vurarak onu harekete geçirdi. Ânında bir ailenin günlük yaşantısından sahnelerle süslenmiş kapı açıldı ve beklendiği gibi bir guguk kuşu yerine, yüzünde son derece küstah bir ifadeyle, üzerinde pek az kıyafet olan balmumundan yapılmış bir kadın heykeli dışarı çıktı ve çanlar neşeyle on ikiyi vururken boğuk bir sesle şarkı söylemeye başladı:

"Marangozun elinde Testere

Kesiyor kereste

Tüm gücüyle vuruyor üzerine

Olana kadar ince ve pürüzsüz

Sanki bir yaprak..."

"Yaprak, yaprak, yaprak..." derken ses takıldı, kulak tırmalayan ritmik bir çınlamaya dönüştü. Ya şeytan adamcağıza acımıştı ya da gramofona bir saç teli takılmıştı.

Başka arsız goblinlerin kurbanı olmamaya kararlı olan tüccarların kralı öfkeyle, "İğrenç!" diye ciyakladı ve kaçtı.

Kuzey ırklarının ahlaki katılığıyla daha önce de karşılaşmış olmasına rağmen yabancı, yaşlı beyefendinin neden bu kadar utandığını merak ediyordu ki onunla daha önce bir yerde karşılaşmış olması gerektiğini anımsadı. Muhtemelen buradan çok farklı bir çevrede tanıştırılmışlardı. Hüzünlü, narin yüz hatlarına sahip yaşlı bir kadının ve güzel bir genç kızın kısacık anısı, şüphesini doğrular gibiydi, ancak ne bir isim ne de karşılaştıkları yeri hatırlayabildi.

Şimdi ayağa kalkmış olan Hollandalının onu tepeden tırnağa aşağılayan soğuk, su mavisi bakışlarla süzmesinin ve sonra ağır ağır yürüyerek çıkıp gitmesinin de hafızasına bir faydası dokunmamıştı. Kendini beğenmiş, acımasız suratıyla Hollandalıyı daha önce hiçbir yerde görmediği kesindi.

Tezgâhtar kadın hâlâ telefondaydı.

Telefonun diğer ucundakine verdiği cevaplara bakılacak olursa büyük bir bekarlığa veda partisi için sipariş alıyordu.

"Aslında gidebilirim," diye düşündü yabancı; daha neyi bekliyordu ki?

Üzerine bir miskinlik çöktü. Esnedi ve koltuklardan birine çöktü.

Aklına bir fikir geldi: Kaderin etrafa saçtığı tüm bu çılgınlıklar varken kafanızın bazen patlamaması şaşılacak şeydi veya bunun gibi bir şey işte. Tam bir mucize! Ve gözleriniz çirkin şeyler gördüğünde neden midenizin bulandığını hissedesinizdi ki? Sindirim sisteminin bütün bunlarla ne ilgisi vardı yahu? Hayır, diye devam etti düşüncelerine, çirkinlik değildi sebebi, sanat galerisinde uzun süre kalmak da ani mide bulantısına yol açıyordu. Henüz tıp insanları tarafından keşfedilmemiş bir tür müze hastalığı olmalıydı. Yoksa güzel ya da çirkin fark etmez, ölümün kendisi miydi insan

yapımı her şeyi çevreleyen? Bu işte bir iş olmalıydı. En ıssız manzara karşısında bile böylesine rahatsız olduğunu hatırlamıyordu. "Eşya" diye tanımlanan her şey bayattır; kabak tadı verir. O öğleden sonra kendisini "Altın Türk" isimli bir kafeye davet eden ve resim sanatında perspektifle ilgili her şeye karşı derin bir nefret besleyen arkadaşı Baron Pfeill'ın sözlerini anımsayınca istemsizce güldü: "Cennetten bir elma yüzünden kovulmadık, bu tamamen batıl inanç. Salonlarımıza resimler asmaya başlayınca günahkâr olduk asıl! Duvar ustaları dört duvarı da güzelce sıvamayı bitirdikten hemen sonra şeytan bir sanatçı kılığında gelir ve uzakları gösterdiğini iddia ettiği delikler açar duvarlara. Artık o noktadan sonra yakışıklı Isidore'un veya başında tacıyla armut kafalı geniş çeneli başka bir aptalın hemen yanına resminizi astığınız ve yemek yerken kendinizi seyrettiğiniz o dipsiz kuyuya düşmeye bir adım kalmış demektir."

"Eh, doğru," diye düşünmeyi sürdürdü yabancı, "herkese ve her şeye gülebilmelisiniz. Hıristiyan azizleri göz yaşlarında boğulurken Buda heykellerinin hepsinin gülümsemesinin bir sebebi var. İnsanlar daha sık gülümseselerdi muhtemelen daha az savaş olurdu. Üç haftadır Amsterdam'ı geziyorum, tüm sokak isimlerini kasten görmezden geliyorum. Şu ya da bu binanın ne olduğunu, şu ya da bu geminin nereden geldiğini veya nereye gideceğini asla sormuyorum. Yıllardır 'son dakika' diye ısıtıp ısıtıp önümüze koydukları haberlerin hiçbirini öğrenmemek için gazeteleri okumuyorum. İçindekilerin bana yabancı olduğu bir evde yaşıyorum. Yakında tanıdığım tek "özgür" insan ben kalacağım. Yeni 'şeylerle' karşılaştığımda artık hangi amaca hizmet ettiklerini sorgulamıyorum. Hiçbir şeyin bir amaca hizmet ettiği yok zaten, sadece kendilerine hizmet edilmesi için varlar. Bütün bunları neden yapıyorum? Çünkü medeniyetin kadim oyunlarının bir parçası olmaktan bıktım: Önce savaşmaya hazırlanmak için barış yapılıyor, sonra da barış sağlamak için savaşılıyor ve böyle devam edip gidiyor. Çünkü Kaspar Hauser gibi önümde yeni ve bilinmeyen bir dünya görmek istiyorum, çünkü bir gecede büyümek zorunda kalan bir çocuğun yaşadığı gibi bir şaş-

kınlık yaşamak istiyorum. Çünkü sonsuza kadar bir virgül olmaktansa, cümlenin sonundaki nokta olmak istiyorum. Devlet adına atalarımın "manevi mirasından" feragat ediyorum ve yeni biçimleri eski gözlerle görmek yerine eski biçimleri yeni gözlerle görmeyi öğrenmeyi tercih ediyorum; belki böylece ölümsüzlüğe erişirler! İyi bir başlangıç yapmıştım. Şimdi geriye her durumda şaşırmak yerine gülümsemeyi öğrenmek kaldı."

Hiçbir şey, ne söylendiğini anlayamadığınızda kulağınıza fısıldayan sesler kadar uyuşturucu olamaz. Balkanlı beyefendi ile Zulu'nun perdenin arkasındaki yumuşak ve telaşlı sohbeti yabancıyı bitmek bilmeyen monotonluğuyla hipnotize etti ve bir an için derin bir uykuya daldı.

Bir saniye sonra, aniden uyandığında, daldığı birkaç saniye içinde kendisine inanılmaz bir içgörü bahşedildiği hissine kapıldı ama bilincinde geriye kalan tek şey yetersiz bir cümleydi sadece. Bu cümle son zamanlarda deneyimlediği izlenimlerin ve sürüp giden düşüncelerinin fantastik bir karışımıydı. "Bu sonsuz gülümsemeyi elde etmek, insanın bir önceki yaşamında omuzları üzerinde taşıdığı kafatasını dünya üzerindeki milyonlarca mezar içerisinden bulmasından daha zordur. İnsanın dünyayı yeni gözlerle görmesi ve gülümseyebilmesi için önce eski gözlerini ağlayarak yerlerinden çıkarması gerekir."

Rüyasında aklına gelen fikir yabancıyı iyice endişelendirmişti. "Ne kadar zor olursa olsun, o kafatasını bulacağım!" Tamamen uyanık olduğuna kesin olarak ikna olmuşsa da aslında derin uykusuna çoktan geri dönmüştü. "Eşyaları benimle anlayacağım bir dille konuşmaya zorlayacağım ve eskiden olduğu gibi kulağıma kendini beğenmiş bir ifadeyle fısıldamak yerine yeni bir alfabe kullanarak gerçek anlamlarını ortaya çıkarmalarını sağlayacağım. 'Bak, ben bir ilacım! Oburluk yapıp fazla yemek yersen seni iyileştiririm' veya 'İşte, tam dişine göre bir yiyeceğim! Benden bol bol yiyip aşırıya kaçabilir ve ilacı tekrar alabilirsin' gibi. Dostum Pfeill'ın her şeyin kendi kuyruğunu kovalamasıyla ilgili şakasının arkasındaki anlamı

şimdi daha net görebiliyorum ve eğer hayatın bana öğreteceği daha önemli dersler yoksa çöle gideceğim, çekirgelerle beslenip yabani balla örtüneceğim."

"Demek çöle gidip daha yüce bir büyü öğrenmek istiyorsunuz öyle mi? Sizi zavallı adam. Mantarlarla yapılan saçma sapan bir numara için elden gümüş parayla ödeme yapacak kadar aptalsınız. Hem de Bilmeceler Dükkânı'nı gerçek dünyadan ayırt edemiyorken ve yaşam kitaplarının, sırtlarında yazanlardan daha fazlası olabilecekleri aklınıza gelmiyorken nasıl olacak bu iş? Asıl senin ismin 'Yeşil' olmalıymış, benimki değil." Yabancı kalın, titrek bir sesin düşüncelerine cevap verdiğini duydu ve başını kaldırıp baktığında karşısında dükkânın sahibi olan yaşlı Yahudi'nin karşısında durmuş kendisine baktığını gördü.

Yabancı dehşete kapıldı. Daha önce hayatında hiç böyle bir surat görmemişti.

Alnına siyah bir bez bağlanmıştı. Derisi pürüzsüzdü ama yine de derin kırışıklıkları vardı. Aynı bir denizin derinden dalgalı ama yüzeyde çarşaf misali düz olabileceği gibi. Gözleri karanlık uçurumlar gibiydi, göz çukurları boş görünseler de değildi, insan gözleriydi. Teni ise yeşile çalan bir esmerlikteydi ve bronzdan yapılmış gibi duruyordu. Derileri koyu yeşil, altın rengi olduğu söylenilen şu antik çağlardaki ırklar gibiydi.

"Gezgin Ay gökte dolandığından beri," diye devam etti yaşlı Yahudi, "yeryüzündeyim. Maymunlara benzeyen ve ellerinde taş baltalar taşıyan insanlar gördüm. Tahtadan gelip tahtaya gittiler..." Bir an tereddüt etti, "Tahta beşiklere doğdular, ölünce tahta tabutlara gömüldüler. İnsanlar hâlâ maymunlara benziyor ve ellerinde baltalar taşıyorlar. Gözleri hep toprağa bakıyor, küçük şeylerde saklı olan sonsuzluğu keşfetmeye çalışıyorlar.

"Solucanların içinde milyonlarca küçük varlığın yaşadığını ve yine bu varlıkların içlerinde de milyarlarca daha küçük canlılar olduğunu keşfettiler ama bu keşfin henüz yolun sonu olmadığını anlayamadılar. Benim gözlerim hem toprağa hem göklere bakar.

Ağlamayı unuttum ama gülmeyi de henüz öğrenmedim. Ayaklarım Tufan sırasında sırılsıklam oldu ama hâlâ gülümsemek için sebebi olan biriyle karşılaşmadım. Belki de böyle biri vardı ve ben onu fark edemedim, yanından geçip gittim.

"Şimdi ise ayaklarımın altından bir kan denizi akıyor ve karşıma gülebileceğini düşünen biri çıkıyor, öyle mi? Şüpheliyim. Dalgaların alev almasını beklemekten başka çarem yok sanırım."

Yabancı, bilinç altına kazınan ve nefesini kesen bu korkunç suratı artık görmek istemediği için silindir şapkasını gözlerinin üzerine kadar indirdi ve böylece Yahudi'nin masasına geri döndüğünü, tezgâhtar kadının parmak uçlarında yanına yanaştığını, vitrindekine benzeyen kâğıt hamurundan bir kafatasını dolaptan çıkardığını ve ses çıkarmadan yanındaki bir taburenin üzerine yerleştirdiğini göremedi.

Şapkası başından kayıp yere düştüğünde, yabancı daha elini kaldıramadan tezgâhtar kadın şapkayı şimşek gibi kaptı ve konuşmaya başladı:

"İşte efendim, burada Delfi Kahini'ni görebilirsiniz. Onun aracılığıyla her zaman geleceğe bakabiliyor ve hatta kalplerimizde yatan sorulara cevap bulabiliyoruz." Bilinmeyen bir sebepten dolayı gözleri aşağıya göğüs dekoltesine doğru kaydı. "Lütfen, efendim, şimdi içinizden bir soru sorun!"

"Evet, evet, tamam," diye hırladı yabancı, kafası hâlâ çok karışıktı.

"Kafatası hareket etmeye başladı bile, bakın!"

Kafatası yavaşça çenesini açtı, birkaç kez çiğneme hareketi yaptı ve genç kadının havada kaptığı kâğıttan bir rulo tükürdükten sonra rahat bir nefes aldı.

"Dinecek mi hasret yüreğinizi
kavuran? – elinizi uzatın
Dileklerinizi gerçekleştirmek için
Dizginleri elinize alın!"

Kâğıttaki harfler kırmızı mürekkeple mi yoksa kanla mı yazılmıştı?

"Tüh, soruyu hatırlayabilseydim keşke," diye düşündü yabancı.

"Ücreti ne kadar?"

"Yirmi florin, efendim."

"Peki, tamam. Buyurun." Yabancı, kafatasını yanına alsa mı almasa mı karar veremedi. "Hayır, yanıma almam söz konusu değil. Sokakta beni Hamlet zannederler sonra," dedi kendi kendine. Sonra tezgâhtar kadına döndü: "Daireme gönderir misiniz lütfen. İşte parası burada."

Gözü pencerenin yanındaki ofise gitti. Yaşlı Yahudi, sanki bütün bu zaman boyunca defterine yazılar yazmaktan başka bir şey yapmamış gibi, hareketsiz, kuşku uyandıracak kadar hareketsiz, masasının başında duruyordu. Yabancı, tezgâhtar kadının kendisine uzattığı not defterini alıp ismini ve adresini yazdı:

Fortunat Hauberrisser
Mühendis
Hooigracht Nr. 47

Hâlâ biraz sersemlemiş vaziyette Bilmeceler Dükkânı'ndan ayrıldı.

İkinci Bölüm

Hollanda aylardır farklı uluslardan insanlarla dolup taşıyordu. Savaşın bitmesiyle birlikte siyasi iç çatışmalar hızla büyümüştü. Bazıları kalıcı olarak Hollanda'ya sığınmak için evlerini terk etmişlerdi. Diğerleri ise gelecekte dünyanın hangi köşesine yerleşmek istediklerine karar verirken geçici olarak konaklamaya gelmişlerdi.

Avrupa'daki savaşın sona ermesinin, nüfusun en yoksul kesimlerinden, savaştan en çok etkilenen bölgelerden bir mülteci akınıyla sonuçlanacağına dair yaygın öngörü tamamen yanlış çıkmıştı. Brezilya'ya veya dünyanın bereketli olduğu düşünülen diğer bölgelerine giden tüm gemiler, kasara altı yolcularla dolup taşsa da geçimini alın teriyle kazananların sayısı, servetlerinin giderek artan vergilerin baskısı altında ezildiğini görmekten sıkılan zenginlerin, yani sözde materyalistlerin yanında son derece azdı. Hayat pahalılığındaki muazzam artışlar nedeniyle mesleklerinin artık beden ve ruh sağlıklarını koruyamayacağını düşündükleri için ülkelerini terk eden entelektüel kesim de göç edenlerin arasında azımsanamayacak bir kısmı oluşturuyordu.

Barış günlerinin dehşeti henüz daha çok uzaktayken bile, usta bir baca temizleyicisinin ya da bir domuz kasabının geliri bir üniversite profesörünün gelirinin çok çok üzerindeydi. Artık Avrupa toplumu Eski Ahit'te geçen "Ekmeğini alın teri dökerek kazanacaksın" kehanetinin sadece sözde kaldığı değil, harfi harfine gerçekleştiği o görkemli günleri yaşıyordu. Alnından değil de başka yerlerinden terleyenler kendilerini sefalete terk edilmiş olarak buldular ve besin yetersizliğinden öldüler.

İnsan beyninin ürünleri ayaklar altına alınırken kas gücü zirveye çıkarıldı. Tanrı Mammon* hâlâ tahtında oturuyordu ama çirkin yüzüne oldukça kararsız bir ifade hâkimdi. Etrafında biriken kirli para yığınları güzellik anlayışıyla ters düşüyordu.

Dünya ıssız ve boştu, derinlere indikçe karanlıklar artıyordu. Artık sadece dünyanın var oluşundan bu yana denizlerde gezen tüccarın ruhu, suların üzerinde süzülemiyordu.

Böylece, Avrupa entelektüellerinin büyük bir kısmı yollara düştü. Uzaklardaki bir ocak ateşini aramak için uzun ağaçlara tırmanan Tom Thumb gibi, savaştan az çok korunmuş ülkelerin liman şehirlerini dolduruyor ve yüzlerini batıya çeviriyorlardı.

Amsterdam ve Rotterdam'daki eski oteller ağızlarına kadar dolmuş taşıyor, her gün yenileri inşa ediliyordu. Daha saygın semtlerin sokaklarına değişik dillerden oluşan bir kargaşa hâkimdi. Lahey'e her saat başı gelen özel trenler, Daimi Barış Kongresi'nde sürekli kaçan bir ineğin sonsuza kadar nasıl zapt edileceğine dair bitmek bilmeyen bir tartışmada söz sahibi olmak isteyen her ırktan köhne politikacılarla doluydu.

Daha pahalı restoranlarda ve çikolata dükkânlarında insanlar omuz omuza oturup denizaşırı ülkelerden gelen gazeteleri okuyorlardı. İç kesimlerde kalanlar hâlâ mevcut durum için önceden belirlenmiş coşku havası içinde debelenmeye devam ediyorlardı. Ama oralarda bile eski bir özdeyiş olan "Hiçbir şey bilmediğimi biliyorum ve bundan bile emin değilim" sözüyle bitmeyen bir sohbet bulmak mümkün değildi.

***

Kruiskade'de trafikten uzak, tuhaf, kuytu ve dumanlı bir kafe olan Altın Türk'te oturan orta yaşlı kadın, "Baron Pfeill hâlâ gelmedi mi? Bir saattir bekliyorum," diye bağırdı garsona. Keskin yüz hatları, sürekli ıslak gibi görünen saçları, ince bir çizgi hâlini almış dudakları

* Yeni Ahit'te mal-mülk ve zenginliği ifade eder. Aynı zamanda açgözlülükle ilişkilendirilir. Bazen de cehennemin Yedi Prens'inden biri olarak anılır. *–çn*

ve solgun, gergin gözleriyle, yanında asla bir erkekle göremeyeceğiniz belirli bir kadın türünün mükemmel bir örneğiydi. Bu kadınlar kırk beşlerinde basık suratlı huysuz köpeklerine benzemeye ve ellilerine gelince de insanlığın geri kalanına havlamaya başlarlardı. "Bir hanımefendinin böyle pis bir meyhanede bütün bu adamların bakışlarına maruz kalarak tek başına oturmak zorunda kalması bir skandal."

"Baron Pfeill mı? Korkarım bu ismi hiç duymadım. Nasıl göründüğünü tarif edebilir misiniz *Myfrouw**?" diye sordu garson soğuk bir tavırla.

"Temiz tıraşlı. Doğal olarak. Kırk ila kırk beş yaşları arasında. Ya da kırk sekiz. Emin değilim. Doğum belgesini göstermesini istemedim sonuçta. Uzun boylu. İnce. Kahverengi saçlı, hasır şapkalı."

"Kendisi bir süredir dışarıda oturuyor, *Myfrouw,*" dedi garson sakince ve sokakla kafe arasında kalan sarmaşıklardan ve isli zakkum çalılarından oluşan küçük verandayı işaret etti.

Pencerenin önünden geçen bir seyyar balık satıcısı davudi bir sesle, "Karides, taze karidesler..." diye bağırdı. Hemen ardından tiz bir kadın sesi duyuldu: "Muz, olgun muzlarım var..."

"Saçmalık. Orada oturan adam sarışın! Ve bir bıyığı var. Ve silindir şapka takıyor. Saçmalık." Kadın daha da sinirlenmişti.

"Yanında oturan adamı kastetmiştim, *Myfrouw.* Buradan göremiyorsunuz."

Hanımefendi, bir akbaba gibi dışarıda oturan iki beyefendinin üzerine çökerek, utanmış bir bakışla ayağa kalkıp arkadaşı Fortunat Hauberrisser'yı tanıştıran Baron Pfeill'ı bir sitem yağmuruna tuttu. Israrla onu bir düzine kez aradığını ve sonunda dairesine gitmek zorunda kaldığını fakat nafile, kendisini orada da bulamadığını (ne büyük bir skandaldı) anlattı.

"Herkesin barışı sağlamlaştırmak, Başkan Taft'a tavsiyelerde bulunmak, mültecileri işyerlerine dönmeye ikna etmek, uluslararası

---

* (Flm.) Hanımefendi. *—çn*

fuhuşa son vermek ve beyaz köle ticaretine nokta koymak, nefsi zayıf olanlara manevi destek vermek, savaşta uzuvlarını kaybedenler için plastik kapak koleksiyonları yapmakla meşgul olduğu bir zamanda" –tepesinde bir ağla tutturduğu topuzunu açtı ve ipekten bir kurdeleyle boğarcasına tekrar bağladı– "birisinin içki içmek yerine... evde kalmak isteyeceğini düşünürdüm." Mermer masanın üzerinde duran, gökkuşağı renklerinde bir likör karışımıyla dolu iki ince cam tüpe sinirli bir bakış attı.

"Konsolos hanımefendi Sayın Germaine Rukstinat. Kendisi sadece... hayır işleriyle ilgilenir," diye açıkladı Baron Pfeill, arkadaşına. Sözlerindeki ironiyi, görünüşte beceriksizce seçilmiş kelimelerin arkasına gizlemişti. "Kendisi hep razı gelen ve hep iyiyi isteyen ruhun ta kendisidir, aynı Goethe'nin de dediği gibi."

"Sözlerin anlamını fark etmedi herhalde!" diye düşündü Hauberrisser. Cadaloza çekingen bir bakış attı ve tatlı bir gülümsemeyle karşılaşınca şaşırdı. "Ne yazık ki Pfeill haklı, insanlar Goethe'ye tapıyorlar fakat onu yeterince anlamıyorlar. Ondan ne kadar yanlış alıntı yaparsanız, zihninize o kadar derinden nüfus ettiğini hissedersiniz."

"Korkarım ki *Myfrouw*," diye tekrar hanımefendiye döndü Pfeill, "çevrenizde benim hayırseverliğim biraz fazla abartılmış. Savaş yaralılarının acilen ihtiyaç duyduğu şişe kapakları stokum göründüğünden çok daha az. Bir keresinde –bilmeden, sizi temin ederim– gönüllü hastabakıcılık hizmeti veren kamuya açık bir hayır derneğine üye olmuş olsam bile, korkarım ki, uluslararası fuhuştan gelen gelir kaynağını kesmek için vicdanımın yeterince sağlam olmadığını düşünüyorum. Belki size iyi bilinen bir deyişi hatırlatabilirim, 'Honi soit, qui mal y pense'*. Beyaz köle ticaretine son vermeye gelince, korkarım bu endüstrinin önde gelenleriyle hiçbir temasım yok ve yabancı yardımcı birliklerin kıdemli subaylarıyla yakından tanışma fırsatım da olmadı."

---

* (Fr.) Kötülük düşünen kötülük bulsun. –*çn*

"Ama savaş yetimleri için bağışlayabileceğiniz bazı işe yaramaz eşyalar olmalı, değil mi sevgili Baron?"

"Savaşçı yetimlerin işe yaramaz eşyalara talebi bu kadar büyük mü?"

Madam sorudaki ironiyi fark etmedi ya da fark etmek istemedi. "Ama sevgili Baron, sonbaharda düzenleyeceğimiz büyük yardım balosu için mutlaka birkaç bilet almalısınız. Önümüzdeki baharda toplanacak olan tahmini net gelirin, savaşta yaralanan herkese fayda sağlaması amaçlanıyor. Sansasyonel bir etkinlik olacak, kadınların hepsi maskeli olacak ve beşten fazla bilet alan erkekler Lusignan Düşesi'nin Merhamet Nişanı'yla ödüllendirilecek."

Baron Pfeill düşünceli bir tavırla, "Kabul etmek gerekir ki, böylesine büyük bir balo gerçekten de kulağa pek çekici geliyor," diye itiraf etti. "Özellikle de bu tür maskeli balolarda konu hayırseverlik olduğunda, sağ elin verdiğini sol el görmezken. Fakirlerin bu hesaplaşmadan faydalanacağını bilmek zenginlere büyük zevk veriyor olmalı... yani önünde sonunda. Öte yandan, ceketimin yakasında takılı beş kat hayırseverliğimin kanıtlarıyla ortalıkta dolaşacak kadar teşhirci değilim. Tabii, eğer Madam Konsolos ısrar ederse..."

"Sizin için beş bilet ayırabilirim o hâlde?"

"Sadece dört tane lütfen, *Myfrouw!*"

***

"Efendim, efendim, Bay Baron, efendim!" Cılız bir ses duyuldu ve ufak tefek kirli bir el çekinerek Baron Pfeill'ın kolunu çekiştirdi. Baron arkasını döndüğünde üzerinde eski püskü kıyafetleri olan yanakları çökük, dudakları bembeyaz küçük bir kız çocuğu gördü. Zakkum çiçeklerinin arasından Baron'un yanına kadar gelmeyi başaran kız, ellerinde bir zarf tutuyordu. Baron bozuk para aramak için ceplerini karıştırdı.

"Dışarıdaki dede diyor ki..."

"Kimsin sen çocuğum?" diye sordu Pfeill alçak sesle.

Kız, Baron'un sorusuyla söylemesi gerekenleri birbirine karıştı-

rarak: "Dedem, kunduracı Klinkherbogk diyor ki, ben onun çocuğuyum, Bay Baron hata yapmış. Son ayakkabılar için on Gulden yerine bin..."

Pfeill kıpkırmızı oldu, kızın sözünü kesmek için gümüş sigara kutusunu masaya sertçe vurdu ve yüksek, kaba bir sesle, "Al bakalım, zahmet edip geldiğin için yirmi sent," dedi ve daha yumuşak bir tonla bir yanlışlık olmadığını, eve dönmesini ve zarfı kaybetmemesini söyledi.

Çocuk yalnız gelmemişti. Ne olur ne olmaz diye, kafeye gelirken içinde banknotun olduğu zarfı kaybetmemesi için dedesi de onunla birlikte gelmişti ve Baron'un sözlerine cevap niyetine bir an için sarmaşıkların arasında yaşlı adamın kireç gibi bembeyaz kesilmiş yüzü görüldü. Görünüşe göre Baron'un son sözlerini duymuştu ve o kadar etkilenmişti ki dili tutulmuştu, titreyen çenesinden anlaşılmaz sesler çıkarıyordu.

Hayırsever kadın, olup bitenlere hiç aldırış etmeden, küçük defterine Baron için dört bilet not etti ve birkaç kibar veda sözünden sonra yanlarından ayrıldı.

İki beyefendi bir süre sessizce oturdular, birbirlerine bakmaktan kaçındılar ve ara sıra parmaklarıyla sandalyenin arkasına vurarak ritim tuttular.

Hauberrisser arkadaşını öyle iyi tanıyordu ki kunduracı Klinkherbogk'la arasında neler geçtiğini sormasıyla Pfeill'ın, ihtiyaç içinde olan zavallı bir ayakkabı tamircisine acıdığı için yardım ettiği izlenimini ortadan kaldırmak için hayal gücünün sınırlarını zorlayacağını ve bambaşka bir hikâye uyduracağını biliyordu. Bu nedenle, doğal olarak, hayırseverlik veya kunduracılıkla ilgisi olmayan ama öte yandan kulağa çok da abartılı gelmeyen bir sohbet konusu bulmak için beynini zorladı.

Çocuk oyuncağı gibi görünse de bir konu bulmak her geçen dakika ona daha da zor geldi.

"Bir fikir bulmak ne kadar da kafa karıştırıcı bir iş," diye düşündü kendi kendine. "Beynimizle fikirler ürettiğimizi zannediyoruz,

ancak gerçekte fikirler beynimizi yönetiyor ve herhangi bir canlıdan daha bağımsızlar." Şöyle bir silkinip kendine geldi. "Söyle bakalım Pfeill." (Birden Bilmeceler Dükkânı'ndayken rüyasında gördüğü o surat aklına geldi.) "Söyle bana Pfeill, bugüne kadar birçok kitap okudun, Gezgin Yahudi efsanesi Hollanda'dan çıkmadı mı?"

Pfeill şüpheyle başını kaldırdı. "Bir kunduracı olduğu için mi öyle dedin?"

"Kunduracı mı? Ne demek istiyorsun?"

"Eh, Gezgin Yahudi'nin aslen Kudüs'te yaşayan Ahaşveroş adında bir kunduracı olduğu ve Golgota'ya, yani Kafatası Tepesi'ne giderken dinlenmek için yolda duran İsa'yı küfürlerle kovaladığı söylenir. O zamandan beri dünya üzerinde durmadan gezinmek zorunda kalmış ve Mesih dönene kadar da ölmesi yasaklanmış." Pfeill, Hauberrisser'nın yüzündeki şaşkın ifadeyi görünce, kunduracıyı olabildiğince çabuk arkada bırakmak için aceleyle açıklamasına devam etti. "On üçüncü yüzyılda bir İngiliz piskoposu, Ermenistan'da Kartafilus adında bir Yahudi ile karşılaştığını iddia etmiş. Söylediğine göre Yahudi ona ayın belirli evrelerinde vücudunun gençleştiğini ve bir süreliğine, İsa'nın bilindiği üzere, 'Ölümü tatmayacak,' dediği, Vaftizci Yahya olarak yaşadığını anlatmış. Hollanda'da Gezgin Yahudi'nin isminin Isaac Laquedem olduğu söylenir. Bir zamanlar bu ismi taşıyan bir adam uzun bir süre İsa'nın taş büstünün önünde durmuş ve 'Bu o, bu o, işte, aynen böyle görünüyordu!' diye bağırmış. İnsanlar da onun Ahaşveroş olduğunu düşünmüşler. Hatta, Basel ve Bern müzelerinde, biri sağ ve biri sol olmak üzere, birer ayakkabı sergileniyor. Tuhaf şeyler. İtalya-İsviçre sınırındaki dağ geçitlerinde, birbirlerinden ayrı yerlerde bulunmuşlar. Farklı deri parçalarından yapılmışlar, birer metre uzunluğundalar ve oldukça da ağırlar. Bu kadar gizemli oldukları için de Gezgin Yahudi'yle ilişkilendirilmişler. Bu arada..."

Pfeill bir sigara yaktı.

"Bu arada, tam şu anda bana Gezgin Yahudi'yi sormayı düşünmen biraz tuhaf. Sadece birkaç dakika önce, yıllar önce Leiden'daki

özel bir koleksiyonda görmüş olduğum bir resim geldi gözümün önüne. Bilinmeyen bir sanatçıya ait bir Ahaşveroş resmi. Zeytine çalan bronz renginde bir tene sahip, son derece ürkütücü bir surat. Alnına siyah bir bant bağlamış ve gözlerinin akı görünmüyor, sanki göz bebekleri de yok, nasıl desem, gözleri neredeyse karanlık uçurumlara benziyorlar. Kısa sürede unutamayacağın türden bir görüntü."

Hauberrisser yerinden sıçradı fakat Pfeill bu hareketi fark etmemişti. Konuşmaya devam etti:

"Daha sonra bir yerlerde okudum, alnına bağladığı siyah bant Orta Doğu'da Gezgin Yahudi'nin simgelerinden biri olarak kabul ediliyormuş. Siyah bandı alnına dağlanan bir haç işaretini gizlemek için kullanıyormuş. Yara her kapandığında dağlanan yer kızarıp tekrar belirgin oluyormuş. Akademisyenler, bütün bunların yalnızca ayla ilgili kozmik olaylara atıfta bulunduğunu ve bu nedenle Gezgin Yahudi'ye Chidher, yani Yeşil Olan da dendiğini ileri sürüyorlar. Bana sorarsan tamamen saçmalık.

"Antik çağlardan beri açıklanamayan her şeyi göksel işaretlere yoran çılgınlık bugün yeniden yaygınlaşıyor. Bu alışkanlığın yayılması, esprili bir Fransız'ın yazdığı hicivli bir tezden sonra duraklamıştı. Napolyon aslında hiçbir zaman var olmadı, o da göksel bir efsaneydi. Gerçekte Güneş tanrısı Apollon'du ve on iki generali de on iki burcu temsil ediyordu.

"Antik gizemlerin Güneş tutulmaları ve Ay gelgitlerinden çok daha tehlikeli bilgileri, yani gerçekten saklanması gereken şeyleri sakladığına inanıyorum. Bugün artık saklanması gerekmeyen şeyler, çünkü aptal kalabalıklar, şükürler olsun, söylenenlere inanmayacak ve gülüp geçecektir. Yıldızlarla aynı uyum yasalarına tabi ve bu nedenle onlara benzeyen şeyler. Eh, neyse ne, akademisyenler şimdilik kızlarına söyleyip gelinlerinin anlamasını bekliyorlar."

Hauberrisser derin düşüncelere dalmıştı.

"Yahudiler hakkında ne düşünüyorsun?" diye sordu uzun bir sessizlikten sonra.

"Yahudiler hakkında ne mi düşünüyorum. Genel olarak kanatları olmayan kargalara benziyorlar. Son derece kurnazlar, sürekli siyah giyiyorlar, çarpık gagaları var ve uçamıyorlar. Ama bazen aralarından kartallar da çıkabiliyor, buna hiç şüphe yok. Mesela Spinoza."

"Yani antisemitist değilsin?"

"Aklımın ucundan bile geçmedi. Bir sebebi de Hıristiyanlardan da pek hoşlanmamam. Yahudiler hiçbir ideale sahip olmamakla suçlanıyorlar. Eğer bu doğruysa, o zaman Hıristiyanların sadece yanlış idealleri var demektir. Yahudiler her şeyi abartıyor. Kanunlara uymayı, kanunları çiğnemeyi, dindarlığı, dinsizliği, çalışmayı ve tembellik etmeyi. Aşırıya kaçmadıkları tek şey 'goyim naches' adı verdikleri dağcılık ve kürek çekmek. Pathos'tan pek haz etmiyorlar. Hıristiyanlar ise Pathos'u abartıyor ve gerisini büyük ölçüde baltalıyorlar. Din söz konusu olduğunda, Yahudiler kutsal kitaplarını fazla yakından incelerken Hıristiyanlar yeterince yakından incelemiyorlar."

"Yahudilerin bir misyonu olduğunu düşünüyor musun?"

"Tabii ki! Misyonları kendilerini aşmak. Bütün insanların kendilerini aşma misyonu vardır. Başkaları tarafından alt edilen herkes görevinde başarısız olmuş demektir. Görevinde başarısız olan biri başkaları tarafından alt edilir. Biri kendini aşarsa, kimse bunu fark etmez. Ancak biri, bir başkasını alt etmeye görsün, gökyüzü kızıla döner. Sokaktan geçen acemiler ise bu ışık fenomenine 'ilerleme' der. Aptallar patlamayı görünce, 'Aaa havai fişeklere bak!' der. Beni bağışla ama artık kalkmam gerekiyor," diye bitirdi Pfeill sözünü ve saatine baktı. "Birincisi, mümkün olduğunca çabuk eve dönmeliyim ve ikincisi, uzun vadede bu entelektüel konuşmayı sürdürebileceğimi sanmıyorum. Yani... Avusturyalıların da dediği gibi, *servus*. Bir şeyin tam tersini kastettiklerinde öyle derler. Ve eğer istersen, yakında Hilversum'da beni ziyarete gel lütfen. "

Garson için masaya bir bozuk para koydu, arkadaşına gülümseyip sokağa adım attı.

Hauberrisser düşüncelerini düzene sokmaya çalıştı.

"Hâlâ rüyada mıyım?" diye şaşkınlıkla sordu kendi kendine. "Neler oldu öyle? Her insanın hayatında böyle garip tesadüfler dizisi olur mu, yoksa böyle şeyler yaşayan tek kişi ben miyim? Olaylar birbirine kenetlenen ve bir zincir oluşturan halkalar gibi midir? Bu halkalar planlar yapan ve beceriksizce bu planların peşinden koşan, koşarken de kaderi paramparça eden insanlar tarafından rahatsız edilmediklerinde mucizevi bir şekilde sonsuza kadar uzayıp gider mi?"

Eski, kalıtımsal bir alışkanlığa ve şu âna kadar doğru olduğunu düşündüğü deneyimlerine dayanarak, aynı görüntünün hem kendi beyninde hem de arkadaşının beyninde aynı anda ortaya çıkmasını, düşünce aktarımı olarak açıklamaya çalıştı. Ama bu sefer düşünce aktarımı teorisi, bu tür olayları hafife aldığı ve mümkün olduğunca çabuk unutmaya çalıştığı zamanlarda olduğu gibi gerçeklikle örtüşmek istemiyordu. Pfeill'ın aklında beliren bronz tenli, siyah bandanalı suratın hatıralarında somut bir temeli vardı. Söylediğine göre Leiden'da asılı bir portreyi hatırlıyordu. Peki kısa bir süre önce Chidher Yeşil'in dükkânında gördüğü rüyada karşısına çıkan bronz tenli, siyah bandanalı surat nereden çıkmıştı?

"Chidher gibi bir ismin bir saat gibi kısa bir süre içinde önce bir dükkânın tabelasında ve daha sonra da efsanevi Gezgin Yahudi'ye verilen isimlerden biri olarak karşıma çıkması yeterince garip," diye düşündü Hauberrisser, "ama muhtemelen bu tür deneyimlere sahip olmayan çok az insan vardır. Nasıl oluyor da daha önce hiç duymadığınız isimler birdenbire her yönden kulağınıza çalınmaya başlıyor? Ve insan neden sokaktaki insanları yıllardır görmediği bir arkadaşına daha çok benzetmeye başlayabiliyor. Öyle anılarında hatırladığı gibi bir benzerlik de değil üstelik. Fotoğrafik bir benzerlik, insanı istese de istemese de o eski tanıdığı kişiyi düşünmeye zorlayacak kadar bir benzerlik. Peki bu arkadaş neden kısa bir süre sonra köşeden çıkıp geliveriyor? Tüm bunların sebebi nedir? Birbirlerine benzeyen insanların kaderleri de benzer mi olur? Birçok kez bu durumun doğru olduğuna şahit oldum. Kader, insanın fiziği ve fizyonomisine ayrılamaz bir şekilde bağlı görünüyor. San-

ki en küçük ayrıntısına kadar bu durumu yöneten bir kanun var. Bir küre yuvarlanabilir. Bir zar da yuvarlanabilir ama farklı şekilde. Neden varoluşu bin kat daha karmaşık olan bir yaratık, yine bir yasaya göre, ama bin kat daha karmaşık deneyimlerle bir direğe gerdirilsin ki! Eski astrolojinin neden asla yok olamayacağını ve bugün belki de her zamankinden daha fazla inananının olduğunu ve her on kişiden birinin yıldız falına baktırdığını çok iyi anlayabiliyorum; kaderlerini sadece gökyüzünde gördükleri yıldızların belirlediğine inanan insanlar yanlış yoldadır. Kaderi belirleyen başka 'gezegenler' vardır. Kanımızla birlikte kalbimizin etrafında dönen ve Jüpiter ve Satürn gibi göksel cisimlerden farklı yörünge zamanlarına sahip gezegenler. Aynı doğum yeri, aynı saat ve dakika tek belirleyici faktör olsaydı, aynı saniyede doğan ve siyam ikizi olan Blaschek kardeşler gibi canavarların kaderi neden birbirinden çok farklıydı, biri nasıl anne olup doğum yaparken, diğeri bakire kaldı?"

Beyaz pazen takım elbiseli, kırmızı kravatlı, Panama şapkasını biraz çarpık takmış, parmakları gösterişli yüzüklerle dolu ve parlak kara gözlerine bir monokl yerleştirmiş olan adam uzun zaman önce uzak bir masada büyük bir Macar gazetesinin arkasından beliriverm işti ve cereyandan rahatsız olmuş gibi yaparak birkaç kez yer değiştirdikten sonra, kara kara düşünmekten neler olduğunun farkına varamayan Hauberrisser'nın yanına yanaşmıştı.

Hauberrisser, adam garsona dikkat çekici yüksek bir ses tonuyla Amsterdam'ın eğlence mekânları ve diğer turistik yerleri hakkında bir soru sorduğunda farkına varabildi ve dış dünyanın bu ani müdahalesi, derin düşüncelerini geldikleri karanlığa geri gönderdi.

Adamdan yana attığı hızlı bir bakış Hauberrisser'ya, birden ortaya çıkan ve umutsuzca trenden yeni inen masum turisti oynamaya çalışan bu kişinin Bilmeceler Dükkânı'ndan "Profesör" Zitter Arpád olduğunu söyledi.

Bıyığı gitmişti ve saçındaki briyantin farklı kanallara yönlendirilmişti, ancak bu değişiklikler, adamın keskin hatlı yüzünün karakteristik özelliklerinden hiçbir şey eksiltmemişti.

Hauberrisser, karşısındaki kişinin kim olduğunu bildiğine dair en ufak bir işaret vermeyecek kadar iyi yetiştirilmişti. Üstelik, her zaman ve her yerde, kılık değiştirme aldatmacasının başarılı olduğuna, çünkü aldatılması gereken kişinin komik, beceriksiz jestlere ve hareketlere kandığına inanan eğitimsizlerin kaba oyunlarıyla eğitimlilerin kurnaz hilelerini karşılaştırmak onu çok eğlendiriyordu.

Hauberrisser, "profesör"ün onu gizlice kafeye kadar takip ettiğinden ve Balkanlardan gelen birinin kötülüğüyle peşinde olduğundan neredeyse emindi. Ancak oynanan tiyatronun hedefinde başkasının değil de kendisinin olduğuna emin olmak için hesabı ödeyecek ve kalkıp gidecekmiş gibi yaptı. Bay Zitter'nın suratında beliren telaşla karışık kızgınlığı gördü.

Hauberrisser içten bir memnuniyetle gülümsedi. "Chidher Yeşil şirketi –profesörün aktif bir ortak olduğunu varsayarsak– müşterilerini gözetlemek konusunda çok çeşitli araçlara sahip gibi görünüyor. Küt saç kesimli, güzel kokulu hatunlar, uçan mantarlar, hayalete benzeyen yaşlı Yahudiler, kâhin kafatasları ve beyazlar giymiş yeteneksiz casuslar! Ne gösteri ama!"

"Buralarda birrkaç bin sterlinlik İngiliz banknotlarını Hollanda parasıyla takas edebileceğim birr banka yok ya garrson, ha?" diye sordu profesör umursamazca. Yine çok yüksek bir sesle konuşmuştu ve olumsuz bir yanıt alınca da sinirlenmiş gibi yaptı. "Amsterrdam'daki döviz bürolarında birr sıkıntı varr anlaşılan," dedi Hauberrisser'ya hafifçe dönerek. Bir sohbet arayışı içerisindeydi. "Otelde de sıkıntı yaşadım."

Hauberrisser karşılık vermedi.

"Evet evet, çok sıkıntı gerrçekten."

Hauberrisser oyuna gelmedi.

"Neyse ki otelin sahibi eski aile konutumuzu biliyormuş. Kendimi tanıtmama izin verin. İsmim Ciechoñski. Kont Wlodzimierz Ciechoñski."

Hauberrisser zar zor fark edilir bir şekilde eğilip selam verdi ve mümkün olduğunca anlaşılmaz bir sesle adını mırıldandı. Anlaşı-

lan Kont'un kulakları son derece iyi duyuyordu çünkü heyecanla ayağa fırladı, alelacele masaya geldi ve Pfeill'ın boşalttığı sandalyeye otururken neşeyle bağırdı: "Hauberrisser mı? Şu ünlü torrpido mühendisi Hauberrisser mı? Benim adım Kont Ciechoñski, Kont Wlodzimierz Ciechoñski. Oturrabilir miyim?"

Hauberrisser gülümseyerek başını salladı. "Yanılıyorsunuz, ben asla torpido mühendisi olmadım." ("Namussuz herif," diye de ekledi içinden. "Keşke Polonyalı bir kont numarası yapmasaydı. Bratislavalı Profesör Zitter Arpád olmasını tercih ederdim. Numara yapmıyor olsaydı ona en azından Chidher Yeşil hakkında sorular sorabilirdim.")

"Yanılıyorr muyum? Tüh! Ama önemli değıl. Hauberrisser isminı duymak bile oyle, ah, oyle güzel anıları uyandırıyor ki." Kontun duygu yüklü sesi titredi. "O ve Eugène Louis Jean Joseph ismi ailemizle yakından bağlantılı."

"Şimdi benden bu Eugène Joseph'in kim olduğunu sormamı istiyor. Ama sormayacağım," diye düşündü Hauberrisser ve sigarasından bir nefes çekti.

"Eugène Louis Jean Joseph benım vaftiz babamdı. Ben vaftiz edildikten hemen sonra Afrrika'ya gitti ve orada öldü."

"Muhtemelen pişmanlıktan," diye aklından geçirdi Hauberrisser. "Yani, hmm, öldü demek. Ne talihsizlik," diye homurdandı.

"Evet, ne yazık ki. Ne yazık ki. Ne yazık ki. Eugène Louis Jean Joseph! Fransa'ya imparator bile olabilirdi."

"Ne olabilirdi?" Hauberrisser kulaklarına inanamamıştı. "Fransa imparatoru mu olabilirdi?"

"Kesinlikle!" Zitter Arpád son kozunu gururla oynamıştı. "Prens IV. Eugène Louis Jean Joseph Napolyon 1 Haziran 1879'da Zululara karşı savaşırken şehit düştü. Hatta saçından bir tutam bile var yanımda." Biftek büyüklüğünde ve şeytani bir rüküşlükte olan altın cep saatini çıkardı, kapağını açtı ve bir tutam siyah kıl yığınını gösterdi. "Saat de ondan. Vaftiz töreninden önce hediye etmişti. Mekanik bir mucize." Açıklamaya devam etti: "Buraya basarsanız

saatleri, dakikaları ve saniyeleri ayarlayabiliyorsunuz ve aynı zamanda arka tarafta hareketli bir çift âşık figürü beliriyor. Bu düğme kronometreyi başlatıyor, bu düğme de durduruyor. Daha uzun basarsanız içinde bulunduğunuz ay döngüsünü gösteriyor. Biraz daha uzun basarsanız da o günün tarihini göstermeye başlıyor. Şu küçük kolu sola itin ve bir damla misk parfümü fışkırıyor. Sağa doğru itin ve Fransa Milli Marşı çalsın. Gerçekten de krallara layık bir hediye. Dünya üzerinde bu saatten sadece iki tane bulunuyor."

Hauberrisser kibar bir muğlaklıkla, "En azından küçük bir teselli," diye kabul etti. Dipsiz küstahlık ve görgü kurallarının göz ardı edilmesinin birleşimi onu çok eğlendiriyordu.

Mühendisin dostane ifadesinden cesaret alan Kont Ciechoñski, ne yazık ki savaşın harap ettiği Rus-Polonya'sındaki muazzam mal varlığını anlattı, gittikçe daha fazla özgüven kazanıyordu. (Neyse ki geliri için onlara bağımlı değildi, Amerikan Menkul Kıymetler Borsası'yla olan yakın bağlantıları sayesinde Londra piyasasında spekülasyonlarla ayda birkaç bin sterlin kazanıyordu.) Konu at yarışlarına ve jokeylere verilen rüşvetlere, düzinelerce tanıdığı milyarder geline, Brezilya ve Urallar'daki ucuza giden toprak parçalarına, Karadeniz'de henüz keşfedilmemiş petrol kaynaklarına, şu anda sahip olduğu ve ona günde bir milyon kazandıracaklarından emin olduğu muazzam icatlara geldi. Sahipleri kaçmak zorunda kalan veya savaşta ölen gömülü hazineler, rulette kazanmanın şaşmaz yöntemleri... Japonya'nın casusluk yapmaları için güvenilir insanlara ödemeye yanıp tutuştuğu büyük meblağlardan (elbette önce bir depozito yatırmanız gerekiyordu) ve büyük şehirlerde sadece bilenlerin erişebildiği yeraltı genelevlerinden bahsetti. Hatta vaftiz babası Eugène Louis Jean Joseph'in günlüklerinden kesin olarak öğrendiği kadarıyla, Zulular'ın ülkesinde bulunan Kral Süleyman'ın altın ülkesi Ofir hakkında çok ayrıntılı bir rapor bile sundu.

Gösterdiği cep saatinden bile çok yönlüydü, balığını yemlemek için her biri diğerinden daha sakar binlerce olta attı. Anahtar deliğini bir türlü denk getiremeden bir dizi maymuncuğu deneyen şaşı bir

hırsız gibi, tırmanacak açık bir pencere bulamadan Hauberrisser'nın zihnini yoklayıp durdu.

Sonunda bitkinlikle pes etti ve cılız bir sesle Hauberrisser'dan kendisine lüks bir kumar kulübü önerip öneremeyeceğini sordu. Ama buradan da elleri boş dönmüştü. Mühendis kendisinin de Amsterdam'a yabancı olduğunu söyleyerek özür diledi.

Somurtkan bir yüz ifadesiyle önündeki Sherry-Cobbler kokteylini yudumladı.

Hauberrisser onu düşünceli bir şekilde süzdü. "Belki de en iyisi, ona bir düzenbaz olduğunu doğrudan söylemek olacaktı. Bana hayat hikâyesini anlatmasını isterdim ama. Eminim çok renklidir. Ne tür pisliklere bulaşmıştır acaba? Ama elbette inkâr edecek ve sonunda kabalaşacaktır." İçinde onu rahatsız eden bir his kabardı. "Bugünün insanlarıyla birlikte bugünün koşullarında var olmak dayanılmaz hâle geldi. Her yerde içi boş kabuklardan oluşan dağlar yükseliyor. Şans eseri kırılmaya değer bir fındığa denk gelseniz bile çoğunlukla bu fındığın cansız bir çakıl taşı olduğu ortaya çıkıyor."

"Yahudiler, Hasidik Yahudiler!" Paçavralar içindeki bir grup figürü gösteren düzenbaz, küçümseyerek homurdandı. Önde uzun sakallı ve siyah kaftanlarıyla erkekler, onların arkasında ise sırtlarına bohçalar hâlinde bağlanmış çocuklarıyla kadınlar yürüyordu. Aceleyle caddeden aşağıya doğru gidiyorlardı. Fal taşı gibi açılmış gözleriyle çıldırmış gibi uzaklara bakıyorlardı. "Göçmenler. Ceplerinde tek kuruş paraları yok. Geldiklerinde denizin yarılıp onlar için bir yol oluşturacağını zannediyorlar. Çılgınlık. Daha geçen gün zamanında kurtarılmasalardı birçoğu neredeyse boğulacaktı."

"Ciddi misin yoksa şaka mı yapıyorsun?"

"Hayır, hayır. Çok ciddiyim. Gazetede görmediniz mi? Bugünlerde baktığınız her yerde dinî cinnet baş gösteriyor. "Şimdilik bundan etkilenenler çoğunlukla sadece yoksullar ama..." Zitter'nın sinirli ifadesi, ektiği tohumların çok yakında filizlenebileceği düşüncesiyle aydınlandı. "Zenginlerin de bu çılgınlığa kapılması çok uzun sürmez." Hauberrisser'nın hevesle dinlemesinden yeni bir sohbet

konusu bulduğunu anlamış ve sevinçle tekrar konuşkan hâline geri dönmüştü.

"Sadece Rasputinlerin, Johann Sergiew'lerin ve buna benzer diğer azizlerin topraktan yetiştiği Rusya'da değil, Mesih geldi çılgınlığı tüm dünyaya yayılıyor. Afrika'daki Zulular arasında bile dedikodu kazanları kaynıyor. Mesela bakın, orada dolaşan zenci kendine "kara İlyas" diyor ve mucizeler yaratıyor. Bunu Eugène Louis'den," sözlerini hemen düzeltti, "yakın zamanda Afrika'ya leopar avlamaya giden bir arkadaşımdan duydum. Bu arada, ben de Moskova'dan ünlü bir Zulu şefi tanıyorum." Yüzü aniden huzursuzlukla ekşidi, "Kendi gözlerimle görmeseydim asla inanmazdım. Herif diğer tüm açılardan tam bir alçak ama büyü yapabiliyor, burada oturduğumdan emin olduğum kadar eminim, büyü yapabiliyor. Büyü, evet! Gülmeyin sevgili Hauberrisser. Kendi gözlerimle gördüm ve hiçbir sahtekâr beni kandıramaz." Bir an için Kont Ciechoñski rolünü oynaması gerektiğini tamamen unutmuştu. "Bütün o numaraları ben de gözüm kapalı yapabiliyorum. Ama o adamın nasıl yaptığını yalnızca şeytan biliyor. Söylediğine göre bir cini varmış ve ne zaman onu çağırsa ateşe dayanıklı hâle geliyormuş. Gerçek şu ki; büyük taşları kor hâline gelene kadar ısıtıyor. Tanrım, kendim kontrol ettim. Sonra ayaklarını yakmadan yavaşça üzerlerinde yürüyor." Heyecandan tırnaklarını yemeye başladı ve kendi kendine mırıldandı. "Ama sen dur oğlum. Ben bu işi çözeceğim." Kendini çok fazla ele vermiş olabileceğinden endişelenip Polonyalı kont maskesini tekrar taktı ve bardağını bir dikişte içti. "*Nazdravje,* sevgili Hauberrisser. *Nazdravje, Nazdravje.* Belki Zulu'yu siz de birr gün izlersiniz. Duyduğuma göre Hollanda'da bir sirrkte sahne alıyormuş. Neyse, yan taraftaki Amstelroom'da birr şeyler atıştırrmak istemez miydiniz?"

Hauberrisser çabucak ayağa kalktı, "Kont" Bay Zitter Arpád hiç umurunda değildi. "Çok üzgünüm ama bugünlük başka planlarım var. Belki başka bir sefer. *Adieu.* Memnun oldum."

Bu ani vedadan sonra sahtekâr, ağzı açık ona bakakaldı.

Üçüncü Bölüm

Nedenini açıklayamadığı vahşi bir heyecana kapılan Hauberrisser, Amsterdam sokaklarında hızlı adımlarla yürüdü.

Usibepu'nun Zulu grubunun sahne aldığı sirkin önüne geldiğinde (Zitter Arpád muhtemelen onları kastetmişti) bir an için gösteriyi izlemeyi düşündü ama sonra vazgeçti. Bir zencinin sihir yapıp yapmaması onu ne ilgilendiriyordu ki? Onu harekete geçiren ve huzursuz eden şey, olağandışı olana karşı duyduğu merak değildi. Havada, onu sinirli bir cinnet hâline sokan, elle tutulamayan, ölçülemeyen bir şeyler vardı. Hollanda'ya gelmeden önce de kendini zaman zaman bu zehirli ruh hâlinde buluyor ve düşünceleri otomatik olarak intihara yöneliyordu.

Tehlikeli düşüncelerin yine nereden çıktıklarını merak etti. Bulaşıcı bir hastalık gibi gördüğü Yahudi göçmenlerden mi kapmıştı?

Bu dinci fanatikleri dünyanın her yerinde çılgın bir kovalamacaya yönelten şey her neyse kendisini de evinden uzaklaştıranın aynı gizemli etki olması gerektiğini düşündü. Sadece bireysel motivasyonları farklıydı.

Bu esrarengiz psikolojik baskıyı savaşın başlamasından çok önce hissetmeye başlamıştı. Ancak o zamanlar kendisini işe ve eğlenceye verdiğinde hislerini geçici olarak baskılamak mümkün oluyordu. Bu ruh hâlini o zamanlar tatil ihtiyacına, zihinsel yorgunluğuna ve sağlıksız yaşam tarzına bağlamıştı. Daha sonra, savaş bayrakları Avrupa üzerinde bir bir dalgalanmaya başladığında ise olacakların bir habercisi olarak yorumlamıştı. Fakat bu duygu neden savaştan sonra

günden güne katlanarak artıyor ve onu umutsuzluğa sürüklüyordu? Ve böyle hisseden tek kişi kendisi de değildi. Bu konuda konuştuğu hemen hemen herkes benzer bir ruh hâlini tarif ediyordu.

Herkes, savaş bittiğinde ve dünyaya tekrar barış hâkim olduğunda insanların da huzur bulacağı düşüncesiyle teselli bulmuştu. Ama tam tersi olmuştu.

Her zamanki gibi, boş kafalılar, hayatta kalanların kalplerinde ve zihinlerinde yükselen ateşin, yalnızca rahat yaşamlarından kaynaklanan bir rahatsızlığın sonucu olduğu konusundaki sığ açıklamalarda bulunuyor ve sesleri herkesten yüksek çıkıyordu. Açıklama bu kadar basit olamazdı. Sebebi daha derinlerde yatıyordu.

Taş kalpli ve güce susamış bürokratlar gizli ayinlerle, ancak yarattıkları yıkım sayesinde fark edilebilen devasa şekilsiz hayaletler çağırmışlardı. Bu hayaletler geldikleri âleme geri dönmeden önce arkalarında milyonlarca masum kurban bırakmışlardı. Şimdi ise hayaletlerin en korkuncu iş başındaydı. Çürümekte olan sözde kültürün kokuşmuş dumanı, onu uzun zamandır gizlendiği yerden çıkarmıştı. Medusa gibi yılanlarla dolu kafasını uçurumdan çıkarmış ve insanlığın sadece bir işkence çarkı olduğunu, gelecek nesillerin özgürlüğünü kazanma yanılgısı içinde sürekli kendi etrafında dönüp durduğunu ve bütün zamanların bilgisi ve anlayışına sahip olsalar da bir adım ileri gidemeyeceklerini söyleyerek onlarla alay etmişti.

Görünüşe göre Hauberrisser son birkaç haftadır yaşamla ilgili yorgunluğunu görmezden gelmeyi başarmıştı. Her şeye rağmen, burada, bu şehrin ortasında, bir münzevinin, etrafındaki dünyaya yalnızca seyirci kalmakla yetinen kayıtsız bir vatandaşın hayatını yaşayabileceğine kendini inandırmıştı. Tutkudan yoksun, uluslararası ticaretin merkezi olan bu şehir, yaşananların baskısı altında neredeyse bir gecede dünyanın dört bir yanından gelen dengesiz zihinlerin en çılgın fantezilerini özgürce, dizginlemeden yaşayabilecekleri bir oyun alanına dönüşmüştü. Hauberrisser, planını bir dereceye kadar gerçekleştirmeyi başarmıştı da aslında ama sonra küçücük bir nedenden dolayı yeniden uyanan yorgunluk, eskisinden

daha boğucu bir şekilde üzerine bir kez daha çökmüştü ve etrafında amaçsızca tökezleyip duran kalabalığın görüntüsü yorgunluğuna yorgunluk katmaktan başka bir işe yaramamıştı.

Etrafında toplanan insanların yüzlerinde ilk defa fark ettiği çarpık ifadeler onu derinden etkilemişti.

Bunlar daha önce gördüğü zevk peşinde koşan veya dertlerini unutmak için bir eğlenceden diğerine savrulan insanların ifadeleri değildi. Ebediyen sürgüne gönderilmiş olmanın izleri yüzlerine kazınmıştı.

Varoluş mücadelesi, insanın yüzünde derin izler ve çizgiler bırakıyordu.

Hauberrisser'nın aklına ortaçağda veba kargaşasını ve düzenlenen çılgın baloları betimleyen eski gravürler geldi. Sonra yaklaşan bir depremi hissederek saf korku içinde gökyüzünde dönüp duran kuş sürülerini düşündü.

Arabalar peş peşe sirke gelmeye başlamışlardı. Arabalardan inenler, bu bir ölüm kalım meselesiymiş gibi heyecanlı bir telaşla içeriye giriyorlardı. Bir zamanlar sosyetenin en üst sınıfına ait olan narin yüz hatlarına sahip mücevherli hanımlar, süslü Fransız baronesleri, zarif İngiliz kadınları ve vücutlarının her bir zerresi uykusuzluk ve aşırı stresten seğiren Rus prensesleri şimdi bir gecede borsa sayesinde zengin olan sonradan görmelerin kollarına girmiş çiftler hâlinde sirki izlemeye geliyorlardı. Eski aristokratlara özgü soğukkanlılığı hiçbir yerde göremezdiniz artık. Her şey kültürel bir tufanın dalgaları tarafından silinip süpürülmüştü.

Korkunç zamanların bir habercisi gibi, sirk çadırının içinden vahşi hayvanlara özgü heyecanlı kükremeler yankılandı. Bazen ürkütücü derecede yakın ve yüksek sesle, bazen de kalın perdelerin arkasından boğuk ve derinden. Aynı zamanda hayvan pisliği, parfüm, çiğ et ve at terinin karışımı keskin bir koku sokağa yayıldı.

Zıt düşünceler tarafından harekete geçirilen, hafızasının derinlerinden çıkıp gelen bir resim gördü gözlerinin önünde: Gezici hayvanat bahçesindeki kafesinin içinde hapsolan bir ayı, sol pençe-

sinden zincirlenmiş. Hauberrisser yıllar sonra aynı ayıyı bir panayır alanında tekrar görmüştü. Günden güne, aydan aya, hatta yıldan yıla ağırlığını bir bacağından diğerine vererek dans eden mutlak çaresizliğin vücut bulmuş hâli.

"O zaman neden onu satın alıp özgür bırakmadın!" diye bağırdı beyninin içindeki ses. Defalarca görmezden geldiği ama yine de her seferinde onu pusuya düşüren, zihninde ilk ortaya çıktığı zamanki kadar yoğun ve sönmek bilmez bir ateşle yanan suçluluk duygusu; bir insanın hayatını dolduran devasa ihmaller zinciriyle karşılaştırıldığında ufacık, küçücük bir düşünceydi ama zamanın boyun eğdiremediği tek düşünce de oydu.

"Eziyet edilen ve öldürülen tüm hayvanların hayaletleri bizi lanetledi, dökülen kanları intikam çığlıkları atıyor." Bir kalp atışı kadar kısa bir süre için Hauberrisser'nın zihninde karmakarışık bir görüntü belirdi. "Kıyamet Günü'nde hesap soranlar arasında tek bir atın bile ruhu olsa, vay insanlığın hâline! Ayıyı neden özgür bırakmadım!" Kaç kez kendini suçlamıştı ve kaç kez ayının kurtuluşunun bir işe yaramayacağı, çöldeki bir kum tanesi kadar önemsiz olduğu iddialarıyla suçluluk duygusunu bastırmıştı. Hayatını gözlerinin önünden şöyle bir geçirdi. Birilerine faydası dokunacak bir şey yapmış mıydı hiç? Makineler yapmak için zamanını içerilerde çalışmakla harcamış ve güneşi ihmal etmişti. Zamanla paslanıp bozulan makineler inşa etmişti ve bu arada güneşin tadını çıkarabilmeleri için başkalarına yardım etmeyi de ihmal etmişti. Varoluşun anlamsız boşluğuna kendi katkısını sunmuştu.

Kalabalığın arasından, insanları ite kaka kendisini bir boşluğa attı. Bir taksi çağırdı ve şoföre şehrin dışına çıkmak istediğini söyledi.

Birdenbire boşa harcadığı tüm o yaz günlerinin içinde yarattığı boşluğu hissetti.

Tekerlekler taşların üzerinde dayanılmaz bir yavaşlıkla ilerliyordu. Güneş artık batmaya başlamıştı. Açık kırlara ulaşmak için duyduğu sabırsızlık Hauberrisser'yı daha da huysuzlaştırmıştı.

Sonunda! Tarlaların zengin yeşili görüş alanına girdi. Yer yer kahverengi sulama kanalları tarafından bölünerek sonsuzluğa uzanan bir tablo. Tarlaların üzerinde akşam serinliğinden korunmaları için sırtlarında birer kilim taşıyan binlerce benekli inek vardı. Ve onların arasına beyaz başörtüleri saçlarına pirinç tokalarla tutturulmuş, ellerinde parıldayan kovalarıyla Hollandalı köylü kadınlar serpiştirilmişti. Önünde gördüğü sahne, uçuk mavi bir sabun köpüğünün üzerine yansıyormuş gibiydi ve bütün yel değirmenlerinin pervaneleri sonsuz gecenin gelişini simgeleyen karanlık haçlara benziyorlardı.

Çayırların arasında, batmakta olan güneşin son ışıklarının oluşturduğu kırmızı nehirler tarafından aydınlatılan uzun dar patikalarda yürüdü. Sanki artık ayak basmasına izin verilmeyen bir rüyalar ülkesindeydi.

Huzursuzluğu, burnuna kadar gelen su ve çimen kokusuyla yatıştı yatışmasına ama yerini hüzünlü bir ıssızlık duygusu aldı.

Sonra, çimenler karardığında ve topraktan gümüşi bir sis yükselip inek sürülerini bir bir yutmaya başladığında, kendi zihninin bir zindan olduğunu düşünmeye başladı. Kendisi de içeride oturmuş pencerelere benzeyen gözlerinden yavaş yavaş kararmakta olan özgür bir dünyaya son kez bakıyordu.

***

Şehrin kıyısındaki ilk evler onu karşıladıklarında alacakaranlık iyice yoğunlaşmıştı ve hava tuhaf şekilli kulelerden yankılanan sayısız çan sesiyle titriyordu.

Taksiciye parasını ödedi ve dairesinin olduğu yöne doğru yola koyuldu. Dolambaçlı sokaklardan, hantal siyah teknelerin hareketsiz sularda yüzdüğü kanalların yanından, çürük elma kokan çöp yığınlarının arasından, eğik duvarların arkasından sarkan demir kolları kanalların suyuna yansıyan vinçlerin altından geçti.

Kapıların önünde mavi pantolonlu, kırmızı önlüklü erkekler ve ellerindeki balıkçı ağlarını tamir eden kadınlar, evlerinden getirdik-

leri tabureleri̇n üzerine oturmuş dedikodu yapıyorlardı. Sokaklar oyun oynayan çocuklarla doluydu.

Balık, ter ve yoksulluk kokusunun dışarı taştığı açık kapıların önünden ve ara sokakları yanmış yağ kokularıyla dolduran waffle tezgâhlarının durduğu meydanlardan aceleyle geçti.

Hollanda'nın bu liman kentinin kasveti göğüs kafesine oturmuştu. Temiz, yıkanmış kaldırımlar ve tarif edilemeyecek derecede kirli kanallar, suskun şehir sakinleri, beyaz çerçeveli pencereleri olan dar cepheli binalar, içerileri gaz lambalarıyla aydınlatılmış dar peynir ve ringa balığı dükkânları ve kırmızımsı siyah üçgen çatılar...

Bir an için, neşeli günleri çok geride bırakmış bu kasvetli Amsterdam'dan ayrılmak ve daha önce, daha mutlu günlerde tanıdığı daha parlak şehirlerden birine geri dönmek için ani bir heves duydu. Tıpkı geçmişte kalan her şeyin şimdiki zamandan daha iyi ve daha güzel görünmesi gibi, o şehirlerdeki yaşam da birdenbire yeniden arzu edilir hâle gelmişti. İçinde kabaran memleket özlemi, oralardan ayrıldığında beraberinde getirdiği, fiziksel ve ahlaki çürümenin, durdurulamaz gerilemenin acı hatıraları tarafından hemen bastırıldı.

Yolunu kısaltmak için bir kanalın üzerinden, şehrin daha güzel semtlerine açılan demir bir köprüden, ardından da görkemli vitrinleri ışıl ışıl parlayan işlek bir caddeden geçti. Birkaç adım sonra, şehir çehresini bir anda değiştirmiş gibi kendini zifiri karanlık bir sokakta buldu. Eski Amsterdam'ın yıllar önce yıkılmış, pezevenkleri ve fahişeleriyle kötü şöhretli caddesi "Nes"*, sinsi bir hastalığın sebep olduğu yeni bir salgın gibi şehrin başka bir yerinde yeniden ortaya çıkmıştı. Eskisiyle aynıydı ama tam da aynı değildi. Artık o kadar vahşi değildi ama çok daha acımasız, çok daha çirkindi.

Paris ve Londra'da, Belçika ve Rusya'nın şehirlerinde patlak veren devrimlerden kaçmak için panikle buldukları ilk trene atlayıp ülkelerini terk eden dökün̈tüler, bu "nezih" kuruluşlarda bir araya toplanmışlardı.

---

* (Flm.) Sümük veya tükürük anlamına gelir. *–çn*

Uzun mavi paltolar giymiş, ellerinde pirinç asalar tutan ve kafalarında üç köşeli şapkalarıyla bir binanın önünde bekleyen kapı görevlileri, robot gibi mekanik hareketlerle sessizce yastıklı giriş kapılarını açtılar ve Hauberrisser önlerinden geçerken tekrar kapattılar. Kapıların her açılmasıyla sokağa kör edici bir ışık huzmesi düşüyordu ve sessizlik bir an için caz müziği, trompetlerin vahşi çığlıkları, zillerin şıngırdaması ya da çingene kemanlarının hıçkırıklarıyla bölünüyordu.

Üst katta, müstakil evlerin birinci ve ikinci katlarındaki kırmızı perdelerin ardında daha farklı bir yaşam gizleniyordu: parmakların pencere camlarına kısa ve hızlı vuruşları, oradan buradan gelen boğuk seslenişler. Farklı diller kullanılsa da herkesin anlayabildiği ortak bir dil. Karanlıktan dolayı kafası kopmuş, geriye sadece havada salladığı kolları kalmış gibi görünen beyaz gecelikli bir kadın bedeni arada bir görünüyor, sonra açık pencereler tekrar zifiri karanlığa ve ölüm sessizliğine geri dönüyordu. Sanki bulundukları odalarda ölümün ta kendisi hüküm sürüyordu.

Uzun sokağın sonunda köşede kalan ev, duvarlarına asılmış afişlere bakılırsa bir müzikhol ve restoran karışımıydı ve nispeten zararsız görünüyordu.

Hauberrisser içeriye girdi.

İçerisi, sarı örtülü yuvarlak masalarda yiyip içen insanlarla doluydu.

Arka tarafta bir düzine şarkıcı ve komedyenin yarım daire biçiminde dizilmiş sandalyelerde oturup sıralarının gelmesini beklediği bir sahne vardı.

Göbekli, beyaz sakallı, gözlüklerinin üzerine yapıştırdığı takma pörtlek gözleri ve incecik bacaklarına geçirdiği kurbağa yeşili taytıyla yaşlı bir adam, yanındaki abartılı bir kostüm giymiş olan Fransız şansoniyeyle görünüşte ciddi bir sohbete dalmış, dalgın dalgın ayaklarını sallıyordu. Bu arada seyirciler ise, üzerinde kaftanı ve ayağında çizmeleriyle Polonyalı bir Yahudi kılığına girmiş bir tiyatro oyuncusunun sergilemekte olduğu Almanca monoloğa katlanıyorlardı. Söylenenleri anlamadıkları her hâllerinden belliydi. Oyuncunun elinde herhangi bir eczacıdan kulak temizleme amacıyla satın

alabileceğiniz türden küçük bir cam şırınga vardı. Bitmek tükenmek bilmez şiirine her dörtlükte bir ara veriyor, gülünç bir dans sergilerken de burundan gelen bir sesle şarkı söylüyordu.

"İyileşmek istiyorsan
Senin çözümün bende
Sabah sekiz, akşam sekiz
İkinci kattaki ofisinde
Çok meşhurdur
Doktor Feiglstock"

***

Hauberrisser oturmak için boş bir yer aradı. Görünüşe göre çoğunlukla Hollanda'nın orta sınıfından oluşan kalabalık dip dibe oturmuş, hiç boşluk bırakmamıştı. Sadece ortalarda duran bir masanın etrafındaki birkaç sandalye henüz boş görünüyordu. Üç etine dolgun kadın ve karga burnunun üzerinde oturttuğu kemik çerçeveli gözlüğünün arkasından sert bakışlara sahip yaşlı bir kadın, evlerinin huzurlu ortamındaymış gibi renkli bir horoza benzeyen çaydanlığın etrafında oturmuş, çorap örüyorlardı.

Dört hanım dostça başlarını sallayarak Hauberrisser'nın yanlarına oturmasına izin verdi.

İlk bakışta bu grubun bir anne ve üç dul kızından oluştuğunu düşünmüştü ama şimdi bakınca aralarında pek akrabalık yok gibi görünüyordu. Görünüş olarak üç daha genç kadın birbirlerine fazla benzemeseler de hepsi sarışın, şişman, kırk beş yaşlarında ve büyük baş hayvanlara özgü bir ağırkanlılıkla hareket eden Hollandalılardı. Beyaz saçlı hanım ağa ise besbelli güneyden geliyordu.

Garson bıyık altından gülümseyerek önüne bir biftek koydu. Çevredeki masalarda oturan insanlar sırıtıyor, oturduğu yere doğru bakıyor ve birbirleriyle fısıldaşıyorlardı. Neler oluyordu? Hauberrisser bir anlam veremedi. Dört kadını çaktırmadan inceledi. Hayır mümkün değildi. Bu kadınlar toplumun saygın birer üyesi olmalıydı. Yaşlarından dolayı hürmet göstermek gerekiyordu bir kere.

Sahnedeki yıldızlarla süslü silindir şapkası, dar, mavi ve beyaz çizgili pantolonu, yeşil ve sarı ekoseli yeleğinden sarkan bir çalar saati ve ceketinin cebinde boğulmuş bir kazı olan cılız, kızıl sakallı adam Yankeedoodle'ın tiz notaları eşliğinde meslektaşı, yaşlı kurbağanın kafatasını ikiye bölmüştü ve şimdi Rotterdam'lı paçavracı bir çift "piyano eşliğinde" kaybolan "Zanderstraat"ın melankolik şarkısını söylüyordu:

"Tekrar denizden eve geldiğinde, evlat,
Büyük bir sürprizle karşılaşacaksın
Zanderstraat için etrafa bakınacak
Bahse girerim gözlerine inanamayacaksın
Çok sık ziyaret ettiğin o ev bugün yıkılacak,
Kızların hepsi işi bırakacak
Belediye başkanının istediği olacak."

Şarkıyı, bir ilahiymiş gibi bir ciddiyetle dinleyen üç şişman Hollandalı hanımın gözleri yaşlarla parladı. Seyirciler de şarkıya katıldı:

"Zanderstraat'a çeki düzen verecekler
Yerine bir lunapark yapacak
O hanlar ve terk edilmiş küçük evler
Hepsini belediye satın alacak
Artık Nielsen'de dans edemezsin
Charley'deki kızlar da gittiler
Betty artık başını örtüyor
Tek ilgilendiği, yaralı askerler."

***

Program, bir kaleydoskoptaki parlak renkli desenler gibi sürekli değişiyor, karmakarışık performanslardan oluşuyordu. Kaniş köpeklerinkine benzeyen lüle saçlı korkunç derecede masum görünümlü İngiliz kızları, kırmızı yün şallarıyla Apaçiler, karnı fütursuzca sallanan Suriyeli bir dansöz, çan taklidi yapan dört adam ve Bavyeralı bir komedyenin geğirmeye benzeyen melodik şarkıları.

Bu anlamsızlık kargaşası, Hauberrisser'nın sinirlerini neredeyse narkotik bir etkiyle yatıştırdı; çocuk oyuncaklarından yayılan o tu-

haf sihir gibiydi. Bu sihir çoğu zaman hayat tarafından yıpratılan bir kalbi, en değerli sanat eserinden çok daha çabuk iyileştirirdi.

Hauberrisser zamanın nasıl geçtiğini anlayamamıştı. Büyük kapanışı yapmak için göstericilerin tamamı tüm ulusların bayraklarını sallayarak –muhtemelen mutlulukla geri getirilen barışı simgeliyordu– ve bir zenci önderliğinde sıraya girip dans ederek yürümeye başladılar ve sahneyi boşalttılar:

"Oh Susy Anna
Oh don't cry for me
I'm goin' to Loosiana
My true love for to see"*

Etrafına bakınınca seyircilerin ortadan kaybolduğunu, odanın neredeyse boşaldığını fark etmemiş olmasına çok şaşırdı.

Masayı paylaştığı dört hanımefendi de sessizce kalkıp gitmişlerdi.

Onun yerine, geride şarap kadehine tutturulmuş pembe bir kartvizit bırakmışlardı. Kartın üzerinde birbirine kur yapan iki kumru resmedilmişti ve bir de adres yazıyordu:

MADAM GITEL'IN GENELEVİ
Bütün gece açık
Waterloo Plein No. 21
15 Kadın
Giriş ücretlidir

Demek çok da saygın hanımlar değillerdi!

"Beyefendi gecenin devamı için özel bir bilet almak isterler mi?" diye sordu garson alçak bir sesle. Sarı masa örtüsünü hızla beyaz keten bir örtüyle değiştirdi, ortasına bir buket lale yerleştirdi ve üstüne gümüş çatal bıçaklar koydu.

Devasa bir vantilatör vızıldayarak çalışmaya ve burjuvazinin arkasında bıraktığı boğuk havayı içine çekmeye başladı.

* "Oh! Susanna": 1848 tarihli Stephen Foster şarkısı: Ah Susanna/Benim için ağlama/Louisiana'ya gidiyorum/Gerçek aşkımı bulmaya. *–yhn*

Cıvıl cıvıl garsonlar her yere oda kokusu sıktılar, kapıdan sahneye kadar uzanan bir kırmızı halı serildi, içeriye deri kaplamalı tekerlekli koltuklar getirildi.

Dışarıdaki sokakta, yaklaşan arabaların sesleri duyulabiliyordu.

Zarif gece elbiseleri giymiş kadınlar ve fraklı erkeklerden oluşan bir kalabalık içeri akın etti; Hauberrisser'nın o akşamüstü sirk çadırına koşarken gördüğü aynı kozmopolit sözde sosyetenin üyeleri.

Birkaç dakika içinde salon son koltuğa kadar dolmuştu.

Gözlüklerin kenarlarına takılan zincirlerin yumuşak şıngırtısı, bastırılmış kahkahalar, hışırdayan ipek etekler, kadınların eldivenlerinden yayılan sümbül kokuları, sıra sıra inciler ve su damlası şeklinde kesilmiş elmaslar, şampanya şişelerinin tıslaması, gümüş soğutuculardaki buz küplerinin tıkırtısı, küçük bir süs köpeğinin havlaması, kadınların hafif pudralanmış beyaz omuzları, sabun köpüğüne benzeyen dantel süslemeler ve Kafkaslardan gelen sigaraların keskin kokusu. Salonun az önceki hâlinden eser kalmamıştı.

Hauberrisser'nın masasına tekrar dört tane kadın oturmuştu. İçlerinden, altın renkli bir gözlük zinciri takan kadın diğer üçünden daha yaşlı görünüyordu. Dördü de birbirinden güzeldi. Heyecanla sürekli hareket ettirdikleri ince uzun elleri, sarı saçları ve koyu renk gözleriyle hiç gözlerini kırpıştırmadan beyefendilerin bakışlarına karşılık veren ama aynı zamanda da onları asla fark etmemiş gibi davranan Rus kadınlar.

Ünlü bir tasarımcının elinden çıktığı belli olan kusursuz frakıyla genç bir İngiliz beyefendisi masanın yanında durdu, hanımlarla dostça birkaç kelime alışverişinde bulundu. Beyefendinin narin yüz hatlarında muazzam bir bitkinlik ifadesi vardı. Ceketinin sol kolu omzuna kadar boştu, gevşekçe sarkıyordu ve uzun ince bedenini daha da kırılgan gösteriyordu. Kaşının altındaki çukura oturttuğu monokl kendi kemiğiyle bütünleşmiş gibiydi.

Salon, tüm halklarda var olan dar kafalıların nefret ettiği insanlarla doluydu. Çarpık bacaklı bir köy köpeği, gösterişli cins bir köpekten nasıl içgüdüsel olarak nefret ediyorsa, bu insanlardan

da öyle nefret edilirdi. Kitleler tarafından her zaman hem aşağılanmayla hem de kıskançlıkla karşılanan gizemli varlıklar. Gözlerini kırpmadan ortalığı kan gölüne çevirebilen ama çatalın porselen tabağa sürtününce çıkardığı gıcırdamayı duyunca kendinden geçebilen, bana yan baktın bahanesiyle hemen tabancalarına davranan ama hile yaparken yakalandıklarında sakince gülümsemeye devam edebilen, düşüncesi bile sıradan insanları ürperten ahlaksızlıkları alışkanlık hâline getiren ama başka birinin kullandığı bardaktan su içmektense susuzluktan ölmeyi tercih eden, sorarsanız Tanrı'ya sorgusuz sualsiz inanan ama yine de sıkıcı olduğu için kendilerini Tanrı'dan soyutlayan, insanların dış görünüşüne kanmayıp gerçek yüzlerini görebilenler tarafından içi boş sayılan ama aslında nesillerden beri insan varlığının gerçek özü hâline gelen ve yine de ne içi boş ne de tam dolu olan, bir zamanlar sahip oldukları ruhu kaybeden ve bu nedenle asla bir ruha sahip olamayacak çoğunluk tarafından kötülüğün simgesi hâline getirilen varlıklar. Herhangi bir kimsenin önünde eğilmektense ölmeyi tercih eden, yanılmayan içgüdüleri ile çevrelerindeki proletaryanın kokusunu alabilen ve bu kimseleri hayvandan bile daha aşağıda gören ama içlerinden biri tahta oturmaya görsün hemen önünde diz çöken aristokratlar. Kader sadece kaşlarını çatmakla yetindiğinde, bir çocuktan bile daha çaresiz olabilen güç sahibi insanlar. Şeytanın maşaları ve aynı zamanda oyuncakları.

Görünmez bir orkestra Lohengrin'in Evlilik Marşını çalmayı bitirdi.

Bir çan çınladı.

Salon sessizliğe büründü.

Sahnenin üstündeki duvarda minik ampullerden oluşan harfler aydınlandı:

! La Force d'Imagination* !

Fransız kuaförlerine benzeyen, yağlı saçları seyrelmiş, teni sarar-

* (Fr.) Hayal gücünün kuvveti. *–çn*

mış, sarkık yanaklı, yakasında minik kırmızı bir rozet ve gözlerinin altında koyu gölgeler olan smokinli, beyaz eldivenli bir beyefendi perdelerin arasından çıktı ve selam verdi. Sonra sessizce sahnenin ortasındaki koltuklardan birine oturdu.

Hauberrisser, kabarede izleyebileceğiniz gibi az çok müstehcen bir monolog dinleyeceklerini varsaymıştı fakat sahnedeki sanatçı (Utanmış mıydı yoksa kaba bir şaka mı yapacaktı?) kıyafetinin düğmelerini açmaya başladı.

Bir dakika geçti. Ne salondan ne de sahneden çıt çıkıyordu.

Sonra orkestradan boğuk bir keman sesi yükselmeye başladı. Kemanlara sanki çok uzaklardan gelen bir Fransız kornosunun duygu yüklü sesi eklendi ve bir melodi oluşturdu: "Tanrı seni korusun, ne de güzel olurdu, Tanrı seni korusun, kısmet değilmiş."

Şaşıran Hauberrisser opera dürbününü çıkardı ve sahneye baktı.

Dehşete düşmüştü. Neredeyse dürbününü elinden düşürecekti. Bu da neydi! Aklını mı kaybediyordu? Soğuk terler dökmeye başladı. Şüphesiz, evet, aklını kaybediyordu! Sahnede gördüğü şeyin gerçek olması mümkün değildi. Burada, sadece aylar önce sosyetenin en seçkin üyeleri olan insanların gözleri önünde imkânsızdı.

Belki Nieuwendijk'teki bir liman meyhanesinde ya da tıp fakültesinde sergilenen tıbbi bir anormallik olarak karşılaşabilirdiniz, ama burada?

Rüya mı görüyordu yoksa? Bir mucize gerçekleşip zamanda geriye gitmiş, XV. Louis'nin hüküm sürdüğü günlere geri mi dönmüştük?

Sanatçı, bir şeyleri zihninde olabildiğince canlı görebilmek için hayal gücünü zorluyormuş gibi ellerini gözlerinin üzerine sıkıca bastırdı. Birkaç dakika sonra yerinden kalktı. Eğilerek selam verdi ve gözden kayboldu.

Hauberrisser hemen masasındaki kadınlara ve çevresindeki topluluğa baktı. Kimse kılını kıpırdatmıyordu.

Sadece bir Rus prensesi alkışlayacak kadar cesur çıktı.

Salondakiler, az önce yaşananlar hiç olmamış gibi neşeyle gündelik sohbetlerine geri döndüler.

Hauberrisser o an etrafının hayaletler tarafından sarıldığını hissetti. Parmaklarını masa örtüsünün üzerinde gezdirdi ve çiçeklerden yayılan misk kokusunu içine çekti. Sonuç olarak gerçekdışılık duygusu yoğunlaşmış ve sefil bir dehşete dönüşmüştü.

Bir kere daha çan çalındı ve ışıklar söndü.

Hauberrisser fırsattan istifade ederek kendini dışarıya attı.

Dışarıya çıktığında, duygularının onu alt etmesine izin verdiği için neredeyse kendinden utandı.

"İçeride yaşananların neresi korkunçtu sahi?" diye sordu kendine. İnsanlık tarihi boyunca belli aralıklarla sürekli tekrarlananlardan daha kötü değildi. Kasıtlı veya kasıtsız ikiyüzlülük dışında hiçbir şeyi gizlemeyen bir maskenin kenara atılışı, erdem kılığına girmiş huysuzluk veya bir keşişin zihninden çıkan eziyet verici ahlaksızlıklar! Gökyüzüne doğru yükselen görkemli bir tapınağa benzeyen hastalıklı yapı, yüzyıllar boyunca kültür zannedilmişti. Bu yapı artık yıkılıyor ve içerisinde gizlediği çürümeyi gözler önüne seriyordu. Bir ülserin patlaması, sürekli büyümesinden daha iyi değil midir? Sadece, sonbaharın parlak renklerinin aslında çürümenin renkleri olduğunu bilmeyen çocuklar ve aptallar, beklenen bahar yerine ölümcül kasım geldiğinde ağlarlar.

Hauberrisser, aceleyle verdiği duygusal tepkiyi mantığın soğukkanlılığına tabi tutarak duygularının kontrolünü yeniden kazanmaya çalışsa da dehşet duygusunu rasyonaliteyle yatıştıramadı. Korku, kelimelerle yerinden oynatılamayan bir kaya kadar ağırdı, içine kök salmıştı.

Saniyeler geçtikçe, bir ses kulağına bir bir fısıldıyormuş gibi, bu dehşet duygusunun –uzun zamandır tanıdığı bir duygu– bilinmeyene karşı hissedilen ağır, boğucu korkudan başkası olmadığını anladı. İnsanlığın ahlaksızlık çukuruna durdurulamaz düşüşünün bilincine vardı.

Kanını donduran şey, seyircinin dün küstahlığın doruk noktası olarak değerlendirerek reddedebileceği bir performansı bugün son derece doğal karşılamasıydı. Normalde yolunda aheste aheste iler-

leyen bir atın aniden yol kenarında beliren bir hayaletten korkup dörtnala koşturması gibi değişiyordu zaman.

Hauberrisser, bu dünyaya ait şeylerin ne kadar gösterişliyse o kadar hızlı bir şekilde gerçekdışılığın manasız gölgelerinde kaybolup gittiği o ürkütücü diyara doğru bir adım daha yaklaştığını hissetti.

Tingeltangel isimli lokalin iki yanından uzanan dar ara sokaklardan birine girdi. Hemen ardından garip bir şekilde tanıdık görünen camekânın yanından geçti.

Köşeyi döndüğünde, kendini kepenkleri indirilmiş Chidher Yeşil'in dükkânının önünde buldu. Az önce ayrıldığı lokal, Jodenbreestraat'ta o öğleden sonra dikkatini çeken, düz çatılı bir kuleye benzeyen tuhaf evin arka tarafındaydı.

Dükkânın loş pencerelerine baktı. Burada da aynı rahatsız edici gerçekdışılık duygusunu hissetti. Karanlıkta binanın silueti, üst çenesindeki dişlerini vahşice kaldırıma geçirmiş bir insan kafatasını andırıyordu.

Dairesine giderken bu tuğla kafatasının içindeki odalardan, salonlardan ve koridorlardan oluşan fantastik karmaşayı, bir insanın zihnindeki düşünce ve fikir karmaşasına benzetti. Tuğlalardan oluşan kafanın içerisinde, Amsterdam'ın hayal bile edemeyeceği bilmeceler saklanıyor olabilir diye düşündü. Kaderin eşiğinde pusuya yatmış tehlikeli olayların önsezisi bir kere daha göğsünün sıkışmasına neden oldu.

Bilmeceler Dükkânı'nda gördüğü bronzdan yeşil surat gerçekten de bir rüya mıydı?

Masanın arkasında duran yaşlı Yahudi'nin hareketsiz figürünü düşündü. Yeşil suratla karşılaştırınca Yahudi'nin anılarındaki görüntüsü daha puslu, daha karanlık gibiydi. Sanki rüya olan yeşil surat değil de yaşlı Yahudi'ydi.

Yahudi'nin ayakları gerçekten de yere değmiyor muydu? Görüntüyü ne kadar çok hatırlamaya çalışsa, gördüklerinden o kadar fazla şüphe etmeye başlamıştı.

Yaşlı adamın kaftanının içinden masanın çekmecelerini açıkça görebildiğini çok net hatırladığını düşündü bir an.

Ruhunun derinliklerinden bir şimşek çaktı ve zihnine bir yıldırım düştü. Etrafındaki dünyanın maddeselliğine ve kendi duyularına karşı bir güvensizlik hissetti. Aynı zamanda aklına çocukken öğrendiği ve böyle açıklanamaz süreçlerin sırlarının anahtarı olabilecek bir şey geldi.

Akıl almaz uzaklıktaki Samanyolu'nda bulunan yıldızların ışığı dünyaya yetmiş bin yılda ulaşabiliyordu. Eğer bu gök cisimlerinin yüzeyini görebileceğimiz kadar güçlü bir teleskopumuz olsaydı, gözlemleyebildiğimiz olaylar her ne kadar gözümüzün önünde cereyan ediyormuş gibi gelse de aslında yetmiş bin yıl geçmişte kalmış olacaklardı.

Bu durumda, evrenin sonsuz genişliğinde, şimdiye kadar meydana gelmiş her bir olay, ışıkla mumyalanmış bir görüntü olarak ebediyen var olmak zorundaydı. Ne kadar şok edici, korkunç bir düşünceydi! "Yani," diye düşündü Hauberrisser, "insan kabiliyetinin dışında da kalsa, geçmişi geri getirebilmenin bir yolu var mı?"

Yeni keşfettiği geçmişin hayalet görüntüsü yasasıyla bir şekilde bağlantılıymış gibi, masasında oturan yaşlı Yahudi'nin görüntüsü de ürkütücü bir gerçeklik kazandı.

Hauberrisser, yaşlı adamın hayaletinin hemen yanı başında yürüdüğünü hissetti. Hayalet, gözle göremese de, bütün insanların her gece gökyüzünde görebildiği ve yine de yetmiş bin yıl önce belki de sönmüş olan Samanyolu'ndaki parlak yıldızlardan çok daha gerçekti.

Dar, iki kanatlı, küçük bir ön bahçesi ve eski bir evin parçası olan dairesinin önünde durdu ve ağır meşe kapıyı açtı.

Yanında birinin yürüdüğü hissi o kadar gerçekçiydi ki içeri girmeden önce istemeden etrafına bakındı.

Neredeyse tüm Hollanda evlerinde görebileceğiniz, zemin kattan çatıya kadar çıkan dik ve bir insandan çok az geniş olan merdivenleri hızla tırmandı ve yatak odasına girdi.

Tavanı tahta kaplı, dar bir odaydı. İçeride sadece iki tane mobilya vardı. Bir masa ve etrafındaki dört sandalye tam ortada duruyor-

lardı. Geri kalan her şey; dolaplar, şifoniyer ve yatak, sarı ipekten duvar kâğıdıyla kaplı duvarlara monte edilmişti.

Yıkandı ve yatağına yattı.

Işığını kapatmak için düğmeye uzandığında gözü masada duran küp şeklindeki yeşil kutuya kaydı.

"Bilmeceler Dükkânı'ndan gönderdikleri Delfi Kâhini," diye düşündü uykuya dalmadan hemen önce.

Bir süre sonra hafif uykusundan sıçrayarak uyandı. Garip bir ses duyduğunu sandı. Sanki bir el küçük çubuklarla yere vuruyordu.

Odada biri vardı!

Dış kapıyı kilitlemişti. Kilitlediğini hatırlıyordu!

El yordamıyla ışık düğmesini ararken kolunun tahtaya benzeyen küçük bir şeye hafifçe çarptığını hissetti. Aynı anda duvardan bir çarpma sesi geldi ve sert bir cisim yuvarlanarak yüzünün üzerinden geçti.

Bir saniye sonra yanan ampulün ışıkları gözünü kör etti.

Yere çarpan çubukların sesi tekrar duyuldu.

Ses, masanın üzerinde duran yeşil kutunun içinden geliyordu.

"Karton kaplı aptal kafatasındaki mekanizma harekete geçmiş olmalı," diye homurdandı Hauberrisser öfkeyle. Sonra yüzünün üzerinden yuvarlanıp göğsüne düşen nesneye uzandı.

Rulo yapılmış bir kâğıt tomarıydı bu. Uyku sersemi, yarı açık gözlerle gördüğü kadarıyla ince kâğıtlar, silik harflerle kaplıydı.

Kâğıtları yataktan aşağıya attı, ışığı kapattı ve tekrar uykuya daldı.

"Bir yelerlerden düşmüş olmalı veya ışık düğmesini ararken duvardaki bir bölmeye denk gelip düşürmüş olmalıyım." Merkezinde fantastik bir figürün olduğu, o gün yaşadıklarının bir karışımı olan görüntüler labirentine sürüklenmeden önceki son net düşünceleriydi bunlar. Görüntüler, kafasında kırmızı yünlü bir bere ve yeşil kurbağa ayakları olan Zulu, kartvizitini uzatan Kont Ciechoński, yanında ise Jodenbreestraat'taki sırıtan ve bir sağ tarafıyla bir sol tarafıyla sürekli göz kırpan kafatası evinden oluşuyordu.

Hauberrisser'nın uykunun kollarına teslim olmasına eşlik eden dış dünyanın son tezahürü, bir gemi sireninin uzaktan gelen feryadıydı.

Dördüncü Bölüm

Baron Pfeill, villası "Buitenzorg"un* bulunduğu Hilversum'a giden ikindi trenine binmek niyetiyle Spoorweg Tren Garı'na doğru yola çıkmıştı. İşyerlerinden çıkmış insanlarla dolup taşan ve akşam eğlencelerinin başlamak üzere olduğu birçok tezgâh ve stanttan oluşan labirentte zar zor yolunu bulmuştu. Tam Liman Köprüsü'ne ulaşmıştı ki bir orkestra şefi işaret vermişçesine kiliselerin çanları hep bir ağızdan çalmaya başladılar ve saatin altı olduğunu haber verdiler. Trenini kaçırmıştı.

Ani bir kararla şehrin daha eski mahallelerinin olduğu tarafa doğru yöneldi.

Treni kaçırmış olmasına neredeyse sevinmişti. Hauberrisser'nın yanından ayrıldığından beri aklını kurcalayan bir meseleyi halletmek için fazladan birkaç saati vardı şimdi.

Heerengracht'ta karaağaçlarıyla meşhur, kasvetli bir bulvarın gölgesinde kalan beyaz desenli, kırmızı tuğladan muhteşem, eski barok binanın önünde durdu. Bir an için duraksayıp birinci katın neredeyse tamamını kaplayan kanatlı, devasa pencerelere baktı ve ardından kapının ortasındaki ağır bronz tokmağı çekiştirerek zili çaldı. Bronz tokmak aynı zamanda zili çalan mekanizmayı da çalıştırıyordu.

Üzerinde beyaz çoraplar ve mor ipekten kısa bir pantolon olan yaşlı hizmetçi kapıyı açana kadar uzun dakikalar geçti.

---

* (Flm.) Dertsiz, tasasız. *–çn*

"Doktor Sefardi Bey evdeler mi acaba? Beni hatırladınız değil mi, Jan?" Baron Pfeill kartvizitini uzattı. "Kartımı yukarıya götürür müsünüz ve lütfen sorar mısınız, acaba..."

"Beyefendi sizi bekliyor *Mynheer*. Buyurun lütfen." Yaşlı adam, Hint halıları ve yer yer Çin işlemeleriyle kaplı duvarları olan merdivenlerden çıkmaya başladı. Merdivenler o kadar dikti ki dengesini kaybetmemek için iki büklüm olmuş pirinç tırabzanlara sıkı sıkı tutunmuştu.

Bütün ev çok güçlü bir sandal ağacı kokusuyla dolmuştu.

"Beni mi bekliyor? Neden?" diye sordu Baron Pfeill şaşırarak. Doktor Sefardi'yi yıllardır görmemişti ve sadece yarım saat öncesine kadar buraya gelmek aklında bile yoktu. Zeytin yeşili suratlı Gezgin Yahudi'nin resmiyle ilgili hafızasını tazelemeye gelmek istemişti çünkü Hauberrisser'nın kafede sözünü ettiği ayrıntılar hafızasındaki resimle örtüşmüyordu.

"Beyefendi bu sabah Lahey'e bir telgraf çekip kendisini ziyaret etmenizi istedi *Mynheer*."

"Lahey'e mi? Ama ben Hilversum'a taşınalı çok oldu. Bugün buraya gelmem sadece bir tesadüf."

"Beyefendi'ye burada olduğunuzu hemen bildireceğim, *Mynheer*."

Baron Pfeill kendisine gösterilen yere oturup beklemeye başladı.

Her şey en son ziyarete geldiğinde neredeyse yine aynı yerlerindeydi. Tek bir toz tanesi bile yer değiştirmemişti. Ağır, oymalı koltuklar parlak Semerkant ipeğiyle kaplanmıştı. Güney Hollanda yapımı iki koltuk, her iki yanında sütunlarla süslenmiş, altın ve yeşil nefrit taşı kakmalı gösterişli şöminenin yanındaki yerlerini almıştı. Yerdeki siyah-beyaz karo taşlarını parlak renkli bir İran halısı kapatıyordu. Duvardaki panellerin nişlerinde Japon prenseslerini betimleyen soluk pembe porselen heykeller ve hemen önlerinde de siyah mermerden geniş bir masa duruyordu. Duvarlarda Rembrandt ve başka ustalar tarafından resmedilen Ismael Sefardi'nin atalarının portreleri diziliydi. 17. yüzyılda Portekiz'den göç eden seçkin Yahu-

di ailesi, evlerini ünlü mimar Hendrik de Keyser'e yaptırmış ve bu evin içinde yaşayıp bu evin içinde ölmüşlerdi.

Pfeill, geçmişte yaşamış bu insanların dış görünüşünü Ismael Sefardi'nin hatırasıyla karşılaştırdı.

Hepsinin dar kafatasları, iri, koyu renkli, badem şeklinde gözleri, ince dudakları ve hafif kavisli sivri burunları vardı. Hepsi, doğal olmayan küçük ayakları ve beyaz elleriyle Hispanik Yahudilerin gerçekdışı, neredeyse küstah ve kendini beğenmiş görünümüne sahipti. Aşkenazi denilen, Gomer soyundan gelen ve sıradan Yahudilerle dinlerinden başka hiçbir ortak noktaları olmayan insanlar.

Yüzyıllar boyunca aynı kalan yüz hatları, sürekli değişen zamandan nasiplerini almamıştı.

Bir dakika sonra içeri davet edilen Baron Pfeill, Doktor Sefardi tarafından karşılandı ve yirmi altı yaşlarında genç, sarışın, son derece güzel bir kadınla tanıştırıldı.

"Bana gerçekten de haber gönderdiniz mi, sevgili Doktor?" diye sordu Pfeill. "Jan dedi ki..."

"Baron Pfeill'ın hisleri çok hassastır," diye açıkladı Sefardi, genç kadına gülümseyerek. "Gelmesini istediğinizi düşünmeniz bile kâfidir, hemen gelir."

"Mesajım ona ulaşamadan, kendiliğinden çıkıp gelmiş. *Juffrouw* van Druysen babamın merhum bir arkadaşının kızıdır." Pfeill'a döndü. "Sadece sizin bilgi sahibi olduğunuz çok önemli bir konu hakkında tavsiyemi almak için Antwerp'ten geldi. Bir keresinde bana Leiden'daki Oudheden sergisinde gördüğünüzü söylediğiniz, Ahaşveroş'u resmeden bir tabloyla ilgili."

Pfeill çok şaşırmıştı. "Bana bu yüzden mi telgraf çektiniz?"

"Evet. Dün resmi kendi gözlerimizle görebilmek için Leiden'daydık ama öğrendik ki koleksiyonda tarif ettiğiniz gibi bir resim asla olmamış. Müze müdürü Holwerda, kendisini yakından tanırım, bana müzede yalnızca Mısır'dan gelen antik eserlerin bulunduğunu ve hiçbir zaman bir resim sergilenmediğini..."

"İzin verirseniz beyefendiye bu resimle neden bu kadar ilgilen-

diğimi anlatmak isterim," diye araya girdi genç kadın. "Ailevi ilişkilerimin geniş bir tanımıyla canınızı sıkmak istemiyorum, Baron, o yüzden kısa keseceğim. Söylediklerim size biraz garip gelebilir. Çok sevdiğim merhum babamın zihnini aylarca meşgul eden bir insan, daha doğrusu bir hayalet vardı.

"O zamanlar babamın iç dünyasını anlamak için henüz çok gençtim. Belki biraz fazla kanım kaynıyordu. Annem uzun süre önce ölmüştü. Ama şimdi, o zamanlar yaşadıklarım ve gördüklerim içimde bir bir uyanmaya başladı. Uzun süre önce kavramış olmam gereken şeyler peşimi bırakmıyor, bana bir türlü huzur vermiyorlar.

"Size, hayatımın yarındansa bugün sona ermesini tercih ettiğimi söylersem deli olduğumu düşüneceksiniz. Zevkine düşkün en küstah insan bile, sizi temin ederim ki, intihara benden daha yakın olamaz." Aniden durdu, kafası iyice karışmıştı. Ancak Pfeill'ın kendisini derin bir ciddiyetle dinlediğini ve içinde bulunduğu ruh hâlini çok iyi anladığını görünce tekrar kendini topladı. "Evet. O resmin ya da sanrının bu olanlarla ilgisini öğrenmek istiyorum. Resim hakkında hiçbir şey bilmiyorum. Bildiğim tek şey daha küçük bir çocukken babama din veya Tanrı hakkında sorular sorduğumda, insanlığın güvendiği her şeyin yıkılacağı ve manevi bir fırtınanın şimdiye kadar insan yapımı olan her şeyi süpürüp götüreceği bir zamanın çok yakın olduğunu söylemesiydi.

"Yalnızca, ölümü tatmayacak olan tarih öncesi insanın, atamızın cevher yeşili yüzünü kendi zihinlerinde görebilenler, tam olarak böyle söyledi, kıyamet günü güvende olacaktır demişti.

"Ne zaman merakla üzerine gitsem ve atamızın neye benzediğini, yaşayan bir insan mı, bir hayalet mi yoksa Tanrı'nın ta kendisi mi olduğunu, okula giderken yolda karşılaşsam onu nasıl tanıyabileceğimi sorsam bana hep aynı şeyi söylerdi. Sakin ol çocuğum ve kafanı çok yorma. O bir hayalet değil ve eğer olur da sana bir hayalet gibi görünecek olursa da sakın korkma. Bu dünyada hayalet olamayacak tek kişidir o. Alnının üzerinde sonsuz yaşamın izini gizleyen siyah bir bant taşır. Çünkü yaşamın işaretini gizlemeyen,

açıkça gösteren herkes Kabil gibi damgalanır. Alev alev yanan bir meşale gibi ihtişam içinde yürüseydi bir hayaletten farksız görünür ve başka hayaletlere yem olurdu. Sana onun Tanrı olup olmadığını söyleyemem, zaten anlayamazsın. Onunla her yerde karşılaşabilirsin, en beklenmedik anlarda karşına çıkabilir. Sen hazır olduğunda kendini sana gösterecektir. Aziz Hubertus da avın kargaşası arasında beyaz geyiği görmüş ve tam yayıyla onu vuracakken..."

Juffrouw van Druysen kısa bir ara verdikten sonra sözlerine devam etti: "Yıllar sonra korkunç savaş başladığında ve Hıristiyanlık dini sonsuz utancın..."

Baron Pfeill gülümseyerek araya girdi. "Böldüğüm için kusuruma bakmayın. Hıristiyanlık âlemi demek istediniz herhalde. İkisi aynı değil."

"Evet, öyle demek istedim. Hıristiyanlık âlemi. Babamın gelecekle ilgili bir kehanette bulunduğunu ve büyük katliamdan bahsettiğini sanıyordum..."

"Savaşı kastetmediğinden eminim." Şimdi araya giren Sefardi olmuştu. "Savaş gibi dış etkenler, ne kadar korkunç olursa olsun, ayaklarının dibine düşen yıldırımı görmemiş birinin yalnızca gök gürültüsünü duyması gibidir, kulağa zararsız gelir. 'Şükürler olsun bana çarpmadı,' diye düşünürler sadece. Savaş, insanları ikiye böldü ve bir taraf diğerini anlayamaz oldu. Bazıları savaşta cehennemi yaşayan ve gördükleri dehşeti hayatlarının sonuna kadar zihinlerinde taşıyacak olanlardır. Diğerleri için ise savaş, gazete manşetlerinden başka bir şey değildir. Ben de bu ikinci gruba dahil insanlardan biriyim. Vicdanımın sesini dinledim ve duyduğum şey beni dehşete düşürdü. Milyonların ıstırabının benim üzerimde hiçbir etkisi olmamıştı, bunu tereddüt etmeden itiraf edebilirim. Yalan söylemeye gerek yok. Kim aksini söylüyorsa ve söylediklerinde de samimiyse, o kişi önünde memnuniyetle ve alçakgönüllülükle şapka çıkarırım. Ama onlara inanmam imkânsız. Herkes sütten çıkmış ak kaşıkken, bir tek ben ahlaksız olamam. Kusura bakmayın hanımefendi, sözünüzü kesmiş oldum."

"Kendi kusurlarını ortaya koymaktan korkmayan bir adam dürüst bir adamdır," diye düşündü Pfeill. Arkadaşının esmer tenli, gururlu yüzüne memnuniyetle baktı.

Sefardi'nin genç ziyaretçisi, anlatısına kaldığı yerden devam etti. "O zamanlar babamın savaştan bahsettiğini varsaymıştım ama şimdi kalbi taştan olmayan herkesin hissettiğini hissetmeye başladım. Dünyaya, ölümle hiç ilgisi olmayan boğucu bir hava hâkim ve sanırım babam insanlığın güvendiği her şeyin paramparça olacağını söylerken bu boğucu havayı, yaşayamamak ile ölememek arasındaki bu baskıyı kastetmişti.

"Doktor Sefardi'ye, babamın ölümsüz atamız dediği kişinin cevher yeşili suratından bahsettiğimde ve babamın aklını kurcalayan her ne ise, bir kuruntudan daha fazlası olabileceği konusunda beni rahatlatması ümidiyle, hayatının çoğunu bu tür meseleleri incelemekle geçirmiş biri olarak, bu konu hakkında düşüncesini sorduğumda, sevgili Baron, siz aklına geldiniz. Sizin bir portreden bahsetmiş olduğunuzu..."

"Ne yazık ki var olmayan bir portre," diye ekledi Pfeill. "Doktor Sefardi'ye bu resimden bahsettim. Doğru. Yaklaşık bir saat öncesine kadar bu resmi Leiden'da gördüğümden de emindim, bu da doğru.

"Şu anda kabul etmem gereken tek doğru ise bu resmi hayatımda hiç görmediğim. Ne Leiden'da ne başka bir yerde.

"Daha bu öğleden sonra bir arkadaşımla portre hakkında konuşuyordum ve onu hafızamda duvarda asılı çerçevesi içinde çok net görebiliyordum. Sonra, eve dönmek için tren istasyonuna doğru giderken zeytin yeşili suratın olduğu portrenin etrafındaki çerçeveyi hayal ettiğimin farkına vardım. Bunun üzerine hemen Herengracht'a Doktor Sefardi'nin yanına geldim. Ona yıllar önce bu portreden gerçekten de bahsetmiş miydim yoksa bu da mı bir rüyaydı emin olmak istedim.

"Resmi nereden hatırladığım tam bir muamma. Bu gizem geçmişte sık sık uykuma musallat olurdu. Onu Leiden'da özel bir ser-

gide olduğunu hayal etmiş ve sonra da bu hayalin hatırasını gerçek zannetmiş olabilir miydim?

"Meseleyi benim için daha da kafa karıştırıcı yapan şey, sevgili van Druysen, bize babanızdan bahsederken resimdeki suratın bana yeniden çarpıcı bir netlikle göründüğü gerçeğidir. Ama bu sefer eskisinden biraz farklıydı. Bir resim gibi sabit ve hareketsiz değildi. Tam tersine dudakları sanki konuşacakmış gibi titriyor ve daha canlı..."

Aniden konuşmayı bıraktı ve resim ona bir şeyler fısıldıyormuş gibi boşluğu dinledi.

Sefardi ve genç kadın şaşkın bir sessizlik içinde Pfeill'ı izlediler.

Aşağıdan, Herengracht Sokağı'ndan, akşamları bazen bir midilli arabasıyla Amsterdam sokaklarını dolaşan büyük orglardan birinin zengin sesi geliyordu.

Sessizliği bozan Sefardi oldu. "Bu olayda hipnoid dediğimiz durumla karşı karşıya olduğumuzu varsayabilirim. Derin bir uykudayken, tamamen bilinçsizken bir portre gördünüz. Bu portre daha sonra bilinciniz yerine geldiğinde zihninize girmeyi başardı ve siz bunu gerçeklikle karıştırdınız. Deneyimlediğiniz şey bu olmalı. Endişelenmenize gerek yok. Bu ne bir hastalık ne de anormallik belirtisidir," diye de ekledi Pfeill'ın itiraz etmek için elini kaldırdığını görünce. "Bu tür şeyler sanıldığından da sık yaşanır. Altında yatan sebepleri keşfedebilseydik, eminim bazı şeyleri daha net görebilecek hâle gelirdik. Derin uykudayken fark etmeden sürdürdüğümüz paralel yaşantılarımıza erişim sağlayabilirdik. Şu anda paralel benliğimizin farkında değiliz çünkü fiziksel varlığımızın ötesinde, erişemeyeceğimiz bir yerde duruyor ve gece ile gündüz arasındaki rüya köprüsünden geriye doğru gelirken unutulup gidiyor. Hıristiyan mistisizmi esriklerinin, onsuz 'Tanrı'nın krallığını görmenin' imkânsız olacağını söyledikleri 'yeniden doğuş' hakkında yazdıkları, o zamana kadar ölü olan benliğimizin dış duyularımızın menzilinin ötesinde var olan bir dünyada, kısacası cennette uyanmasından başka bir şey değilmiş gibi görünüyor bana." Dolaptan bir kitap çı-

kardı ve içindeki bir resmi gösterdi. "*Uyuyan Güzel* masalının buna atıfta bulunduğundan eminim. Bu eski simyasal 'yeniden doğuş' örneğinin başka ne anlamı olabilir? Çıplak bir insan yattığı tabuttan kalkıyor ve hemen yanında da üzerine yanan bir mum konulmuş kafatası duruyor. Bu arada Hıristiyan esriklerinden bahsetmişken, *Juffrouw* van Druysen ve ben bu akşam Zeedijk'te gerçekleşecek bir toplantıya gidiyoruz. İşin garibi, zeytin yeşili suratınız orada da varlığını gösteriyor."

"Zeedijk'te mi?" diye güldü Pfeill, "Ama orası bütün suçluların cirit attığı bir mahalle. Nasıl bir işe bulaştınız?"

"Artık eskisi kadar kötü değilmiş diye duydum. Sadece bir tane, çok pis bir denizci meyhanesi varmış. 'Portakallar Prensi'. Onun dışında sadece zararsız zanaatkârlar yaşıyormuş o bölgede."

"Onlardan biri de kız kardeşiyle birlikte yaşayan ihtiyar Swammerdam adında çılgın bir kelebek koleksiyoncusu. Kelebek toplamadığı zamanlarda kendini Kral Süleyman zannediyor. Onun davetlileriyiz," diye araya girdi genç kadın neşeyle. "Teyzem, Madam de Bourignon, her gün oraya gider. Ne kadar seçkin bir çevrem var değil mi? Talihsiz yanlış anlamaların önüne geçmek için şimdiden söyleyeyim. Kendisi Beguine Manastırı'nın saygıdeğer bir üyesidir ve çok dindar bir hanımefendidir."

"Ne! İhtiyar Jan Swammerdam hâlâ yaşıyor mu?" diye bağırdı Baron Pfeill gülerek. "En az doksan yaşında olmalı! Hâlâ o kalın tabanlı kauçuk ayakkabıları mı giyiyor?"

"Swammerdam'ı tanıyor musunuz? Nasıl bir insan?" diye sordu Bayan van Druysen. Sesi çok sevinçli çıkmıştı. "Teyzemin iddia ettiği gibi gerçekten bir kâhin mi? Lütfen, bana ondan bahsedin."

"Hoşunuza gidecekse memnuniyetle bahsederim Leydim. Yalnız biraz acelem var, trenimi tekrar kaçırmak istemiyorum. O yüzden şimdiden size veda edeceğim ki sözlerimi bitirir bitirmez gidebileyim. Korkutucu ya da ona benzer bir hikâye beklemeyiniz, anlatacaklarım sadece... biraz garip."

"Daha iyi ya!"

"Peki öyleyse. Swammerdam'ı on dört yaşımdan beri tanırım. Gerçi son yıllarda kendisiyle pek görüşmedim.

"O zamanlar tam bir serseriydim. Okul dışında ilgilenmediğim pek az şey vardı. Hobilerimin arasında böcek toplamak ve evde sürüngen beslemek de vardı.

"Ne zaman hayvan satıcısında bavul kadar büyük bir Afrika boğa kurbağası veya bir Asya kurbağası görsem hemen satın almadan ve hayvanları evime getirip büyük, ısıtmalı cam kutulara koymadan rahat edemezdim.

"Geceleri komşu evlerin pencerelerini şıngırdatacak kadar gürültü çıkarırlardı.

"Hele bir de kurbağaların yediği haşaratı görecektiniz! Çuval çuval böcek toplamak zorunda kalıyordum.

"Bugün Hollanda'da bu kadar az sinek kalması, tamamen benim o sıralarda yem toplama konusundaki titizliğimden kaynaklanıyor.

"Mesela hamamböcekleri. Soylarını ben tükettim.

"Kurbağaların kendilerini neredeyse hiç göremiyordum. Gündüzleri teraryumlarının içindeki taşların altında saklanıyorlardı. Geceleri ise annemle babam erken yatıp uyumam konusunda ısrar ediyorlardı.

"Sonunda annem bana hayvanları serbest bırakmamı ve onların yerine taşları tutmamı tavsiye etti. Bir şey değişmezmiş. Ama ben doğal olarak bu tür saçma önerileri öfkeyle reddettim.

"Böcek toplama konusundaki takıntım yavaş yavaş kasabalının da diline düşmüştü. Bir gün hayırsever entomoloji derneğinin dikkatini üzerime çektim. O zamanlar bu dernek topal bir berber, bir kürk tüccarı, üç emekli lokomotif sürücüsü ve karısı izin vermediği için böcek toplama gezilerine katılamayan bir tahnitçiden oluşuyordu. Bazıları böcek, bazıları kelebek topluyordu. Hepsi de zayıf, yaşlı beyefendilerdi ve üzerinde 'Osiris: Biyolojik Araştırmalar Derneği' yazan ipekten cemiyet bayraklarını gururla taşıyorlardı.

"Genç yaşıma rağmen beni de üye yaptılar. Bugün hâlâ üzerinde 'Size en iyi biyolojik selamlarımızı sunuyoruz' yazan sertifikam duruyor.

"Çok geçmeden beni cemiyete dahil etmek için neden bu kadar hevesli olduklarını anladım. İhtiyar dernek üyelerinin hepsi ya yarı kördü ve bu sebeple ağaç çatlaklarında gizlenmiş kelebekleri göremiyorlardı ya da varisli bacakları, böcekleri aramak için kaçınılmaz olan kumlu toprak üzerinde yürüyüşleri acılı bir süreç hâline getiriyordu. Geri kalanlar ise bir tavus kuşu kelebeğini yakalamak için ağlarını savurduklarında, muhtemelen heyecandan, öksürük krizine yakalanıyor ve her seferinde avlarını ellerinden kaçırıyorlardı.

"Bu rahatsızlıkların hiçbiri bende yoktu ve yaprakların üzerinde bir tırtıl bulmak için kilometrelerce yürümek de benim için zor bir görev değildi. İşte bu yüzden, bu kurnaz yaşlı adamların beni ve sınıf arkadaşlarımdan birini av köpeği olarak kullanmak istemelerine şaşmamalı.

"İçlerinden sadece bir kişi böcek bulmak konusunda benden daha iyiydi. Jan Swammerdam, o zamanlar altmış beş yaşında olmalı. Kaldırdığı her taşın altından ya bir böceğin larvası ya da görülmeye değer başka bir şey çıkıyordu.

"Entomoloji alanındaki duru görü yeteneğini örnek bir yaşam tarzı sonucu kazandığına dair dedikodular vardı. Hollandalılar için erdemin ne kadar önemli olduğunu bilirsiniz.

"Swammerdam'ı siyah frak dışında başka bir şey giyerken hiç görmedim. Yeleğinin altına soktuğu kelebek ağı sırtında dairesel bir iz bırakırdı ve belinden çıkan yeşil sapın ucunu görebilirdiniz.

"Hiç gömlek yakası takmazdı, onun yerine boynuna eski bir haritadan kestiği keten şeritleri bağlardı. Sebebini yaşadığı çatı katına ziyaretine gittiğimde anladım. Çamaşırlarının bulunduğu bir dolabı göstererek kapıları açamayacağını söyledi. Hybocampa Milhauseri. Çok nadir bulunan bu tırtıl türü menteşeye yakın bir yere yumurtalarını bırakmış ve kozalarından çıkması üç yılı bulacakmış.

"Böcek toplama gezilerine giderken trene binerdik. Sadece Swammerdam yayan giderdi çünkü tren bileti alamayacak kadar fakirdi. Tabanları aşınmasın diye ayakkabılarının altını gizemli bir kauçuk maddeyle kaplardı. Zaman içinde bu madde birkaç parmak

kalınlığında sert bir tabakaya dönüşmüştü. Ayakkabılarının görüntüsü hâlâ gözümün ödününden gitmiyor.

"Geçimini, yetiştirmeyi başardığı bazı kırma kelebek türlerini satarak kazanırdı fakat geliri, kocasının bütün tuhaflıklarına rağmen yüzünden gülümsemesi hiç eksik olmayan ve yoksulluğunu bir aksesuar gibi üzerinde taşıyan karısının bir gün hâlsizlikten ölmesini engellemeye yetmedi.

"Karısını kaybettiğinden beri Swammerdam var olmanın maddi sorumluluklarını tamamen boş verdi ve sadece idealini yaşamaya başladı. Hayatını biliminsanlarının toprakta otuz yedi santimetre derinlikte ve sadece koyun gübresi kaplı bölgelerde bulunduğunu öne sürdüğü yeşil renkli bir bok böceğini aramaya adadı.

"Sınıf arkadaşım ve ben bu böceğin varlığından şüpheliydik. Gençtik ve haylazdık. Arada sırada ceplerimizde taşıdığımız koyun pisliklerini özellikle köyün çevresinde zor ulaşılan yerlere gizlice serpiştirirdik ve Swammerdam'ın koyun gübrelerinin bulunduğu yerleri deli bir köstebek gibi kazmaya başlamasını gülerek izlerdik.

"Ancak bir sabah, kelimenin tam anlamıyla bizi derinden sarsan bir mucize gerçekleşti.

"O gün yine bir geziye çıkmıştık. İhtiyarlar dernek marşını mırıldanarak önden gidiyorlardı.

"'Eu-prep-ia
pudica (Bu çok güzel bir kaplan güvesinin Latince adıdır.)
bir tane bulsam ya
bulur bulmaz kelebeği
koleksiyonuma katsam ya'

"En arkadan Jan Swammerdam geliyordu. Her zamanki gibi siyah giyinmişti, uzun boylu ve ince yapılıydı. Kelebek ağını çıkarmış elinde tutuyordu. Yaşlı, sevecen yüzü neredeyse ilahi bir ışıkla aydınlanmıştı. Ona mutluluğunun nedeni sorulduğunda gizemli bir tavırla söylediği tek şey, o gece umut verici bir rüya gördüğüydü.

"Bu konuşmanın hemen ardından arkadaşım ve ben çaktırmadan yola biraz koyun gübresi serpiştirdik.

"Swammerdam koyun gübresi tepeciklerini görür görmez durdu, derin bir nefes aldı ve gözbebekleri toplu iğne başı kadar küçücük kalana kadar umutla ve inançla güneşe baktı. Sonra eğildi ve her yere taş ve toprak saçarak yeri eşelemeye başladı.

"Sınıf arkadaşım ve ben hemen yanı başında bekledik. İçimizdeki şeytan mutluluktan havalara uçmuştu.

"Swammerdam'ın rengi aniden soldu. Elindeki kelebek ağını düşürdü ve ellerini ağzına kapatarak kazdığı çukura bakmaya başladı.

"Sonra vakit kaybetmeden titreyen parmaklarla delikten yeşil, parıldayan bir bok böceği çıkardı.

"O kadar etkilenmişti ki uzun süre konuşamadı. Yanaklarından iki damla gözyaşı süzüldü. 'Sonunda' diye fısıldadı bize. 'Dün gece rüyamda karımı gördüm. Gülümseyen yüzü bir azize gibi parlıyordu. Beni teselli etti ve aradığım böceği bulacağıma söz verdi.'

"Biz iki serseri suçüstü yakalanmışız gibi oradan sessizce uzaklaştık ve o gün utançtan birbirimizin yüzüne bakamadık.

"Daha sonra sınıf arkadaşım bana, yaşlı bir adama acımasız bir oyun oynamak amacıyla kullandığı elinin bir mucizeye sebep olduğunu, belki de Tanrı'nın bir aracı olabileceği için uzun süre kendi elinden çekindiğini söyledi."

***

Hava kararıktan sonra Doktor Sefardi, *Juffrouw* van Druysen'a Amsterdam'ın en ürkütücü mahallesinde, iki kanalın birleştiği köşede, kasvetli Aziz Nikolaos Kilisesi'nin hemen yanında, çarpık, simsiyah bir cadde olan Zeedijk'e kadar eşlik etti.

Yaz panayırının tüm hızıyla devam ettiği komşu Warmoesstraat'ın üzerinde, aydınlatılmış tezgâhların ve çadırların kırmızımsı parıltısı gökyüzüne yansıyor ve havayı aydınlatıyordu. Şehirden yükselen beyaz sis ve dolunayın çatılardaki parıldayan yansıması da bu ışık seline karışınca çevredeki kiliselerin kuleleri havada süzülen devasa siyah çarşaflar gibi görünüyorlardı.

Sayısız atlıkarıncayı döndürmek için kullanılan motorların gürültüsü, devasa bir kalbin atışına benziyordu.

Laternaların dur durak bilemeyen gıcırtıları, davulların dur durak bilmez gümbürtüsü ve satıcıların bağırışları atış yapılan çadırlardan gelen patlama sesleriyle kesiliyor, karanlık sokakları titreterek etrafa yayılıyordu. Bütün bu sesler akla, zencefilli kurabiyeler, rengârenk şekerlemeler ve hindistancevizi kabuklarından oyulmuş beyaz sakallı yamyamlarla dolu tezgâhların etrafında toplanan cıvıl cıvıl bir kalabalığın resmini getiriyordu. Atlıkarıncalardaki rengârenk boyanmış atlar neşeyle dönüp duruyor, gemi şeklindeki salıncaklar bir aşağı bir yukarı sallanıyor, insanlar beyaz kilden yapılmış hedeflere ateş ediyor, heyecanlı çocuklar masalara saplanmış bıçaklara halkalar atmaya çalışıyor, ahşap havuzları kirli sularla doldurulmuş fok balıkları sesler çıkarıyor, içlerinde her türden ve boyuttan aynalar olan çadırların üzerlerindeki bayraklar rüzgârda dalgalanıyor, gümüş kafeslerinde muhabbet kuşları cıyak cıyak bağırıyor ve maymunlar gelip geçenlere komik suratlar yapıyorlardı. Bütün bu curcunanın arkasında ise beyaz kare gözlükler takmış simsiyah devlerden oluşan bir kalabalık gibi omuz omuza duran ev sıraları bekliyordu.

Jan Swammerdam'ın dairesi dördüncü katta, gürültülü panayırdan uzakta, zemin katında ünlü denizci tavernası Portakallar Prensi'nin bulunduğu eğimli bir binadaydı.

Bütün bina, girişteki küçük bir içki dükkânından gelen kuru ot kokusuyla dolmuştu ve dükkânın kapısında asılı duran tabeladan (Burada sert içkiler satılır.) anlaşıldığı kadarıyla Lazarus Eidotter* adında birisi gün boyu Zeedijk bölgesine şnaps satıyordu.

Doktor Sefardi ve *Juffrouw* van Druysen çok dik bir merdivenden çıktılar. Onlara kapıyı pamuk saçlı iri gözlü yaşlı bir kadın açtı. *Juffrouw* van Druysen teyzesi onları, "Hoş geldin Eva ve sana da hoş geldin Kral Baltazar, yeni Kudüs'e hoş geldiniz!" sözleriyle karşıladı.

İkisi içeri girerken masanın etrafında ciddi bir sessizlik içinde oturan altı kişi, gösterişli bir nezaketle ayağa kalktılar ve Madam de Bourignon tarafından tanıştırılmayı beklediler.

---

* (Alm.) Yumurta sarısı. *–çn*

"Jan Swammerdam ve kız kardeşi," kıvırcık saçlarına pirinç tokalarla Hollandalılara özgü bir bone tutturulmuş olan yaşlı kadın reverans yaptı, "sonra, Sayın Lazarus Eidotter, kendisi grubumuzun bir üyesi değil ama ona Kireneli Simon diyoruz," ("Çünkü Kireneli Simon'un evinde yaşıyorum efendim," diye gururla ekledi sözü edilen kişi. Kaftan giymiş çok yaşlı bir Rus Yahudi'siydi.) "Ayrıca Selamet Ordusu'ndan Mary Faatz Hanım. Manevi adı Magdalena'dır. Ve sevgili kardeşimiz Hezekiel." Hamurdan yoğrulmuş gibi görünen kabarık, çilli bir yüze ve kirpikleri olmayan iltihaplı gözkapaklarına sahip olan genç bir adamı işaret etti. "Aşağıdaki içki dükkânında çırak olarak çalışıyor ve manevi adı Hezekiel'dir, çünkü zaman geldiğinde insanları yargılayacak kişidir."

Doktor Sefardi, *Juffrouw* van Druysen'a çaresiz bir bakış attı.

Bunu fark eden teyzesi, "Hepimizin manevi isimleri var," diye açıkladı. "Örneğin, Jan Swammerdam'ınki Kral Süleyman'dır, kız kardeşinin adı Sulamith'tir ve ben Gabriele'yim, yani Başmelek Cebrail'in dişil formu, ancak genellikle bana 'eşik muhafızı' derler, çünkü uzayda dağılmış ruhları toplayıp cennete geri göndermek benim işimdir. Ama bunları zaman geçtikçe daha iyi anlayacaksınız Doktor, çünkü henüz bilemeseniz de siz buraya aitsiniz. Manevi adınız Kral Baltazar! Hiç çarmıha gerilmekten kaynaklanan ağrılar hissetmediniz mi?"

Sefardi'nin kafası gitgide daha da karışıyordu.

Jan Swammerdam gülümseyerek araya girdi, "Korkarım Rahibe Gabriele biraz hızlı gidiyor. Yıllar önce, Anselm Klinkherbogk adında basit bir kunduracı, Tanrı'nın gerçek bir kâhini olarak bu evde ortaya çıktı. Onunla bu akşam tanışacaksınız. Hemen üst katta yaşıyor.

"Bizler düşündüğünüz gibi spiritüalist değiliz, *Mynheer*. Hatta tam tersiyiz de denebilir çünkü ölüler diyarıyla asla ilgilenmiyoruz. Biz sonsuz yaşamın peşindeyiz. Her isim gizli bir güç barındırır ve gece gündüz bütün varlığımızı doldurana kadar bu isimleri dudaklarımız kıpırdamadan, kendi içimize ve kalbimize söylediğimizde

manevi gücü kanımıza çekeriz, güç bizim kanımıza sirayet eder ve damarlarımızda dolaşarak vücudumuzu değiştirmeye başlar.

"Sadece bedenimizin değişmesi gerekiyor, ruhun kendisi zaten en baştan mükemmeldir. Bedenimizin bu kademeli değişimi, 'manevi yeniden doğuş' denilen durumun habercisi olan her türlü duyguda kendini gösterir.

"Örneğin bu duygu, nedenini açıklayamadığınız, zamanla gelip geçen, bıçak saplanır gibi bir ağrı hissi olabilir. İlk başta yüzeyseldir, sadece eti etkiler, ancak daha sonra kemiklere nüfuz etmeye başlar ve tüm vücudunuza yayılır, ta ki 'ilk vaftizin', yani su vaftizinin bir işareti olan çarmıha gerilmeye erişene kadar. Bu aşamada ellerinizin üzerinde neden kaynaklandığını anlayamadığınız yaralar ortaya çıkar ve su toplarlar." Lazarus Eidotter dışındakiler ellerini kaldırarak üzerlerindeki çiviyle yapılmışa benzeyen derin, yuvarlak yaralarını gösterdiler.

"Ama bu histeri!" diye bağırdı *Juffrouw* van Druysen dehşet içinde.

"İster çılgınlık deyin ister histeri, *Mejufrouw*. İçinde bulunduğumuz 'histeri' zararlı bir şey değil. Histerinin farklı türleri vardır. Sadece trans ve zihinsel dengesizlikle ilişkili histeri insan sağlığı için zararlıdır ve yıkıma yol açar. Öte yandan bizim histerimiz, manevi bir denge meselesidir, zihinlerimizi berrak tutmaktır ve içgörüden rasyonel düşünceye ve doğrudan tefekkür yoluyla bilgiye giden yoldur.

"Kutsal kitaplarda bu amaca 'iç ses' denir. Sıradan insanlar günümüzde farkında olmadan beyinlerinde sözcükler geveleyerek düşünürler. Manevi olarak yeniden doğan insanlarda ise artık içlerinde herhangi bir 'varsayım' ya da yanlış anlaşılmanın olmadığı yeni sözcükler farklı, gizemli bir dil konuşur. Düşünmek yeni bir boyut kazanır. Düşünmek artık zayıf bir iletişim aracı olmaktan çıkar, büyü gibi bir şey olur. Yanlış anlaşılma ortadan kalktığı için gerçeğin bir ifşası hâline gelir çünkü düşüncelerin sihirli halkaları artık yan yana durmak yerine birbirine kenetlenmiştir."

"Siz o aşamaya gelebildiniz mi, Swammerdam?"

"Gelmiş olsaydım burada oturuyor olmazdım, *Mejufrouw*."

"Sıradan bir insanın, beyninde kelimeler oluşturarak düşündüğünü söylediniz," diye sordu Sefardi merakla, "peki doğuştan sağır ve dilsiz biri için bu durum nasıl?"

"O kişi kısmen görüntüler aracılığıyla ve kısmen de ilkel dilde düşünür."

"Bırakın ben konuşayım, Swammerdamleben!" diye bağırdı Lazarus Eidotter Rusça ve Yidiş'le karışık kırık Hollandacasıyla. Sanki kavga etmeye hazırlanıyordu. "Şimdi, senin Kabala'n var ama benim de Kabala'm var. 'Başlangıçta kelime vardı' doğru çeviri değil. 'Bereshith' başlangıçta demek değil, 'baş-şey' anlamına gelir."

"Baş-şey!" diye mırıldandı Swammerdam ve bir süre derin düşüncelere daldı. "Biliyorum. Ama anlam aynı kalıyor."

Diğerleri konuşmayı sessizce dinlemişlerdi ve şimdi birbirlerine anlamlı bakışlar atıyorlardı.

Eva van Druysen otomatik olarak "baş-şey" kelimesini duyduklarında, odadakilerin "zeytin yeşili yüzü" düşündüklerini hissetti, belli belirsiz başını sallayan Doktor Sefardi'ye sorarcasına baktı.

Kimse konuşmaya istekli görünmediği için sonunda sessizliği bozan Doktor oldu. "Arkadaşınız Klinkherbogk kehanet yeteneğini nasıl elde etmiş ve ne tür kehanetlerde bulunuyor?"

Jan Swammerdam derin düşüncelerinden sıyrıldı. "Klinkherbogk mu? Şey," kendini toparlamaya çalıştı, "Klinkherbogk hayatı boyunca Tanrı'yı aradı. Bu arayış zihnini yiyip bitirdi ve duyduğu özlem yüzünden yıllarca gözüne uyku girmedi. Bir gece her zamanki gibi dükkânındaki cam kürenin önünde oturuyordu. Bilirsiniz işte, kunduracılar tarafından kullanılan şu küreler, hani çalışırken daha iyi görebilmek için yanan mumların önüne yerleştirilenlerden. Neyse, cam kürenin önünde otururken birden kürenin içinden yansıyan ışıktan bir figür çıkagelmiş ve sonra yaşananlar Kıyamet'te yaşananların bir tekrarıymış. Melek ona yiyip yutması için bir kitap vermiş ve demiş ki, 'Bu kitabı al ve yut, mideni bulandıracak ama ağzında bal tadı bırakacak.' Hayaletimsi varlığın yüzü örtülüymüş,

sadece alnı görünüyormuş. Alnının üzerinde de parlak yeşil bir haç işareti parlıyormuş."

Eva van Druysen, babasının Yaşam İşareti'ni saklamadan taşıyan hayaletler hakkındaki sözlerini hatırladı ve bir an için tüyleri diken diken oldu.

Swammerdam sözlerine devam etti. "O andan itibaren, Klinkherbogk 'iç sese' sahip oldu. O zamanlar onun tek öğrencisi bendim. Ses ona ve onun aracılığıyla bana Tanrı'nın cennetteki Yaşam Ağacı'ndan yiyebilmemiz için nasıl yaşamamız gerektiğini anlattı ve bize bir söz verdi. Bir süre daha sabredin, dünyevi varoluşun tüm sefaleti kaybolup gidecek ve tıpkı Eyüp gibi hayatın bizden çaldıklarının bin katını geri alacağız."

Doktor Sefardi, bilinçaltından gelen bu tür kehanetlere inanmanın ne kadar tehlikeli ve aldatıcı olduğunu söyleyerek itiraz etmek istedi, ancak daha önce Baron Pfeill'ın yeşil böcek hakkındaki hikâyesini hatırladı. Zaten bu insanları uyarmak için artık çok geçti.

Yaşlı adam aklından geçenleri aşağı yukarı tahmin etmiş gibiydi çünkü konuşmaya devam etti. "Bize bu vaat verileli neredeyse elli yıl oldu ama kişi sabırlı olmalı ve ne olursa olsun, yeniden doğana kadar manevi ismini ısrarla ve sürekli olarak kalbine fısıldamaya devam etmeli." Bunları görünüşte büyük bir huşu ve özgüvenle söylemişti ama sesinde, diğerlerinin inancını sarsmamak için kendine hâkim olmaya çalıştığını ele veren, gelmekte olan korkunç bir umutsuzluğun ilk işaretlerine benzeyen bir titreme vardı.

"Elli yıldır isminizi kalbinize fısıldamaya devam mı ediyorsunuz!" Doktor Sefardi kendini tutamamıştı.

"Ah, dileklerimizin bir bir gerçekleştiğini görmek çok güzel değil mi?" dedi Madam Bourignon kendinden geçmiş bir şekilde. "Tüm o yüce ruhların, evrenin her bir köşesinden gelip de Avram'ın etrafında toplanmalarını ve burada, Amsterdam'ın yoksul bir bölgesi olan Zeedijk'te yeni Kudüs'ün temellerini attıklarını görmek muhteşem. Avram, Anselm Klinkherbogk'un manevi adıdır çünkü ailemizin reisi odur. Mary Faatz," diye başladı, sonra, "eskiden bir fahişeydi

şimdi ise dindar kız kardeşimiz, Magdalene," diye fısıldadı yeğenine ağzını eliyle kapatarak, "aramıza katıldı ve Lazarus ölümden dirildi. Evet, doğru Eva, geçenlerde sana bize katılmanı rica etmek için yazdığım mektupta bu mucizeden bahsetmedim. Bir düşünsene, Lazarus, Avram tarafından ölümden diriltildi!" Jan Swammerdam ayağa kalktı, pencereye gitti ve sessizce karanlığa baktı. "Tabii, evet, dirildi! Dükkânında ölü gibi yatıyordu ve sonra Avram geldi ve onu hayata döndürdü."

Bütün gözler utanç içinde arkasını dönen ve Doktor Sefardi'nin kulağına anlatılanlarda bir doğruluk payı olduğunu fısıldayan Eidotter'ya çevrildi. "Bilincim kapalıydı tabii ki. Belki ölüydüm. Kim bilir? Neden ölmeyeyim? Size soruyorum, benim gibi yaşlı bir adam?"

"İşte bu yüzden sana yalvarırım Eva," dedi Madam de Bourignon, yeğeniyle çok dokunaklı bir tavırda konuşmuştu, "aramıza katıl, çünkü Kıyamet yakındır ve sonuncular birinci olacak."*

O zamana kadar tek kelime etmeden Magdelena'nın yanında oturan ve onun elini tutan çırak, aniden ayağa kalktı, yumruğunu masaya vurdu ve iltihaplı gözlerini fal taşı gibi açarak anlaşılmaz kelimeler haykırmaya başladı:

"E-e-e-vet, b-b-birincilerin-b-birçoğu sonuncu ve devenin iğne deliğinden-"**

"İç ses bu! Logos onun aracılığıyla konuşuyor!" diye bağırdı eşik muhafızı, "Eva, her kelimeyi hafızana kazı!"

"...de-deve..."

Jan Swammerdam yüzü gitgide kötücül bir ifadeye bürünen çırağa doğru koşturdu ve yüzünü gözünü okşayarak onu sakinleştirdi.

---

* "İşte böylece sonuncular birinci, birinciler de sonuncu olacak." Kitab-ı Mukaddes, Matta 20:16 –*yhn*

** "Ne var ki, birincilerin birçoğu sonuncu, sonuncuların birçoğu da birinci olacak." Kitab-ı Mukaddes, Matta 19:30 ve "Devenin iğne deliğinden geçmesi, zenginin Tanrı Egemenliği'ne girmesinden daha kolaydır." Kitab-ı Mukaddes, Markos 10:25 –*yhn*

Yaşlı Hollandalı kadın, kız kardeş Sulamith, korkuyla kapıya doğru kaçmakta olan Eva von Druysen'ı yatıştırmaya çalışarak, "Biz buna 'evirme' diyoruz *Mejufrouw*'," dedi. "Hezekiel kardeş bazen bu durumdan mustariptir. Bazen hayvani içgüdülerimiz, insan kimliğimiz karşısında üstünlük elde eder. Ama bu durum çok uzun sürmez, bakın geçti bile." Çırak dört ayak üzerine çökmüş bir köpek gibi havlayıp hırlıyordu. Bu sırada Selamet Ordusu'ndan olan kız, Hezekiel'ın yanında diz çökmüş, onun başını okşuyordu. "Onun hakkında kötü düşünmeyin lütfen, hepimiz günahkârız ve kardeş Hezekiel hayatının her gününü aşağıda, karanlık bir dükkânda geçiriyor. Açıksözlülüğümü bağışlayın, *Mejufrouw* ama, zengin insanları gördüğü zaman içindeki öfke kabarıyor ve gözünü karartıyor. İnanın ki, *Mejufrouw*, yoksulluk ağır bir yüktür. Onun gibi genç bir yürek Tanrı'nın merhametine sığınacak kuvveti nereden bulabilir?"

Eva van Druysen hayatında ilk kez kendini varoluşun daha karanlık derinliklerine bakarken buldu ve o zamana kadar sadece kitaplarda okuduğu şeyler aniden korkunç bir gerçekliğe büründü.

Yine de gördükleri, karanlık çukurun küçük bir kısmını aydınlatmaya yetecek kısa bir şimşek çakmasıydı sadece.

"Kaderin nadiren lütfedip görünür kıldığı daha kimbilir ne korkunç şeyler gizleniyor derinliklerde," diye düşündü Eva kendi kendine.

Sanki bir tür ruhsal patlama, bin bir zahmetle kazanılmış insan davranışının üzerindeki tüm boyayı kaldırmış ve aşkı uğruna canını çarmıha gerilerek feda edenin dudaklarından dökülen sözlerle eşzamanlı, insan ruhunu tüm çıplaklığıyla gözler önüne sermiş, vahşi bir hayvana indirgemişti.

Dehşet içinde kendisinin de kayıtsız kalarak dünyadaki ıstıraba katkıda bulunduğunun farkına vardı. Sadece ayrıcalıklı bir sınıfa ait olmaktan kaynaklanan büyük bir suçluluk duygusu içine oturdu. Bu ihmalin nedeni kum tanesi kadar küçük, etkisi çığ kadar yıkıcıydı. Yaşadığı şok, bir ip olduğunu düşündüğü şeyle tembel tembel oynayan bir insanın, ellerinde aslında zehirli bir yılanı tuttuğunu fark etmesine benzeyen bir şoktu.

Sulamith çırağın yoksulluğundan bahsedince Eva'nın eli otomatik olarak cüzdanına gitmişti. Bu hareket, kalbin aklı hazırlıksız yakalamaya çalıştığı zamanlardaki o bilindik refleksti. Sonra yardım etmek için yanlış bir zaman olduğunu hissetti ve suçluluk duygusunu tek seferlik bu kısacık yardım girişimiyle hafifletmek yerine ihmalkârlığını gelecekte daha iyi ve daha kapsamlı bir şekilde telafi edeceği konusunda kendine söz verdi.

Merhamet duygusu buharlaşıp kaybolana kadar zaman kazanmak için kendini aldatmakta kullanılan, daha önce binlerce kez denenmiş ve başarısı kanıtlanmış en eski yalan bir kez daha galip gelmişti.

Bu arada nöbet geçiren Hezekiel sakinleşmiş, sessizce ağlamaya başlamıştı.

Hollanda'nın seçkin Portekizli Yahudileri gibi, atalarının yabancı bir eve küçük bir hediye getirmeden asla girmeme alışkanlığına sıkı sıkıya bağlı olan Sefardi, bu fırsattan yararlanarak dikkati hastadan başka yöne çevirmek için gümüş bir buhurdanlığı açıp Swammerdam'a uzattı.

"Altın, buhur ve mür! Doğu'dan gelen üç müneccim kral!" diye fısıldadı "eşik muhafızı". Sesi heyecandan çatlamış, dindar gözlerini tavana dikmişti. "Dün Eva'yı bize getireceğiniz söylendiğinde, Doktor, Avram size manevi Baltazar ismini verdi ve gelin görün ki işte buradasınız ve bir buhur getirdiniz! Kral Melkior'un da, küçük Katje'den öğrendiğim kadarıyla, maddi dünyadaki asıl adı Baron Pfeill'dır, bugün bize ruhen göründü." Gizemli bir havayla, şaşkınlıkla kendisine bakan diğerlerine döndü, "Ve para gönderdi. Ah bunu iç gözümle görebiliyorum evet, Mağribiler Diyarı'nın kralı Gaspar çok yakınımızda." Mary Faatz'a göz kırptı ve o da ona anladığını belli eden bir bakışla karşılık verdi. "Evet, yeryüzünün zamanı hızla tükeniyor."

Kapının çalınmasıyla sözleri yarım kaldı ve kunduracı Klinkherbogk'un küçük torunu Katje içeri girdi. "Hemen yukarı gelmelisiniz," dedi. "Büyükbabam ikinci diriliş aşamasına ulaştı."

Beşinci Bölüm

Eva van Druysen, Klinkherbogk'un çatı katındaki dairesine çıkan merdivenleri tırmanmakta olan diğerlerini takip etmeden önce Swammerdam'ı kolundan tutarak durdurdu.

"Kusura bakmayın, Swammerdam, size kısacık bir soru sormak istiyorum. Size sormak istediğim çok soru var aslında. Az önce histeri ve isimlerde gizli olan güçle ilgili söylediklerinizi beni derinden etkiledi ama öte taraftan..."

"Size bir nasihatte bulunabilir miyim, *Mejufrouw*?" Swammerdam duraksadı ve Eva'nın gözlerine ciddiyetle baktı. "Az önce duyduklarınızın aklınızı nasıl karıştırmış olması gerektiğinin farkındayım. Yine de manevi aydınlanmayı başkalarında değil de kendi içinizde aramayı ilk ders olarak kabul ederseniz duyduklarınızdan büyük fayda sağlayabilirsiniz. Sadece kendi içimizden gelen öğretiler doğru zamanda ve onlara hazır olduğumuz anda bizi bulur. Başkalarından gelen ifşalara karşı kör ve sağır olmalısınız. Sonsuz yaşama giden yol bir bıçak sırtı kadar dar ve tehlikelidir. Başkalarını sendelerken görebilirsiniz ama onlara ne yardım edebilirsiniz ne de onlardan yardım bekleyebilirsiniz. Başkalarına bakarsanız dengenizi kaybedersiniz ve düşersiniz. Burada, dünyada olduğu gibi ortak bir ilerleme yoktur ve mutlak suretle ihtiyaç duyduğunuz rehber size ruh âleminden gelmelidir. Bir insan size ancak dünyevi konularda kılavuzluk edebilir ve size kılavuzluk edecek insanları da davranışlarıyla yargılamalısınız. Maneviyattan gelmeyen her şey

verimsizdir. Kendisini ruhumuzda ifşa edenden başka Tanrı'ya dua etmek istemeyiz."

"Peki hiçbir Tanrı kendini bana ifşa etmiyorsa ne olacak?" diye sordu Eva çaresizlikle.

"O zaman, sessiz bir saatte, gücünüzün yettiği tüm özlemle ona seslenmelisiniz."

"Öyle yaparsam bana gelecek midir dersiniz? Dediğiniz gibi olsa, ne kadar kolay olurdu!"

"Gelecektir! Ama korkmayın. Önce geçmişinizdeki davranışlarınızın öcünü alan, Eski Ahit'in korkunç 'göze göz, dişe diş' diyen Tanrı'sı olarak gelecektir. Günlük hayatınızdaki ani değişikliklerle kendini gösterecektir. Önce her şeyi kaybetmelisiniz, hatta..." Swammerdam cümlesine Eva'nın duymasından korkuyormuş gibi yumuşak bir sesle devam etti, "...Tanrı'yı bile, eğer onu kesin olarak yeniden bulmak istiyorsanız. Ancak O'nun hakkındaki fikriniz şekil ve suretten, dış ve iç, yaradan ve yaratılan, maneviyat ve maddiyat kavramlarının her türlüsünden arınırsa onu..."

"Görebilirim?"

"Hayır. Asla. Ama O'nun gözleriyle kendinizi görebilirsiniz. O zaman bu ölümlü dünyadan kurtulabilirsiniz çünkü yaşamınız O'nunla birleşecek ve bilinciniz artık tözsel bir gölge gibi mezara giden yolu izlemeye devam edecek olan fiziksel bedeninize bağımlı olmayacak."

"Peki, günlük hayatımda meydana gelecek ani değişikliklerin anlamı nedir? Bunlar bir imtihan mı yoksa bir ceza mı?"

"Ne imtihan vardır ne de ceza. Kaderle bütünleşen günlük yaşam bir iyileşme sürecinden farksızdır. İlgili kişinin hastalığının farkında olup olmamasına bağlı olarak bazıları için daha acı verici, bazıları için ise daha az acı verici bir süreçtir."

"Ve siz de dediğiniz gibi Tanrı'ya seslenirsem kaderimin değişeceğine inanıyorsunuz?"

"Hem de hemen! Sadece değişmekle kalmayacak, o zamana kadar adım adım yürüyen bir atın dört nala koşmaya başlaması gibi olacak."

"Sizin kaderiniz de böyle fırtına gibi gelip geçti mi? Sorduğum için kusuruma bakmayın ama hakkınızda duyduklarım..."

"Kaderimin tekdüze bir çizgide ilerlediğini mi duydunuz, *Mejufrouw*?" diye tamamladı Swammerdam gülümseyerek. "Az önce size söylediklerimi hatırlıyor musunuz? 'Asla başkalarına bakmayın.' Bazıları için uçsuz bucaksız görünen bu dünya, diğerleri için bir ceviz kabuğundan farksızdır. Kaderinizin dörtnala gitmesini gerçekten istiyorsanız... Sizi bu konuda hem uyarıyorum hem de şimdi söyleyeceklerimi yapmanızı tavsiye ediyorum çünkü bir insanın yapması gereken tek şey ve aynı zamanda yapabileceği en büyük fedakârlık... en içteki özünüzü, onsuz bir ceset, belki de daha kötüsü olacağınız özünüzü çağırmak ve O'na sizi büyük hedefe en kısa yoldan götürmesini emretmektir. Şimdi farkında olmasanız da uğruna canınızı vermeye değecek tek hedef odur. O'na sizi hastalıkta, ıstırapta, ölüm ve uykuda, dinlenmeden, onurdan, zenginlikten ve neşeden geçerek, dur durak bilmeden çektiği arabayı hep ileri taşıyan bir at gibi, tarlaların ve kayaların üzerinden, çiçeklerin ve yeşermekte olan koruların yanından götürmesini söyleyin. Ben buna 'Tanrı'yı aramak' derim. Dinleyen bir kulak için ant içmekten farksız olmamalı!"

"Ama kader geldiği zaman, Ustam, ya ben henüz zayıfsam, hazır değilsem, geri dönmek istersem ne olacak?"

"Sadece manevi yolda ant içmemiş olanlar geri dönebilirler. Hatta buna geri dönmek denemez. Hayır, sadece oldukları yerde kalırlar ve birer tuz kayasına dönüşürler. Manevi konularda içilmiş bir ant bir emir gibidir. Bu durumda Tanrı da verilen emri gerçekleştirecek olan hizmetkârdır. Endişelenmeyin *Mejufrouw,* bu Tanrı'ya karşı bir saygısızlık değildir. Tam tersine! Şu anda söylediklerim aptallık, biliyorum çünkü her şey acıma duygusuyla yapılır ve acıma duygusuyla yapılan her şey aptallıktır. Sizi uyarıyorum. Çok fazla ant içmeyin! Aksi takdirde sizin de sonunuz çarmıhta kemikleri kırılan hırsız gibi olur!"

Heyecanlanan Swammerdam'ın yüzü kireç gibi olmuştu.

Eva eline dokundu. "Size teşekkür ederim, Ustam, artık ne yapmam gerektiğini biliyorum."

Yaşlı adam duygulanarak Eva'yı kendine doğru çekti ve alnından öptü. "Kaderin efendisinin sizin için merhametli bir şifacı olmasını temenni ederim çocuğum!"

***

Merdivenlerden yukarıya çıktılar.

Eva, aklına ani bir düşüncenin düşmesiyle çatı katındaki dairenin kapısında duraksadı. "Bir şey daha var Usta! Kanayan ve acı çeken milyonlarca insan ant içmedi. Peki bu bitmek bilmeyen sefalet ne işe yaradı?"

"Ant içmediklerini nereden biliyorsun? Daha önceki hayatlarında ant içmiş olamazlar mı?" diye sordu Swammerdam sakince, "Veya bedenleri derin uykudayken ruhlarının en uyanık olduğu ve ihtiyaçlarının ne olduğunu en iyi bildikleri zaman?"

Sanki bir perde yırtılıp arkasındaki ışık ortaya çıkıyormuş gibi, Eva bir an için yeni bir aydınlanma yaşadı. Swammerdam'ın son söyledikleri, ona varlıkların yazgıları hakkında dünyadaki herhangi bir dini sistemin yapabileceğinden daha fazlasını açıklamıştı. Kaderin sözde adaletsizliğiyle ilgili her türlü şikâyet, kimsenin kendi seçtiği yoldan başka bir yöne gitmediği düşüncesi karşısında geçersiz kalıyordu.

"Çevrenizde olan bitenlere bir anlam veremiyorsanız, bu sizi yanıltmasın. Çoğu zaman bir patika aşağı iner ve o patika aslında bir sonraki tırmanışa giden en kısa yoldur. Ruhsal iyileşmenin ateşi bazen şeytani bir çürüme gibi görünür. Ben 'Kral Süleyman' değilim ve Lazarus Eidotter da 'Kireneli Simon' değil. Madam Bourignon her şeye yüzeysel baktığı için ona bu isimle sesleniyor. Çünkü Lazarus bir keresinde çok ihtiyacı olduğu için Klinkherbogk'a borç vermişti. Ancak kafa karışıklığına yol açması, Eski ve Yeni Ahit'in saçmalık olduğu anlamına gelmez. Kitab-ı Mukaddes'te okuduğumuz hikâyeler sadece geçmiş zamanların bir kaydı değildir, aynı zamanda Âdem'den Mesih'e giden bir yolun tasviridir. Bu büyülü yolu 'isimden' 'isme', içsel bir büyümeyle tek başımıza takip etmemiz

gerekir. Yani bir güçten diğerine," dedi Swammerdam. Son birkaç basamağı çıkarken Eva'nın koluna girdi. "Cennetten kovulmaktan, dirilişe. Bazıları için dehşet dolu bir yol olabilir bu ve..." Sözlerini tekrar çarmıhta kemikleri kırılan hırsızla ilgili cümleyi kendi kendine mırıldanarak bitirdi.

Madam de Bourignon ve diğerleri (sadece Lazarus Eidotter yoktu, aşağıya kendi dairesine inmişti) ikisini tavan arasındaki dairenin kapısında beklemişlerdi ve teyzesi yeğenini, içeride göreceklerine hazırlamak için kapıyı açmadan önce yoğun bir kelime yağmuruna tuttu.

"Düşünsene Eva, tarif edilemez derecede harika bir şey oldu. Ve tam da bugün, yaz gündönümü festivalinin başladığı gün, sence de çok anlamlı değil mi? Ne diyordum? Ah, evet, doğru. Uzun zamandır beklenen sonunda oldu. Ruhani insan, Peder Avram'ın içinde uyandı ve topuğunu bir ayakkabının tabanına çivilerken kendi özünde onun ağladığını duydu ve bu, bilindiği üzere, 'ikinci doğum'dur, çünkü ilki karın ağrısıdır, doğru okumayı bilirsen Kutsal Kitaplarda öyle yazıyor ve yakında üç müneccim kralın hepsi bir arada olacak çünkü Mary Faatz geçenlerde bana, kısacık da olsa, Amsterdam'da yaşayan siyahi bir vahşiyle karşılaştığını söyledi ve bir saat önce onu aşağıdaki meyhanenin penceresinden içeride otururken görmüş; bu işin içinde İlahi Takdir'in eli olduğunu hemen anladım çünkü bahsettiği kişi Mağribiler Diyarı'ndan Kral Gaspar'dan başkası olamaz. Ah, üçüncü müneccim kralı bulma görevinin bana verilmiş olması tarif edilemez bir lütuftur ve uhrevi bir mutluluk içinde, Mary'yi onu çağırması için aşağıya göndereceğim ânın gelmesini sabırsızlıkla bekliyorum." Bunları söylerken bir yandan da kapıyı açtı ve herkesin birbiri ardına içeriye girmesine izin verdi.

***

Kunduracı Klinkherbogk, ayakkabı parçaları ve aletlerle kaplı uzun bir masanın başında dimdik ve hareketsiz oturuyordu. Başını diğer tarafa doğru döndürmüştü. Bir deri bir kemik yüzünün bir tarafı

pencereden sızan ay ışığıyla aydınlanıyor, Hollandalılara özgü seyrek beyaz sakalı metal ipliklere benziyordu. Diğer tarafı ise tamamen karanlıkta kalıyordu.

Kelleşmiş kafasının üzerinde altın renkli kâğıttan kesilmiş, sivri uçlu bir taç taşıyordu.

Odanın içine keskin bir deri kokusu hâkimdi.

Ayakkabı tamircisinin ışık küresi, vücudu odanın karanlığında gizlenmiş bir kiklopun kötü niyetli gözü gibi parladı ve kâhinin önündeki masanın üzerinde duran on guldenlik altın paralardan oluşan yığını aydınlattı.

Eva, Sefardi ve manevi grubun üyeleri sırtlarını duvara yaslamış bekliyorlardı.

Kimse hareket etmeye cesaret edemiyordu, hepsi büyülenmiş gibiydi.

İçki dükkânının çırağının gözleri, parlayan para yığınına kilitlendi.

Tereddüt eden dakikalar, saatlere uzamak istermişçesine sessizce geçip gittiler, karanlıkta beyaz bir kıvılcıma benzeyen güve vızıldayarak mum ışığının etrafında daireler çizdi ve alevde çatırdayarak yandı.

Kâhin ağzı açık, parmakları altın paraların üzerinde kenetlenmiş, hareketsiz bir şekilde cam küreye bakıyor ve kendisine çok uzaklardan söylenen sözleri dinliyor gibi duruyordu.

Aniden ara sokaktaki meyhaneden boğuk bir gümbürtü geldi ve dış kapı bir an açılıp sonra kapanmış gibi aniden kesildi. Ses odaya bir anda hücum etti ve aynı hızla odanın ağır havasında boğuldu.

Tekrar ölüm sessizliği.

Eva, Swammerdam'a bakmak istedi ama yaşlı adamın yüzünde de nefesini kesen, yaklaşmakta olan korkunç bir felaketin önsezisini göreceğinden korktu ve bundan vazgeçti. Bir kalp atışı kadar kısa bir süre için masadan zar zor işitilen bir sesin, "Tanrım, bu kadehi artık benden al," dediğini hatırlar gibi oldu. Sonra bu belli belirsiz hatıra, bir hava akımının pencereye kadar taşıdığı panayırın uzaktan gelen koşuşturmacasının kaybolan sesleriyle birlikte dağılıp gitti.

Başını kaldırdı ve Klinkherbogk'un yüz hatlarındaki gerginliğin yatıştığını ve afallamaya dönüştüğünü gördü.

Kunduracının, "Şehirde çok büyük bir gürültü var," diye mırıldandığını duydu, "ve günahları çok ağır. Onun için inip bakacağım. Duyduğum suçlamalar doğru mu değil mi göreceğim. Bunları yapıp yapmadıklarını anlayacağım."

"Musa'nın ilk kitabına göre bunlar Yehova'nın sözleriydi," dedi kız kardeş Sulamith, dudakları titredi ve haç çıkardı. "Ateş ve kükürt yağdırmadan hemen önce. Tanrım, öfkelenme ama, bir kez daha konuşacağım. Eğer on kişi bulursan?"

Bu sözler Klinkherbogk'un zihninde bir kıvılcım çakmasına neden oldu ve dünyanın sonuna dair bir sanrıyı tetikledi. Kendinden geçmiş, önündeki bir yazıyı okuyormuş gibi monoton bir sesle duvara şöyle dedi:

"Yeryüzünde hızla esen bir fırtınanın yükseldiğini görüyorum, tüm dünyayı öfkesi altında ezecek ve dik duran her şeyi yerle bir edecek, oklardan oluşan bulutlar getirecek. Mezarları yerlerinden sökecek ve havaya yükselen mezar taşları ve kafatasları, gökyüzünden üzerimize yağacak. Nehirlerden ve hendeklerden sular taşacak, fırtınanın ağzından püskürüyormuş gibi kavakları yol kenarlarından sökecek, uzun ağaçlar rüzgârda dalgalanan otlar gibi yerlere serilecek. Ve bunu, henüz hayatta olan vaftiz edilen salihlerin hatırı için yapacak." Sesi hâlâ monotonluğunu koruyordu. "Ama beklediğiniz Kral, zaman doluncaya kadar gelmeyecek. Önce Tanrı'nın yolunu hazırlamak için O'nun sözcüsü olan gelmeli ve sizlerin içinde, yeni bir insan olarak ortaya çıkmalı. 'Kulakları var ama duymuyorlar, gözleri var ama görmüyorlar'. Daha önce insanlık için söylenenlerin tekrar söylenmemesi için içinizden pek çok kişiye yeni gözler ve yeni kulaklar bahşedilecek. Ama..." Yüzüne derin bir hüznün gölgeleri düştü, "Ama aralarında Avram'ı görmüyorum! Herkes kendi cüssesine göre ölçülür. Ruh'un doğumu gerçekleşmeden önce, yoksulluk kalkanını bir kenara koydu ve ruhu için, duyularına bir şenlik düzenlemek amacıyla altından bir buzağı putu hazırladı. Biraz daha

sabredin, sonra o gitmiş olacak. Mağribiler Diyarı'nın Kralı ona ötedeki yaşamın mürünü getirecek ve bulanık sularda yaşayan balıklar onun üzerinden ziyafet çekebilsin diye vücudunu derin sulara atacak, çünkü Melkior'un altını, çocuk beşiğe yatmadan önce vardı ve tüm altınlar üzerindeki laneti ortadan kaldırabilirdi. Gece bitmeden ortalığı yıkmaya geldi. Ve Baltazar'ın buhuru çok geç geldi.

"Ama sen, Cebrail, dinle: Henüz olgunlaşmamış hasata elini uzatma, orak hizmetkârı yaralamasın, oraktan buğday eksik kalmasın."

Yaşlı kunduracının konuşması sırasında, ağzından çıkan sözlerin karanlık anlamlarını kavramaya bile çalışmadan, kendinden geçmiş hâlde iç geçiren Madam de Bourignon, manevi adı "Cebrail" anıldığında bir sevinç çığlığını bastırdı ve Mary Faatz'a aceleyle birkaç sözcük fısıldadı. Bunun üzerine Mary Faatz koşturarak odadan çıktı.

Olanları fark eden Swammerdam, Mary'yi engellemek istedi ama geç kalmıştı. Kız çoktan basamaklardan aşağıya koşarak inmeye başlamıştı bile.

Yorgun bir hareketle ellerini indirdi ve "Eşik Muhafızı" ona şaşkın bir bakış attığında, sadece boyun eğip başını salladı.

Kunduracı bir an için kendine geldi ve endişeyle torununa bakındı ama çok geçmeden trans hâline geri döndü.

***

Bir denizci meyhanesi olan Portakallar Prensi'nde, öğleden sonranın çoğunu içki içerek geçiren beş kişilik bir grup oturuyordu. İlk başta birlikte kâğıt oynamışlardı ama sonra hava kararınca ve meyhane yavaş yavaş Zeedijk'in artıklarıyla dolmaya başlayıp iğne atsan yere düşmeyecek bir hâl alınca, beyler gündüzleri garson kız Antje'nın yaşadığı bitişikteki odaya çekildiler. Meyhanenin müdavimleri tarafından "liman domuzu" olarak bilinen Antje, üzerinde dizlerine kadar uzanan kırmızı ipek elbisesi, yüzünde aşırı makyajı, kalın ensesi, keten sarısı örgüsü, sarkık memeleri ve geniş burun delikleriyle şekilsiz bir vücuda sahipti.

Beşli grubun üyelerinden bir tanesi batakhanenin sahibiydi. Eskiden, yağmur ormanlarından ithal odun taşıyan bir geminin dümeninde duruyordu. Tıknaz yapılı, kalın enseliydi. Pençe gibi büyük ellerinde mavi mürekkeple yapılmış dövmeleri ve biri kopuk iki kulak memesinden sarkan altın halkaları vardı. Grubun ikinci üyesi Zulu Usibepu'ydu. Vapurlarda kazana kömür atan ocakçılar gibi lacivert ketenden bir takım elbise giymişti. Üçüncü kişi uzun, örümceğimsi parmakları olan kambur bir varyete sanatçısıydı. Bir sonraki, şaşırtıcı bir şekilde bıyıklarına tekrar kavuşan ve kılığının geri kalanını da bulunduğu çevreye uyarlayan Profesör Zitter Arpád'dı, grubun beşincisi ise teni güneşte bronzlaşmış, üzerinde beyaz bir smokin olan sözde "Kızılderili"ydi. Batavia'dan veya diğer Hollanda kolonilerinden kendisinden önceki pek çok kişi gibi Hollanda'yı tanımak amacıyla Avrupa'ya gelen ve sonra birkaç gece içinde parasını kumar oynanan meyhanelerde en anlamsız şekilde çarçur eden plantasyon sahiplerinin genç oğullarından biriydi.

Genç adam bir haftadır Portakallar Prensi'nde yaşamaktaydı ve bütün bu süre boyunca sabaha karşı, gözleri sarhoşluktan kapanmadan ve ertesi gün geç saatlere kadar uyumak üzere yıkanmayıp kendini divanın üzerine atmadan hemen önce, yeşil perdeli pencereden içeriye sızan alacakaranlık dışında gün ışığı görmemişti. Sonra uyanıyor ve doğrudan zarlara, kartlara, biraya, sert şaraplara ve daha sert içkilere, rıhtımdaki ayak takımına, Şilili denizcilere ve Belçikalı fahişelere içki ısmarlamaya geri dönüyordu. Elindeki çeklerden biri karşılıksız çıkana ve cebindeki saatin zincirini, yüzüklerini ve kol düğmelerini rehin vermek zorunda kalana dek bu böyle devam etmişti.

Meyhanenin sahibi kendini, arkadaşı Zitter Arpád'ı bu veda partisine davet etmek zorunda hissetmişti. Profesör de zamanında gelmiş ve değirmenin suyuna katkıda bulunmak için yanında mükemmel bir sanatçı olarak cebinde her daim nakit parası olan Zulu'yu da getirmişti.

Bu beş beyefendi saatlerdir kart oynuyorlardı ancak şans henüz hiçbirinin yüzüne gülmemişti. Çünkü Profesör ne zaman kart çal-

maya çalışsa varyete sanatçısı ona pis pis sırıtıyor, Zitter ise hilebaz kimliğini bir süre daha saklamak zorunda kalıyordu. Siyahi arkadaşının cebindekileri kambur sanatçıyla paylaşmaya hiç niyeti yoktu.

Kızılderili'nin karşısında roller tersine dönüyor, bu sefer el çabukluğu becerilerini kendine saklamak zorunda kalan, kambur varyete sanatçısı oluyordu. Bu iki adam, hayatlarında ilk defa adil oynamak zorunda bırakılıyorlardı. Yüzlerindeki kederli ifadelere bakılırsa bu durum onlara çocukluklarını, kaybedecekleri tek şeyin hâlâ badem ve fındıklar olduğu zamanları hatırlatıyordu.

Meyhane sahibi de adil oynuyordu ama kendi hür iradesiyle, bu buluşmanın şerefine yapıyordu bunu. Centilmen bir ev sahibi olarak hile yapmamayı misafirlerine borçlu olduğunu düşünüyor ama herhangi bir kayıp durumunda zararın kendisine geri ödenmesi konusunda da itiraz duymak istemiyordu. Kızılderili ise çok saftı, hile yapmak aklının ucundan bile geçmiyordu. Zulu ise beyaz insanın sihir numaralarına henüz tam hâkim değildi ve oyunu kendi lehine çevirecek bir numara yapmaya cesaret edemiyordu.

Yalnız gece yarısına doğru ara sokaktan gelen banjonun cezbedici sesiyle birlikte meyhane sahibinin bardaki yokluğu daha şiddetli hissedilir olmuştu. Öyle ki şnapsa susamış kalabalık artık sabırsızlanmaya başlamış ve sonunda kısa saçlı bir fahişeyi "kocasını" arama bahanesiyle arka odaya bakmaya göndermişlerdi. Bu noktada birbirlerine muhalif beyefendiler güçlerini birleştirmeye karar verdi ve böylece Kızılderili ve Zulu, Profesör Zitter ve varyete sanatçısı tarafından soyulup soğana çevrildi.

***

Profesörün en belirgin özelliği cömertliğiydi. Bu sebeple güzel Antje'yi, şimdi boşalmış olan arka odada kendisi ve Usibepu'yla birlikte akşam yemeği yemeye davet etti. Çünkü Usibepu'nun "Mogador" olarak adlandırılan denatüre alkol ve nitrik asit içeren esansların karıştırılmasıyla yapılan bir içkiye ve enfes yemeklere olan düşkünlüğünü çok iyi biliyordu.

Masadaki konuşma neredeyse tamamen, iki beyefendinin ustaca bildiği diller olan Afrikaanca ve diğer Afrika kolonilerine özgü diyalektlerden oluşan anlamsız bir karışımdan oluşuyordu. Bu durumda Antje'ye de sohbete katılmak için elini kolunu sallamak, dilini dışarı çıkarmak ve diğer uluslararası düzeyde anlaşılabilir kaş göz hareketlerini yapmak dışında bir seçenek kalmamıştı.

Tamamen arkadaş canlısı bir tip olan Profesör, sohbetin kopmadan, akıcı bir şekilde devam etmesi konusunda hiç sorun yaşamıyordu. Aynı zamanda da asıl amacını, yani Zulu'yu lafa tutarak ayaklarını yakmadan kızgın kömürlerin üzerinde yürümenin sırlarını öğrenmeyi bir an için bile unutmuyor ve istediğini öğrenmek için ardı ardına sayısız sohbet konusu açıyordu.

En yetenekli gözlemci bile Profesör'ün aklında, devam eden sohbetin yanı sıra Antje'nin getirdiği gizli mesajla çok yakından ilgili bir düşüncenin gezindiğini anlayamazdı. Mesaj, çatı katında yaşayan kunduracı Klinkherbogk'un o öğleden sonra meyhanede bin guldenlik bir banknotu bozdurarak altın sikkelerle takas etmeye gelmiş olmasıydı.

Sert içki karışımının, lezzetli yemeğin ve genç hanımın cilveli tavırlarının etkisi altında kalan Zulu kontrolünü giderek daha da kaybediyordu. Odadaki kesici aletlerin ve kırılacak bütün eşyaların çıkarılması yerinde bir karar olacak gibi görünüyordu. Ayrıca Zulu'yu, Antje'yi kıskandıkları gerekçesiyle bıçaklarını "zenciye" saplamak için dışarıda bekleyen denizci takımıyla temastan da uzak tutmak gerekiyordu.

Sonunda Profesör'ün kurnazca düşünülmüş kötü niyetli sözleri, yani kızgın kömürlerle yapılan sihir gösterisinin beceriksiz bir kandırmaca olduğunu iddia etmesi Zulu'yu çileden çıkarmayı başarmıştı. Kendisine derhal bir kova kızgın kömür verilmezse ortalığı birbirine katacağını söyledi.

Bu ânı sabırsızlıkla bekleyen Zitter Arpád, uzun zamandır hazır olan kovayı getirdi ve yanan kömürleri odanın beton zeminine döktü.

Usibepu kömürlerin yanına çömeldi ve açık burun delikleriyle kömürlerden yükselen boğucu dumanı soludu. Gözleri yavaş yavaş donuklaştı ve cam gibi oldu.

Bir şeyler görüyordu sanki ve dudakları bir hayaletle konuşuyormuş gibi seğiriyordu.

Sonra aniden ayağa fırladı, kan donduran bir çığlık attı. O kadar tiz ve korkunç bir çığlıktı ki meyhanedeki kalabalığın uğultusu aniden kesildi ve insanlar çıt çıkarmadan odanın girişine doğru gelip içeriye bakmaya çalıştılar.

Zulu bir saniye sonra kıyafetlerini çıkarmıştı ve tamamen çıplaktı. Siyah vücudu bir panter gibi kaslıydı, ağzından salyalar akıyordu ve kafasını çılgın bir hızla ileri geri savurarak kömürün etrafında dans ediyordu.

Manzara o kadar ürkütücü ve heyecan vericiydi ki vahşi Şilili denizciler bile panik içinde nefeslerini tuttular ve üzerine çıktıkları sandalyelerden düşmemek için duvara tutunmak zorunda kaldılar.

Dans, gaipten bir ses emretmiş gibi bir anda sona erdi. Zulu'nun bilinci aniden geri geldi. Kül gibi solan yüzü dışında bir değişiklik görünmüyordu. Çıplak ayaklarıyla parlayan kömürlerin üzerinde yavaş ve ölçülü bir şekilde birkaç adım attı ve orada bir süre hareketsiz kaldı.

Cildinin kavrulduğunu gösteren bir yanık kokusu gelmedi. Kömür yığınından aşağı indiğinde Profesör, Zulu'nun tabanlarının tamamen sağlam olduğunu ve hatta sıcaktan pembeleşmediğini gördü.

Bu arada sokaktan sessizce içeri girmiş olan Selamet Ordusu'nun siyah ve mavi elbisesini taşıyan genç bir kız, performansın son bölümünü izlemiş ve tanıdığı anlaşılan Zulu'yu dostça selamlamıştı.

"Hey, sen de nereden çıktın Mary?" diye şaşkınlıkla bağırdı liman domuzu. Yeni gelen kıza sarıldı ve yanaklarından şefkatle öptü.

"Akşam pencerenin önünden geçerken Bay Usibepu'yu içeride otururken gördüm. Bir zamanlar Café Flora'da ona bir İncil vermek istemiştim, oradan tanışıyoruz, ama ne yazık ki çok az Felemenkçe

konuşuyor," diye açıkladı Mary Faatz, "ve Beguine Manastırı'ndan hoş bir yaşlı hanım onu götürmem için beni gönderdi, yukarıda iki seçkin bey daha var."

"Yukarısı neresi?"

"Neresi olacak. Kunduracı Klinkherbogk'un dairesi."

Zitter Arpád ismi duyduğunda yerinden sıçradı ama hemen ardından umursamıyormuş gibi davranmaya devam etti ve az önceki başarılı gösterisinin ardından daha da konuşkan olan Zulu'yu lafa tutmaya devam etti.

"Ngomeland'dan arkadaşım ve hamim Bay Usibepu'yu tebrik ediyorum. Büyük bir sihirbaz olduğu ve Obeah T'changa büyüsüne hâkim olduğu için kendisiyle gurur duyuyorum."

"Obeah T'changa mı?" diye bağırdı zenci. "Obeah T'changa mı bu?" Parmaklarını kibirle şaklattı. "Ben Usibepu yüce şifacı. Ben Vidû T'changa. Ben yeşil zehir-vidû-yılanı."

Profesör'ün beyni tıkır tıkır çalışmaya başlamıştı. Sonunda bir ipucu yakaladığını düşünüyordu. Zaman zaman Hintli sanatçılarla yaptığı görüşmelerde, bazı yılan ısırıklarının, bünyeleri zehre alışık insanlarda altıncı his, uyurgezerlik, yaralanamazlık ve benzeri gibi çok şaşırtıcı anormal yeteneklere neden olduğunu duymuştu. Asya'da mümkün olan, Afrikalı vahşiler için de neden olmasındı!

Elindeki rastgele bir yara izini göstererek, "Ben de büyük sihirli yılan tarafından ısırıldım," dedi.

Zulu küçümseyerek yere tükürdü. "Vidû gerçek yılan değil. Gerçek yılan pis solucan. Vidû yılanı, insan suratlı yeşil hayalet yılan. Vidû yılanı Souquiant. Adı Zombi."

Zitter Arpád'ın sinirleri iyice bozuldu. Ne tür kelimelerdi bunlar böyle? Hayatında hiç duymamıştı. Mesela Souquiant ne demekti? Fransızca kökenli gibiydi. Peki ya "Zombi" ne demekti? Cehaletini açıkça kabul edecek kadar dikkatsizdi ve bu nedenle Zulu'nun saygısını tamamen kaybetti.

Usibepu kibirli bir tavırla ayağa kalktı ve açıklama yaptı. "Souquiant, derisini değiştirebilen insan. Ölümsüz. Bir hayalet. Görünmez.

Her büyü yapabilir. Siyah insanların babası Zombi. Zulular en sevdiği çocukları. Onları yarattı sol tarafından." Yumruğuyla geniş göğsüne vurdu, davul gibi ses çıktı. "Her Zulu Kral, Zombi'nin gerçek ismi bilir. Çağırdığında, Zombi gelir, yeşil insan suratıyla, zehirli büyük Vidû-yılan, alnında kutsal bir işaretle. Eğer Zulu Zombi ilk gördü ve Zombi yüzünü gizledi, Zulu ölmesi gerekir. Ama Zombi işaret kapalı, yeşil surat açık göründü, Zulu yaşar ve Vidû T'changa olur. Büyük hekim, ateşin ustası. Ben, Usibepu, ben Vidû T'changa'yım."

Zitter Arpád öfkeyle dudağını ısırdı. Zulu'nun söylediklerinden kendine bir fayda çıkaramayacağını kabul etmek zorunda kaldı.

Bu yenilgi onu, Mary Faatz için tercümanlık yapma konusunda daha da heveslendirdi. Kız, tekrar giyinmiş olan Zulu'yu jestler ve sözlerle kendisini takip etmesi için ikna etmeye çalışıyordu.

"Yukarıdaki beyefendiler ben olmadan onunla iletişim kuramazlar," dedi ona ama kızı ikna edemedi.

Usibepu sonunda Mary'nin ondan ne istediğini anladı ve arkasına takılarak Klinkherbogk'un dairesine çıktı.

***

Kunduracı hâlâ kafasında kâğıttan tacıyla masasında oturuyordu.

Küçük Katje dedesine doğru koşmuş, yaşlı adam çocuğu kucağına almak istermiş gibi kollarını kaldırmıştı. Ama trans hâli yaşlı adamı tekrar ele geçirdiğinde kollarını indirdi ve gözlerini önündeki cam küreye dikmeye devam etti.

Küçük kız parmak uçlarında tekrar duvardaki yerine, Eva ve Sefardi'nin yanına döndü.

Odadaki sessizlik eskisinden de derin ve ıstıraplı hâle gelmişti. Eva bu sessizliğin artık dışarıdan gelen gürültülerle bölünemeyeceğini hissetti. Ne zaman giysilerden hafif bir hışırtı, tahta döşemelerden küçük bir gıcırtı gelse, daha da ağırlaşan sessizlik neredeyse elle tutulacak kadar somut bir hâle geliyordu. Sesin titreşimlerine karşı bağışıklık kazanmıştı. Renklerin yüzeyinden yansıdığı ve daha derine inemediği siyah kadife bir kumaş gibiydi.

Çatı katındaki daireye doğru çıkan merdivenlerden belli belirsiz ayak sesleri duyuldu.

Eva, ayak sesleri ölüm meleğinin yeraltından çıkıp gelmesini haber veriyormuş gibi hissetti.

Arkasındaki kapı hafifçe gıcırdayarak açıldığında ve zenci, yarı karanlıkta devasa bir gölge gibi içeriye girdiğinde korkuyla yüzünü buruşturdu.

Diğerleri de korkmuştu ama kimse yerinden kıpırdamaya cesaret edemedi. Sanki eşiği aşan ölümün ta kendisiydi ve bir arayış içinde sırayla içeridekilerin yüzlerine bakıyordu.

Usibepu'nun yüz ifadesinden, bulunduğu garip çevre ve odaya hâkim olan sessizlik karşısında hiç şaşırmadığı anlaşılıyordu.

Mary yardımına gelip sessizce önünde durana kadar hareketsiz kalmış ve başını çevirmeden, parlayan gözlerle Eva'yı süzmüştü.

Gözlerinin akı ve beyaz dişleri karanlıkta hayaletimsi ışık noktaları gibi havada asılı duruyordu.

Eva korkusuna yenik düşmemek için direndi ve bakışlarını pencereye dikmeye zorladı. Dışarıda, ay ışığında parlayan kalın bir demir zincir, evin çatısındaki bir vinçten aşağıya sarkıyor ve sonsuz derinliklere doğru uzanıyormuş gibi görünüyordu.

Birbirlerine bağlanan iki kanalın suyu gecenin soluğuyla hareket ederek aşağıdaki evin duvarlarına çarpıyor ve havaya yayılan yumuşak, zar zor duyulabilen bir şıpırdama sesi çıkarıyordu.

Masanın olduğu yerden gelen bir çığlık herkesi yerinden sıçrattı.

Klinkherbogk hafiften ayağa kalkmış ve parmağını, küredeki bir ışık noktasını işaret ederek önünde kaskatı uzatmıştı.

Hırıltılı bir sesle, "İşte yine geldi," dediği duyuldu. "Bana Avram adını takan ve yiyip bitirmem için kitabı veren, yüzünde yeşil maske olan korkunç adam." Bir ışık patlaması onu kör etmiş gibi gözünü kapadı ve ağır hareketlerle sandalyesine çöktü.

Herkes nefesini tutmuş hareketsiz bekliyordu. Sadece Zulu öne doğru eğildi, karanlıkta Klinkherbogk'un başının üzerindeki bir noktaya bakarak alçak sesle şunları söyledi:

"Souquiant arkasında duruyor."

Kimse ne demek istediğini anlamadı. Sonra kimsenin tek kelime konuşamadığı, neredeyse hiç bitmeyen, uzun süren ölüm sessizliği geri geldi.

Eva açıklanamaz bir heyecanla dizlerinin titrediğini hissetti.

Görünmez bir varlık odayı yavaş yavaş varlığıyla dolduruyor gibiydi, yavaşça, çok yavaş.

Yanında duran küçük Katje'nın elini tuttu.

Aniden, karanlıktan korkunç bir kanat çırpma sesi geldi ve bir bağırış duyuldu:

"İbrahim! İbrahim!"

Eva'nın kalbi duracak gibi oldu ve diğerlerinin yüzlerinin de korkuyla kasıldığı gördü.

"Buradayım," diye yanıtladı kunduracı, uykusunda konuşuyormuş gibi hiç hareket etmeden.

Eva çığlık atmak istedi ama duyduğu ölesiye korku, çığlığını boğazına tıkadı.

Odaya tekrar nabız gibi atan, felç edici bir sessizlik çöktü ama sonra beyaz benekli siyah bir kuş odanın karşısından delirmişçesine uçarak geldi, pencerenin camına çarptı ve kanatlarını çırparak yere düştü.

Küçük Katje, Eva'ya, "Bu Jacob, saksağanımız," diye fısıldadı, "uyanmış."

Küçük kızın sesi sanki bir duvarın arkasından geliyordu. Sözcükler Eva'yı rahatlatmaya yetmemişti. Tam tersine, şeytani bir varlığın yakınlarda olduğu hissini artırdı.

Kulağına kuşun az önceki haykırışı kadar beklenmedik bir fısıltı çalındı. Ses kunduracının dudaklarından geliyordu ve bastırılmış bir çığlık gibiydi:

"İshak! İshak!"

Yaşlı adamın yüz ifadesi aniden değişmişti ve artık alev alev yanan bir deliliği yansıtıyordu.

"İshak! İshak!"

"Buradayım," diye yanıtladı küçük Katje. Tıpkı daha önce kuşun çağrısına cevap veren dedesi gibi, sanki uykusunda konuşuyordu.

Eva, küçük kızın elinin buz gibi soğuduğunu fark etti.

Pencere pervazının altındaki saksağan yüksek sesle kıkırdadı.

Şeytani bir gulyabaninin gülerken çıkaracağı seslere benziyordu.

Sessizlik, hayaletimsi ama açgözlü bir ağız gibi her kelimeyi, her heceyi, hatta kuşun gagasından çıktığı gibi şeytani kahkahayı bile yutmuştu. Sesler, zavallı kunduracının sefil tavan arasında Kitab-ı Mukaddes zamanlarından gelen olayların belli belirsiz bir yankısı gibi parladılar sonra sönüp gittiler.

Aziz Nikolaos Kilisesi'nden yankılanan çan sesleri odanın içinde de yankılandı ve sonunda sessizlik büyüsü bozuldu.

Eva, Sefardi'ye, "Gitmek istiyorum, daha fazla dayanamayacağım," diye fısıldadıktan sonra kapıya doğru yöneldi.

Orada oldukları süre boyunca saat kulesinin çanlarını duymamış olmasına şaşırdı. Kısa bir süredir orada olmalarına rağmen az önce çanlar gece yarısını vurmuş olmalıydı.

Eva, Klinkherbogk'a baktı ve "Yaşlı adamı tek başına bırakmak doğru mu sizce?" diye sordu geri kalanları sessizce odadan çıkmaya zorlayan Swammerdam'a. "Hâlâ trans hâlinde gibi duruyor. Çocuk da uyuyor?"

"Biz çıktıktan sonra uyanacaktır," diye rahatlatmaya çalıştı kelebek koleksiyoncusu, Eva'yı. Ama sözleri temkinli çıkmıştı. "Daha sonra kontrol etmeye gelirim."

Zenciyi odadan neredeyse zorla çıkarmak zorunda kaldılar. Delici bakışlarını masanın üzerindeki altınlara dikmişti. Eva, Swammerdam'ın gözlerini zenciden ayırmadığını fark etti. Herkes merdivenlerden inerken hızla geriye döndü, kunduracının çatı katındaki dairesini kilitledi ve anahtarı cebine koydu.

Mary Faatz, konukların montlarını dördüncü kattaki odadan almak ve bir araba çağırmak için önden gitmişti.

"Keşke Mağribiler Kralı geri gelse. Vedalaşmadan gitmesine izin verdik. Tanrım, yeniden doğuş töreni neden bu kadar hüzünlü geç-

til" diye söylendi Madam de Bourignon yüzünü ekşiterek, yanında duran Swammerdam'a. Kapının önünde hep birlikte, Madam de Bourignon'u manastıra, Eva'yı oteline ve Sefardi'yi Herengracht'taki evine götürecek olan taksiyi bekliyorlardı. Kimse cevap vermeyince sohbet başlamadan bitti.

Warmoesstraat'taki festivalin sesleri kesilmişti. Sadece Zeedijk'teki meyhanenin kapalı perdeleri arkasından vahşi dans şarkıları çalan bir banjonun sesi geliyordu.

Evin Nikolaos Kilisesi'ne bakan duvarı gölgede kalıyordu. Diğer tarafı, yaşlı kunduracının çatı katındaki dairesinin kanalın üzerinden limana ve sis denizine bakan pencerelerinin olduğu duvar, ay ışığında ıslanmış gibi parlıyor, göz kamaştırıyordu.

Eva sokakla kanalı birbirinden ayıran tırabzanlara gitti ve siyah, ürkütücü sulara baktı.

Ondan birkaç metre ötede, çatıdaki vinçten sarkan demir zincir, kunduracının penceresinin önünden geçerek sarkıyor, aşağıdaki duvarın dar, sadece bir karış genişliğindeki çıkıntısına dokundu.

Kanaldaki teknelerden birinde bir adam duruyor ve zinciri kurcalıyordu. Eva'nın solgun figürünü görür görmez hızla eğildi ve kafasını çevirdi.

Eva köşeyi dönen arabanın sesini duyunca titreyerek Sefardi'nin yanına geri döndü. Bir anlığına, nasıl ve neden olduğunu anlayamadan, zencinin beyaz gözlerinin hatırası zihninde tekrar canlandı.

Kunduracı Klinkherbogk, rüyasında küçük Katje'yle çölde bir eşeğe bindiğini ve kendisine Avram adını vermiş olan yüzü örtülü adamın önlerinden giderek onlara yol gösterdiğini gördü.

Gökyüzünde bir serap görene kadar gece gündüz yol aldı ve şimdiye dek görmediği kadar zengin ve bereketli bir toprak parçası yeryüzüne indi. Onlara yol gösteren adam buraya Moriah dendiğini söyledi.

Klinkherbogk önünde yükselen dağa tırmandı, odunları üst üste yığarak bir sunak hazırladı ve Katje'yi üzerine yatırdı.

Sonra elini uzattı ve bıçağını çocuğun boğazına dayadı. Kal-

bi taş kesmişti, içinde biraz bile merhamet duygusu yoktu çünkü kutsal metinlerde yazılanlara göre Katje'yi değil de onun yerine bir koç kurban edeceğini biliyordu. Çocuk kurban edilince diğer adam yüzündeki peçeyi kaldırdı, alnındaki parlayan iz kayboldu ve şöyle dedi:

"Bundan böyle sonsuz yaşama kavuşman için sana yüzümü gösteriyorum İbrahim. Ama hayat işaretini alnımdan siliyorum ki onun görüntüsü zavallı beynini yakmasın. Çünkü benim alnım senin alnın, benim suratım senin suratın. Ve bu sayede bilmelisin ki, bu 'ikinci doğum'dur. Artık benimle bir olduğunu bilmelisin ve hayat ağacına giden rehberiniz olan benim de seninle bir olduğumu kabul etmelisin.

"Suratımı gören çok kişi var ama bunun ikinci doğum olduğunu bilmezler, bu yüzden sonsuz yaşamı henüz bulamamış olabilirler.

"Dar kapıdan adım atmadan önce ölüm sana bir kere daha gelecek; ondan önce, bir acı ve umutsuzluk kazanında ateşle vaftiz edileceksin.

"Bunu kendin istedin.

"Ama o zaman ruhun, senin için hazırladığım krallığa, zindanından çıkıp sonsuz şafağa doğru uçan bir kuş gibi girecek."

Klinkherbogk, adamın suratının yeşil altından yapıldığını ve tüm gökyüzünü doldurduğunu gördü. Genç bir adamken kendisinden sonra geleceklerin yolunu kolaylaştırmak için dua ettiği ve kaderin efendisi bütün dünyanın yükünü onun omuzlarına yüklemedikçe manevi yolda bir adım dahi atmayacağına yemin ettiği günlerini hatırladı.

Gizemli adam kayboldu.

Klinkherbogk karanlıkta durdu ve engebeli sokak taşları üzerinden gitgide yaklaşan bir arabanın çıkardığı tıkırtılara dönüşen gök gürültüsünü dinledi. Yavaş yavaş kendine geldi, rüyasında gördükleri hafızasında kayboldu ve kendini tavan arasındaki dairesinde buldu... elinde, üzeri kanlı delici bir alet tutuyordu.

Odayı aydınlatan mum neredeyse tamamen erimişti ve sönme-

mek için direniyordu. Titrek ışık eski püskü divanın üzerinde ölü yatan küçük Katje'nin yüzünü aydınlatıyordu.

Klinkherbogk umutsuzluğun tetiklediği bir sinir krizi geçirdi.

Elindeki delici aleti kendi göğsüne saplamak istedi ama eli ona itaat etmedi. Vahşi bir hayvan gibi böğürmek istedi ama çenesine kramp girdiği için ağzını bir türlü açamadı. Kafasını duvarlara vurmak istedi ama ayak bilekleri kırılmış gibi sendeledi.

Hayatı boyunca dua ettiği Tanrı yüreğinde uyandı, sırıtan bir şeytanın görüntüsünü aldı.

Yardım istemek için düşe kalka kapıya doğru koştu, kapının koluna asıldı, açmak için zorladı ve yere yığıldı. Kapı kilitliydi.

Bu sefer pencereye doğru süründü. Pencereyi bir hışımla açtı ve Swammerdam'a seslenmek istedi ama gökle yer arasında asılı duran ve ona bakan siyah bir suratla burun buruna geldi.

Zenci, vincin sarkan zincirine tırmanmıştı. Savrularak kendini pencereden içeriye attı.

Bir an için Klinkherbogk doğuda, bulutların altında ince, kırmızı bir şerit gördü. Rüyasının anısı bir şimşek çakar gibi geri geldi ve özlemle kollarını Usibepu'ya, kurtarıcısı sandığı kişiye uzattı.

Zenci, Klinkherbogk'un yüzündeki değişik gülümsemeyi fark edince korkuyla bir adım geri gitti, sonra yaşlı adamın üzerine atladı, gırtlağına sarıldı ve boynunu kırdı.

Bir dakika sonra ceplerini masadaki altınlarla doldurmuş ve kunduracının cesedini pencereden dışarıya atmıştı.

Yaşlı adamın bedeni kanalın bulanık, pis sularına çarptı ve saksağan neşeli haykırışlarla katilin başının üzerinden ufukta beliren şafağa doğru uçtu: "İbrahim! İbrahim!"

Altıncı Bölüm

Hauberrisser öğlene kadar uyumuş olmasına rağmen gözlerini açtığında tüm uzuvlarında kurşun gibi ağır bir yorgunluk hissetti.

Bütün gece, kafasına düşen kâğıt tomarının nereden geldiğini ve içinde ne yazdığını merak etmiş, rahatsız bir uyku çekmişti. Kendini, belirli bir saat ve dakikada uyanmak üzere yatağa gitmeden önce hissedilen endişe kadar gergin hissediyordu.

Kalktı, yatağının dayalı olduğu duvardaki girinti çıkıntıları yokladı. Uzun süre aramasına gerek kalmadan tahta kaplamada açılan bir bölme buldu. Kâğıt rulosu buradan düşmüş olmalıydı. Bölmenin içinde kırık bir gözlük ve birkaç tüy kalem dışında hiçbir şey yoktu ve mürekkep lekelerine bakılırsa bölmenin kapağı, odanın bir önceki sakini tarafından küçük bir çalışma masası olarak kullanılmıştı.

Kâğıtları elinden geldiğince düzeltti ve üzerindeki şekilleri deşifre etmeye çalıştı.

Yazı çok soluktu, bazı yerlerde tamamen okunaksızdı ve birçok sayfa duvardaki rutubetin etkisiyle küflenmiş ve ayrılmaz bir şekilde birbirine yapışmıştı, bu yüzden içeriğini anlamanın bir yolu yok gibi görünüyordu.

Yazının başı ve sonu eksikti. Eksik olmayan sayfalar ise üstü çizili cümlelere bakılacak olursa, edebî bir eserin ilk taslağına, belki de bir günlüğe aittiler.

Yazarının kim olduğu sayfaların hiçbir yerinde yazmıyordu. Herhangi bir tarih de görünmüyordu. Elyazmasının ne kadar eski olduğunu belirlemek de mümkün değildi.

Keyfi kaçan Hauberrisser kâğıt tomarını geri koyup saatlerce süren rahatsız uykusunu telafi etmek için tekrar uzanmayı düşünürken sayfaları son kez karıştırdı. Aceleyle çevirdiği sayfalardan birinde gözüne takılan isim onu o kadar şaşırttı ki doğru görüp görmediğinden şüphe etti.

Ne yazık ki ismi gördüğünü düşündüğü sayfayı çoktan geçmişti ve tekrar bulmak için sabırsız çabası sonuç vermedi.

Yine de sayfadan sıçrayan ismin "Chidher Yeşil" olduğuna yemin edebilirdi. Gözlerini kapatıp söz konusu paragrafı gözlerinin önüne getirmeye çalıştığında ismi açıkça görebiliyordu.

Sıcak güneş, perdesiz geniş pencerelerden içeriye giriyordu. Odanın duvarlarını kaplayan sarı duvar kâğıdı altın gibi parlıyordu. Öğle saatinin görkemli büyüsüne rağmen Hauberrisser'ya bir karamsarlık çöktü. Daha önce hiç hissetmediği bir karamsarlık. Görünürde yeterli bir sebep olmaksızın canlanan bir karamsarlık. Ruhunuzun karanlık tarafından çıkıp gelen ve ışığı görmesiyle ânında geldiği yere geri kaçan korkunç bir yaratığa benzeyen karamsarlık.

Bu karamsarlığın sebebinin elyazması olmadığını düşündü. Chidher Yeşil adının tekrar tekrar karşısına çıkmasıyla da ilgili değildi. Sebep, aydınlık bir günde zemini ayaklarının altından çeken, kendine duyduğu ani, derin güvensizlikti.

Çabucak elini yüzünü yıkayıp giyindi ve ev sahibesini çağırdı.

Ev sahibesine, "Söyler misiniz Bayan Ohms, benden önce dairemde kim yaşadı acaba?" diye sordu. Kadın kahvaltıyı hazırlamakla meşguldü.

Yaşlı kadın bir süre düşündü.

"Hatırladığım kadarıyla ev yıllar önce çok zengin ve eksantrik olduğu söylenen yaşlı bir beyefendiye aitmiş. Daha sonra Çocuk Esirgeme Kurumu'na verilene kadar uzun bir süre boş kalmış, *Mynheer*."

"Eski ev sahibinin adını veya hâlâ yaşayıp yaşamadığını bilmiyor musunuz?"

"Üzgünüm, *Mynheer*, yardımcı olamayacağım."

"Tamam, teşekkür ederim."

Hauberrisser elyazmasını tekrar okumaya başladı.

İlk bölümde neler yazdığını kısa sürede çözdü. Yazar, talihsizliğin zulmüne uğrayan ve kendisi için yaşamaya değer bir hayat kurmak adına mümkün olan her şeyi denemiş bir kişinin kaderini kısa kısa ve kesik cümlelerle anlatıyordu. Adamın çabaları her seferinde başarısızlıkla sonuçlanmıştı. Birkaç sayfa eksik olduğu için neden daha sonra, az çok bir gecede büyük bir servet kazandığını anlamak mümkün değildi.

Hauberrisser, tamamen sararmış ve okunmaz durumda olan birkaç sayfayı atlamak zorunda kaldı. Daha sonra gelen sayfalar daha yakın bir tarihte yazılmış olmalıydı çünkü kâğıdın üzerindeki mürekkep daha tazeydi ve elyazısı sanki ileri yaşın da etkisiyle daha titrek bir hâle gelmişti. Bağlamı daha iyi anlayabilmek için içeriği, kendi düşünce yapısıyla belli bir benzerlik gösteren birkaç cümleyi not etti:

"Soyunu devam ettirmek uğruna yaşadığını düşünen herkes kendine yalan söylüyor. Gerçek bu değil. İnsanlık hiçbir ilerleme kaydetmedi. Sadece ilerleme kaydetmiş gibi görünüyor. Toplum, gerçekten gelişmiş sadece tek tük birey üretebildi. Sürekli daireler çizerek yürümek, ilerlemek demek değildir. Döngüyü kırmamız gerekir, yoksa hiçbir şey başaramamış oluruz. Hayatın doğumla başlayıp ölümle bittiğini zannedenler, doğal olarak döngüyü göremezler. Peki göremedikleri döngüyü nasıl kıracaklar?"

Hauberrisser sayfayı çevirdi.

Üst köşede gördüğü ilk iki sözcük suratına tokat gibi çarptı. "Chidher Yeşil!"

Demek doğru görmüştü.

Sonraki birkaç satırı soluksuz okudu ama pek bir şey öğrenemedi. Chidher Yeşil'in ismi, başı bir önceki sayfayla birlikte kaybolan bir cümlenin sonunu oluşturuyordu. Üzerinde isim yazan sayfa, bir önceki sayfanın devamı değildi. İpucunu daha fazla takip etmenin bir yolu yoktu. Elyazmasında, yazarın bu isimle neyi ilişkilendirdiği-

ne dair kesin bir gösterge yoktu, hatta yazarın kişisel olarak "Chidher Yeşil" isimli biriyle tanışmış olduğuna dair de bir kanıt yoktu.

Hauberrisser başını iki elinin arasına aldı. Hayatındaki bu ani gelişmeler neyin habercisiydi bilmiyordu ama görünmez bir el ona kötü bir oyun oynuyormuş gibi hissediyordu.

Elyazmasının geri kalanı ne kadar ilginç görünse de devamını okumaya sabrı kalmamıştı. Harfler gözlerinin önünde uçuşuyordu.

Saçma sapan tesadüfler tarafından aldatılmaktan bıkmıştı.

"Bu işe bir son vereceğim!" diye bağırdı eski ev sahibesinin arkasından ve kadından bir araba çağırmasını istedi. "Hiç uzatmadan Bilmeceler Dükkânı'na gideceğim ve Bay Chidher Yeşil'le görüşmek istediğimi söyleyeceğim," diye kararını verdi. Bir saniye sonra planının boşa kürek çekmekten başka bir şey olmadığını anlamıştı. "Çünkü," diye düşündü "isminin bir kuyruk gibi peşimden gelmesi yaşlı Yahudi'nin suçu değil." Vazgeçecekti ama Bayan Ohms arabayı çağırmak için çoktan evden çıkmıştı bile.

Huzursuzlanan Hauberrisser odada volta atmaya başladı.

"Delirmiş gibi davranıyorum," diye uyardı kendi kendini. "Ayrıca bana ne bütün bu olanlardan? Sakin bir hayat sürmek yerine neler yapıyorum. Cahil miyim ben?" diye ekledi göğsündeki alaycı ses. Bu düşünceyi hemen kafasından attı. "Kader bana henüz yeterince ders vermedi mi?" dedi sitem ederek. "İnsanlık yaşam tarzını değiştirmediği ve bugüne kadar yaşadığı gibi yaşamaya devam ettiği takdirde varoluşun korkunç bir saçmalık olduğunu öğretmedi mi? Akla hayale sığmayacak bir çılgınlık yapmak bile, nihai amacı ölmek olan eski nesillerin rutinine geri dönmekten daha akıllıca olurdu."

Var olmaktan dolayı duyduğu tiksinti tekrar üzerine çöktü ve er ya da geç can sıkıntısından kaynaklanan kaçınılmaz intihardan kurtulmak istiyorsa, en azından bir süreliğine direnmek yerine kendini olayların akışına bırakmaktan başka seçeneğinin olmadığını kabullendi. Kader ona ya hayatının dönüm noktasında kalıcı olarak sağlam bir konuma gelmesine yardım edecekti ya da küstah sözlerle, "Aynı tas aynı hamam, yaşamanın amacı ölmektir," diyecekti.

Kâğıtları aldı, çalışma odasına taşıdı ve yazı masasına kilitledi.

Ama şimdiye kadar başına gelen gizemli olaylardan o kadar şüphelenmişti ki üstünde Chidher Yeşil yazan kâğıdı çıkardı, katladı ve cüzdanına koydu.

Kâğıdı yanına almasının sebebi şüpheli şartlar altında kaybolacağına inanması değildi. Batıl inançları yoktu. Kâğıdı elinin altında tutmak ve sadece hafızasına güvenmek zorunda kalmamak istiyordu. Bu, hafızanın kafa karıştırıcı etkilerinden kaçınmak isteyen ve şaşırtıcı tesadüflerin gündelik hayatın tanıdık görüntüsünü sarsması durumunda, dış duyularla algılardan vazgeçmeye meyilli olmayan bir kişinin içgüdüsel savunma mekanizmasıydı.

"Araba aşağıda bekliyor," diye bildirdi ev sahibesi. "Ve az önce sizin adınıza bir telgraf iletildi."

Lütfen bugün çaya gelmeyi unutmayın. Arkadaşınız Ciechoñski ve maalesef Madam Rukstinat da dahil olmak üzere oldukça büyük bir toplantı var. Beni yüzüstü bırakırsanız lanetim üzerinizde olsun.

-Pfeill

Hauberrisser telgrafı okudu ve kendi kendine öfkeyle mırıldandı. Yüzsüz "Kont", Pfeill'la tanışmak için Hauberrisser'nın ismini kullanmaktan hiç çekinmemişti anlaşılan.

Arabaya binip arabacıya Jodenbreestraat'a gitmek istediğini söyledi.

Arabacı ona, yüzünde endişeli bir ifadeyle gettoyu kastederek, doğrudan "Jordan" üzerinden mi gitmek istediğini sorduğunda gülümsedi ve "Evet, evet, doğrudan Yahudi mahallesinden geçelim," diye cevap verdi.

***

Kısa süre sonra bu çok kültürlü tuhaf mahallenin ortasına gelmişlerdi.

Görünüşe göre mahalle sakinlerinin tüm hayatı buradaki ara sokaklarda geçiyordu. Herkes yemeklerini sokakta pişiriyor, çamaşırlarını sokakta yıkayıp kurutuyordu. Sokağın tam ortasından bir çamaşır ipi geçiyordu. Üzerine de kurumaları için eski püskü çoraplar asılmıştı. İp o kadar alçaktan asılmıştı ki sürücü, kafası çoraplara değmesin diye altlarından geçerken eğilmek zorunda kaldı. Saat ustaları gözlerinde büyüteçleriyle küçük masalarında oturuyorlardı. Gözlerini kıstılar ve ürkek derin su balıkları gibi arabanın geçişini izlediler. Çocuklar anneleri tarafından kaldırımlara doğru çekiştirildiler veya kanal korkuluklarının önünde tutuldular.

Engelli, yaşlı bir adam yatağı ve yatağının altındaki lazımlığıyla birlikte "temiz hava"nın keyfini çıkarabilsin diye kapının önüne çıkarılmıştı. Onun yanında, sokağın köşesinde yüzü şişmiş bir Yahudi duruyor ve baştan ayağa her yerine, Gulliver'ın üstüne çıkan cüceler gibi, oyuncaklar tırmanıyordu. Görünüşe göre nefes almadan ve boğazında metal bir nefes borusu takılıymış gibi çıkan bir sesle, sürekli "lollilollilollilollilolli" diye bağırmaya devam ediyordu.

"Gel, gel, ge-e-el," diye gürledi üzerinde cüppesi olan beyaz peyot saçlı bir Yahudi. İkinci el kıyafetleri alıp satmayı kendine meslek edinmişti. Bağırışlarının arasında, bir tür şalvarı başının üzerinde gururla salladı ve Hauberrisser'yı, ziyaretiyle dükkânını onurlandırması ve üzerindekilerden birini çıkarması için yüksek sesle davet etti.

Ara sokaklardan yine çok sesli bir koronun zar zor anlaşılan tuhaf bağırışları duyuldu. "Ringalar, güzel taze, ringa-aalarr; çiğlek, tatlı çiğleklerim var, en tatlı çiğlek burada; kornişon turşusu, gevrek ve hesaplı turşuu!" Sürücü, istemeyerek de olsa, uzun bir süre bu iştah açıcı şarkıyı saygıyla dinlemek zorunda kaldı çünkü leş gibi kokan bir sürü paçavra yığını yolu kapatıyor ve ilerleyebilmeleri için önce sokağın temizlenmesi gerekiyordu. Kalabalık bir grup Yahudi hurdacı, paçavraları yolun kenarlarına taşımaya başlamışlardı ve hâlâ paçavra yığınını gayretle azaltmakla meşguldüler. Anlaşılan sıradan çuvalları kullanmayı reddetmişler ve sadelik uğruna pis ko-

kan paçavra yığınlarını top hâline getirip yarı açık kaftanlarının altından koltuk altlarına sıkıştırarak taşımayı tercih etmişlerdi.

Kaftanlarını biçimsiz çuvallar gibi paçavralarla doldurmalarını, paçavraları bıraktıktan sonra sıska birer fare gibi hızlı adımlarla geri gelmelerini izlemek garip bir manzaraydı.

Sonunda cadde geçebilecekleri kadar açıldı ve Hauberrisser, Bilmeceler Dükkânı'nın güneşte parlayan cam girişini görebildi.

Sürmeli pencere bugün düne göre daha sessiz, daha az hevesle gıcırdadı ve açılıp da tezgâhtar kadının üst bedeninin ortaya çıkması daha uzun zaman aldı.

"Size nasıl yardımcı olabilirim, *Mynheer*?" diye sordu genç kadın bariz bir şekilde mesafeli ve dalgın bir tavırla.

"Mağaza müdürünüzle konuşabilir miyim lütfen?"

"Ne yazık ki sayın Profesör dün uzun süreli bir seyahate çıktı, ne zaman döneceğini bilmiyoruz." Tezgâhtar kibirli bir tavırla dudaklarını ısırdı ve kediye benzeyen gözleriyle Hauberriser'ya meydan okudu.

"Profesör'ü kastetmiyorum, hanımefendi, merak etmeyin. Dün masanın arkasında durduğunu gördüğüm yaşlı beyefendiyle görüşmek istiyorum."

"Ah, tamam o zaman." Genç kadının yüzü aydınlandı. "O beyefendi Hamburg'tan Herr Pedersen'di, ışıklı kutuya bakan beyefendi, değil mi?"

"Hayır, yaşlı olanı diyorum, büroda duran İsrailliyi. Dükkânın sahibi o zannetmiştim."

"Dükkânımız mı? Dükkânımızın sahibi hiçbir zaman yaşlı bir Yahudi olmadı, bayım. Biz saygıdeğer Hıristiyan bir müesseseyiz."

"Olabilir, beni çok ilgilendirmez. Ama dün burada, masanın arkasında duran yaşlı Yahudi'yle yine de konuşmak istiyorum. Bana bir iyilik yapın, *Juffrouw*!"

"Şerefim üstüne yemin ederim ki," diye temin etti genç kadın ve doğruyu söylediğini kanıtlamak için bildiği en dürüst Viyana şivesine hızlı bir geçiş yaptı, "hiçbir Yahudi'nin dükkânımıza girmesine

izin verilmiyor ve hiçbir zaman da girmedi. Dün burada Yahudi falan yoktu."

Kadının tek bir sözüne bile inanmayan Hauberrisser sinirlenerek kadının güvenini kazanmanın bir yolunu düşündü.

"Peki tamam, *Juffrouw*, bu konuyu bir kenara bırakalım. En azından bana şunu söyleyin; dışarıdaki tabelada ismi geçen Chidher Yeşil kim?"

"Hangi tabelada?

"Allah aşkına! *Juffrouw*! Dışarıda, dükkânınızın tabelasında!"

Tezgâhtar gözlerin iri iri açtı. "Tabelamızda Zitter Arpád yazıyor ama!" diye kekeledi şaşkınlıkla.

Hauberrisser şapkasını kaptığı gibi kızgın adımlarla dışarıya çıktı. Cam kapının yüzeyinde şaşkın tezgâhtarın tek eliyle alnına vuran yansımasını gördü. Sokağa adımını atıp dükkânın kapısının üzerindeki tabelaya baktığında yüreği neredeyse duracak gibi oldu. Çünkü tabelada, Bilmeceler Dükkânı yazısının altında gerçekten de Zitter Arpád yazıyordu.

"Chidher Yeşil" isminin "C" si bile yoktu.

Kafası o kadar karışmış ve o kadar utanmıştı ki bastonunu dükkânda kaderine terk etti ve bir an önce oradan uzaklaşmak için aceleyle yürümeye başladı.

***

Bir saat boyunca dalgın dalgın sokaklarda dolaştı. Sıcak güneşin altında beliren seraplar gibi önünde kiliselerin belirdiği, mezarlık kadar sessiz ara sokaklara ve dar avlulara girdi. Karanlık, mahzen gibi serin kapılardan geçti ve ayak seslerinin, ıssız manastırlarda olduğu gibi duvarlarda yankılanmasını dinledi.

Evlerde hiç hayat belirtisi yoktu, yüzyıllardır içlerinde insan yaşamamış gibiydi. Orada burada, barok pencere pervazlarında renkli çiçekler açan saksı bitkilerinin ortasında bazen öğlen güneşinin altında uykulu gözlerini kırpıştıran bir Ankara kedisi görülebiliyordu. Onun dışında çıt çıkmıyordu.

Dalları ve yaprakları hareketsiz duran uzun karaağaçlar, küçük yeşil bahçelerden uzanıyordu, etraflarını ise siyah cepheleri ve açık renkli ahşap çerçeveli pencereleriyle bir pazar günü ayinine gidecekmiş gibi giyinmiş arkadaş canlısı yaşlı annelere benzeyen, üçgen çatılı bir bina kalabalığı çevreliyordu.

Taş sütunları zaman içinde aşınarak pürüzsüz hâle gelen alçak kemerli payandaların altından geçerek dolambaçlı, dar ve karanlık bir sokağa girdi. Çıkmaz sokağın her iki tarafında, yüksek duvarlarla çevrili, ağır, pürüzsüz, sımsıkı kilitlenmiş meşe kapılar vardı ve bu kapılar muhtemelen ilk yapıldıklarından beri açılmamışlardı. Kaldırımdaki çatlakların arasında yosunlar büyümüştü ve duvar nişlerine gömülü, üzerlerinde aşınmış mezar kitabeleri olan kırmızımsı mermer levhalar, bir zamanlar burada bulunmuş olabilecek bir mezarlığın hikâyesini anlatıyordu.

Sonra, altlarından bir derenin fışkırdığı, sade, beyaz badanalı evlerin yanından geçen dar bir kaldırımı takip etti. İçlerinde, devasa taş kalplerin atışına benzeyen ürkütücü patırtılar ve gümbürtüler kopuyordu.

Havada nem kokusu asılıydı ve berrak bir çay, kaygan tırabzanlar üzerinde zikzak yapan yarı açık ahşap oluklar boyunca hızla akarak çürüyen, parçalanmış kalaslardan oluşan bir labirente dökülüyordu.

Çayın döküldüğü yerin hemen ardından gelen çarpık yapılı dar bir bina dizisi uzanıyor ve güneş ışığını kesiyordu. Görünüşe göre çökmek üzereydiler, durdukları toprak sürekli sarsılıyormuş gibi öne eğilmiş, her biri yanındakini destekleyerek birbirlerine yaslanmışlardı.

Birkaç fırın ve peynir dükkânının önünden geçtikten sonra önünde uzanan, parlak mavi gökyüzünün altında geniş, durgun bir kanalın ayna gibi parlayan yüzeyini buldu.

Kanalın kenarlarını birbirine yabancı gibi bakan iki sıra ev oluşturuyordu. Bazıları mütevazı zanaatkârlar gibi küçük ve gösterişsizdi, bazıları da kendine güvenen ve diğerlerini küçümseyen devasa, gri renkli mal depolarıydı. İki sırayı birbirine bağlayacak bir köprü

yoktu. Sadece yılan balıklarını yakalamak için suya sarkıtılan kırmızı ve yeşil tüylerin takıldığı oltaların yer aldığı ahşap bir çitin arkasından büyüyen, meraklı gövdesini suyun üzerine doğru eğmiş ve dallarını zenginlerin pencerelerine doğru uzatmış bir ağaç vardı.

Hauberrisser geriye, geldiği yöne doğru yürüdü. Çok geçmeden kendini tekrar ortaçağda buldu, şehrin bu kısmında zaman yüzyıllar boyunca olduğu yerde duruyormuş gibiydi.

Duvarlarda süslü armaların üzerinde değerli gibi görünen güneş saatleri, pencerelerde parıldayan aynalı camlar, kırmızı kiremit çatılar, gölgelere saklanmış küçük şapeller, pamuk gibi beyaz bulutları yansıtan altın kapı tokmakları.

Bir manastır avlusunun önündeki kafesli kapı açık duruyordu. Kapıdan içeri girdi ve salkım söğüt dallarının altında bir bank gördü. Bankın etrafını uzun otlar sarmıştı. Görünürde tek bir insan bile yoktu, pencerelerden bakan yüzler yoktu. Hayat belirtisi yoktu.

Düşüncelerini toparlayabilmek için banka oturdu.

Artık kendini huzursuz hissetmiyordu. Bilmeceler Dükkânı'nın tabelasında, aslında orada yazılı olmayan ismi görmesine yol açan bir hastalığının olabileceğine dair yaşadığı telaş çoktan ortadan kaybolmuştu.

Son zamanlarda içine düştüğü tuhaf düşünce tarzının, başına gelen bütün bu olaylardan çok daha garip olduğunu hissetmeye başlamıştı.

"Nasıl oluyor da," diye sordu kendi kendine, "görece genç olan ben, hayatla yaşlı bir adam gibi yüzleşiyorum? Benim yaşlarımda olan insanlar benim gibi düşünmüyorlar." Belleğinde yaşadığı bu değişimin ne zaman meydana geldiğini saptamak için hafızasını gözden geçirdi ama nafile. Her genç gibi o da otuz yaşına kadar tutkularının kölesi olmuş ve sağlığının, dayanıklılığının ve zenginliğinin elverdiği ölçüde zevklerinin sınırlarını zorlamıştı. Çocukken özellikle içine kapanık biri olduğunu hatırlayamıyordu, öyleyse bu yabancı gövdenin filizlendiği, şimdiki benliği olarak adlandırdığı bu çiçeksiz sapın kökleri nereden çıkıyordu?

"İçsel, gizli bir büyüme var." Aniden sadece birkaç saat önce okuduğu satırları hatırladı; elyazmasından aldığı sayfayı cüzdanından çıkardı, cümleyi gördüğü yeri aradı ve okudu:

"...yıllarca bocalıyormuş gibi görünür ve sonra beklenmedik bir şekilde, çoğu zaman önemsiz bir olay tarafından harekete geçirilir, üzerini örten perde kalkar ve olgun meyvelerle dolu bir dal ortaya çıkar. Çiçek açtığını fark etmemişizdir ama birden, bilmeden içimizde gizemli bir ağaç yetiştirdiğimizi görürüz. Bu ağacı kendimden başka bir gücün şekillendirebileceğine inanmama asla izin vermeseydim pek çok ıstıraptan kurtulmuş olurdum! Kaderimin tek efendisi bendim ve bunu bilmiyordum! Eylemlerimle değiştiremeyeceğim için kadere karşı savunmasız olduğumu düşündüm. Düşüncelerinizin efendisi olmanın aynı zamanda kaderinizin de her şeye kadir hükümdarı olmak anlamına geldiği nadiren aklıma gelirdi! Ama bu fikri her zaman reddettim çünkü gönülsüz girişimlerim hiçbir zaman ânında sonuç vermezdi. Düşüncelerin büyülü gücünü hafife aldım ve eylemi dev, düşünceyi boş bir hayal kabul ederek insanlığın defalarca düştüğü en eski hataya düştüm. Sadece ışığı hareket ettirmeyi öğrenenler gölgeye hükmedebilir ve gölgelerle birlikte de kadere. Kim bunu amelle yapmaya kalkarsa, gölgelerle boş yere mücadele eden bir diğer gölgeden başka bir şey değildir. Ama sonunda sebebini anlamadan önce hayatın bize neredeyse ölümüne işkence etmesi gerekecek gibi görünüyor. Başkalarına bunu açıklayarak kaç kez yardım etmek istedim; beni dinlediler, başlarını salladılar ve inandılar, ama söylediklerim bir kulaklarından girdi ve diğer kulaklarından çıktı. Belki de gerçek, bir anda kavranamayacak kadar basittir. Yoksa idrak edebilmemiz için önce 'ağacın' göğe mi yükselmesi gerekiyor? Ne yazık ki insan ile insan arasındaki fark bazen insan ile taş arasındaki farktan daha büyüktür. Hayatımızın tek amacı, ağacı yeşerten ve solmasını engelleyen gücün ne olduğuna dair hassas bir içgüdü geliştirmektir. Diğer her şey, sürekli gübre atmak ama bunu neden yaptığını bilmemektir. Bugün ne demek istediğimi anlayan kaç kişi çıkacak bakalım? Onlara söylediğimde,

mecazi anlamlarla konuştuğumu düşünecekler. Bizi birbirimizden ayıran, dilin belirsizliğidir. İçsel gelişim hakkında alenen bir şeyler yazacak olsam, bunu 'akıllanmak' veya 'daha iyi olmak' olarak yorumlayacaklardır, tıpkı felsefeyi gerçek bir uygulama değil de bir teori olarak yorumladıkları gibi. Koşulsuz dürüstlükle bile olsa, tek başına emirlere itaat etmek, içsel gelişmeyi desteklemek için yeterli değildir, çünkü bu sadece dışsal bir biçimdir. Çoğu zaman emirlere karşı gelmek daha verimli sonuç verir. Ama onlara karşı gelmemiz gerektiğinde emirleri yerine getiririz ve onları yerine getirmemiz gerektiğinde de karşı geliriz. Bir azizin sadece iyi işler yaparak aziz olduğuna inanan insanlar, iyi işler yaparak aziz olabileceklerini düşünürler. Böylece doğru ve adil sayılacaklarını düşündükleri yanlış bir inancın yolundan giderler ama bu yol onları uçuruma sürükler. Yanlış bir alçakgönüllülük onları kör eder, öyle ki aynada kendi yansımalarını gören çocuklar gibi dehşet içinde gerilerler ve O'nun suratını görecekleri zaman geldiğinde delireceklerinden korkarlar."

Aniden Hauberrisser, içinde çok uzun süredir uyuyan ama yine de tamamen yeniymiş gibi görünen bir umut ışığıyla tazelendiğini hissetti. Ne için sevinmesi gerektiğini ya da ne ummması gerektiğini bilmese de (o an için bilmek de istemiyordu) içinden neşe ve umut fışkırdı.

Birden kendini şanslı bir çocuk gibi hissetti ve başından geçen "Chidher Yeşil" adındaki hikâyenin artık kötü kaderin bir eseri olmadığını gördü.

"Mutlu olmalıyım!" diye haykırdı içinde bir ses, coşkuyla. "Ruhun balta girmemiş ormanlarından çıkan böylesine asil bir canavarın tanıdık dünyayı çevreleyen çitleri kırıp bahçemde otlamaya gelmesine sevinmeliyim. Mutlu olmalıyım, birkaç eski çürük çit direği yıkıldığı için endişelenmemeliyim."

Artık sayfanın son satırlarında büyük olasılıkla Chidher Yeşil'in suratına atıfta bulunulduğuna ikna olmuştu ve daha fazlasını öğrenmek için sabırsızlıkla yanıp tutuşuyordu. Özellikle son birkaç kelime, bir sonraki sayfada "düşüncelerin büyülü gücü"yle ne kastedil-

diğini ayrıntılı olarak açıklayacağını vadettiği için okumaya devam etmek istiyordu.

Elyazmasının geri kalanını gece geç saatlere kadar okumak için hemen eve gitmeyi çok isterdi! Ama saat dörde geliyor olmalıydı ve Pfeill onu bekliyordu.

Kulağına çalınan havadaki bir uğultu arkasına dönmesine neden oldu. Yüzünde eskrim maskesi ve elinde uzun bir sırıkla oturduğu banka oldukça yakın duran gri kıyafetli bir adam görünce hayretle yerinden fırladı.

Havada, birkaç metre yukarısında, ileri geri sallanan çuval benzeri bir nesne asılıydı, sonra bir köşesi ağacın dalına takıldı ve orada asılı kaldı, yukarı aşağı hareket etmeye devam etti.

Adam elindeki sopayla nesneye doğru ani bir hamle yaptı. Sopanın ucuyla veya ucuna bağlı bir ağla garip nesneyi yakalamış gibiydi. Çuvala benzeyen garip nesnenin takılı olduğu sopasını omzuna yasladı ve kendinden memnun bir homurtuyla binanın yangın merdivenlerinden tırmanarak çatının düz platformunda gözden kayboldu.

Bir su kuyusunun arkasından çıkan ve Hauberrisser'nın şaşkın ifadesini fark eden yaşlı kadın, "Manastırın arı yetiştiricisi," diye açıkladı. "Arı sürüsünü elinden kaçırmıştı ama az önce kraliçe arıyı tekrar yakaladı."

Hauberrisser manastırın bahçesinden çıktı, birbirlerini çapraz kesen birkaç sokağı geçtikten sonra boş bir meydana ulaştı. Bir arabaya bindi ve sürücüye Hilversum'a gitmesi talimatını verdi. Arkadaşı Pfeill'ın kır evine doğru yola çıktı.

***

Geniş, düz yol boyunca binlerce bisikletçi vardı. Araba, kafalar ve parıldayan pedallar denizi boyunca ilerledi, ancak Hauberrisser yolculuğun sürdüğü bütün bir saat boyunca onları görmezden geldi. Manzara o farkında olmadan gözlerinin önünden kayıp geçiyordu. Hauberrisser'nın gözünün önünde hâlâ az önce tanık olduğu man-

zara cereyan ediyordu: maskeli adam ve sanki onsuz yaşayamazlarmış gibi kraliçelerinin etrafını sarıp sarmalayan arı sürüsü.

Kırlara yaptığı son yolculuğunda ona sessizce veda eden doğa, şimdi geri dönmüş ve yeni bir yüzünü göstermişti. Ḥauberrisser doğanın dudaklarında şekillenen kelimeleri okuyabildiğini düşündü.

Kraliçeyi ve onunla birlikte tüm sürüyü yakalayan adam, Hauberrisser'nın gözünde sembolik bir görüntüydü.

"Bedenim," dedi kendi kendine, "binlerce yıldır nesilden nesle aktarılan bir alışkanlıkla gizli bir merkezin etrafında dönüp duran canlı hücrelerden oluşan bir ordu değil de nedir?"

Az önce gördükleri ile maddi ve manevi doğa yasaları arasında gizemli bir bağlantı olduğundan şüphelendi ve eğer günlük yaşamın ve alışkanlıkların dillerinden çaldığı şeyleri yeni bir ışıkta görmeyi başarabilirse, dünyanın büyülü bir ışıltıyla yeniden parlayabileceğini fark etti.

Yedinci Bölüm

Hilversum'a gelince araba ana yoldan villaların olduğu semte doğru saptı ve Pfeill'ın öğleden sonra güneşinde bembeyaz parlayan Buitenzorg isimli villasını çevreleyen parkın içindeki iki yanı ıhlamur sıralı caddeden sessizce eve doğru süzüldü.

Baron Pfeill girişteki merdivenlerde duruyordu. Yeni gelen arabadan Hauberrisser'nın çıktığını görünce sevinçle basamaklardan indi.

"Gelmene çok sevindim, seni yaşlı baykuş. Mektubumun seni evim dediğin mağaranda bulamayacağından korkmuştum. Başına bir iş mi geldi? Betin benzin atmış? Ayrıca bana harika Kont Ciechoñski'yi gönderdiğin için Allah ne muradın varsa versin. Bu iç karartıcı zamanlarda yaralarımıza merhem oldu resmen." Pfeill'ın keyfi o kadar yerindeydi ki şiddetle karşı çıkmaya çalışan ve Kont'un aslında bir sahtekâr olduğunu söylemek isteyen arkadaşına söz hakkı tanımadı. "Bu sabah beni ziyaret edip saygılarını sundu ve ben de onu, doğal olarak, öğlen yemeğinde bana katılması için davet ettim. Eğer yanılmıyorsam yemek masasından bir çift gümüş kaşık eksildi. Bana kendini..."

"Dördüncü Napoleon'un vaftiz oğlu olarak tanıttı?"

"Evet. Tabii ki öyle yaptı. Ama aynı zamanda senin bir tanıdığın olduğunu da söyledi."

"Resmen terbiyesizlik!" diye bağırdı Hauberrisser. "Herifi gözlerinden yaş gelinceye kadar tokatlamak lazım."

"Nedenmiş o? Tek istediği kaliteli bir kumar kulübüne dahil edil-

mek. Bırak ne istiyorsa onu yapsın. Herkes kendi bacağından asılır. Kendini mahvetmeye bu kadar kararlıysa, neden engel olalım?"

"Katiyen olmaz. Hokkabazın teki..." diye sözünü kesti Hauberrisser.

Pfeill ona acıyarak baktı. "Sence el çabukluğu bugünlerde poker kulüplerimizde paçayı sıyırmasına yardımcı olabilir mi? Sen herkesin adil oynadığını mı düşünüyorsun? Pantolonuna kadar kaybedecek. Ah, bu arada, saatini sana da gösterdi mi?"

Hauberrisser güldü.

"Beni seviyorsan," diye seslendi Pfeill, "saati ondan satın alırsın ve Noel'de bana hediye edersin." Açık duran sundurma penceresine çaktırmadan yanaştı ve arkadaşına el kol işaretleri yaparak içeriye bakmasını işaret etti. "Şu hâle bak, harika değil mi?"

Zitter Arpád, günün erken saatine rağmen cebine sümbül tutturulmuş bir frak giymişti. Ayağında yumurta sarısı çizmeler ve boynunda da siyah bir kravat vardı. Sonunda tekrar bir erkek yakalamış olmanın heyecanıyla yanaklarında pembe lekeler olan ve tatlı tatlı konuşan orta yaşlı bir kadınla antika koltuklardan birinde baş başa oturuyordu.

"Kadını tanıdın mı?" diye fısıldadı Pfeill. "Konsolos Rukstinat. Tanrı bir an önce mutlu mesut etsin. İşte! Ona da saatini gösteriyor! Kadranın arkasındaki hareketli âşıkların görüntüsüyle yaşlı kadını büyülemeye çalıştığına bahse girerim. Tam bir yere bakan yürek yakan, hiç şüphe yok."

Duygulanan Kont'un titreyen bir sesle, "Bu saat bana Eugène Louis Jean Joseph'in vaftiz hediyesidir," dediği duyuldu.

"Oh Floohzimjersch!" diye fısıldadı saygın hanımefendi şaşkınlıkla.

"Hay aksi! Adama ismiyle seslenmeye başlamış bile!" Dişlerinin arasından konuşan Pfeill arkadaşını da peşi sıra çekiştirdi. "Hadi çabuk. Gel! Rahatsızlık vermeyelim. Havanın aydınlık olması çok yazık, yoksa ışığı kapatırdık. Ciechoñski'ye acıdığım için. Hayır, oraya girme!" Hauberrisser'nın önüne geçerek hizmetçinin açtığı bir

kapıdan girmesini engelledi. "Orada hararetle siyaset konuşuluyor." Kapının aralığından parmaklarını buyurgan bir hareketle masanın üzerine açmış, belagatle duran, kel kafalı, sakallı bir konuşmacının etrafında toplanmış büyük bir kalabalığı kısacık görür gibi oldu. "Denizanası odasına gitsek daha iyi olacak."

Hauberrisser, neredeyse içine gömülecek kadar kalın dolgulu, geyik rengi, güderi derisinden bir kulüp koltuğuna oturdu ve şaşkınlıkla etrafına baktı.

Duvarlar ve tavan, birleşim yerleri görünmeyecek kadar ustaca yerleştirilmiş düz, pürüzsüz mantar levhalarla kaplıydı. Pencereler kavisli camdan yapılmıştı ve mobilyalar, duvarların birleştiği köşeler, hatta kapı çerçeveleri bile hafifçe yuvarlatılmıştı. Hiçbir yerde keskin bir kenar yoktu, halı o kadar kabarıktı ki üzerinde yürümek ayak bileklerine kadar kuma gömülüp yürümek gibiydi ve her yer aynı yumuşak, mat, açık kahverengiydi.

Baron Pfeill, "Sonunda anladım ki Avrupa'da yaşamaya mahkûm bırakılan herkesin yastıklı bir 'öfke' hücresine her şeyden çok ihtiyacı var," diye açıkladı. "Böyle bir odada sadece bir saat oturmak, en nevrotik, kıpır kıpır adamı bile kalıcı olarak sinirleri alınmış bir yumuşakçaya dönüştürmek için yeterlidir. Seni temin ederim, kafamı kaşıyamayacak kadar meşgul olduğum zamanlarda yumuşak odamın düşüncesi bile yeterli geliyor ve bütün derdim tasam sütle yıkanmış bir tilkinin pireleri gibi kaçıp gidiyor. Bu dahiyane düzenleme sayesinde, o gün halletmem gereken en önemli işlerden bile pişmanlık duymadan kaçınabiliyorum."

Hauberrisser keyfi yerine gelerek, "Böyle konuştuğunu duyan da seni hayal edilebilecek en alaycı hedonist olduğunu varsayar, eminim," dedi.

"Yanlış!" diye karşı çıktı Pfeill ve kavisli bir kapağı olan puro kutusunu arkadaşına doğru uzattı. "Tamamen yanlış. Düşünmeme ve harekete geçmeme rehberlik eden en kurnaz özelliğim vicdanımdır. Hayatın anlamsız olduğunu düşündüğünü biliyorum. Ben de uzun süre bu çılgın düşünceye kapılmıştım ama yavaş yavaş aklım başıma

geliyor. Yapılması gereken tek şey çabalamayı bırakmak ve yeniden doğal bir insan olmaktır."

Hauberrisser mantar duvarları işaret etti. "Sen buna doğal mı diyorsun?"

"Tabii ki! Fakir olsaydım tahtakurularıyla dolu bir odada yaşamak zorunda kalırdım. Öyle bir odada yaşamayı param olmasına rağmen hür irademle tercih etseydim, asıl doğal olmayan durum bu olurdu. Dünyaya zengin olarak gelmemin bir sebebi olmalı. Kader beni belki de daha önceki yaşamımda yaptığım ve bir daha hatırlamamak üzere unuttuğum bir şey için ödüllendiriyordur? Bu bana biraz fazla teozofik saçmalık gibi geldi. Hayır, sanırım kader bana, doyuncaya ve değişiklik için bir parça kuru ekmek isteyinceye kadar bu dünyanın tatlı şeylerini yemek gibi asil bir görev verdi. Öyle de yapacağım. Görevimi eksiksiz yerine getireceğim. En kötü ihtimalle yanılıyorumdur. Paramı başkalarına mı verseydim? Rica ederim, hemen vereyim. Ama önce neden vermem gerektiğini öğrenmem gerekiyor. Sırf bir sürü kalın kitapta yazdığı için mi? Hayır. Ve sosyalist 'sen git yerine ben geleyim' sloganına da prensip olarak kanmıyorum. Birinin acı ilaca ihtiyacı varsa, ona şekerli şurup mu vermeliyim? İşleri sulandırmak yapmak istediğim son şey olur."

Hauberrisser tek gözünü kıstı.

"Neden sırıttığını biliyorum hergele," diye devam etti Pfeill öfkeyle. "Kunduracıya, tabii ki de yanlışlıkla, gönderdiğim kahrolası iki kuruş paradan bahsediyorsun. Ruh istekli ama beden zayıftır. Zayıf yönlerimi bana karşı kullanmak ne büyük bir görgüsüzlüktür! Bütün geceyi kendimi karaktersizliğim yüzünden azarlayarak geçirdim. Ya yaşlı adam aklını kaçırırsa. Bu benim hatam olur."

"Hazır sözü açılmışken," diye itiraf etti Hauberrisser, "Söylemeliyim ki, ona bir anda bu kadar çok para vermemeliydin. Bunun yerine..." "Yavaş yavaş açlıktan ölmesine izin mi vermeliydim?" diye tamamladı Pfeill alaycı bir tavırla. "Hepsi saçmalık. İtiraf etmeliyim ki hislerine göre hareket edersen çok sevmiş olduğun için çok affe-

dilirsin. Ama bence insanlar beni mahkûm etmeden önce en azından bağışlanmayı isteyip istemediğimi sorma nezaketini göstermeli. Manevi olanlar da dahil olmak üzere bütün borçlarımı son kuruşuna kadar ödemeye niyetliyim. Ben doğmadan çok önce, takdire şayan ruhumun ne olur ne olmaz diye büyük bir servet isteyecek kadar kurnaz olduğunu düşünüyorum. Cennete iğne deliğinden geçerek gitmemek için. Ruhum huzursuz haleluya bağrışlarından hoşlanmıyor ve monoton müzikleri ben de dehşet verici buluyorum. Evet, keşke cennet içi boş bir tehdit olsaydı! Ama ölümden sonra böyle bir kurum olduğuna kesinlikle inanıyorum. Bu, bir yandan düzgün bir insan olarak kalmak, diğer yandan da muhtemel cennete gidişten kaçınmak arasındaki dengeyi korumayı son derece zor bir hâle getiriyor. Kutsanmış Buda'nın da kafa yorduğu bir problem."

"Görüyorum ki sen de bayağı kafa yormuşsun."

"Kesinlikle yordum. Sadece yaşamak yeterli değildir, değil mi? Ne kadar meşgul olduğum hakkında hiçbir fikrin yok gibi görünüyor. Sosyal aktivitelerden falan bahsetmiyorum, eve bakan ve tüm bunlarla ilgilenen bir kadın yardımcım var zaten. Yeni-bir-devlet-ve-yeni-bir-din kurma niyetimden kaynaklanan manevi emekle gelen meşguliyetleri kastediyorum. İşte, söyledim."

"Tanrı aşkına! Kendini tutuklattıracaksın."

"Korkma, ben isyancı değilim."

"Cemaatin ne kadar büyük?" diye sordu Hauberrisser gülümseyerek. Arkadaşının şaka yaptığını varsayıyordu.

Pfeill ona sert bir bakış attı ve bir duraklamadan sonra şöyle dedi: "Ne yazık ki, diğer herkes gibi sen de beni yanlış anlıyor gibisin. Havada bir şeyler olduğunu, belki de dünya başladığından beri her zamankinden daha belirgin bir gerginlik olduğunu hissedemiyor musunuz? Dünyanın sonuna dair bir kehanette bulunmak akıllıca bir hareket olmaz. Yüzyıllar boyunca aynı kehanette o kadar çok bulunuldu ki artık inandırıcılığını kaybetti.

"Yine de bu sefer böyle bir olayın yakın olduğunu hissettiğini iddia eden herkesin haklı olduğuna inanıyorum. Bu illa yeryüzünün

yok olacağı anlamına gelmek zorunda değil. Eski bir dünya görüşünün çöküşü de bildiğimiz dünyanın sonu sayılır."

"Sence insanların görüşleri bir gecede değişebilir mi?" Hauberrisser şüpheyle kafasını salladı. "Ben bazı yıkıcı doğal felaketlerin yakın olduğuna inanmaya daha meyilliyim. İnsanlar bir gecede değişmezler."

"Doğal afetler olmayacak mı dedim ben sana?" diye haykırdı Pfeill. "Aksine, vücudumdaki her bir sinir ucu bir felaketin yaklaştığını söylüyor. Umarım insanlıktaki ani içsel değişim konusunda yanılıyorsundur. Varsayımını neye dayandırıyorsun? İnsanlık tarihine ne kadar hâkimsin de iddialarda bulunuyorsun? Sadece birkaç bin yıl geriyi biliyoruz! Bu kısa zaman diliminde bile, ortaya çıkması insanı hayrete düşürecek ani manevi salgınlar yaşanmadı mı? Çocuklardan oluşan bir haçlı seferi bile düzenlendi. Elbette, insanlığın bir gün bürokratlardan oluşan bir haçlı seferi yapıp yapmayacağı şüpheli. Ancak bazı şeyler diğerlerinden daha mümkündür. Hatta gerçekleşmesini ne kadar uzun süre beklersen o kadar mümkün olur. Şimdiye kadar insanlar, kendilerine ruh değil, tedbir olarak 'ideal' diyen bazı şüpheli görünmez varlıklar uğruna birbirlerini paramparça ettiler. Şimdi ise, inanıyorum ki, bu görünmez varlıklara karşı savaşma vakti gelmiştir. Bu savaşta ben de cephede olmak istiyorum. Yıllardır ruhani anlamda bir asker olmak için eğitildim, uzun süredir bunun farkındayım ama lanetli hayaletlere karşı büyük bir savaşın yakın olduğunu hiçbir zaman şimdiki kadar net hissetmemiştim. Sana söylüyorum, yanlış idealleri ortadan kaldırmaya bir kez yeltenirsen, bütün hepsiyle başa çıkamayacağını kısa sürede anlarsın. Küstahça doğruymuş gibi davranan ne kadar çok yanlış fikir miras aldığını bir bilsen şaşırırdın. Ve işte, içimdeki yabani otların sistematik bir şekilde ayıklanmasına yeni bir devletin kurulması diyorum. Halihazırda var olan dini sistemlere karşı saygımdan olsun, diğer insanlara karşı nezaketimden olsun, görüşlerimi içsel doğruluk ve bilinçsiz yalancılık üzerinden empoze etmek istemiyorum. O yüzden kendimi başından beri ülkeme sadece tek bir kulu kabul

etmekle sınırlandırdım, yani kendimi. Ben buna steril bölge diyorum çünkü sahte bir idealizmin manevi bakterilerinden tamamen arınmış durumda. Ayrıca kendi inancımın tek misyoneri de benim. Devletimde mülteciler istemiyorum."

Hauberrisser rahatlayarak, "Gördüğüm kadarıyla bir örgüt lideri de değilsin," diye araya girdi.

"Bugünler de herkes kedini örgüt lideri zannediyor, bu da zaten örgüt lideri olmanın ne kadar yanlış olduğunu gösteriyor. Sürünün yaptığının tam tersini yapmak, doğru olanı yaptığın anlamına gelir zaten." Pfeill ayağa kalktı ve bir aşağı bir yukarı yürüdü. "İsa bile insanları örgütleme görevini üstlenmedi, sadece onlara örnek olmaya çalıştı. Bayan Rukstinat ve benzerleri elbette başkalarını örgütlemekten mutluluk duyarlar. Yalnızca doğanın ve dinin örgütlenmesine izin verilir. Benim devletim sonsuz olmalı. Örgütlenmeye ihtiyacı yok. Bir örgütü olsaydı amacından şaşmış olurdu."

"Ama bir gün, eğer bir amacı olacaksa, vatandaş sayın bir kişiden daha kalabalık olmak zorunda kalacak. Bu vatandaşları nereden bulmak istiyorsun Pfeill?"

"Dinle, bir kişinin aklına bir fikir geldiğinde, bu yalnızca birçok kişinin aynı anda aynı düşünceye sahip olduğu anlamına gelir. Bunu anlamayanlar fikir ne demek bilmezler. Düşünceler bulaşıcıdır, yüksek sesle dile getirsen de getirmesen de. Hatta dile getirilmeyenler daha da bulaşıcıdır. Şu anda çok sayıda insanın halihazırda benim devletime katıldığına ve bu kitlenin sonunda dünyayı istila edeceğine kesinlikle inanıyorum. Kişisel hijyen konusunda çok ilerleme kaydedildi. Artık bulaşıcı hastalıkların yayılmaması için kapı kolları bile dezenfekte ediliyor. Ben ise diyorum ki, bazı kelimeler çok daha kötü hastalıklar taşırlar, mesela ırkçılık ve nefret, ağdalı bir anlatım tarzı ve buna benzer daha niceleri. Bu kelimelerin kapı kollarını temizlemekte kullanılandan daha etkili bir dezenfektanla yıkanmaları gerekir."

"Milliyetçiliği yok etmek istiyorsun demek?"

"Yabancı devletlerin bahçelerinde biten arsız otlar benim tara-

fımdan yok edilmeyecekler. Benim kendi bahçemde ise istediğimi ayıklar, istediğim otun yetişmesine izin veririm. Milliyetçilik çoğu insan için bir gereklilik gibi görülüyor, bunu kabul ediyorum, ama artık vatandaşların ulusal sınırlar ve ortak bir dille değil, ortak düşünce tarzıyla bir arada tutulduğu ve diledikleri gibi yaşayabildiği bir 'devlet'in ortaya çıkma zamanı geldi de geçiyor bile.

"Bir bakıma, birileri insanlığı dönüştürmek istiyorum dediğinde gülenler çok haklılar. Gözden kaçırdıkları şey ise, tek bir bireyin bile kendini köküne kadar dönüştürmesinin tamamen yeterli olduğudur. Kendini değiştirmeyi başaran bireyin çabaları asla boşa gitmez. Dünya o an için bu değişimin farkında olsa da olmasa da. Değişimini tamamlayan biri, mevcut olanda bir daha asla kapanamayacak bir delik açmış demektir. Diğerlerinin bu deliği hemen veya bir milyon yıl sonra fark etmeleri bir şeyi değiştirmez. Bir kere var olan, bir daha asla yok olmaz, sadece yok olmuş gibi görünür. İnsanlığın yakalandığı bu ağda böyle bir delik açmak, halka açık vaaz yoluyla değil, hayır, ancak kendi zincirlerimi kırarak mümkün olabilir. Ben bunu yapmak istiyorum."

"Gelmekte olduğuna inandığın doğal felaketler ile insanlığın başına gelmek üzere olduğunu düşündüğün tutum değişikliği arasında nedensel bir bağlantı olduğunu mu düşünüyorsun?" diye sordu Hauberrisser.

"Tabii ki, değişim her zaman bir dış felaketle birlikte gelmiş gibi görünecektir, örneğin büyük bir deprem, insanlığın sözde 'içe kapanma' sebebi, ama bu Kaf Dağı'nın sadece görünen tarafıdır. Sebep ve sonuç hikâyesi bana göre çok farklı. Sebepleri asla göremeyiz, bizim algıladıklarımız sadece sonuçlardır. Sebep sandığımız şeyler aslında yaklaşan felaketin alametleridir. Elimdeki kurşun kalemi bırakırsam yere düşer. Bir lise öğrencisi, kalemin yere düşme sebebinin, bırakılması olduğunu söyleyebilir ama ben buna inanmıyorum. Bırakmak, oldukça basit bir şekilde, düşmenin açık bir alametidir. Birbiri ardına gelen her olay bir sonrakinin alametidir. Sebep tamamen farklı bir şeydir. Olaylar üzerinde bir etkimiz ol-

duğuna inanıyoruz, ancak bu sadece korkunç bir yanılsamadır. Bu yanılsama dünyaya yanlış bir açıdan bakmamıza yol açıyor. Gerçek sebep, kalemin yere düşmesine neden olan ve kısa süre önce beni kalemi bırakmaya sevk eden tek ve aynı gizemli sebeptir. İnsan düşüncesindeki ani bir değişiklik ve bir deprem muhtemelen aynı sebebe sahip olabilir. Ancak birinin diğerinin sebebi olması, 'sağlıklı' bir zihne ne kadar makul görünse de tamamen imkânsızdır. İlki de ikincisi de sonuçtur. Bir sonuç diğer bir sonucun sebebi olamaz. Dediğim gibi, bir olaylar zincirinin işareti olabilir ama ondan öteye gitmez. İçinde yaşadığımız dünya bir sonuçlar dünyasıdır. Gerçek sebeplerin krallığı ise gizlidir. O krallığa ulaşmayı başarabilirsek sihir de yapabiliriz."

"Ama kişinin kendi düşüncelerinin efendisi olması, yani onların gizli köklerini keşfetmesi, sihir yapmakla aynı şey değil midir?"

Pfeill duraksadı. "Kesinlikle öyledir! Ya ne olacak? İşte tam da bu yüzden düşünmeyi yaşamaktan bir adım daha yükseğe koyuyorum. Düşünmek bizi sadece her şeyi görebileceğimiz değil aynı zamanda istediğimiz her şeyi gerçekleştirebileceğimiz bir zirveye çıkaracaktır. Biz insanlar, şimdilik makineler aracılığıyla sihir yapabiliyoruz. Ben, aramızdan en azından birkaç kişinin irade gücüyle sihir yapabileceği zamanların da yakın olduğuna inanıyorum. Şimdiye kadar çok popüler olan harika makinelerin icadı, zirveye giden yolun yanında yetişen böğürtlenleri toplamaktan ibarettir. Değerli olan 'icat' değil, icat etme yeteneğidir. Değerli olan resim değildir, resim yapabilme yeteneği, asıl değerli olan odur. Resim solup gidebilir ama ressam ölse bile resim yapma yeteneği asla kaybolmaz. Uzun süreli bir kış uykusuna yatsa da cennetten gelen bir yetenek olarak kalır ve kendisinin hakkını verecek bir deha doğduğunda tekrar uyanır. Değerli tüccarlarımızın, mucitleri gerçek nimetler yerine sadece mercimek yemeğinden mahrum bırakmaları ne büyük teselli."

Hauberrisser, "Bugün beni hiç konuşturmayacaksın herhalde," diye kesti arkadaşının sözünü. "Geldiğimden beri sana söylemek istediğim bir şey var."

"E hadi söyle o zaman, ne bekliyorsun?"

"Önce bir soru daha. Hadi senin dediğin gibi buna bir dönüm noktası diyelim. Yakın gelecekte bizi böyle bir dönüm noktasının beklediğine dair elinde bir ipucu veya bir alamet var mı?"

"Hmm, evet. Daha çok hissiyatla ilgili bir şey. Ben de daha henüz karanlıkta yolumu bulmaya çalışıyorum. İlerlemek için takip ettiğim iplik bir örümcek ağı kadar ince. İçsel gelişimimizde ne zaman yeni bir alana giriş yapacağımızı gösteren bazı işaretler bulduğumu zannediyorum. Geçen gün tesadüfen van Druysen isminde bir hanımefendiyle tanıştım. Bugün sen de kendisiyle tanışabileceksin. Babası hakkında söylediği bir şey beni bu konuda düşünmeye zorladı. Belki de tamamen haksız olabilirim ama şöyle bir sonuca vardım; insan bilincinde bulunan böyle bir 'sınır işareti'ne ulaşmak, değişime hazır olan herkes için benzer bir içsel deneyime yol açıyor olmalı. Lütfen söyleyeceklerime gülme. Bu ortak deneyim yeşil bir suratın görüntüsü."

Hauberrisser heyecanla arkadaşının koluna yapıştı ve bir şaşkınlık çığlığını bastırdı.

Pfeill, "Aman Tanrım, neyin var senin?" diye bağırdı.

Hauberrisser bir çırpıda başından geçenleri anlattı.

Bunun üzerine koyu bir sohbet açıldı. Kendilerini konuşmaya o kadar kaptırdılar ki *Juffrouw* Eva van Druysen ve Doktor Ismael Sefardi'nin geldiklerini haber vermek ve Baron Pfeill'a bir tepsi üzerinde iki kartvizit ve Amsterdam Gazetesi'nin akşam sayısını sunmak için gelen hizmetçiyi zar zor fark ettiler.

***

Çok geçmeden konuklar da yeşil surat hakkındaki konuşmaya dahil olmuşlardı.

Hauberrisser Bilmeceler Dükkânı'ndaki deneyimini anlatması için sahneyi Baron Pfeill'a bırakmıştı. Eva van Druysen de Swammerdam'a yaptıkları ziyareti anlatırken Dr. Sefardi'nin ekleme yapmak için sadece bir iki kere sözünü kesti.

Ne Hauberrisser ne Eva anlattıklarından utanıyorlardı ama ikisi de konuşmayı zorlaştıran bir ruh hâlinin pençesindeydiler. Birbirlerinin bakışlarından kaçmıyormuş gibi görünmek için büyük bir çaba sarf ediyorlardı ama her ikisi de karşıdakinin kayıtsız tavırlarının yalan olduğunun farkındaydı.

Eva'daki cilveli tavırların eksikliği Hauberrisser'yı şaşırtıyordu. Eva'nın kendisini memnun etmeye çalıştığını veya ona ilgi duyduğunu ima edecek herhangi bir hareketten titizlikle kaçındığını görebiliyordu ama aynı zamanda, beceriksizce korumaya çalıştığı suni sakinlik görüntüsünün arkasında yatanı da görebiliyor ve kadının bu çabasının farkında olduğunu ona belli etmekten korkuyordu. Kadının da onu açık bir kitap gibi okuyabildiğini tahmin etti. Bunu can sıkıntısını taklit etmek için bir buket gülle oynayan ellerinden, sigarasını içme şeklinden ve daha başka binlerce küçük detaydan anlayabiliyordu. Fakat ona yardım etmek için yapabileceği bir şey yoktu.

Söyleyeceği tek bir söz ona taklit etmeye çalıştığı özgüveni tekrar kazanması için yardımcı olabilirdi ama aynı zamanda onu derinden yaralayabilir veya ukala gibi göründüğü bir duruma da düşürebilirdi ve Hauberrisser doğal olarak ikisinden de kaçınmak istiyordu.

İçeriye girdiğinde Eva'nın nefes kesen güzelliği karşısında bir an için dili tutulmuştu ve genç kadın da bunu daha önce görmeye alışık olduğu bir hayranlık gibi algılamıştı. Ama sonra Hauberrisser'nın kafa karışıklığının yalnızca kendisinden kaynaklanmadığını, aynı zamanda Baron Pfeill'la arasında geçen ilginç bir konuşmanın kesintiye uğramasından kaynaklandığını fark ettiğinde aklından çıkaramadığı bir utanç duygusuna kapılmıştı. Hauberrisser'nın üzerinde muhtemelen kadınsı cazibesinin farkında olmasından kaynaklanan kaba bir bencillik izlenimi bırakmıştı.

Eva, kendisi gibi her genç kadının gururla taşıyacağı bir güzelliğe sahipti ama Hauberrisser'nın içgüdüleri onu yanıltmıyorsa bu güzellik Eva için sadece bir yüktü.

Ona ne kadar hayran kaldığını açıkça söylemeyi çok istedi ama onu gücendirmeden doğru kelimeleri bulamayacağından korktu.

Hauberrisser zamanında Eva gibi, görenleri güzelliğiyle kendine hayran bırakan pek çok kadın sevmişti ama buna rağmen Eva onu, kendisinin de fark ettiğinden daha fazla etkisi altına almıştı.

Önce Sefardi'yle nişanlı olduklarını düşündü. Durumun öyle olmadığını anlayınca içini sessiz bir mutluluk kapladı.

Hislerine direnmeye çalıştı. Özgürlüğünü yeniden kaybetmenin ve bu tür deneyimlerin yarattığı kasırga tarafından tekrar sürüklenmenin belirsiz korkusu, onu tetikte olması konusunda uyardı. Ancak çok geçmeden içinde Eva'ya karşı o kadar gerçek ve samimi bir aidiyet duygusu uyandı ki, o zamana kadar aşk dediği şeyle herhangi bir karşılaştırma yapmasının imkânsız olduğunu düşündü.

Hauberrisser ve Eva arasındaki sessiz düşünce aktarımının bir sonucu olarak havaya yayılan gerginlik Pfeill'ın keskin bakışlarından kaçmadı. Onu özellikle duygulandıran şey ise, ne kadar saklamaya çalışsa da bu durumun Sefardi'nin gözlerini bulandırıyor ve normalde çekingen davranan âlimin aceleci, zoraki konuşmasının her kelimesiyle yankılanan, ıstırapla dizginlenmiş derin kederi ortaya çıkarıyor olmasıydı.

Pfeill bu yalnız insanın, içini ısıtan umudu sessizce yüreğine gömdüğünü hissetti.

Sefardi anlatmayı bitirdiğinde aklına bir soru geldi. "Doktor, sizce Swammerdam'ın manevi grubunun veya kunduracı Klinkherbogk'un izlediklerini hayal ettikleri tuhaf yol onları nereye götürecek? Korkarım ki onları sınırsız bir hayaller denizine..."

"... ve hayaller deniziyle bağlantılı olarak asla karşılanamayacak beklentilere..." Sefardi üzüntüyle omuz silkti. "Bu, Vadedilen Topraklara giderken bir rehber olmaksızın çölde seyahat eden ve aldatıcı bir seraba ya da susuzluktan acılı bir ölüme doğru yürüyen hacıların eski hikâyesidir. Hep aynı haykırışlarla son bulur. 'Tanrım, beni neden terk ettin!'"

Eva'nın ciddi sesi konuşmaya dahil oldu. "Klinkherbogk'un bir kâhin olduğuna inanan diğer herkesle ilgili haklı olabilirsiniz ama Swammerdam hakkında yanılıyorsunuz. Yanıldığınıza eminim. Ba-

ron Pfeill'ın bize onun hakkında anlattıklarını hatırlayın! Yeşil bok böceğini bulmamış mı? Aradığı daha büyük şeyleri de bulacaktır. Bunun ona bahşedileceğine inanıyorum."

Sefardi'nin gülümsemesi hüzünlüydü. "Ve ben de aradıklarını bulmasını tüm kalbimle diliyorum ancak bu arayışta kendini kaybetmezse eğer, elde edeceği en büyük sonuç 'Tanrım, ruhumu senin ellerine teslim ediyorum' olacaktır. İnanın bana *Juffrouw* Eva, uhrevi şeyler hakkında tahmin ettiğinizden daha fazla düşündüm ve tüm hayatım boyunca dünyevi zindandan gerçekten kaçış olup olmadığı konusunda kafamı ve kalbimi yordum. Hayır, bir kaçış yok! Yaşamanın amacı ölümü beklemektir."

"O zaman sadece zevk için yaşayanlar," diye itiraz etti Hauberrisser, "en zeki olanlardır."

"Kuşkusuz. Sadece zevk için yaşayabiliyorlarsa tabii. Ama her insan bunu başaramaz."

"Peki başaramayanlar ne yapmalı o zaman?" diye sordu Pfeill.

"Kitab-ı Mukaddes'te de yazdığı gibi sevmeyi öğrenmeli ve emirleri yerine getirmelidir."

"Bunu siz mi söylüyorsunuz!" diye bağırdı Pfeill şaşkınlıkla. "Lao Tse'den Nietzsche'ye tüm felsefi görüşleri araştırmış olan siz! Bu 'emirleri' icat eden kimdir? Efsanevi bir peygamber, sözde keramet sahibi biri. Belki de sadece deliydi. Olmadığını nereden biliyorsunuz? Bu kunduracı Klinkherbogk'un, ismi o zamana kadar unutulmamışsa, beş bin yıl sonra aynı efsanevi ihtişama kavuşmayacağını mı düşünüyorsunuz?"

"Tabii, eğer ismi o zamana kadar unutulmamışsa," dedi Sefardi basitçe.

"Yani insanlar üzerinde heybetiyle tahtta oturan ve onların kaderini tayin eden bir Tanrı'yı mı kabul ediyorsunuz? Bunu herhangi mantıklı bir düşünceyle bağdaştırabilir misiniz?"

"Hayır, bunu yapamam. İstemem de. Unutmayınız ki ben Yahudi'yim. Demek istediğim, sadece dini açıdan Yahudi değilim aynı zamanda ırk olarak da Yahudi'yim ve bu nedenle her zaman

atalarımın eski Tanrısına geri dönerim. Kanımda var ve kan mantıktan daha güçlüdür. Elbette mantığım bana inancımdan sapmam gerektiğini söylüyor ama inancım da mantıktan sapmam gerektiğini söylüyor."

"Peki, kunduracı Klinkherbogk'a olduğu gibi, bir varlık size görünse ve ne yapmanız gerektiğini söylese ne yapardınız?" diye bilmek istedi Eva.

"Mesajından şüphe etmeye çalışırdım. Bunu yapabilirsem, söylediklerini yapmazdım."

"Şüphe edecek bir şey bulamasaydınız?"

"O zaman ne yapacağımı düşünmeme gerek kalmazdı. Yani ona itaat ederdim."

"Ben yine de itaat etmezdim," diye mırıldandı Pfeill.

"Sizinki gibi bir düşünme biçimi, yalnızca Klinkherbogk'a görünen, hadi 'melek' diyelim, uhrevi bir varlığın size asla görünmemesine neden olur. Ama görünecek olsa da onun sessiz talimatlarına her hâlükârda uyardınız. Yalnızca bunu kendi iradenizle hareket ettiğinize dair kesin bir inançla yapardınız!"

"Veya tam tersi," diye itiraz etti Pfeill. "Gerçekte konuşan siz iken, Tanrı'nın sizinle yeşil suratlı bir hayaletin aracılığıyla konuştuğunu düşünürdünüz."

"Ben arada büyük bir fark göremiyorum," diye yanıtladı Sefardi. "Bir mesaj nedir? Yüksek sesle dile getirilmiş bir fikir. Peki bir fikir nedir? Sessiz bir sözcük. Yani temelde bir mesajdan başka bir şey değil. Sahip olduğunuz bir fikrin aslında size ait olduğundan ve bir yerden gelen bir mesaj olmadığından nasıl bu kadar emin olabiliyorsunuz? Ben kendi adıma insanların fikir üretemediklerini düşünüyorum. Onun yerine, tartışmayı ilerletmek adına söylüyorum, toprak ananın ürettiği tüm fikirlerin az çok hassas alıcılarıyız. Tek bir fikrin aynı anda birçok insanın zihninde ortaya çıkması, ki çok sık olan bir fenomendir, teorimin doğruluğunu kanıtlıyor. Siz elbette, başınıza böyle bir şey geldiğinde, söz konusu fikre başlangıçta sahip olduğunuzu ve diğerlerine yalnızca sizin tarafınızdan bulaştırıldığı-

nı söyleyeceksiniz. Ben de size şöyle bir cevap verebilirim; beyninizin daha hassas olması sayesinde, telsiz telgraf gibi havada asılı duran bu fikri ilk siz algıladınız. Diğerleri de aynı düşünceyi algıladılar. Sadece sizden biraz daha geç. Kişi ne kadar kuvvetliyse ve kendine güveni tamsa, büyük bir fikrin yaratıcısı olduğuna o kadar inanma eğiliminde olacaktır; ne kadar zayıf ve özgüvensizse, söz konusu fikrin kendisine verildiğine inanması o kadar kolay olacaktır. Aslında bakarsanız ikisi de haklı. Lütfen bana neden diye sormayın. İnsanların ortak aklıyla ilgili zor açıklamalarda kaybolmak istemiyorum. Klinkherbogk'a bir mesaj ya da bir düşünce iletmek için aracı olarak görünen yeşil surata gelince –ki daha önce de söylediğim gibi, aynı şey– size insanların bilimsel olarak iki kategoriye ayrıldıklarını hatırlatmak isterim. Bir grup, kelimelerle düşünen insanlardan oluşuyor. Diğeri ise resimlerle düşünenlerden. Klinkherbogk'un tüm hayatını kelimelerle düşünerek geçirdiğini varsayalım. Birdenbire, henüz onu betimleyebilecek bir kelime olmayan, tamamen yeni bir fikir, zihnine zorla girmeye, tabiri caizse 'aklına gelmeye' çalışıyor. Bu fikir, kendisine bir aracı arayan, konuşan bir resmin sanrısından daha farklı nasıl görünebilir? Klinkherbogk'un, Bay Hauberrisser'nın ve sizin şeklinizde bir insanın görüntüsü olarak mı yoksa yeşil suratlı bir portre olarak mı görünür?"

"Kısacık araya girmeme izin verin," diye izin istedi Hauberrisser. "*Juffrouw* van Druysen'in babası, bize katıldıktan kısa bir süre sonra Klinkherbogk'a yaptığınız ziyareti anlatırken de söylediğiniz gibi, yeşil suratlı adama kelimenin tam anlamıyla 'tarih öncesi adam' demiş. Ben Bilmeceler Dükkânı'ndaki rüyamda da benzer bir isimle anıldığını duydum. Pfeill da kökenleri çok eskilere dayanan bir varlığın, Ebedi Yahudi'nin portresini gördüğüne inanıyordu. Bu çok ilginç fikir birliğini nasıl açıklıyorsunuz Sefardi? Hepimiz için 'yeni' olan, kelimelerle anlayamadığımız, ancak iç gözümüze sunulan bir görüntüyle anladığımız bir fikir mi diyeceksiniz? Size ne kadar çocukça gelse de ben çok daha fazlası olduğuna inanıyorum: O, hayatımıza giren tek ve aynı hayaletimsi yaratıktır."

Eva kısık bir sesle katıldığını bildirdi. "Ben de aynı şekilde düşünüyorum."

Sefardi bir an için düşündü. "Açıklamamı istediğiniz fikir birliği bana, üçünüzün de aklına girmeye ve kendini anlaşılır kılmaya çalışan veya anlaşılır kılacak fikrin aynı 'yeni' fikir olduğunun bir kanıtı gibi görünüyor. Hayaletin tarihöncesi bir insanın maskesini takarak ortaya çıkması bence bir bilgi, bir idrakten başka bir şey değildir. Hatta belki de insan ırkının çok eski zamanlarda sahip olduğu olağanüstü zihinsel bir yetidir. O zamanlarda çok iyi biliniyordu ve zamanla unutuldu. Şimdi yeniden ortaya çıkmak istiyor ve dünyaya geri gelişini seçkin bir azınlığa, bir hayal olarak görünerek haber veriyor. Beni yanlış anlamayın. Hayaletin bağımsız bir varlık olamayacağını söylemiyorum. Tam tersini iddia ediyorum. Her bir fikir bağımsız hayaletlerdir. Bu arada size *Juffrouw* Eva'nın babasının sözlerini hatırlatmak isterim: 'O, öncümüz, hayalet olmayan tek kişidir.'"

"Belki de babam bu öncünün ölümsüzlüğe ulaşmış bir varlık olduğunu anladı. Sizce de öyle olamaz mı?"

Sefardi yavaşça başını salladı. "Bir insan ölümsüz olduğunda, *Juffrouw* Eva, sonsuz bir düşünce olarak kalır ve zihnimize bir imge olarak mı yoksa bir sözcük olarak mı girdiğinin bir önemi kalmaz. Yeryüzünde yaşayanlar bu düşünceyi kavramaktan veya onun hakkında 'düşünmekten' acizlerse, o zaman bu henüz öldüğü anlamına gelmez. Sadece onlardan uzak olduğu anlamına gelir. Baron Pfeill'la olan anlaşmazlığa geri dönecek olursak; tekrar söylüyorum, bir Yahudi olarak, atalarımın Tanrı'sından uzaklaşamam. Yahudilerin dini temelde kasten seçilmiş bir zayıflık dinidir. Umudumuzu Tanrı'ya ve Mesih'in gelişine bağlarız. Baron Pfeill'ın belirttiği gibi bir güç yolu olduğunu da biliyorum. Her hâlükârda hedef değişmiyor. Hedefe ulaşıp ulaşmadığınızı yolun sonuna varana kadar bilemezsiniz. Karşı karşıya getirdiğinizde yollardan ne biri ne de diğeri doğru olandır. Yanlış olan zayıf birinin veya benim gibi içi özlemle dolu olan birinin güç yolunu, güçlü birinin de zayıflık yolunu seçmesidir.

Geçmişte, Musa'nın zamanında, sadece on Emir varken, adil ve kusursuz bir adam olan Tsadik Tomim olmak nispeten basitti. Bugün, tüm dinî ritüelleri yerine getirmeye çalışan her dindar Yahudi'nin de bildiği gibi, bu imkânsızdır. Bugün, Tanrı'nın bize yardım etmesi gerekiyor, yoksa biz Yahudiler artık bu yoldan yürüyemeyiz. Bu yüzden yakınanlar aptaldır. Zayıflığın yolu daha kolay ve daha kusursuz bir hâle geldi ve bunun sonucu olarak gücün yolu da daha açık oldu. Çünkü kendini iyi bilen hiç kimse ait olmadığı yola saparak kaybolmayacaktır. Güçlü olanların artık bir dine ihtiyaçları kalmadı. Özgürce ve bir yürüyüş sopasına ihtiyaçları olmadan yürüyorlar. Sadece yemeye ve içmeye inananların da dine ihtiyacı yoktur. En azından henüz yok. Yürüyüş sopasına da ihtiyaçları yok çünkü yürümüyorlar. Oldukları yerde duruyorlar."

"Düşüncelerinizi kontrol edebilme olasılığını hiç duymuş muydunuz Doktor Sefardi?" diye sordu Hauberrisser. "Duygu dalgalanmalarını kontrol etme anlamında kastetmiyorum, yani günlük kullanımında kastedildiği gibi özdenetim değil demek istediğim. Bir süre önce bulduğum kâğıtlarda yazan anlamını kastediyorum. Pfeill az önce anlatmıştı."

Sefardi korktu.

Bu sorunun geleceğini biliyor ve cevaplamaktan çekiniyormuş gibi görünüyordu. Eva'ya hızlı bir bakış attı.

Yüzünden, Baron Pfeill'ın daha önce de fark ettiği aynı acı ifadesi okunuyordu.

Sonra sırtını dikleştirdi ama konuşmaya başladığında zorlandığı çok belli oluyordu.

"Düşünce üzerinde hâkimiyet kurmak, gerçek süperhümanizme giden eski bir pagan yoludur, fakat Alman filozof Nietzsche'nin bahsettiği üstinsana giden yol değildir. Bu konu hakkında çok fazla bilgi sahibi değilim. Bildiklerim ise beni korkutuyor. Son on-on beş yılda 'Yaşam Köprüsü' hakkında, bu tehlikeli yolun gerçek adı budur, Doğu'dan Avrupa'ya belli bir miktar bilgi ulaştı, ama neyse ki hâlâ çok az şey biliyoruz ve temel bilgilere sahip olmayan hiç kimse

bu yolda yönünü bulamaz. Öğrendiklerimiz, özellikle İngiltere ve Amerika'da bu sihirli yoldan yürümek isteyen binlerce insanı delirtmeye yetti. Başka da bir işe yaramadı. Bu konuda kapsamlı araştırmalar yapıldı ve elden ele dolaştı, her ırktan düzinelerce dolandırıcı kendini işin ehli gibi pazarlamaya çalıştı. Ama Tanrı'ya şükür, hiçbiri gerçekten neyden bahsettiklerini bilmiyorlar. İnsanlar akın akın Hindistan ve Tibet'e doğru yola çıktılar ve bu sırrın orada da çoktan unutulduğunun farkına bile varmadılar. Bugün bile inanmak istemiyorlar. Gittikleri yerde benzer bir isme sahip bir şey buluyorlar. Buldukları her neyse onları daha önce bahsettiğim zayıflık yoluna veya Klinkherbogk'un sanrılarına geri götürüyor. Bu konuda var olan birkaç eski yazıt, güvenilir kaynaklar gibi duruyor ama asıl gerekli bilgileri içermiyorlar ve sırrı saklayabilecek en güvenilir kitaplar bunlar. Bir zamanlar Yahudiler arasında da bir 'Yaşam Köprüsü' vardı. Ama bu konuyla ilgili sahip olduğum ufak tefek bilgiler 11. yüzyıla ait. Biyografisi aile tarihçemizde eksik olan Süleyman Gebirol Sefardi isimli bir akrabam, bunları Mekor Hayim adlı kitabında üzeri örtülü yorumlarla kayda geçirmiş ve yazdıkları yüzünden bir Arap tarafından öldürülmüş. Sırrın, Doğu'da, üyeleri mavi önlükler giyen ve şaşırtıcı bir şekilde kökenlerini oraya göç eden Avrupalılardan alan, eski Gül ve Haç Kardeşliği'nin müritlerinden oluşan küçük bir tarikat tarafından korunduğu söylenir. Kendilerine Paradâ, yani 'karşı kıyıya yüzen' diyorlar."

Sefardi bir an duraksadı. Anlatıda, üstesinden gelmek için tüm gücünü kullanmak zorunda kalacağı bir noktaya ulaşmış gibi görünüyordu.

Yumruklarını, tırnakları avuç içindeki deriye batacak kadar sıktı ve bir süre sessizce yere baktı.

En sonunda kafasını kaldırdı, sırayla önce Eva'ya sonra da Hauberrisser'ya baktı ve kısık sesle şunları söyledi:

"Bir insan 'Yaşam Köprüsü'nü geçmeyi başarabilirse, bu dünya için bir mucize olur. Bir Kurtarıcı gönderilmiş kadar değerli bir şey olur. 'Yaşam Köprüsü'nü geçecek kişi hedefine tek başına ulaşamaz.

Yolu tamamlayabilmesi için bir eşe ihtiyacı vardır. Hedefe ulaşmak ancak eril ve dişil güçlerin bir araya gelmesiyle mümkün olabilir. İnsanlık binlerce yıl önce unuttu ama evliliğin gizli anlamı işte budur." Sözcükler onu yarı yolda bıraktı. Ayağa kalktı ve devam etmeden önce sakinleşmek için yüzünü pencereye döndü. "Bu konulardaki kıt bilgimle ikinize elimden geldiğince yardımcı olmak isterim. Sadece sormanız yeterli."

***

Sefardi'nin sözleri Eva'yı yıldırım gibi çarptı. Birden arkadaşının neler hissettiğini anladı. Gözlerinden akan yaşları tutamadı.

Sefardi'nin, Hauberrisser ile onun arasında beliren kıvılcımları, tüm hayatını dış dünyadan izole bir şekilde geçirmiş bir insanın içine işleyen içgörüsüyle önceden gördüğü açıktı. Ama onu, karşılıklı aşklarının narin filizlerini soğuk havaya bu kadar vahşice maruz bırakmaya, hemen bir itiraf için neredeyse kaba ısrarıyla işlerin doğal gelişimini zorlamaya ne itmiş olabilirdi?

Sefardi'nin dürüstlüğünden şüphe duymuyor olsaydı olanları, kaçınılmaz olarak, kıskanç bir rakibin aralarındaki hassas ağı kasten koparmaya yönelik kurnaz bir girişimi olarak yorumlamayacaktı.

Yoksa kendini, gizlice sevdiği bir kadından yavaş yavaş yabancılaştırmanın verdiği ağır işkenceye dayanamayacak kadar güçlü hissetmeyen ve boş yere savaşmaktansa buna kendisi son vermeyi tercih eden birinin kahramanca vermiş olduğu bir karar mıydı?

Ama yavaş yavaş, bu fevri tavırlarının başka bir nedeni olduğu duygusu zihnine yerleşti. Nedeni, belli ki bu kadar veciz ifadelerle anlattığı 'Yaşam Köprüsü' hakkında bildikleriyle ilgili bir şeydi.

Swammerdam'ın kaderin aniden dörtnala koşmasıyla ilgili sözlerini hatırladı; sözler kulaklarında çınladı.

O gece, Zeedijk kanalının korkuluklarından karanlık sulara bakarken yaşlı adamın tavsiyesine uymaya ve Tanrı'ya seslenmeye cesaret etmişti.

Şu anda yaşananlar, bunun erken bir sonucu muydu? Bu düşün-

cenin doğru olabilme ihtimali dehşete kapılmasına sebep oldu. Aziz Nikolaos Kilisesi'nin karanlık gölgesinin, demir zincirli harap evin ve ondan utanarak saklanmaya çalışan teknedeki adamın görüntüsü, kötü bir rüyanın anısı gibi zihninde uçuştu.

Hauberrisser sessizce masanın orada duruyor, heyecanla bir kitabı karıştırıyordu.

Eva utanç verici sessizliği bölmek zorunda hissetti.

Hauberrisser'nın yanına gitti, kararlı bir şekilde adamın gözlerine baktı ve sakinliğini koruyarak şöyle söyledi:

"Doktor Sefardi'nin sözleri, aramıza mahcubiyetin girmesine fırsat vermemeli, Bay Hauberrisser. Bir arkadaşın ağzından çıkan sözler bunlar. Kaderin bizim için ne hazırladığını hiçbirimiz bilemeyiz. Bugün hâlâ özgürüz, en azından ben özgürüm. Hayat bizi bir araya getirmek istiyorsa, yazgımızı ne değiştirebiliriz ne de değiştirmek isteriz. Bu olasılığı göz önünde bulundurmamızda doğal olmayan veya utanç verici bir şey görmüyorum. Yarın sabah erkenden Antwerp'e gitmek için yola çıkacağım. Yolculuğu erteleyebilirdim ama bir süre birbirimizden ayrı kalsak daha iyi olacak. Sizin ya da benim için, daha sonra çözmenin çok acı verici olacağı bir düğümü alelacele atmanın sorumluluğunu üzerimde taşımak istemem. Baron Pfeill'ın sözlerinden anlıyorum ki yalnızsınız. Benim gibi. Şu andan itibaren artık yalnız olmadığım ve günlük hayatın ötesinde bir yol arama ve bulma umudunu paylaştığım birine arkadaş diyebileceğim hissini de yanıma almama izin verin. Ve sizinle aramızda olan eski, sadık dostluk devam ediyor, değil mi?" Sefardi'ye dönüp gülümsedi.

Hauberrisser, Eva'nın uzattığı elini avuçlarına aldı ve öptü.

"Eva, isminizi kullandığım için gücenmeyin lütfen, sizden gitmemenizi, Amsterdam'da kalmanızı istemeyeceğim. Bu sizin için yapacağım ilk fedakârlık olsun. Sizi bulduğum gün kaybetmek..."

Eva, aceleyle Hauberrisser'nın sözünü kesti. "Bana arkadaşlığınızın samimi olduğunu kanıtlamak istiyorsanız, lütfen artık benden söz etmeyin. Söyleyeceklerinizin nezaket gereği söylenmiş boş

sözler olmadığını biliyorum. Ama yine de rica ediyorum cümlenizi tamamlamayın. Birbirimiz için arkadaştan daha fazlası olup olamayacağımızı bize zaman göstersin istiyorum."

Hauberrisser konuşmaya başlayınca Baron Pfeill ayağa kalktı ve onları rahatsız etmemek için dikkat çekmeden odadan çıkmak istedi. Sefardi'nin yanlarından geçmeden onu takip edemeyeceğini görünce, kapının yanında duran yuvarlak köşeli masaya gitti ve gazeteyi aldı.

İlk satırları gözüyle taradıktan sonra ağzından bir şaşkınlık nidası çıktı:

"Dün gece Zeedijk'ta bir cinayet işlenmiş!"

Yüksek sesle ve aceleyle gereksiz bilgileri atlayarak, şaşkına dönen diğerlerine sayfayı okudu:

CİNAYET ZANLISI YAKALANDI.

Öğlen baskımızdaki haberimizden bu yana yeni bilgiler ortaya çıktı:

Tanınmış bir yerel böcek bilimci olan Jan Swammerdam şafak vakti, henüz açıklığa kavuşturulmamış nedenlerle Klinkherbogk'un yaşadığı dışarıdan kilitlenen çatı katındaki dairenin kapısının kilidini açmaya gittiğinde, kapının aralık olduğunu gördü. İçeride cinayete kurban giden küçük Katje'nin kanla kaplanmış cansız bedeniyle karşılaştı. Kunduracı Anselm Klinkherbogk, Swammerdam'ın verdiği ifadeye göre o akşam odasında bulunan büyük bir miktar parayla birlikte ortadan kaybolmuştu.

Polis aynı binada çalışanların birinden şüpheleniyor. Bir görgü tanığının ifadesine göre şüpheli o gece karanlıkta çatı katındaki dairenin kapısını bir anahtarla açmaya çalışırken görülmüş. Şüpheli, olay yerinde tutuklanmış ama kısa bir süre sonra gerçek katilin teslim olması üzerine tekrar serbest bırakılmıştır.

Önce yaşlı kunduracının, daha sonra da boğuşma seslerine uyanan torununun öldürüldüğü düşünülüyor. Yaşlı adamın cansız bedeninin camdan aşağıya, kanala atılmış olabileceği varsayılıyor.

Kanalda yapılan arama çalışmaları şu dakikaya kadar sonuçsuz kaldı. Bu bölgede su birkaç metre derinliğe ulaşıyor ve kanalın dibinde yumuşak çamur birikintileri var.

Failin polise verdiği ifadelerin tutarsız ve kafa karıştırıcı olduğu söyleniyor. Bu yüzden çok muhtemel olmasa da failin cinayetleri bir cinnet ânında işlediği ihtimali üzerinde duruluyor. Tutuklu, parayı çaldığını itiraf ediyor. Cinayetin sebebinin hırsızlık olduğu kesinleşmiş durumda. Çalınan paranın binlerce Gulden olduğu konuşuluyor. Kunduracı Klinkherbogk'a bu kadar yüksek bir meblağı şehirde tanınan müsrif bir hayırseverin verdiği söyleniyor. Bu olayın düşüncesizce ve aşırıya kaçan hayırsever jestlerin tehlikelerine karşı ibret olmasını temenni ediyoruz.

Pfeill gazeteyi indirdi ve üzüntüyle başını salladı.

"Peki ya katil?" diye sordu *Juffrouw* van Druysen aceleyle. "Katil şu korkunç zenciden başkası olamaz, değil mi?"

"Katil mi?" Pfeill sayfayı çevirdi. "Katil... işte burada yazıyor. Aynı binada içki dükkânı işleten Eidotter adlı yaşlı bir Rus Yahudi cinayetleri kendisinin işlediğini itiraf etti. Zeedijk'ta bir şeylerin değişme zamanı versaire vesaire..."

"Kireneli Simon mu?" diye bağırdı Eva. Duydukları onu sarsmıştı. "Böylesine korkunç bir suçu önceden planlayarak işleyebileceğine asla inanmam!"

"Cinnet geçiriyor olsa bile mi?" diye mırıldandı Doktor Sefardi.

"Çırak Hezekiel mi dersiniz?

"Onun olması da muhtemel değil. En kötü ihtimalle, parayı çalmak için çatı katındaki dairenin kilidini bir anahtarla zorla açmak istemiş ve bunu yaparken de son anda yakalanmış olabilir. Cinayeti zenci işledi. Açık ve seçik."

"Ama o hâlde, Tanrı aşkına, yaşlı Lazarus Eidotter'yı işlemediği bir suçu itiraf etmeye iten şey ne olabilir?"

Doktor Sefardi omuzlarını silkti. "Belki de polis olay yerine ulaştığında, yaşananların şokuyla Swammerdam'ın kunduracıyı öldürdüğünü düşündü ve onun için kendini feda etmeye karar verdi. Bir

histeri nöbetinin sonucu olarak. Adamın normal olmadığını ilk gördüğümde anlamıştım zaten. Sevgili Eva, yaşlı kelebek koleksiyoncusunun isimlerde saklı olan güç hakkında ne dediğini hatırlıyor musunuz? Eidotter, manevi ismi olan Simon'u yeterince uzun süre yüreğine fısıldamış olmalı. Sonuç olarak, fırsat bulduğunda başkaları için fedakârlık yapma fikrinin onda kök salmış olması göz ardı edilemez. Hatta bana sorarsanız, kunduracı Klinkherbogk kendi yaşamına son vermeden önce dinî bir cinnet hâli içinde küçük kızı öldürmüş olabilir. Yüreğine yıllarca Avram ismini fısıldamış, kendisi söyledi. Avram yerine İbrahim ismini kendi içinde tekrarlasaydı, İshak'ın katledildiği felaketten de kaçınmış olacaktı."

Hauberrisser araya girdi. "Söylediklerinizi benim için tam bir muamma. İçinizden sürekli aynı kelimeyi tekrarlayıp duruyorsunuz ve bu kaderinizi belirleyebiliyor veya değiştirebiliyor mu?"

"Tabii, neden olmasın? Bir insanın eylemlerine rehberlik eden ipler oldukça incedir. Musa'nın ilk kitabında isimlerin Avram'dan İbrahim'e ve Sarai'dan Sare'ye değişmesi hakkında söylenenler Kabala'yla, daha doğrusu çok daha derin başka gizemlerle bağlantılıdır. Klinkherbogk'un cemaatinin yaptığı gibi, gizli isimleri yüksek sesle telaffuz etmenin yanlış olduğunu gösteren birtakım kanıtlara rastladım. Bildiğiniz gibi, İbranicede her harfin sayısal bir karşılığı vardır. Mesela S = 300, M = 40, N = 50. Böylece bir ismi rakamlara dönüştürebilir ve bu oranlarla hayal gücümüzde geometrik cisimler oluşturabiliriz. Bir küp veya bir piramit. Buna benzer şeyler işte. Ve bu geometrik şekiller, eğer doğru şekilde ve gerekli düşünce gücüyle hayal edilirlerse, o zamana kadar tamamen şekilsiz olan özümüzün, deyim yerindeyse, döndüğü eksen hâline gelebilirler. Böylece, ancak ruhumuz olarak tanımlayabileceğimiz özümüzü kristal bir yapı hâline getirebilir ve onunla ilgili ebedi yasalar yaratabiliriz. Mısırlılar, ruhlarını mükemmelliğe ulaşmış bir küre hâlinde hayal etmişlerdir."

Baron Pfeill düşünceli bir şekilde, "Sizce, talihsiz kunduracı gerçekten torununu öldürmüşse, manevi ismin tekrarlanmasında ne

gibi bir hata yapmış olabilir? Avram adı İbrahim'den çok mu farklı?" diye sordu.

"Avram ismini Klinkherbogk kendi kendine vermiş. İsim kendi bilinçaltından çıkmış, bu yüzden kaderi hâline gelmiş. Avram isminde biz Yahudilerin deyişiyle Neşemah, yani ilahın manevi nefesi eksikti. Yani Avram'daki 'ha'* hecesi. Kitab-ı Mukaddes'te İbrahim'in İshak'ı kurban etmesi bağışlandı. Avram ise, tıpkı Klinkherbogk gibi bir katil ilan edilmeliydi. Klinkherbogk, ölümsüzlüğü bulmaya çalışırken ölümü davet etmiş oldu. Az önce de söylediğim gibi, eğer zayıfsan güç yolundan gitmeyeceksin. Klinkherbogk, onun için doğru olan zayıflık yolundan, bekleme yolundan saptı."

"Ama zavallı Eidotter için bir şeyler yapılmalı!" diye bağırdı Eva. "O mahkûm edilirken biz de boş boş duracak mıyız?"

"Yargı süreci uzun sürecektir," diye onu rahatlatmaya çalıştı Sefardi. "Yarın sabah adli psikiyatrist Debrouwer'e gideceğim ve onunla konuşacağım. Kendisini üniversiteden beri tanırım."

"Zavallı kelebek koleksiyoncusuyla da ilgileneceksiniz değil mi? Lütfen iyi olup olmadığını Antwerp'e bir mektup yazarak bana da bildirin," diye rica etti Eva. Ayağa kalktı ve ayrılırken sadece Pfeill ve Sefardi'yle vedalaşmak için el sıkıştı.

Hauberrisser, Eva'nın kendisinden kapıya kadar eşlik etmesini istediğini hemen anladı ve hizmetçinin getirdiği mantosunu giymesine yardımcı oldu.

***

Nemli akşam serinliği, parkta uzun adımlarla yürürken mis kokulu ıhlamur ağaçlarının üzerinde asılı duruyordu. Ağaçlarla çevrili kemerlerin karanlığında solgun bir şekilde parıldayan Yunan heykelleri, şatonun dışındaki lambalardan gelen başıboş ışıklar vurdukça gümüş gibi parlayan çeşmelerin sıçrattığı suların yanında bir rüya gibi görünüyorlardı.

---

* Abram'ın Abraham'a dönüşmesi vurgulanıyor. *–yhn*

Hauberrisser çekinerek hatta biraz da utanarak, "Zaman zaman Antwerp'e gelip sizi ziyaret edemez miyim Eva?" diye sordu. "Benden, zaman bizi tekrar bir araya getirene kadar beklememi istiyorsunuz. Mektuplaşmamızın görüşmekten daha mı iyi olacağını düşünüyorsunuz? İkimiz de hayata diğer insanlardan farklı bakıyoruz, neden aramıza bizi ayırmaktan başka bir işe yaramayacak bir duvar örelim?"

Eva başını ona doğru çevirdi. "Gerçekten birbirimiz için yaratıldığımızı nereden biliyorsunuz? İki insanın bir araya gelmesi çok güzel olabilir. O zaman neden bu kadar sık, evet, neredeyse her zaman, nefret ve acıyla bitiyor? Kendime sık sık bir erkeğin kendini bir kadına adamasında doğal olmayan bir şeyler olması gerektiğini söylemişimdir. Görünmez zincirler onların kanatlarını kırıyor gibi hissediyorum. Lütfen, sözümü bitirmeme izin verin, ne söylemek istediğinizi tahmin edebiliyorum..."

"Hayır Eva," diye sözünü kesti Hauberrisser. "Yanılıyorsunuz. Neden korktuğunuzu biliyorum. Söyleyebileceklerimden korkuyorsunuz. Size karşı ne hissettiğimi duymak istemiyorsunuz ve ben de bu yüzden susuyorum. Sefardi'nin sözleri, ne kadar dürüst olsalar da ve ben gerçek olmalarını tüm kalbimle istesem de aramıza neredeyse aşılamaz bir engel koydular. Bunu giderek daha acı verici bir şekilde hissediyorum. Bu engeli aşmaya çalışmazsak, sonsuza dek aramızda kalmaya devam edecek. Her şeye rağmen olaylar böyle geliştiği için içten içe mutluyum. İkimiz de aramızda anlaşmalı bir evlilik yapılacağından korkmuyoruz, buna şüphe yok. 'Biz' kelimesini kullandığım için bağışlayın, Eva. Bizi tedirgin eden tek şey, sevginin ve tutkunun bizi bir araya getirebileceğidir. Evlilik müessesesinin gerçek anlamını yitirdiğini söylerken Doktor Sefardi çok haklıydı."

"Beni üzen tam da bu," dedi Eva sesini yükselterek. "Hayat doymak bilmez iğrenç bir canavar gibi ve ben karşısında şaşkın ve çaresiz duruyorum. Her şey bayat ve küflenmiş. Kullandığımız her kelime tozlanmış. Kendimi, peri masallarında geçen, dünyaları hayal eden bir çocuk gibi hissediyorum. Sonra tiyatroya gidiyor ve makyajlı komedyenleri izliyorum. Evlilik, sevginin parlaklığını çalan

ve karı kocayı salt çıkarlara indirgeyen çirkin bir kurum hâline geldi. Issız bir çölde yavaş yavaş kuma batmak gibi. Neden biz insanlar da mayıs sinekleri gibi olamıyoruz." Olduğu yerde durdu ve çeşmenin etrafında uçuşan güvelerden oluşan altın renkli sis bulutuna özlemle baktı. "Yıllarca solucan olarak toprak üzerinde sürünüyorlar, kutsal bir düğüne hazırlanır gibi hazırlanıyorlar. Sonra âşık olmak ve kutlama yapmak için kısacık bir günleri oluyor ve ölüyorlar." Aniden sustu ve hafifçe titredi.

Gözlerindeki parıltı solmuştu ve Hauberrisser onun derin bir duygunun pençesinde olduğunu görebiliyordu. Elini tutup dudaklarına götürdü.

Eva, bir süre hareketsiz kaldı, sonra yavaşça, yarı uykudaymış gibi iki kolunu da Hauberrisser'nın boynuna doladı ve onu öptü.

"Ne zaman karım olursun? Hayat çok kısa Eva."

Cevap vermedi. Birbirlerine tek bir kelime daha etmeden bahçe kapısına kadar yan yana yürüdüler. Bahçe kapısının önünde Baron Pfeill'ın arabası Eva'yı eve götürmek için bekliyordu.

Hauberrisser vedalaşmadan önce sorusunu yinelemek istedi. Eva, önüne geçip durdu ve ona doğru sokuldu.

"Ölüme hasret duyduğum kadar sana da hasret duyuyorum," dedi yumuşak bir sesle. "Senin sevgilin olacağım, olacağımı biliyorum. Ama insanların evlilik dedikleri şeyden uzak duracağız."

Hauberrisser sözlerin anlamlarını zar zor kavradı. Onu kollarının arasında tutmanın sevinciyle uyuşmuştu. Sonra Eva'nın geçmemiş olan titremesi ona da bulaştı ve saçlarının diken diken olduğunu hissetti. Buz gibi bir esinti ikisini de sardı. Sanki ölüm meleği onları kanatlarının altına almış ve ikisini de yeryüzünden uzaklara, sonsuz bir saadetin çiçek açan tarlalarına taşımıştı.

İçinde bulunduğu trans hâlinden uyandığında, tüm duyularını tüketen bir sarhoşluk gibi hissettiği ölümün tuhaf, canlandırıcı coşkusu yavaş yavaş onu terk etti ve arabanın Eva'yı kendisinden uzaklaştırmasını izlerken yerini korkunun kemiren azabı aldı. Onu bir daha görmek kaderinde yokmuş gibi hissetti.

Sekizinci Bölüm

Eva, sabah erkenden teyzesi Bourignon'u teselli etmek için yanına, Beguin Manastırı'na gitmek ve oradan da sabah trenini yakalayarak Antwerp'e doğru yola çıkmak istiyordu.

Otelde bulduğu, alelacele karalanmış ve gözyaşlarına bulanmış bir mektup fikrini değiştirmesine neden oldu.

Yaşlı kadın Zeedijk'ta yaşanan felaketin ağırlığı altında çökmüştü. Mektubunda, yaşanan olayın ilk şokunu üzerinden atmadan ve günlük hayatın koşuşturmacası diye nitelendirdiği alışkanlıklarına tekrar ilgi duyacak kadar kendini iyi hissetmeden manastırdan dışarıya bir adım dahi atmamaya kararlı olduğunu yazmıştı. Yaşlı kadının şikâyetleri, korkunç bir migrenin ziyaretçi kabul etmesini imkânsız kıldığını bildirdiği son cümlesiyle doruk noktasına ulaşıyordu ve iç huzuruyla ilgili ciddi endişeleri şimdilik ikinci planda bırakıyordu.

Eva ani bir kararla valizini tren istasyonuna göndertti. Valizini taşıttığı hamal ona gece yarısı kalkacak Belçika trenine binmesini, çünkü o trenin daha tenha olacağını söyledi.

Teyzesinin mektubu içinde bir utanç duygusunun uyanmasına sebep olmuştu.

Kadınların yufka yüreklerine ne olmuştu? Gabriele'nin yaşadığı şoku asla atlatamayacağını düşünmüştü. Peki yaşlı kadının şikâyeti neydi? Baş ağrısı!

"Biz kadınlar azamet duygumuzu kaybetmişiz," diye söylendi

kendi kendine. Tadı kaçmıştı. "Büyükannelerimiz, zamanında bütün yüce duyguları alıp değersiz el örgülerine işlemişler."

Küçük bir kız çocuğu gibi başını korkuyla ellerinin arasına aldı. "Ben de mi ileride böyle olacağım? Kadın olmak ne büyük külfet."

Hilversum'dan şehre kadar yaptığı yolculukta ona eşlik eden sevgi dolu düşünceler tekrar yüzeye çıkmak istiyordu. Bütün oda çiçek açan ıhlamur ağaçlarının boğucu kokusuyla dolu gibiydi.

Kendini düşüncelerinden kopmaya zorladı. Balkona çıkıp oturdu ve yıldızlarla dolu geceye baktı.

Çocukken sık sık, merhametli bir Yaratıcı'nın yukarıdan onun önemsiz hayatını izlediği fikrinde teselli bulurdu. Şimdi ise acizliğinden dolayı utanç içindeydi.

Kadınların kamusal hayatta erkeklerle rekabet etme girişimlerine karşı derin bir tiksinti duyuyordu ama sevdiği adama güzelliğinden başka verecek hiçbir şeyinin olmaması, zavallı ve sefil bir alışveriş gibi görünüyordu. Doğal güzellikle övünmek çok acıklıydı.

Sefardi'nin, bir kadının kocası için yalnızca dünyevi bir mutluluktan daha fazlası olabileceği soylu ve gizli bir yol olduğuna dair sözleri, çok uzakta umut dolu bir ışık gibi parlıyordu ama bu yolun girişini nerede aramalıydı?

Ürkek ve çekingen tavırlarla, böyle bir yol bulmak için ne yapması gerektiğini düşünerek küçük bir girişimde bulundu. Ama kısa sürede bir erkeğin aydınlanma yolunda ortaya koyacağı güçlü mücadeleyle karşılaştırılınca bu girişiminin, yukarıdaki yıldızların oradaki güçlerden gelen ışık için yalnızca beyhude, cılız bir yalvarış olarak kaldığını hissetti.

Genç bir kadının kalbinin kaldırabileceği en hassas ve en derin acı bu olmalıydı. Sevgilisine bir dünya mutluluk vermenin özlemiyle dolup taşarken ellerinden bir şey gelmiyor olması onu üzdü ve perişan etti.

Sevdiği adamın iyiliği uğruna seve seve yapmayacağı hiçbir fedakârlık yoktu. Kadın cinsiyetine özgü bir içgüdüyle, yapabileceği en büyük fedakârlığın kendini feda etmek olduğunu biliyordu. Bun-

dan sonra ne yapmayı düşünürse düşünsün, aşkının yoğunluğuyla karşılaştırılınca hepsi geçici, önemsiz ve çocukça göründü.

Her şekilde ona tabi olmak, onu endişelerinden kurtarmak, her arzuyu gözlerinden okumak... ne kadar da kolay olurdu. Ama bütün bunlar sevdiği adamı mutlu etmeye yetecek miydi? Bir insanın başaramayacağı şeyler değildi. Eva'nın karşısındakine sunmak istediği ise, hayal edilebilecek her şeyden daha fazlası olmalıydı.

İş vermek istemeye gelince bir kralın hazinesi kadar gönlü bol ama verebileceği şeylere gelince de bir dilenci kadar fakir olan bir ruhun çektiği acıları, daha önce hiç böylesine derinden hissetmemişti. Şimdi ise bu duygu bütün benliğini kaplıyordu ve bir zamanlar, kalabalıkların aşağılama ve alaylarıyla şehitlik yolunda yeryüzünün azizlerine eşlik eden muazzam bir ürpertiyle titremesine yol açıyordu.

Çektiği acının altında ezilerek alnını balkonun demirlerine dayadı ve dudaklarını birbirine sımsıkı bastırarak sessizce dua etti. Aşk uğruna ölüm nehrini geçenlerin en çelimsizinin ona görünmesini ve hayatın gizemli tacına giden yolu göstermesini istedi. Böylece tacı alabilecek ve sevdiği adama hediye edebilecekti.

Bir el tepesine dokunmuş gibi kafasını kaldırıp yukarıya baktı ve gökyüzünün değişmeye başladığını gördü.

Soluk bir ışık huzmesi gökyüzünü ortadan ikiye bölmüştü. Yıldızlar, fırtına rüzgârlarının akımına kapılıp sağa sola savrulan parlak bir mayıs sineği bulutu gibi bu yarığın içine çekiliyorlardı. Sonra yarık genişledi ve büyük bir oda görünür hâle geldi. Buruşuk cüppeler içinde çok yaşlı adamlar uzun bir masanın etrafında oturuyorlardı. Hepsi, Eva'nın bir konuşma yapmasını bekliyorlarmış gibi yüzlerini ona doğru dönmüşlerdi. Liderleri gibi duran adamın yüz hatları yabancı bir ırka aitti. Alnında, kaşlarının tam ortasında parlayan bir işaret vardı ve şakaklarından Musa'nın boynuzlarına benzeyen göz kamaştırıcı iki ışık huzmesi çıkıyordu.

Eva bir ant içmesi gerektiğini tahmin etti ama kelimeleri bir türlü bulamıyordu. Ricasını yerine getirmeleri için yaşlı adamlara yal-

varmak istedi ama bir türlü konuşamadı. Duası boğazında takılıp kaldı ve çenesi kilitlendi.

Gökyüzündeki yarık tekrar kapanmaya başladı ve geniş oda ile masa yavaş yavaş solup giderken geriye parlayan bir yara izi gibi duran Samanyolu'nun görüntüsü kaldı.

Sadece alnındaki işaret alev gibi yanan adam hâlâ görülebiliyordu.

Eva sessiz bir çaresizlik içinde kollarını adama doğru kaldırdı, beklemesi ve söyleyeceklerini dinlemesi için yalvarmak istedi ama işaretli adam da arkasını dönmek üzereydi.

Sonra beyaz atlı bir adamın fişek gibi bir hızla yerden gökyüzüne doğru fırladığını gördü ve bu kişinin Swammerdam olduğunu anladı.

Swammerdam gökyüzüne doğru sıçradı, işaretli adama bağırdı ve öfkeyle yakasından tutup sarstı.

Sonra buyurgan bir tavırla aşağıdan olanları izleyen Eva'yı işaret etti.

Eva, Swammerdam'ın ne istediğini biliyordu.

Kitab-ı Mukaddes'te geçen, Cennetin Krallığı'nın zorla alınması gerektiğine dair sözleri hatırlayınca kalbi sızladı. Yalvarma isteği onu bir gölge gibi terk etti ve kendi ebedi kaderini tayin etme hakkına güvenerek, Swammerdam'ın ona öğrettiği gibi, bir kadının ulaşabileceği en yüksek hedefe doğru onu ileriye götürmeleri için kaderi yönlendirenlere bir emir verdi. Daha hızlı, acımadan, zayıflarsa yalvarışlarına kulak asmadan, zevki ve mutluluğu es geçerek, bu girişimde bin kez ölse bile bir kere bile durmadan onu hep ileriye taşımalarını emretti.

Adamın alnında parlayan işaretin üzeri kapatılmamış olduğu için Eva ölmesi gerektiğini anladı. İşaret, emri vermesiyle o kadar göz kamaştırıcı bir hâle gelmişti ki düşünceleri de işaretle birlikte alev aldı. Kalbi ise yerinden çıkacakmış gibi çarpıyordu. Adamın suratını da görmüştü, yani bu da yaşayacağı anlamına geliyordu. İçinde serbest kalan ve hapsolduğu zindanın kapısındaki sürgüleri kıran muazzam gücün altında titredi. Ayaklarının altındaki zeminin

sarsıldığını ve bilincini yitirdiğini hissetti ama dudakları durmadan aynı emri mırıldanmaya devam etti. Tekrar ve tekrar. Gökyüzündeki surat kaybolduktan sonra bile kelimeleri tekrarlamaya devam etti.

Bilincinin tekrar yerine gelmesi uzun sürdü.

Tren istasyonuna gitmek istediğini biliyordu, bavullarını önden gönderdiğini de hatırlıyordu. Masanın önünde teyzesinden gelen mektubu gördü, eline aldı ve yırtarak ufak parçalara ayırdı. Hareketleri daha önce de olduğu gibi doğaldı ama yine de çevresindeki her şey yeni ve alışılmamış görünüyordu. Sanki elleri, gözleri ve tüm vücudu artık doğrudan kendisine ve benliğine bağlı olmayan aletlerdi.

Kendi uzuvları, artık onun için odadaki diğer eşyalardan farksızlardı. Her ikisi de iradesini uygulayabilmesi için kullanacağı nesneler hâline gelmişlerdi, başka bir şey değil.

Hilversum'daki parkta geçirdiği akşam artık, uzun yıllardır ayrı kaldığı çocukluğundan kalma güzel bir hatıra gibiydi. O dakikaları sevgi ve sevinçle anımsadı ama gelecek zamanın getireceği tarifsiz mutlulukla karşılaştırınca ne kadar önemsiz kaldıklarının da farkındaydı. Kendini, şimdiye kadar karanlık geceden başka bir şey bilmeyen bir kör gibi hissetti. Belki de gözlerinin açılacağı an gelmeden önce uzun ve acılı ıstıraplardan geçmesi gerekecekti ama o ânın geleceğinden emin olmanın ışığında, bugüne kadar yaşadığı bütün mutluluklar değersiz kaldı.

Fiziksel dünyayı birdenbire bu kadar önemsiz hâle getirenin, sadece az önce deneyimlediği şeyler ile dünyevi şeyler arasındaki büyük fark olup olmadığını kendi zihninde netleştirmeye çalıştı ve duyularıyla algıladığı her şeyin ister acıyla ister sevinçle dolu olsun, uyanan benliği için daha derin bir anlamı olmaksızın, hiçbir zaman gerçek olmayacak bir rüya gibi etrafından geçip gittiğini keşfetti.

Paltosunu giyerken aynaya baktığında kendi hatlarında hafif bir tuhaflık olduğunu gördü. Sanki hafızası ilk başta gördüğü kişinin kendisi olduğunu anımsamakta tereddüt ediyordu.

Yaptığı her şeyin arkasında neredeyse bir ölüm sessizliği vardı. Gelecek ona aşılamaz bir karanlık gibi göründü ama yine de içi

sükûnet doluydu. Gördüklerini, hayat yolculuğunda bindiği geminin demir attığını bilen ve gecenin hangi fırtınaları getireceğine aldırmadan, yaklaşan sabahı huzurla bekleyen biri gibi karşıladı.

Tren istasyonuna gitme zamanının geldiğini düşündü. Antwerp'i bir daha asla göremeyeceğine dair bir önsezi, yola çıkmasını engelledi.

Sevdiği adama bir mektup yazmak için eline kâğıt ve mürekkep aldı, ilk cümlesini yazdıktan sonra durdu. Kendi isteğiyle yaptığı her şeyin boşuna olduğu ve önüne atlayarak bir mermiyi durdurmanın kaderini kendi elleriyle teslim ettiği gizemli gücü kontrol etmekten çok daha kolay olacağı gerçeği, bir karar vermesini engelledi.

***

Yan odadan duvarları aşıp da kulağına gelen mırıltılı sesler aniden kesilene kadar Eva'nın dikkatini çekmemişlerdi ama şimdi arkalarında, dış seslere karşı sağır olmuş gibi hissetmesine yol açan bir sessizlik bırakmışlardı.

Kesilen mırıltılar yerine, bir süre sonra, kulağının derinliklerinde sanki başka bir ülkeye ait yabancı bir dilde ısrarlı fısıltılar duymaya başladı. Fısıltılar yavaş yavaş gırtlaktan gelen vahşi hırıltılara dönüşmeye başladılar.

Söylenen kelimeleri anlamıyordu. Kendisini ayağa kalkıp kapıya gitmeye zorlayan yoğun güçten anladığı kadarıyla kulağına fısıldanan mesajın, direnmeden yerine getirmek zorunda olduğu bir emir olduğunu kavradı.

Merdivenlere geldiğinde eldivenlerini odasında unuttuğunu hatırladı. Geri dönme girişimi, eldivenleri aklına gelir gelmez yabancı ve kötü niyetli gibi görünen ama kendi içinden, en derinlerden gelen bir güç tarafından engellendi.

Bir sonraki kavşakta düz devam edip etmeyeceğini bilmeden ve yine de son anda hangi yöne gideceğinden şüphe etmeyeceğinden emin olarak, telaşlanmadan ve acele etmeden sokaklarda yürüdü.

Her uzvu titriyordu. Bunun ölüm korkusundan olduğunu biliyordu ama kalbi etkilenmedi. Vücudunun hissettiği korkuya karşı

duyarsızdı, sinirleri bir başkasına aitmiş gibi ondan ayrı hareket ediyorlardı.

Arkasında karanlık, küp şeklideki devasa borsa binasının göründüğü boş bir meydana geldiğinde, bir an için tren istasyonuna gideceğini ve her şeyin bir yanlış anlaşılmadan ibaret olduğunu düşündü ama sonra aniden sağa, dar ve dolambaçlı sokaklara doğru saptı.

Yolda karşılaştığı az sayıdaki insan onu görünce oldukları yerde kalıyorlardı. Eva arkasından baktıklarını hissediyordu.

Daha önce sahip olduğunu hiç fark etmediği yeni bir önseziyle, karşılaştığı her insanı en çok neyin endişelendirdiğini tahmin edebildiğini fark etti. Bazılarından şefkat dolu, sıcak bir düşünce akımı hâlinde endişe duygusu yayılıyordu ve bu endişeli insanların neler olup bittiğine dair en ufak bir fikirleri olmadığını da hissedebiliyordu. Neden dönüp ona baktıklarını bilmiyorlardı ve sorulsaydı da bunu meraktan veya onun gibi bir şeyden yaptıklarını söyleyeceklerdi.

Tüm insanları birbirine bağlayan bir bağ vardı. Vücutlarının ötesinde, ruhlarının birbirlerini tanımasını sağlayan ve beş duyumuz tarafından kavranamayacak kadar hassas titreşimler yayan gizemli, görünmez bu bağın varlığını keşfedince hayrete düştü. İnsanlar, fesat, açgözlü ve kana susamış yırtıcı hayvanlar gibi yaşam mücadelesi veriyorlardı. En çetin düşmanları en sadık dostlara dönüştürmek için gözlerini örten kalın perdelerde oluşacak ufacık bir yırtık yeterli olacaktı.

Girdiği sokaklar giderek daha ıssız ve daha ürkütücü bir hâle geldi. Kendisini ileriye iten büyüyü bozmayı başaramazsa, önümüzdeki birkaç saatin ona korkunç şeyler getireceğinden artık şüphesi yoktu. Aklına bir katilin elinde öleceği düşüncesi geliyordu. Yine de karşı koymak için kılını bile kıpırdatmadı. Başına geleceklerin onu hedefine doğru bir adım daha ileriye götüreceğine dair sakin bir güvenle, karşı koymadan bu yabancı iradenin onu karanlık sokaklara doğru çekmesine tahammül etti.

Bir kanalın üzerindeki dar demir köprüden geçerken evlerin duvarlarının arasında kalan boşluktan, iki kulesini yaklaşanları uyaran iki karanlık el gibi havaya kaldırmış gibi görünen Aziz Niko-

laos Kilisesi'nin silueti ileride yükseliyordu. Onu kalbiyle çağıran kişinin, Klinkherbogk için keder duyan Swammerdam olabileceğini düşünüp rahat bir nefes aldı.

Fakat etrafında pusuya yattığını hissettiği düşmanlık ona yanıldığını söylüyordu. Topraktan ona karşı yöneltilmiş karanlık bir nefret yayılıyordu; köleliğin zincirlerinden kurtulmaya çalışan herhangi bir insana karşı doğanın buz gibi, acımasız öfkesi.

Odasından ayrıldığından beri ilk defa korkuyordu. Mutlak çaresizliğin bilinciyle neredeyse düşüp bayılacaktı.

Durmaya çalıştı ama kontrolünü tamamen kaybettiği ayakları onu ileriye doğru taşımaya devam ettiler.

Çaresizlik içinde gökyüzüne baktı. Yeryüzünü yukarıdan tehditkâr bir parlamayla izleyen yıldız kümesinin görüntüsünün verdiği muazzam teselli duygusu onu derinden etkiledi. Parlak yıldızlar, saçının bir teline bile zarar gelmesine izin vermeyecek, her şeye gücü yeten yardımcıların gözleri gibi ışıldıyordu. Kaderini teslim ettiği, gökyüzündeki yarıkta görünen ak sakallı adamları hatırladı. Dünyanın bir toz bulutuna dönüşmesi için sadece göz kırpmaları yetecek olan ölümsüzler topluluğu.

Kulağına emirler fısıldayan o yabancı hırıltıları tekrar duydu. Sesler kabaydı ve ısrarla onu acele etmesi için teşvik ediyorlardı. Bir süre daha yürüdükten sonra karanlıkta karşısına çıkan evin Klinkherbogk'un öldürüldüğü çarpık ev olduğunu anladı.

İki kanalın birleştiği yerdeki korkulukların üzerinde bir adam oturuyordu. Sessizce öne doğru eğilmiş, dikkatle Eva'nın yaklaşan ayak seslerini dinliyordu.

Kendisini istemeye istemeye Zeedijk'a çeken şeytani gücün bu adamdan yayıldığını hissetti.

Henüz yüzünü görmeye fırsat bulamadan, hissettiği felç edici korkudan, korkuluklarda oturan adamın yaşlı kunduracının odasında gördüğü korkunç zenci olduğunu anladı.

Dehşete düştü. Yardım çağırmak için çığlık atmak istedi ama iradesiyle hareket yetisi arasındaki bağ kopmuş gibiydi, bedeni başka

bir güce itaat ediyordu. Ölmüş de ruhu vücudunu terk etmiş gibi kendini adama doğru tökezlerken ve yanına sokulurken buldu.

Adam kafasını kaldırıp Eva'ya baktı ama gözbebekleri, göz kapakları açık uyuyan birininkiler gibi yukarıya doğru dönmüştü.

Eva adamın bir ceset kadar katı olduğunu ve tek yapması gerekenin onu göğsünden iterek suya düşürmek olduğunu anladı ama tamamen onun büyüsünün etkisi altındaydı ve sonuç olarak planlarını uygulamaya koyamadı.

Uyandığında onun karşısında savunmasız kalacağını ve kendisini bekleyen sondan sadece birkaç dakika uzakta olduğunu biliyordu. Adamın arada sırada seğiren yüzü bilincinin yavaş yavaş geri geldiğini haber veriyordu.

Duydukları şiddetli tiksintiye rağmen, özellikle sarışın kadınların, zencilere boyun eğmek zorunda kaldıkları hikâyeleri duymuş ve okumuştu. Bu hikâyeler, vahşi Afrikalı kanına sahip erkeklerin karşı konulması imkânsız bir büyü yaptığını anlatıyordu. Eva anlatılanlara asla inanmamıştı ve bu kadınları hayvani içgüdülerine yenik düşen aşağılık yaratıklar olarak görmüştü. Ama şimdi buz gibi bir ürpertiyle, üzerinde hissettiği bu gücün gerçekten de kadınların anlattığı o karanlık güç olduğunu anladı. İğrenme ve şehvet duyguları yalnızca görünürde karşıtlardı. Gerçekte ise iki duyguyu birbirinden ayıran paravan çok ince ve şeffaftı. Çatladığında ise, bir kadının içinde uyanan vahşi içgüdülere karşı kendini savunmak için yapabileceği hiçbir şey kalmıyordu.

Bu vahşiye, yarı hayvan yarı insana, Eva'yı uzaklardan çağıran ve garip geçitlerden bir uyurgezer gibi geçirerek kendisine doğru çeken gücü bahşeden şey neydi? Her ne kadar gururla kendisinde bulunmadığını ve özgür olduğunu söylese de içinde kontrolü dışında çekildiklerinde şehvete karşılık veren teller olmalıydı.

Korkudan titreyerek bu zencinin her beyaz kadın üzerinde şeytani bir etkisi var mıdır diye merak etti. Yoksa onun büyülü çağrısını duymamış, ona itaat etmemiş olan birçok kişiden daha mı güçsüzdü?

Yakın gelecekte bir kurtuluş göremiyordu. Sevdiği adam ve kendisi için özlemini duyduğu mutluluk, bedeniyle birlikte yok olacaktı. Ölümün eşiğinden geçerken yanına alabileceği tek şey şekilsizdi ve ona özlemini duyduğu mutluluğu veremezdi. Dünyaya sırtını dönmek istemişti ama toprağın ruhu demirden bir kavrayışla kendisine ait olana sahip çıkmıştı. Önünde duran dev zenci figürü mutlak kudretin vücut bulmuş hâliydi.

Eva, zencinin sersemliğinden sıyrılarak oturduğu yerden fırladığını gördü. Sonra, Eva'yı kollarından tutarak kendine çekti.

Bağırdı ve yardım çığlığı çevredeki evlerin duvarlarından yankılandı. Zenci, elini sertçe ağzına bastırarak kadının nefesini kesti.

Adamın iri bir köpeğinkine benzeyen çıplak boynunda koyu kırmızı deriden bir tasma asılıydı. Eva bu kayışa doğru atıldı ve zenci tarafından yere bastırılmamak için sıkı sıkı bu kayışa tutundu.

Sadece kısa bir süre için başını adamın kavrayışından kurtarmayı başardı. Geriye kalan son gücünü de topladı ve yardım çağırmak için bir kez daha çığlık attı.

Birileri sesini duymuş olmalıydı çünkü bir cam kapının gıcırdayarak açıldığını duydu, kulağına bir ses kalabalığı çalındı ve sokak göz kamaştırışı bir ışık patlamasıyla aydınlandı.

Bunun üzerine zencinin telaşla kendisiyle birlikte Aziz Nikolaos Kilisesi'nin gölgesine doğru kaçtığını hissetti. Bellerine turuncu-sarı kuşaklar bağlamış olan iki Şilili denizci çoktan enselerine yapışmıştı bile. Ellerinde taşıdıkları bıçakların parladığını ve bronzlaşmış yüzlerinin gittikçe daha da yaklaştığını görebiliyordu.

İçgüdüsel olarak zencinin boynundaki kayışa daha da sıkı asıldı ve ona yürümeyi mümkün olduğunca zorlaştırmak için bacaklarını aşağıya doğru sarkıtarak ayaklarını arkasından sürüklemesine izin verdi ama zenci, Eva'nın ağırlığını hissetmiyor gibiydi. Tek bir hareketle Eva'yı yerden kaldırdı ve kilise bahçesinin duvarı boyunca koştu.

Kendi yüzünün hemen yanında, zencinin bir yırtıcı hayvanın çenesine benzeyen dişlerini ve onları saran etli dudaklarını göre-

biliyordu. Beyaz gözlerindeki vahşi ifadenin yoğunluğu bütün duyularını kavurdu ve hipnotize olmuş gibi donup kaldı. En ufak bir direnç gösteremedi.

Denizcilerden biri zenciye yetişti, düşürmek için kendisini bir kedi gibi iki büklüm yaparak önüne atladı ve bıçağını aşağıdan yukarıya doğru sapladı. Yıldırım hızıyla hareket eden Zulu'nun dizi, denizcinin alnına çarptı. Kafatası paramparça olan denizci sessizce yere yuvarlandı ve düştüğü yerde kaldı.

Sonra Eva aniden kilise bahçesinin kapısının üstünden atıldığını hissetti ve vücudundaki tüm kemiklerin kırıldığını düşündü. Kıyafetlerinin takıldığı demir parmaklıkların arasından, zencinin ikinci rakibiyle güreşmesini izledi.

Kavga sadece birkaç saniye sürdü. Bir top gibi fırlatılan denizci, karşıdaki evin duvarına doğru uçtu. Çarpmanın kuvvetiyle pencerenin camı ve çerçevesi büyük bir şangırtıyla aşağı indi.

Ölüm korkusuyla titreyen Eva, kendini kapı demirlerinin sivri uçlarından kurtarmış ve kaçmaya çalışmıştı ama dar bahçe kapısı uzaklaşmasına engel oluyordu. Avcısından kaçan bir av gibi bahçedeki banklardan birinin altına sığındı ama hiç şansı olmadığını biliyordu çünkü açık renkli elbisesi karanlıkta parlıyor, yerini belli ediyordu.

Korkudan düşünemiyordu bile. Titreyen parmaklarıyla, kalbine saplamak için yaka iğnelerinden birini aradı. Zenci duvardan atlayıp bahçeye girmişti ve Eva onun ellerine düştüğünde hâlâ hayatta olmak istemiyordu.

Saldırgan yerini keşfetmeden önce hatırladığı son şey, kendini öldürebileceği herhangi bir şey bulmak için Tanrı'ya sessiz ve çaresiz haykırışıydı.

Sonra bir an için aklını kaybettiğini düşündü, çünkü ileride, bahçenin tam ortasında kendi yansımasını gördü. Sakince orada duruyor ve ona gülümsüyordu.

Zenci de aynı şeyi görmüş olacaktı ki sendeledi ve şaşkınlıkla yansımaya doğru gitti.

Eva, adamı yansımayla konuşurken duyduğunu sandı. Ne söylendiğini anlayamıyordu ama sesi korkudan felç olmuş ve kekeleyen, zar zor konuşabilen bir adamın sesi gibi çıkıyordu.

Gördüklerinin bir hayal olması gerektiğine inanarak gözlerini ilerideki iki figürden ayırmadan önündeki sahneyi izledi. Belki çoktan vahşi adamın kurbanı olmuştu ve bu yüzden de aklını yitirmişti.

Bir an sonra asıl yansımanın kendisi olduğuna ve bu sefer zencinin anlaşılmaz bir şekilde kendi gücünün etkisi altında olduğuna ikna oldu. Biraz sonra tekrar umutsuzca yaka iğnesini aramaya başlayacaktı.

Bütün gücünü toplamaya çalıştı. Delirip delirmediğinden emin olmak istiyordu. Karanlıkta gözlerini kısarak yansımayı daha net görmeye çalıştı ve dikkatini topladıkça görüntüyü vücuduna geri çağırıyormuş gibi ortadan kaybolduğunu gördü. Yansıma her seferinde sanki sihirli bir parçasıymış gibi vücuduna geri dönüyordu.

Eva, kendi yansımasını nefes alıp verir gibi içine çekip geri gönderebiliyordu ama her seferinde başından aşağı buz gibi sular dökülüyormuş gibi hissediyor, tüyleri diken diken oluyordu. Yansıması onu her terk ettiğinde yerine ölümü bırakıyordu.

Zenci, yansımanın sürekli gidip geliyor olmasından hiç etkilenmemiş gibi görünüyordu. Orada olsun olmasın uykusunda kendi kendine konuşuyormuş gibi alçak bir sesle mırıldanmaya devam ediyordu.

Eva onun, adamı kanalın tırabzanında otururken gördüğü zamanki tuhaf trans hâline geri döndüğünü tahmin etti.

Hâlâ korkudan titreyerek sonunda bütün cesaretini topladı ve saklandığı yerden çıktı.

Ara sokaktan gelen sesler ve bağırışlar duydu. Bahçe duvarının diğer tarafındaki evlerin pencerelerinden yanan fenerlerin ışıkları yansıyor ve ağaçların duvara vuran gölgelerinin dans eden bir hayaletler grubu gibi görünmelerine yol açıyordu.

Kalp atışlarını saydı. Şimdi! Zenciyi arayan kalabalık şimdi yakında olmalıydı! Zulu'nun yanından geçip bahçe kapısına giderken

bacakları birbirlerine dolandı, neredeyse düşecekti. Kapıya ulaştığında kulakları tırmalayan bir çığlık attı ve yardım istedi.

Bilincini kaybederken kırmızı etekli sevecen bir kadının yanında diz çöktüğünü gördü ve alnını suyla ıslattığını hissetti.

Rengârenk, yarı çıplak figürler duvarın üzerinden atlıyor, ellerindeki meşaleleri sallıyor, dişlerinin arasında parıldayan bıçaklar taşıyorlardı. Yardımına koşmak için yerden bitmiş gibi görünen fantastik şeytanlardan oluşan çevik bir ordu! Yanan meşalelerin ışığı bahçeyi aydınlatıyor, kilisenin renkli camlarındaki aziz resimlerine hayat veriyorlardı. Havaya savrulan İspanyolca küfürler birbirine karışıyordu; işte! Zenci orada! Bağırsaklarını deşin!

Denizcilerin öfkeyle bağırarak öne doğru atıldıklarını ve Zulu'nun salladığı yumruklarla korkunç darbeler indirdikçe yere düştüklerini gördü. Zencinin kan donduran zafer çığlığının havada yankılandığını duydu. Serbest kalan bir kaplan gibi saldırganlardan oluşan sürünün arasından kendini sıyırmasını, bir ağaca tırmanmasını ve sonra nişten nişe, duvardan duvara sıçrayarak kilisenin çatısına çıkmasını izledi.

***

Bilinci tekrar yerine gelirken birkaç saniyeliğine, alnını bezle sarmış yaşlı bir adamın üzerine eğildiğini ve ona adıyla seslendiğini hayal etti. Önce Lazarus Eidotter olduğunu düşündü ama sonra, cam bir maskenin arkasından fırlar gibi beyaz gözleri ve çıplak dişlerinin etrafındaki şişkin dudaklarıyla zencinin suratı ortaya çıktı. Eva'yı kollarında taşırken bilincine silinmez bir şekilde kazınan resmin aynısıydı. Yüksek ateş tarafından tetiklenen sanrılar yüzünden bir kez daha bilincini kaybetti.

Dokuzuncu Bölüm

Dalgın bir ruh hâli içinde olan Hauberrisser akşam yemeğinden sonra bir saat kadar Dr. Sefardi ve Baron Pfeill'la birlikte oturdu.

Aklı sürekli Eva'daydı. Bu yüzden konuşma sırasında söz kendisine geldiği zamanlarda neredeyse yerinden sıçrıyordu.

Amsterdam'da sürdüğü yalnız hayat ona şimdiye kadar çok iyi gelmişti ama gelecek günleri düşündükçe yalnızlık birden dayanılmaz göründü.

Pfeill ve tanıştığı ilk andan itibaren aralarında güçlü bir çekim hissettiği Sefardi dışında ne arkadaşı ne de tanıdıkları vardı ve anavatanıyla ilişkileri de çoktan kopmuştu. Artık Eva'yla birbirlerini bulduklarına göre sürdürdüğü bu göçmen yaşam tarzını sürdürmeye devam edebilecek miydi?

Eva onunla birlikte olmak istemiyorsa bile en azından aynı havayı soluyabilmeleri için Hauberrisser, evini Antwerp'e taşımayı düşündü. Belki o zaman Eva'yı arada sırada görme fırsatı olabilirdi.

Eva'nın, aralarında kalıcı bir bağ kurmayı zamana ve az çok şansa bırakma kararını ne kadar soğuk kanlı bir ses tonuyla ifade ettiğini hatırlamak canını acıttı. Sonra tekrar öpücüklerini ve birbirlerini sonsuza dek bulmuş olmalarını düşündü ve mutluluk sarhoşluğu dakikalarca sürdü.

Ayrılıkları birkaç günden fazla sürerse, bunun yalnızca kendi suçu olduğunu söyledi kendi kendine.

Onu hemen gelecek hafta ziyaret etmesine ve kendisiyle görüşmeyi kesmemesini istemesine ne engel olabilirdi? Bildiği kadarıyla

Eva bağımsız bir genç hanımdı ve kararını verirken de kimseye hesap vermesi gerekmiyordu.

Eva'ya giden yol ona ne kadar açık ve pürüzsüz görünse de, tüm koşulları ne kadar dikkate almış olsa da, birbirlerine veda ederken ilk kez bu kadar net hissettiği tanımlanamaz korku duygusu, tekrar ve tekrar yüzeye çıkıyor ve umutlarının önüne geçiyordu.

Geleceği toz pembe hayal etmek istiyordu ama sadece başlangıçları hayal etmenin ötesine geçemiyordu. Kendisini tatmin edici bir son hayal etmeye zorladığında, kader sorduğu soruya göğsünde çınlayan demirden bir "HAYIR"la cevap vermişti. Ne kadar inkâr etmeye çalışırsa çalışsın. Bu onu derin bir umutsuzluğa sürükledi.

Uzun yıllardır biriktirdiği deneyimlerinden biliyordu ki bir kez ayaklandıklarında, görünüşte hiçbir temele dayanmayan bir kesinlikle, felaketin yaklaşmakta olduğunu bildiren o tuhaf iç sesleri bastırmaya çalışmak boşunaydı. Böylece hissettiği endişe duygusunu âşık olmanın doğal sonucu olarak açıklayarak kendini yatıştırmaya çalıştı. Eva'nın Antwerp'e sağ salim vardığını öğrenmek için sabahı zor bekleyecekti, şimdiden biliyordu.

Şehir merkezine, Merkez İstasyon'dan daha yakın olan Weesperport İstasyonu'nda Sefardi'yle indi ve Herengracht yolunun bir kısmında doktora eşlik etti. Daha sonra aklından geçen düşünceleri tahmin eden Pfeill'ın ona gülümseyerek verdiği gül demetini Eva'ya iletebilsin diye kapıdaki görevliye bırakmak için Amstel Oteli'ne gitti.

Girişte *Juffrouw* van Druysen'in az önce ayrıldığını öğrendi ama acele edip bir arabaya binerse tren kalkmadan kendisine yetişebileceği söylendi.

Bir arabaya binerek hızla tren garına gitti.

Bekledi.

Dakikalar birbirini izledi fakat Eva gelmedi.

Kaldığı otele telefon etti, odasına da geri dönmemişti. Bagaj kabul gişesine sorması tavsiye edildi.

Önden gönderdiği bagajlarını da henüz teslim almamıştı. Hauberrisser ayaklarının altındaki yerin sarsıldığını hissetti.

Eva için hissettiği yakıp kavurucu bu korku sayesinde, onu ne kadar çok sevdiğini ve artık onsuz yaşayamayacağını anlamıştı.

Aralarındaki son engel olan, birbirlerine geleneklere uygun olmayan bir şekilde yakınlaşmış olmalarının yarattığı hâlâ yabancı olduklarına dair belirsiz duygu, şu anda hissettiği aşırı endişenin altında un ufak oldu. Eva şimdi yanında olsaydı onu kollarına alıp öpücüklere boğacağından ve bir daha asla bırakmayacağından emindi.

Artık Eva'nın trene yetişebileceğine dair bütün umudunu kaybetmişti ama yine de tren hareket edene kadar bekledi.

Başına bir iş gelmiş olduğu gerçeği apaçık ortadaydı. Kendini sakin kalmaya zorladı.

Tren garına gelmek için hangi yollardan geçmişti acaba? Hauberrisser'nın kaybedecek bir saniyesi bile yoktu. En kötüsü henüz yaşanmamışsa eğer, şu anda ihtiyacı olan tek şey soğukkanlılıktı. Serin kafayla düşünüp net bir durum değerlendirmesi yapması gerekiyordu. Tıpkı mühendislik mesleğini icra ederken her zaman yaptığı gibi yapacaktı.

Hayal gücünü sonuna kadar zorlayarak, otel odasından ayrılmadan önce Eva'nın başına gelmiş olabilecek olaylar zincirini gözünde canlandırmaya çalıştı. Yola çıkmadan önce Eva'nın muhtemelen içinde bulunduğu bekleme hâlini anlamaya çalıştı.

Otelin arabasıyla tren garına gitmek yerine valizlerini önden göndermiş olması, trene binmeden önce birini ziyaret etmeyi planladığını düşünmesine sebep oldu.

Ama bu geç saatte kimi ziyaret etmiş olabilirdi?

Birden Sefardi'ye Swammerdam'ı kontrol etmeyi unutmamasını söylediği aklına geldi.

Yaşlı kelebek koleksiyoncusu Zeedijk'ta oturuyordu. Cinayet haberini yayınlayan gazetenin söylediğine göre pek tekin bir mahalle değildi orası. Evet! Oraya gitmiş olmalıydı.

Hauberrisser, bu kötü şöhretli bölgede, liman ışıklarının altında Eva'yı bekleyen tüm korkunç olasılıkları düşünürken ürperdi.

Yabancıların soyulduğu, öldürüldüğü ve direkt kanallara açılan kapaklardan suya atıldığı batakhanelerin olduğunu duymuştu. Eva'nın başına da benzer bir şey gelmiş olabileceğini düşününce tüyleri diken diken oldu.

Göz açıp kapayıncaya kadar çoktan bir arabaya binmiş ve Openhaven Köprüsü'nden geçerek Aziz Nikolaos Kilisesi'ne gitmişti.

Zeedijk'ın dar sokaklarına girmek mümkün değil, diye açıkladı şoförü. Beyefendi en iyisi Portakallar Prensi meyhanesine gitmeli ve meyhane sahibine aradığı adrese nasıl gidileceğini sormayı denemeliydi.

***

Meyhanenin kapısı ardına kadar açıktı, Hauberrisser içeriye daldı. Barın arkasında duran ve ona sinsi sinsi bakan adam dışında meyhane bomboştu.

Uzaktan, yaşanan bir itiş kakışın vahşi ulumaları duyuluyordu.

Meyhaneci bahşişi aldıktan sonra Bay Swammerdam'ın dördüncü katta oturduğunu söylemeyi kabul etti ve ışığını isteksizce dik merdivenlerden yukarı tuttu.

Hauberrisser endişelerini aceleyle anlattığında, "Hayır, *Juffrouw* van Druysen o geceden beri buraya uğramadı," dedi yaşlı kelebek koleksiyoncusu başını sallayarak. Henüz yatağa girmemiş ve üstünü de değiştirmemişti.

Boş masanın üzerinde duran neredeyse dibine kadar yanıp erimiş tek bir mum ve kederli yüzü, arkadaşı Klinkherbogk'un korkunç sonunu düşünerek saatlerce odada oturduğunu ele veriyordu.

Hauberrisser yaşlı adamın eline dokundu. "Affedin beni, Bay Swammerdam, sizi gece gece rahatsız ettim ve arkadaşınız için tuttuğunuz yasa saygısızlık ettim. Evet, kaybınızdan haberim var..." Yaşlı adamın şaşkın suratını görünce sözü yarım kaldı. "Hatta olayın hangi koşullar altında yaşandığını da biliyorum. Doktor Sefardi bugün anlattı. Sizin için de uygunsa bu konuyla ilgili daha sonra konuşuruz. Şu anda Eva için endişelenmekten neredeyse çıldırmak

üzereyim.. Ya gerçekten de size gelmek için yola çıktıysa ve saldırıya uğradıysa ve... ve... Tanrı aşkına, düşünmek bile istemiyorum!"

Huzursuzluğu zirve yapınca oturduğu yerden fırladı ve odada bir ileri bir geri yürümeye başladı.

Swammerdam bir süre kara kara düşündü ve sonra Hauberrisser'yı teselli edercesine, "Sözlerimi boş bir teselli olarak algılamayın lütfen, *Mynheer*. *Juffrouw* van Druysen ölmedi!"

Hauberrisser yaşlı adama doğru döndü. "Nereden biliyorsunuz?" Neden olduğunu bilmiyordu ama yaşlı adamın sakin sesi yüreğine su serpmişti.

Swammerdam cevap vermeden önce biraz bekledi.

"Çünkü ölseydi görürdüm," diye fısıldadı sonunda.

Hauberrisser adamın koluna yapıştı. "Size yalvarırım yardım edin bana, elinizden ne geliyorsa! Tüm hayatınız boyunca inancın yolundan sapmadığınızı biliyorum. Belki siz benden daha derinleri görebiliyorsunuzdur. Olaya ilgisi olmayan, dışarıdan biri genellikle..."

"Düşündüğünüz kadar ilgisiz değilim, *Mynheer*," diye sözünü kesti Swammerdam. "Hanımefendiyi hayatımda yalnızca bir defa gördüm ama onu kendi kızım gibi yürekten sevdiğimi söylesem abartmış olmam." Elini hayır anlamında salladı. "Bana teşekkür etmeyin. Teşekkür edilecek bir şey yok. Ona ve size yardım edecek gücüm yeterli gelmese de elimden gelen her şeyi yapacağımı söylememe gerek yok, bunun için değersiz yaşlı kanımı dökmem gerekse bile. Şimdi, lütfen beni dikkatle dinleyin. *Juffrouw* Eva'nın başına talihsiz bir olay gelmiş olabileceğine dair şüphelerinizde haklı olabilirsiniz. Az önce Beguin Manastırı'ndan dönen kız kardeşimden, teyzesinin yanında olmadığını öğrendim. Eva'ya bugün hâlâ yardım edip edemeyeceğimizi, yani onu bulup bulamayacağımızı söyleyememem ama her halükârda kaldırılmadık taş bırakmayacağız. Onu buna rağmen bulamasak da lütfen endişelenmeyin. Kendimden çok eminim, sizin ve benim dışımızda bir el daha var onu koruyan. Size anlaşılmaz gelen cümleler kurmak istemiyorum. Belki de *Juffrouw*

Eva'nın ona verdiğim bir tavsiyeye uyduğuna neden bu kadar emin olduğumu size söyleyebileceğim bir zaman gelecektir. Şu anda başına gelenler, muhtemelen verdiğim tavsiyeye uyduğu içindir.

"Arkadaşım Klinkherbogk bir keresinde *Juffrouw* Eva'nın bugün izlediği yola benzer bir yol izlemişti. Hararetli dualarla bu durumun tersine çevrilebileceği umuduna sarılmama rağmen, uzun zamandır sonunun ne olacağının içten içe farkındaydım. Dün gece bana her zaman bildiğim bir şeyin doğru olduğunu kanıtladı; dualar sadece içimizde uyuyan güçleri zor kullanarak uyandırmanın bir yoludur. Şimdiye kadar harekete geçemeyecek kadar zayıftım. Dua ederek bir tanrının iradesini değiştirebileceğimi düşünmek aptallıktı. Kaderlerini bedenlerinde bulunan ruha emanet eden insanlar, ruhaniyet yasasına tabidir. Bu insanlar artık bir gün efendisi olacakları yeryüzünün vasiliğini üstlenecek kadar olgunlaştılar. Fiziksel dünyada ne yaşarlarsa yaşasınlar, hep ileriye doğru yol alacaklardır. Başlarına gelen her şey, her zaman olabileceklerin en iyisidir.

"Juffrouw Eva'nın durumunun da aynen böyle olduğuna gönülden inanın *Mynheer*.

"Zor olan, kaderimize rehberlik etmesi gereken ruhun çağırılmasıdır. Sadece manevi olgunluğa erişmiş bir kişi sesini duyurabilir. Ayrıca bu kişinin haykırışı kalpten gelmelidir ve başkasının iyiliği için olmalıdır, aksi takdirde sadece içimizdeki karanlık güçleri canlandırırız.

"Kabala Yahudileri şöyle demiştir: 'Ob'un ışıksız âleminde varlıklar var. Kanatları olmayan duaları yakalıyorlar.' Bu sözlerle bizim dışımızdaki iblisleri kastetmiyorlar çünkü vücut dediğimiz duvarlar zaten bizi onlara karşı koruyor. Uyandırıldıklarında benliğimizi parçalayan sihirli zehirleri kastediyorlar."

Hauberrisser hararetle araya girdi, "Ama o zaman Eva, arkadaşınız Klinkherbogk gibi felakete doğru gidiyor olamaz mı?"

"Hayır! Lütfen sözlerimi bitirmeme izin verin. O anda daha önce sözünü ettiğim O'nun varlığını hissetmeseydim, ona böyle tehlikeli bir tavsiye vermeye asla cesaret edemezdim, O'nunla karşılaştırıl-

dığında ikimiz de bir hiçiz. O'nunla konuşmayı ve insan arzularının fısıltılarından O'nun sesini ayırt etmeyi uzun, uzun bir yaşam ve anlatılamayan acılarla öğrendim. Tek tehlike, *Juffrouw* Eva'nın O'nu yanlış zamanda çağırmasıydı, ancak bu tehlike ânı, yani başına gelebilecek yegâne tehlike geçti. Şükürler olsun. Çağrısı kabul edildi." Swammerdam sevinçle gülümsedi. "Birkaç saat önce. Belki de... bununla övünmek istemiyorum çünkü bu tür olaylar en derin trans hâlindeyken başıma geliyor... Belki de Eva'ya çoktan yardım etmişimdir." Kapıya doğru yürüdü ve misafirinin çıkabilmesi için açtı. "Ama şimdi, gelin sağduyunun sesini dinleyelim. Sadece dünyevi gücümüzün sınırları içinde kalan her şeyi yaptığımızda manevi güçlerin yardımını bekleme hakkımız olur. Hadi aşağıya, meyhaneye inelim. *Juffrouw*'u aramaları için denizcilere rüşvet verirsiniz, onu bulan ve sağ salim getirene bir ödül vadedersiniz. Böylece, iş oraya varırsa Eva için canlarını vermeye hazır olacaklardır. Bu insanlar aslında düşündüğünüzden çok daha iyilerdir. Sadece ruhlarının balta girmemiş ormanlarında kaybolmuşlar ve bu yüzden de yırtıcı hayvanlara benziyorlar. Her birinin içinde, birçok uygar yurttaşta eksik olan bir parça kahramanlık var. İçlerindeki kahramanlığı harekete geçirenin ne tür bir güç olduğunun farkında olmadıkları için şiddete başvuruyorlar. Ölümden korkmazlar ve hiçbir cesur adam gerçekten kötü bir adam değildir. Birinin ölümsüzlüğe sahip olduğunun en kesin işareti, ölümü küçümsemesidir."

Meyhaneye girdiler.

İçerisi insan kaynıyordu. Odanın ortasında yerde Zulu'nun kaçarken alnına diziyle vurduğu ve kafatasını parçaladığı Şilili denizcinin cesedi yatıyordu.

Swammerdam ne olduğunu sorduğunda meyhaneci kaçamak bir tavırla limanda her gün meydana gelen türden bir kavga olduğunu açıkladı.

"Lanet olası zenci, dün de..." diye araya girdi garson Antje ama sözünü bitiremedi. Hancı kaburgalarını öyle bir dürttü ki kelimeler boğazında takılı kaldı. "Kapa çeneni orospu! Brezilya'dan gelen

gemilerden birinde çalışan siyahi bir ateşçiydi, anlaşıldı mı!" diye böğürdü.

Hauberrisser haydutlardan birini kenara çekti, eline bir miktar para sıkıştırdı ve ne olduğu konusunda sorular sormaya başladı.

Çok geçmeden etrafı, her biri zenciyi nasıl dövdüklerini anlatarak diğerlerinden üstün çıkmaya çalışan ve çılgınca el kol hareketleri yapan kaba saba adamlarla çevrilmişti. Sadece tek bir konuda aynı fikirdeymiş gibi görünüyorlardı; dövdükleri zenci yabancı bir ateşçiydi. Meyhanecinin uyaran yüz ifadesi temkinli davranmalarını sağladı ve yüksek sesle boğazını temizlemesi de hiçbir koşulda olayı Zulu'yla ilişkilendirebilecek başka bir bilgi vermemeleri gerektiğini anlamalarına yetti. Meyhanenin en değerli müdavimlerinden birini bıçaklamaya kalksalar bile, meyhanecinin kılını kıpırdatmayacağını biliyorlardı. Ama aynı zamanda dışarıdan gelen tehlikelere karşı arkadaş düşman fark etmez, birbirlerinin arkasını kollamanın liman meyhanelerinin en kutsal yasalarından biri olduğunu da biliyorlardı.

Hauberrisser denizcilerin övünmelerini sabırsızlıkla dinledi, ta ki aniden kanının beynine sıçramasına neden olan bir cümle duyana kadar. Antje, yabancı zencinin zarif bir genç kadına saldırdığını söyledi.

Bayılmamak için bir an Swammerdam'a tutunmak zorunda kaldı. Sonra cüzdanında ne var ne yok garson kızın ellerine boşaltı ve ağzını açıp konuşacak gücü kendinde bulamadığı için ona olayların nasıl geliştiğini anlatmaya devam etmesi için eliyle bir işaret yaptı.

Bağırışlar birbirine karıştı. Önce bir kadının çığlık attığını duymuşlardı, sonra herkes sokağa hücum etmişti. "Kadıncağız bayılmış, ben de onu dizlerimin üstüne aldım," diye bağırdı Antje, sesini duyurabilmek için.

"Peki ama nerede, bayılan kadın nerede?" diye bağırdı Hauberrisser.

Denizciler sustular ve yeni akıllarına gelmiş gibi şaşkınlıkla birbirlerine baktılar.

Eva'nın nerede olduğunu kimse bilmiyordu.

"Onu kollarımın arasında tuttum," diye tekrarladı Antje. Eva'nın nereye gitmiş olabileceği konusunda en ufak bir fikri olmadığı yüzünden okunuyordu.

Sonra herkes koşarak dışarıya çıktı. Hauberrisser ve Swammerdam da aralarındaydı. Sokakları aradılar, Eva'ya seslendiler, kilisenin her köşesini meşalelerle aydınlattılar.

Antje yeşil parlayan çatıyı göstererek, "Zenci oradaydı," diye açıkladı. "Ve kadını burada, kaldırımda bıraktım, zencinin peşinden gitmek istedim, sonra ölü adamı içeriye taşıdık ve tamamen unuttum."

Çevredeki evlerin sakinlerini, Eva'nın evlerden birine sığınıp sığınmadığını sormak için uyandırdılar. Pencereler açıldı, insanlar neler gördüklerini anlattılar. Eva'dan hiç iz yoktu.

Yorgun ve perişan hâlde olan Hauberrisser herkesin duyabileceği gibi yüksek bir sesle, Eva'nın nerede olduğu hakkında haber getirene istediği her şeyi vereceğini ilan etti.

Swammerdam'ın onu yatıştırma çabaları boşunaydı. Eva'nın belki de zihinsel olarak kontrolü kaybettiği ve kafası karışık olduğu için intihar etmiş, olanlar yüzünden çaresizlik içinde kendini suya atmış olabileceği fikri, mantıklı düşünmek için harcadığı son çabaları da aldı götürdü.

Denizciler, Prens Henrik Rıhtımı'nın ötesinde ve Nieuwe Vaart boyunca tüm bölgeyi taradılar ve elleri boş döndüler.

Kısa sürede tüm sahil bölgesi ayaklanmıştı. Üst bedenleri hâlâ çıplak olan balıkçılar, ışıklarını açmış tekneleriyle suyun üzerinde dolaşıyor, rıhtım duvarlarını arıyor ve gün ağarıncaya kadar sürütme ağlarını tüm kanal ağızlarından geçirmeye söz veriyorlardı.

Hauberrisser, ona her şeyin nasıl olduğunu binlerce farklı şekilde anlatan garsonun her an, zencinin Eva'ya tecavüz ettiğini söylemesinden korkuyordu. Alacağı cevap göğsünü sıkıştırıyordu ve bu yüzden uzun bir süre soruyu sorsa mı sormasa mı karar veremedi.

Sonunda sormaya karar verdi ve yine el hareketleriyle ne bilmek istediğini anlatmaya çalıştı.

Etrafında duran ve zenciyi yakalarlarsa diri diri keseceklerine dair iğrenç yeminlerle onu teselli etmeye çalışan haydutlar hemen sustular, acıyarak bakışlarını kaçırdılar ya da tek kelime etmeden yere tükürdüler.

Antje sessizce hıçkırarak ağlamaya başladı.

Bu pislik herifler arasında geçen bir hayata rağmen, Hauberrisser'nın kalbini neyin paramparça edeceğini bilecek kadar kadındı hâlâ.

Sadece Swammerdam sakin ve soğukkanlı kalabilmişti.

Yüzündeki sarsılmaz güven ifadesi ve Eva'nın boğulmuş olabileceğine dair şüpheler ortaya çıktığında hafif bir gülümsemeyle başını iki yana sallarken gösterdiği dostane sabır, Hauberrisser'nın umutlarını yavaş yavaş tekrar yeşertti ve sonunda tereddüt etse de tavsiyesine uyarak evine kadar kendisine eşlik etmesine izin verdi.

Daireye ulaştıklarında Swammerdam, "Şimdi yatağınıza gidip uzanın," diye ısrar etti. "Ve endişelerinizi uykuya teslim edin. Bedenimiz acılarıyla onu rahatsız etmediğinde, ruhlarımız insanların sandığından çok daha fazlasını yapabilir. Diğer her şeyi bana bırakın, ben halledeceğim. Gelininizi aramaları için polisi haberdar edeceğim. Onu bulabileceklerini düşünmesem de mantık çerçevesinde atılacak her adım atılmalıdır."

Eve dönüş yolunda Hauberrisser'nın düşüncelerini nazikçe başka yöne çevirmeye çalışmış ve genç adam ona bulduğu elyazmasından ve onu incelemeye başlamak için yaptığı planlardan bahsetmişti, bu planlar muhtemelen şimdi bir süreliğine kesintiye uğrayacak, hatta belki de hiç uygulamaya sokulmayacaktı.

Swammerdam, Hauberrisser'nın yüzünde çaresizliğin tekrar canlanmaya başladığını görünce konuyu yeniden elyazmasına getirdi. Elini tuttu ve uzun süre bırakmadı. "Keşke *Juffrouw* Eva'yla ilgili hissettiğim güvenin bir kısmını size verebilseydim. Ufacık bir parçası bile sizde olsaydı, kaderin sizden ne istediğini ve ne yapmanız gerektiğini bilirdiniz. Şu anda ise size sadece bir tavsiyede bulunabilirim. Tavsiyeme uyacak mısınız?"

"Uyacağıma emin olabilirsiniz," diye söz verdi Hauberrisser. Aklına Eva'nın Hilversum'da Swammerdam'ın yaşayan inancıyla herhangi bir insanın ulaşamayacağı yükseklikelere erişebileceğine dair sözleri gelince duygulandı. "Uyacağıma emin olabilirsiniz. Öyle bir güç yayıyorsunuz ki bazen bin yıllık bir ağaç beni fırtınadan koruyormuş gibi hissediyorum. Bana söylediğiniz her sözün çok yardımı dokunuyor."

"Size küçük bir olay anlatacağım," diye başladı tekrar Swammerdam konuşmaya. "Bu, görünüşte önemsiz olmasına rağmen, bir zamanlar hayatımda izlemem gereken yolu bulmama yardım etti. O zamanlar henüz oldukça gençtim ve beni çok üzen, acımasız bir hayal kırıklığı yaşadım, öyle ki uzun bir süre dünya bana karanlık ve cehennem gibi geldi. Bu ruh hâli içinde kaderin bana acımasız bir cellat gibi davrandığını ve bana amaçsızca saldırdığını düşünerek neredeyse çileden çıkmak üzereyken, bir gün bir atın eğitildiğine tanık oldum.

"Uzun bir kayışa bağlıydı ve bir saniye bile durup dinlenmeden daireler çiziyordu. Ne zaman üzerinden atlaması gereken bir engelle karşılaşsa atlamayı reddediyor veya şaha kalkıyordu. Saatlerce kamçı sırtına inip durdu ama her seferinde atlamayı reddetmeye devam etti. Bu arada, ona eziyet eden adam kesinlikle bir cani değildi ve yapmak zorunda olduğu acımasız işten dolayı gözle görülür şekilde rahatsızlık hissediyordu. Sevimli, arkadaş canlısı bir yüzü vardı ve yanına tanışmaya gittiğimde bana şöyle söyledi: 'Eğer ondan ne istediğimi daha iyi anlayacak olsaydı seve seve bütün maaşımı verip at şekerleri alırdım. Bunu birçok kez denedim ama işe yaramıyor. Sanki hayvanın içine şeytan girmiş ve beynini o kontrol ediyormuş gibi. Halbuki yapması gereken şey çok basit.' At engele her yaklaştığında çılgın gözlerinde parlayan ölüm korkusunu görebiliyordum ve aklından geçenleri okuyabiliyordum: 'Kırbaç tekrar sırtıma inecek.' Zavallı hayvanla iletişim kurmanın başka bir yolu var mıdır diye çok düşündüm. Önce telepati yoluyla, sonra da yüksek sesle atlaması gerektiğini ve her şeyin biteceğini söyledim ama

işe yaramadı. Ne kadar üzülsem de sonunda ona dersini verecek olanın sadece bu korkunç acı olduğunu kabul etmek zorunda kaldım. Bunu idrak ettiğimde, aslında benim durumumun da tıpkı atınki gibi olduğunu anladım. Kader bana kamçısıyla saldırıyordu. Ben ise sadece acı çektiğimin farkındaydım. Bana işkence eden bu görünmez güçten nefret ediyordum ama bütün bunların amacının bana bir şey öğretmek, deyim yerindeyse bana manevi engelleri aştırmak için yapıldığını anlayamamıştım.

"Bu küçük deneyim, benim için bir dönüm noktası oldu. Beni ileriye gitmem için kamçılayan görünmez güçleri sevmeye başladım çünkü eğer işe yarayacağını düşünselerdi fani insanlığın düşük seviyesinden yeni bir konuma yükselmeme yardım etmek için bana 'şeker' vermeyi tercih edeceklerini hissedebiliyordum.

"Verdiğim örnekte kusurlar yok değil tabii," diye devam etti Swammerdam esprili bir şekilde. "Burada asıl sorulması gereken soru, atın zıplamayı öğrenerek herhangi bir ilerleme kaydedip kaydetmediği ve eğer yaban hayatına devam etseydi mutlu olup olmayacağıdır. Ama size bunun cevabını vermeme gerek yok sanırım. Benim için önemli olan, o zamana kadar çektiğim ıstırabın bir ceza olduğu yanılgısıyla yaşamış ve bunu neden hak etmiş olabileceğimi düşünerek kendime eziyet etmiş olmamdı. Şimdi kaderin neden bu kadar acımasız olduğunu anlıyorum. Önüme çıkardığı engellerin ne olduğunu çoğu zaman anlayamasam da o günden itibaren elimden geldiğince uysal bir at oldum.

"O gün saniyeler içinde, Kitab-ı Mukaddes'te günahların bağışlanmasıyla ilgili olan ayetin altında yatan gizli anlamı kavradım. Ceza kavramıyla birlikte, suçluluk duygusu da kendiliğinden ortadan kalktı ve intikam alan bir tanrının çarpıtılmış görüntüsü, adamın ata yaptığı gibi beni eğitmek isteyen lütufkâr bir güç kavramına dönüştü.

"Bu görünüşte önemsiz olayı sık sık, hatta biraz fazla sık olarak başkalarına anlattım ama tohum çok nadiren verimli topraklara düştü. İnsanlar, ne zaman tavsiyeme uysalar, görünmez 'eğitmen'in

onlardan ne istediğini her zaman kolayca tahmin edebileceklerini düşündüler ve kaderin darbeleri hemen durmadığı için, eski yollarına geri döndüler veya homurdanarak ya da sözde alçakgönüllülüğün kendilerini aldatması bahanesine sığınarak 'teslimiyetle' haçlarını çektiler. Size söylüyorum, ara sıra yukarıdakilerin, benim onlar için tercih ettiğim isim 'Büyük İçsellik'tir, ne istediğini tahmin edebilecek aşamaya ulaşan herkes, görevin yarısından fazlasını zaten tamamlamış demektir. Sadece tahminde bulunmak, kişinin hayata bakış açısında tam bir devrim anlamına gelir. Tahmin etme yeteneği zaten bu tohumun meyvesidir.

"Ne yapmamız gerektiğini tahmin etmeyi öğrenmek zor iş!

"Başlangıçta, ilk tahminlere cesaret ettiğimizde, el yordamıyla karanlıkta yolumuzu bulmaya çalışıyoruz gibi hissederiz ve bazen bir delininkine benzeyen hareketler yapar, uzun bir süre tüm tutarlılıktan yoksun görünürüz. Kaos yavaş yavaş, değişen ifadelerinde kaderin iradesini okuyabileceğimiz bir çehreye dönüşür. İlk başlarda sadece yüzünü buruşturur.

"Ama bütün büyük meseleler de böyledir zaten. Dünyada ortaya çıkan her yeni buluş, ortaya çıkan her yeni fikir, ortaya çıktıkları ilk anda çirkin suratlara sahiptir. Uçakların ilk modelleri çekici yüzler hâline gelmeden önce uzun bir süre ejderha benzeri çirkin yaratıklara benzer."

Hauberrisser, neredeyse utangaç bir tavırla, "Bana ne yapmam gerektiğini söylemek istiyordunuz," diye hatırlattı. Yaşlı adamın konudan konuya atladığını ve hazırlık yaptığını, çünkü en çok değer verdiği gibi görünen tavsiyesinin, çok çabuk verilirse gerektiği gibi anlaşılmayacağından ve kaybolabileceğinden korktuğunu tahmin etti.

"Elbette, söyleyeceğim *Mynheer*. Ama size bir tavsiye vermeden önce sağlam bir temel atmam gerekiyordu, böylece şu anda yapmak zorunda olduğunuzu hissettiğiniz şeye devam etmek yerine boş vermeniz gibi anlaşılacak bir şey yapmanızı önerdiğimde size

daha az garip görünecektir. Şu anda tek arzunuzun Eva'yı aramak olduğunu biliyorum; bu çok insani, çok anlaşılır bir istek. Ama yine de yapmanız gereken şey, gelecekte eşinizin başına başka talihsizliklerin gelmesini engelleyecek o sihirli gücü aramaktır. Aksi takdirde onu sonsuza kadar kaybetmek için bulmuş olursunuz. Tıpkı, dünyada bir araya gelen insanların ölüm tarafından birbirlerinden koparılmaları gibi.

"Onu bulduğunuz zaman, kaybettiğiniz bir şeyi bulmak gibi değil, yeni bir yoldan, her iki anlamda da bulmalısınız. Buraya gelirken yolda bana, hayatınızın yavaş yavaş kuma batma tehdidiyle karşı karşıya olan bir nehir gibi olduğunu kendiniz söylediniz. Her yaşamında olmasa da insan bu noktaya bir kez gelir. Nasıl olduğunu bilirim. Sadece içeriden etkili olan ve bedene dokunmayan bir ölüm gibi. Fakat en değerli olan an bu andır ve ölüme karşı sizi zafere götürebilir. Yeryüzünün ruhu, böyle anlarda insan tarafından alt edilme tehlikesiyle karşı karşıya olduğunu sezmekte ustadır ve bu yüzden bize en sinsi tuzaklarını kurar. Şu anda Eva'yı bulabilseydiniz ne olurdu? Bu soruyu bir de kendinize sorun. Gerçekle yüzleşmek için yeterli gücünüz varsa kendinize, sizin ve eşinizin hayat nehirlerinin bir süre beraber akacağını, ancak günlük rutinin kumlarında sonsuza kadar kuruyacağını itiraf etmelisiniz. Bana Eva'nın evlilikten korktuğunu söylememiş miydiniz? Kader tam da onu bundan korumak istediği için, ikinizi de çok çabuk bir araya getirdi ve hemen tekrar birbirinizden kopardı. Tüm bu yaşananlar, hemen hemen tüm insanlığın muazzam bir boşlukla karşı karşıya geldiği bu günlerde değil de başka bir zaman başınıza gelmiş olsaydı, yalnızca hayatın tipik surat asmalarından biri olarak yorumlanabilirdi. Ama şu anda bu bana biraz imkânsız görünüyor. Elinize böyle tuhaf bir şekilde geçen elyazmasında ne yazdığını bilemiyorum, ancak size şiddetle ve acilen tavsiye ediyorum; dış dünyayı akışına bırakın ve bilinmeyen yazarın kaleme döktüğü öğretilerde ihtiyacınız olanı arayın. Diğer her şey kendi kendine hallolacaktır.

Beklenenin aksine, size gülümsediğini zannettiğiniz surat aslında size yüzünü buruşturuyor olsa ve öğretilerin kendi içlerinde yanlış olduğu ortaya çıksa bile, aralarından sizin için doğru olanı bulacağınıza inanıyorum.

"Doğruyu arayanlar aldatılamaz. Hakikat unsuru içermeyen yalan yoktur. Sadece arayan doğru yerden başlayabilir." Swammerdam veda etmek için Hauberrisser'nın elini aceleyle sıktı. "Bugün doğru noktadasınız. Bugün, geri dönüşü olmayan bir çılgınlığa sürükleyen o korkunç güçlere güvenle uzanabilirsiniz, çünkü şimdi bunu aşk uğruna yapıyorsunuz."

Onuncu Bölüm

Hilversum'a yaptığı ziyaretten sonraki sabah Sefardi ilk iş Lazarus Eidotter davası hakkında daha fazla bilgi edinmek için adli psikiyatrist Dr. Debrouwer'in yanına gitti.

Yaşlı Yahudi'nin katil olamayacağından çok emindi. Bu yüzden din kardeşi lehine bir çift söz söylemeyi kendine görev bildi, özellikle Dr. Debrouwer, psikiyatristler arasında bile alışılmadık derecede yeteneksiz ve aceleci bir gözlemci olarak ün salmışken.

Onunla hayatında sadece bir kez karşılaşmış olmasına rağmen Sefardi, Eidotter'ya karşı büyük bir sempati besliyordu.

Rus Yahudi'si olarak, tamamen Hıristiyan mistiklerinden oluşan bir entelektüel çevreye dahil olması, onun Kabalist Hasid olduğunu gösteriyordu ve bu tuhaf Yahudi mezhebine ait her şey Sefardi'nin büyük ölçüde ilgisini çekiyordu.

***

Adli psikiyatristin davayı yanlış değerlendireceği varsayımında yanılmamıştı. Tam Eidotter'nın masum olduğunu ve itirafının histerinin bir sonucu olduğunu anlatmak için söze başlamıştı ki dolgun sarı sakalı ve "kibar ama delici" bakışları biliminsanı görünümünün altındaki boş kafasını ele veren psikiyatrist gür bir sesle sözünü kesti. "Anormal hiçbir durum tespit edilmedi. Gerçi vakayı henüz dünden beri gözlemleme fırsatım oldu ama şu âna kadar herhangi bir hastalık belirtisi göstermediği kesin."

"Yani yaşlı adamın bir hırsız ve soğuk kanlı bir katil olduğunu ve

itirafında hiçbir sıkıntı olmadığını mı düşünüyorsunuz?" diye sordu Sefardi kuru bir sesle.

Doktorun gözleri insanüstü bir kurnazlık ifadesiyle parladı. Otururken kendisini dikkatle, güneş yüzüne vuracak şekilde konumlandırdı. Böylece küçük oval gözlük camlarından yansıyan ışık onu daha heybetli, daha bilge gösterecekti. Birden, yerin kulağı var deyimini akıllara getirecek gizemli bir tavırla ve kısık bir sesle, "Eidotter'nın katil olması söz konusu değil ama bir komplo dönüyor ve o da bu işin bir parçası," dedi.

"Ah. Peki bu kanıya nereden varıyorsunuz?"

Dr. Debrouwer öne doğru eğildi ve "Anlattıkları bazı açılardan gerçeklerle uyuşuyor. Yani cinayetin işlendiği gece neler olduğunu biliyor. İtiraf etmesinin ve suçu üstlenmesinin tek sebebi, dikkati olası çalıntı mallardan uzaklaştırmak ve muhtemelen suç ortaklarının kaçması için zaman kazanmak," diye fısıldadı.

"Cinayetin nasıl işlendiğine dair ayrıntılar biliniyor mu?"

"Kesinlikle biliniyor. En yetenekli kriminalistlerimizden biri bulgulardan yola çıkarak cinayetin nasıl işlendiğini anlayabildi. Kunduracı Klinkherbogk *dementia praecox* atağı geçirirken," Sefardi ifadeyi duyunca keyfi yerine geldi ve gülmemek için kendini zor tuttu, "torununu bir kunduracı biziyle bıçakladı, bunun üzerine tam odadan kaçacakken dışarıdan gelen bir katil tarafından öldürüldü ve cansız bedeni pencereden dışarıya kanala atıldı. O gece kafasında olduğu bilinen altın rengi kâğıttan bir taç su üzerinde yüzerken bulundu."

"Ve Eidotter tam olarak bunları mı söyledi?"

"Sorun da bu ya!" Dr. Debrouwer gevşek gevşek güldü. "Cinayetin haberi binada duyulmaya başlayınca görgü tanıkları dairesine giderek Eidotter'yı uyandırmak istediler ancak onu tamamen baygın buldular. Numara yapıyordu tabii ki. İşlenen suça karışmamış olsaydı küçük kızın bir kunduracı biziyle bıçaklanarak öldürüldüğünü bilmesine imkân yoktu. Buna rağmen ifadesinde bu detayı açıkça belirtiyor. Çocuğu da kendisinin öldürdüğünü iddia etmesi konusuna gelirsek. Nedeni apaçık ortada. Kafamızı karıştırmak için."

"Peki kunduracıya saldırmasını nasıl açıklıyor?"

"Evin çatısından kanala doğru sarkan bir zincirden yukarıya tırmandığını ve Klinkherbogk'un kendisini kollarını açarak büyük bir mutlulukla karşıladığını söylüyor. Bunun üzerine adamın boynunu kırdığını iddia ediyor. Hepsi saçmalık."

"Kunduracı bizini bilmesinin hiçbir yolu olmadığını mı söylüyorsunuz? Gelip polise teslim olmadan önce başkasından duyup öğrenmiş olması hiç mi mümkün değil?"

"Mümkün değil."

Sefardi derin derin düşünmeye başladı. Başta, Eidotter'nın "Kireneli Simon" ismini benimseyerek üstlendiği hayali görevinin hakkını vermek için cinayet suçunu itiraf ettiğini varsaymıştı ama bu şüphesi giderek gerçekliğini yitiriyordu. Psikiyatristin yalan söylemediğini varsayarsak, Eidotter bizin ayrıntılarını nasıl bilebilirdi? Sefardi'nin aklına yaşlı adamın farkında olmadan bir kehanette bulunmuş ve bu yüzden de cinayeti itiraf etmiş olabileceği geldi.

Katilin Zulu olabileceğine dair şüphelerini dile getirmek için ağzını açtı ama sözcükler daha ağzından çıkamadan, içinden görünmez bir el onu öyle şiddetli dürttü ki hemen susmak zorunda kaldı.

Hissettiği darbe neredeyse fiziki bir temas gibiydi. Yine de bu konunun üstünde fazla durmadı ve Zulu hakkında söyleyecekleri yerine Eidotter'yla konuşmasına izin verilip verilmeyeceğini sordu.

"Aslında görüşmenize izin vermemeliyim," dedi Dr. Debrouwer. "Yetkililerin de iyi bildiği gibi olaydan kısa bir süre önce Swammerdam'ın evinde kendisiyle beraberdiniz ama madem sizin için bu kadar önemli... ve Amsterdam'daki bir akademisyen olarak itibarınız dokunulmaz olduğundan..." sesinde hafif bir kıskançlık seziliyordu, "memnuniyetle otoriterimin bana sağladığı yetkinin dışına çıkacağım."

Sefardi'yi Eidotter'nın hücresine götürmesi için bir gardiyan çağırdı.

***

Duvardaki gözetleme kapağından görebildiği kadarıyla yaşlı Yahudi, parmaklıklı pencerenin önünde oturuyor ve güneşle yıkanmış gökyüzüne doğru bakıyordu.

Kapının açıldığını duyunca umursamazca ayağa kalktı.

Sefardi hızla yaşlı adama doğru gitti ve elini sıktı.

"Sizi görmeye geldim, Bay Eidotter, çünkü öncelikle bir dindaşınız olarak kendime görev bildim..."

"Dindaş," diye mırıldandı Eidotter ve saygıyla eğildi.

"...ve sizin suçsuz olduğunuza inanıyorum."

"Suçsuz olduğunuza," diye tekrarladı yaşlı Yahudi.

"Korkarım henüz bana güvenmiyorsunuz," diye devam etti Sefardi, diğeri sessiz kaldığı için bir duraksamanın ardından. "Merak etmeyin, bir arkadaşınız olarak buradayım."

"Arkadaş olarak," diye tekrarladı Eidotter mekanik bir sesle.

"Bana inanmıyor musunuz? Buna çok üzülürüm."

Yaşlı Yahudi, yeni uyanıyormuş gibi yavaşça alnını ovuşturdu.

Sonra elini kalbinin üzerine koydu ve duraksayarak, kendini kelimesi kelimesine mümkün olduğunca az lehçeyle ifade etmeye çalışarak, "Benim-düşmanım-yok. Neden olsun? Bana arkadaşım olarak geldiğinizi söylüyorsunuz. Sözünüzden şüphe edecek kadar küstah olabilir miyim hiç?" dedi.

"Güzel. Sevindim. Böylece sizinle açık açık konuşabilirim Bay Eidotter." Sefardi kendisine teklif edilen sandalyeyi kabul etti ve yaşlı Yahudi'nin yüz ifadelerini yakından inceleyebilmek için önüne oturdu. "Şimdi size çeşitli sorular soracağım ama merak ettiğim için değil, her şeyden önce içinde bulunduğunuz vahim durumdan çıkmanıza yardımcı olmak için yapacağım bunu."

"Yardım için," diye homurdandı Eidotter kendi kendine.

Sefardi bir süre için kasten sessiz kaldı, sabit ve hareketsiz duran ve hiçbir heyecan belirtisi göstermeden kendisine bakan bunak yüzü dikkatle izledi.

Yahudi'nin suratındaki derin çizgiler daha ilk bakışta hayatı boyunca çok acı çekmiş olduğunu gösteriyordu. İri iri açtığı simsiyah

gözlerinde daha önce hiçbir Rus Yahudi'sinde görmediği çocuksu pırıltı, suratındaki çizgilere tuhaf bir tezat oluşturuyordu.

Swammerdam'ın loş ışıklı odasında bunların hiçbirini fark etmemişti. Yaşlı Yahudi'nin, abartılı bir dindarlık duygusunun etkisi altında fanatizm ile kendine eziyet arasında gidip gelen bir mezhepçi olduğundan şüphelenmişti. Şimdi önünde oturan kişi, geçen akşam tanıştığı kişiden tamamen farklı görünüyordu.

Yüz hatları geniş değildi ve suratı genellikle Rus Yahudilerinin tipik özelliği olan kurnazlığın oldukça tiksindirici niteliklerine de sahip değildi. Yüzündeki her çizgi alışılmadık bir zihin gücünün varlığına işaret ediyordu. Şu anda ise ifadesi ürkütücü derecede boştu.

Bu çocuksu masumiyet ve yaşlılıkla artan bunaklığın tuhaf karışımının, suç ortalamasının yüksek olduğu bir mahallede likör dükkânı işletmeyi nasıl başarabildiği Sefardi için bir muammaydı.

Yumuşak bir ses tonuyla sorgulamasına başladı. "Söyler misiniz, Klinkherbogk ve torununun katili gibi davranma fikri aklınıza nereden geldi? Cinayeti üstlenerek birilerine yardım etmek mi istediniz?"

Eidotter başını hayır anlamında salladı. "Kime yardım edecekmişim ki? İkisini de ben öldürdüm."

Sefardi açıklamayı kabul etmiş gibi davrandı.

"Peki onları neden öldürdünüz?"

"Şey, bin gulden altın yüzünden."

"Peki parayı nereye koydunuz?"

"Diğer adamlar da aynı soruyu sordular." Eidotter parmağıyla kapıyı işaret etti. "Bilmiyorum."

"Yaptıklarınızdan pişman değil misiniz?"

"Pişman mı?" Yaşlı Yahudi düşündü. "Neden pişman olacakmışım? Benim hatam değildi ki."

Sefardi şaşırdı. Bu bir delinin cevabı değildi. Olabildiğince yumuşak bir sesle, "Elbette sizin hatanız değildi, çünkü siz bir şey yapmadınız. Siz yatağınızda uyuyordunuz ve hepsini hayal ettiniz. Zincire de siz tırmanmadınız, başka birisi tırmandı. Sizin yaşınızda birinin o zincire tırmanması fiziksel olarak mümkün değil zaten."

Eidotter tereddüt etti. "Yani katilin ben olmadığımı mı söylemek istiyorsunuz Doktor Bey?"

"Tabii ki katil siz değilsiniz! Katil olmadığınız gün kadar açık!"

Yaşlı adam bir an için düşünceli göründü, sonra sakince mırıldandı. "Tamam o zaman. Mantıklı." Yüzünde en ufak bir sevinç veya rahatlamadan iz yoktu. Şaşkınlık bile yoktu.

Durum Sefardi için gitgide daha karmaşık bir hâl alıyordu. Bir bilinç kayması olsaydı, Eidotter'nın hâlâ aynı çocuksu masumiyetle bakan gözlerindeki bakış veya yüzündeki ifade onu ele verirdi. Eidotter rol yapmıyordu. Yaşlı Yahudi masum olduğu gerçeğini kabul etmiş ama bahsetmeye değmeyecek ufak bir ayrıntı olarak görmüştü.

"Gerçekten cinayet işlemiş olsaydınız," diye sordu Sefardi ısrarla, "size ne yapacaklarını biliyor musunuz? Sizi idam ederlerdi!"

"Hm. İdam ederlerdi."

"Evet efendim. Bu sizi korkutmuyor mu?"

Bu sorunun yaşlı Yahudi üzerinde hiçbir etkisi olmadığı açıktı. Sanki yüz ifadesi biraz daha düşünceli hâle geldi, aklına gelen bir anı tarafından aydınlanır gibi oldu. Sonra omuzlarını silkti ve "Hayatta başıma daha kötü şeyler de geldi, Doktor Bey," dedi.

Sefardi yaşlı Yahudi'nin konuşmaya devam etmesi için bekledi ama Eidotter çoktan ölüm sessizliğine geri dönmüştü ve susuyordu.

"İçki dükkânını uzun süredir siz mi işletiyorsunuz?"

Başını salladı.

"İşleriniz iyi mi?"

"Bilmem ki."

"Dinleyin, çalıştığınız yere bu kadar az ilgi gösterirseniz bir gün aniden her şeyinizi kaybettiğinizi görebilirsiniz."

"Tabii ki. İlgilenmek gerekir, yoksa kaybederim," diye naif bir cevap geldi.

"Kim ilgileniyor? Siz mi? Bir eşiniz var mı? Veya dükkânla ilgilenecek çocuklarınız?"

"Karım uzun yıllar önce öldü... ve... çocuklar da öldü."

Sefardi, yaşlı adamın kalbine giden bir yol bulduğunu düşündü.

"Ailenizi zaman zaman sevgiyle anıyor musunuz? Ailenizi kaybedeli ne kadar zaman oldu bilmiyorum elbette ama yalnız kaldığınız sürece mutlu hissetmeniz mümkün değil! Görüyorsunuz ya, benim de bir ailem yok ve bu yüzden kendimi sizin yerinize koyabiliyorum. Size sırf merakımdan veya benim için ilginç bir muamma olduğunuz için yardımcı olmak istemiyorum." Yavaş yavaş burada olma sebebini unutmaya başlamıştı. "Size insanlık adına yardımcı olmak istiyorum ve..."

"...ve kendinizi çok kötü hissediyorsunuz ve kendinize engel olamıyorsunuz," diye ekledi Eidotter Sefardi'yi şaşırtarak. Yaşlı adamın yüzü değişti. O âna kadar cansız olan yüzü sadece kısa bir süreliğine biraz şefkat biraz da derin bir anlayışla aydınlandı. Bir saniye sonra boş bakan ifadesi geri döndü ve Sefardi yaşlı Yahudi'nin dalgın dalgın mırıldandığını duydu. "Haham Yuhanna dedi ki: 'İnsanlar arasında evlilik için birbirine uygun iki kişi bulmak, Musa'nın Kızıldeniz'deki mucizesinden daha zordur." Sefardi neler olduğunu anladı. O an için kendi farkında olmasa da Eva'yı kaybetmenin acısını hissediyor ve yaşlı Yahudi de geçici olarak acısını paylaşıyordu.

Hasidler arasında, topluluklarında deli izlenimi veren ama deli olmayan insanlar olduğuna dair bir efsane anlatıldığını hatırladı. Kendi benliklerini bir süreliğine geride bırakan ve çevrelerindeki dünyanın acılarını ve sevinçlerini, onlardan etkilenen kendileriymiş gibi kalplerinde yaşayan insanlar. Sefardi anlatılanların masaldan ibaret olduğunu varsaymıştı. Bu kafası karışık yaşlı adam anlatılan efsanenin yaşayan bir kanıtı olabilir miydi? Eğer durum buysa davranışları, Klinkherbogk'u öldürdüğüne dair yanılgıya düşmesi, daha önceki eylemleri, kısacası bu yaşlı Yahudi'yle ilgili her şey yeni bir anlam kazanmıştı.

Büyük bir ilgiyle, "Hatırlıyor musunuz Bay Eidotter?" diye sordu. "Daha sonra başka biri tarafından yapıldığı ortaya çıkan bir eylemi, kendinizin yaptığına inandığınız hiç olmuş muydu?"

"Hiç umurumda olmadı."

"Ama çevrenizdeki diğer insanlar gibi düşünüp onlar gibi his-

setmediğinizin farkında olmalısınız. Mesela benim gibi ya da arkadaşınız Swammerdam gibi? Geçen gün Klinkherbogk'un evinde tanıştığımızda bu kadar tutuk değildiniz, daha canlıydınız. Kunduracının ölümü sizi çok mu derinden etkiledi?" Sefardi şefkatle yaşlı Yahudi'nin elini tuttu. "Sizi endişelendiren herhangi bir şey varsa veya dinlenmeye ihtiyaç duyarsanız lütfen bana söyleyin. Size yardımcı olmak için elimden geleni yapacağım. Zeedijk'taki işinizin de size uygun olmadığını düşünüyorum. Belki size başka, daha saygın bir iş bulmak mümkün olur. Size teklif edilen bir arkadaşlığı neden geri çevirmek isteyesiniz?"

Dostça sözlerin yaşlı Yahudi'ye iyi geldiği açıktı.

Yüzüne, övülen bir çocuğunki gibi mutlu bir gülümseme yayılsa da kendisine ne teklif edildiğini tam anlayamamış gibiydi.

Birkaç kez teşekkür etmek ister gibi ağzını açıp kapadı ama görünen o ki doğru kelimeleri bir türlü bulamıyordu.

"Ben... Ben daha önce farklı mıydım?" diye sordu en sonunda kekeleyerek.

"Kesinlikle farklıydınız. Benimle ve grubun diğer üyeleriyle uzun uzun sohbet ettiniz. Daha insancıldınız, tabiri caizse. Hatta Bay Swammerdam'la Kabala hakkında tartıştınız. Bundan, din ve Tanrı hakkında birçok soruya kafa yorduğunuzu anladım." Sefardi yaşlı Yahudi'nin yüzündeki değişikliği fark edince hemen sustu.

Eidotter, "Kabala... Kabala..." diye mırıldanmaya başladı. "Evet, elbette. Kabala üzerine çalıştım. Uzun süre. Ve Babli'yi ve... ve Yeruşalayim'i araştırdım." Düşünceleri uzak bir geçmişteki anılarına gitti. Onlardan sanki kendi anıları değillermiş gibi bahsediyordu. Duvarda asılı resimleri işaret eden ve onları başka birine açıklamaya çalışan biri gibi konuşuyordu. Aklına gelme hızına göre bazen yavaş konuşuyordu, bazen hızlı. "Ama Kabala'da... Tanrı hakkında... söylenenler yanlış. Yaşayan gerçek çok farklı. O zamanlar... Odessa'da... henüz bilmiyordum. Roma'da Vatikan'da Talmud'dan tercüme yapmak zorunda kaldım."

"Vatikan'a mı gittiniz?" diye bağırdı Sefardi şaşkınlıkla.

Yaşlı Yahudi onu duymadı.

"...ve sonra elim kurudu." Sağ kolunu kaldırdı. Parmaklarındaki eklemler gut hastalığı yüzünden boğum boğum olmuştu. "Odessa'da Rum Ortodokslar benim bir casus olduğumu ve Romalı goyimle işbirliği içinde olduğumu düşündüler... ve bir gün evimiz yandı ama İlyas, şükürler olsun ona, bizi korudu. Evsiz kaldık. Karım Berurje ve ben ve çocuklar. Sonra İlyas geldi, Çardak Bayramından sonra masamıza oturdu, yemek yedi. İlyas olduğunu biliyordum, Berurje adının Chidher Yeşil olduğunu söylese bile biliyordum." Sefardi yerinden sıçradı. Aynı ismi dün Hilversum'da Baron Pfeill Hauberrisser'nın adına konuştuğu ve başına gelenleri anlattığı sırada da duymuştu!

"Cemaatte benden bahsettiklerinde hep gülerlerdi. 'Eidotter mı? Tam bir salak. Eidotter'nın aklı beş karış havadadır'. İlyas'ın bana, Musa'nın sözlü olarak Yeşu'ya aktardığı çifte yasayı öğrettiğini bilmiyorlardı." Yüz hatları bir değişimin pırıltısıyla canlılık kazandı, "ya da içimdeki Aşkın Işık'ın sönen iki lambasını değiştirdiğini. Sonra Odesa'da Yahudi avı başladı. Kendimi siper ettim, ama darbeler Berurje'ye isabet etti, çocuklar birbiri ardına öldürülürken onları korumak istemişti, kanı her yere aktı."

Sefardi ayağa fırladı, elleriyle kulaklarını kapattı ve gülen yüzünde hiçbir heyecan belirtisi göstermeyen Eidotter'ya korkulu gözlerle baktı.

"En büyük kızım Ribke, çığlık attı, benden yardım istedi, yanına gitmek istedim ama beni sımsıkı tuttular. Çocuğumun üzerine benzin döktüler ve ateşe verdiler."

Eidotter sustu. Düşüncelere dalmış kaftanına bakıyor ve sökük dikişlerden küçük iplikler koparıyordu. Aklı başında olmasına rağmen herhangi bir acı hissetmiyor gibi görünüyordu çünkü bir süre sonra kararlı bir sesle konuşmaya devam etti. "Daha sonra tekrar Kabala okumak istedim ama artık yapamıyordum çünkü içimdeki Aşkın Işık tekrar sönmüştü."

"Ne demek istiyorsunuz?" diye sordu Sefardi titreyerek. "Dayanılmaz acılar yüzünden aklınızı mı yitirdiniz?"

"Acılar değil. Aklımı da yitirmedim. Mısırlılar için de dedikleri gibi, unutmamı sağlayan bir iksir içmişim gibi oldu. Yoksa yaşamaya nasıl devam edebilirdim! O zamanlar uzun bir süre kim olduğumu unuttum ve tekrar hatırladığımda ağlama ve insanları endişelendiren düşünme yetimi kaybetmiştim. Aşkın Işıklarım değişmişti. O andan beri kalbimi kafamda, beynimi göğsümde taşıyorum. Bazı anlarda daha belirgin oluyor."

"Daha ayrıntılı tarif edebilir misiniz?" diye sordu Sefardi kısık sesle. "Ama sadece istiyorsanız. Merak ettiğim için sorduğumu düşünmenizi istemem."

Eidotter, Doktor'un bileğini kavradı. "Bakın şimdi Doktor Bey, kumaşı çimdiklersem, acı hissetmezsiniz, değil mi? Gömleğinizin canı acıyor mudur? Kim bilir. Benim için de aynen böyle. Bir zamanlar başıma, çok acı vermesi gereken bir şeyler geldiğini biliyorum. Yaşananları çok net hatırlıyorum ama acı hissetmiyorum. Çünkü kafamla hissediyorum ve şimdi, birileri bana bir şey söylediğinde, Odessa'da gençken yaptığım gibi doğruluğunu sorgulayamıyorum. Söylenene inanmak zorundayım çünkü artık kalbimle düşünüyorum. Hafızam eskisi gibi değil. Ya bir şeyleri hatırlıyorum ya da hatırlamıyorum. Eğer hatırlarsam gerçek kabul ediyorum ve kendi anılarımmış gibi benimsiyor ve yaşamaya devam ediyorum, aradaki farkı ayırt edemiyorum. Orada mıydım, değil miydim benim için fark etmez. O yüzden artık bu konuya fazla kafa yormuyorum."

Sefardi polise verdiği itirafın neden bu kadar ayrıntılı olduğunu anlamaya başladı.

"Peki ya içki dükkânın? Orayla nasıl başa çıkabiliyorsun?"

Eidotter tekrar gömleğinin kolunu işaret etti. "Yağmur yağdığında kıyafetler sizi ıslanmaktan korur ve güneş açtığında da sıcaktan. Siz isteseniz de istemeseniz de. Kıyafetler bunu kendiliğinden yaparlar. Vücudum dükkânla kendiliğinden ilgileniyor, nasıl yapılacağını ben artık bilmesem de o biliyor. Haham Simon ben Eleazar'ın da dediği gibi, 'Hiç zanaatla uğraşan bir kuş gördünüz mü? Ama yine de karınlarını zorlanmadan doyurabiliyorlar. Ben de karnımı

zorlanmadan doyuramaz mıyım?' İçimdeki Aşkın Işık değiştirilmemiş olsaydı, kendi başımın çaresine bakmak için bedenimi terk edemezdim, ona tabi olurdum."

Bu net, mantıklı konuşma Sefardi'nin ilgisini çekti ve yaşlı adama sorgulayıcı bir bakış atmasına neden oldu. Tipik bir Rus Yahudi'sinden pek de farklı görünmüyordu. Konuşurken elleriyle hareketler yapıyordu ve sesinde de daha ısrarcı bir tavır vardı şimdi. Bir ruh hâlinden çok farklı başka bir tanesine sorun yaşamadan geçiş yapabiliyordu.

Eidotter, "Tabii ki insan böyle bir şeyi kendi başına başaramaz," diye devam etti sözlerine. "Ne kadar araştırma yaparsanız yapın, bir yardımı dokunmaz. Dua edin, işe yaramaz. Mikveler... arınma havuzları, boşuna. Öteki taraftan biri içimizdeki ışıkları değiştirmediği sürece elimizden bir şey gelmez."

"Siz de içinizdeki ışıkları değiştirenin 'öteki' taraftan olduğuna mı inanıyorsunuz?"

"Eh evet. Size daha önce de söylediğim gibi, ışıkları değiştiren İlyas Peygamber'di. Bir gün çıkıp geldiğinde, odamıza girmeden önce ayak seslerinden tanıdım. İlyas'tı. Geçmişte, bir gün misafirimiz olabileceğini hayal ettiğimde, bilirsiniz Doktor Bey biz Hasidikler sürekli olarak gelmesini ümit ederiz, bir gün geldiğini hayal ettiğimde önümde durursa bütün bedenimin tir tir titreyeceğini düşünürdüm. Ama her şey çok doğaldı. Kapıdan içeri sıradan bir Yahudi gibi girdi. Kalp atışlarım bile hızlanmadı. Ne kadar uğraşırsam uğraşayım, İlyas olduğu konusunda şüphe edemedim. Bütün gece gözlerimi ondan alamadım, suratı bana her geçen saniye daha da tanıdık gelmeye başladı ve birden anladım ki hayatımda onu rüyamda görmediğim tek bir gece bile olmamıştı. Onu ilk ne zaman gördüğümü hatırlamak istediğim için hafızamda iyice zorladım. Bütün gençliğim gözlerimin önünden bir film şeridi gibi geçti. Kendimi küçük bir bebek olarak gördüm ve daha da öncesini gördüm. Daha önce yaşadığımı bilmediğim başka bir hayatta bir yetişkin olarak ve sonra tekrar bir bebek olarak ve böyle devam etti gitti. Hep yanımdaydı.

Hep aynı yaştaydı ve masadaki misafire tıpa tıp benziyordu. Eh ben de yaptığı ve yapacağı her hareketi çok dikkatle izledim. Karşımdaki kişinin İlyas olduğunu bilmeseydim, hareketleri gözüme bu kadar fazla çarpmazdı ama İlyas olduğunu bildiğim için her hareketinin altında derin bir anlam olduğunu hissettim. Sonra, konuşurken, masanın üzerinde duran iki şamdanı değiştirdi ve içimdeki ışıkların da değiştiğini hissettim. O zamandan beri, farklı bir insan, biz Yahudi'lerin dediği gibi, bir meşuga oldum. İçimdeki ışıkları neden değiştirdiğini daha sonra, ailem katledildiğinde anladım. Berurje, İlyas'ın isminin neden Chidher Yeşil olduğunu düşündü, bilmek ister misiniz Doktor Bey? Ona kendisinin söylediğini iddia etti."

"O geceden sonra İlyas'ı bir daha görmediniz mi?" diye sordu Sefardi. "Size Merkaba öğrettiğini söylediğinizi sanıyordum. Musa'nın gizli ikinci kanununu kastediyorum."

"Karşılaşmak mı?" diye tekrar etti Eidotter ve alnını ovuşturdu. Kendisine ne sorulduğunu anlamaya çalışıyormuş gibiydi. "Karşılaşmak mı? Bir kez bana gelmişken, tekrar nasıl gidebilir? O her zaman benimle."

"Siz de onu sürekli görüyor musunuz?"

"Hiç görmüyorum."

"Ama sürekli sizinle birlikte olduğunu söylüyorsunuz. Bunu nasıl anlamalıyım şimdi?"

Eidotter omuz silkti. "Mantık yürütmeyle böyle şeyleri anlayamazsınız Doktor Bey."

"Bana bir örnek üzerinden açıklayamaz mısınız? İlyas öğretirken sizinle konuşuyor mu? Nasıl oluyor bu işler?"

Eidotter gülümsedi. "Sevindiğinizde, sevinç sizinle midir? Evet. Sizinledir. Ama sevinci ne görebilir ne de duyabilirsiniz. İşte tam da böyle oluyor."

Sefardi sessiz kaldı. Kendisiyle yaşlı adam arasında geçilmesi imkânsız manevi bir uçurum olduğunu gördü. Aslında baktığında, Eidotter'dan duyduklarının çoğu, insan ırkının ruhsal evrimi hakkındaki kendi teorisiyle örtüşüyordu. İlerlemenin yolunun din-

lerden ve inançtan geçtiğini iddia etmişti. Her zaman bu görüşe meyletmiş ve geçen gün Hilversum'da da bunu savunmuştu. Ama şimdi, yaşlı Yahudi şahsında yaşayan bir örnekle karşı karşıya kaldığında hem şaşırmış hem de gerçekler karşısında hayal kırıklığına uğramıştı.

Artık acıya boyun eğmediği için Eidotter'nın manevi açıdan diğer bütün hemcinslerinden çok daha zengin olduğunu kabul etmek zorundaydı. Yeteneğini kıskanıyordu ama yine de onun yerinde olmak istemezdi.

Dün Hilversum'da zayıflığın yolu ve kurtuluşu beklemekle ilgili savunduğu tezlerin nihayetinde yanlış olabileceğine dair içine bir kurt düştü.

Hayatını, lüks içinde, yalnız, kendisine bir yararı dokunmayan çeşitli çalışmaların peşinde koşarak ve diğer insanlardan uzak durarak geçirmişti. Şimdi gözden kaçırdığı çok şey varmış, en önemli kısımları atlamış gibi hissediyordu.

Bu zavallı Rus Yahudi'si gibi tüm hayatı boyunca İlyas'ın gelişinin hasretini mi çekmişti? Hayır. Sadece özlemini duyduğunu hayal etmişti ve manevi uyanış için özlem duymanın gerekli olduğunu okuduğu kitaplardan öğrenmişti. Bugün, önünde özlemi karşılık bulan bir adam oturuyordu ve o, bütün bildiklerini kitaplardan öğrenmiş olan Sefardi, bu yaşlı adamla yer değiştirmek istemediğini kendine itiraf etmek zorunda kaldı.

Utanç içinde, ilk fırsatta Hauberrisser, Eva ve Baron Pfeill'a aslında pek de bir şey bilmediğini, duygularının kontrolünü tamamen kaybetmiş bir Yahudi içki satıcısının, manevi deneyimler hakkında söylediklerini doğru olarak kabul etmek zorunda kaldığını söylemeye karar verdi. Ne demişti Eidotter? "Böyle şeyleri mantıkla açıklayamazsınız."

Eidotter, mutluluk içinde kendi kendine gülümseyerek geçirdiği sessiz bir aranın ardından, "Bereket diyarına geçmek gibi," dedi. "Bu bir eve dönüş değil. Eskiden öyle inanırdım. İçindeki ışıklar değişmediği sürece bir insanın inandığı her şey yanlıştır. O kadar

yanlıştır ki, yanlış olduğunu bile anlayamazsınız. İlyas'ın gelmesi için dua ederiz ve geldiğinde ise aslında hiç gelmediğini, bizim ona gittiğimizi fark ederiz. Aldığımızı düşünürüz ama aslında veririz. Olduğumuz yerde durduğumuzu ve beklediğimizi zannederiz ama aslında gitmişizdir, arıyoruzdur. İnsan gezgindir, Tanrı ise olduğu yerde durur. İlyas evimize geldi. Berurje onu tanıdı mı? Tanımadı. Karım İlyas'a gitmedi. Yani İlyas da ona gelmedi. Misafirin İlyas yerine yabancı bir Yahudi, isminin de Chidher Yeşil olduğunu zannetti."

Sefardi derinden etkilenmişti. Yaşlı Yahudi'nin parlayan çocuksu gözlerine baktı. "Sizin gibi hissetmesem de şimdi ne demek istediğinizi çok daha iyi anlıyorum ve size teşekkür ediyorum. Keşke size yardım etmek için elimden bir şey gelse. Sizi hapisten çıkarma sözünü kesin olarak verebilirim. Doktor Debrouwer'ı, itirafınızın işlenen cinayetle bir alakası olmadığı konusunda ikna etmek çok zor olmayacaktır. Ancak," diye ekledi, daha çok kendi kendine, "konuyu ona nasıl açacağımı henüz bilmiyorum."

Eidotter sözünü kesti. "Sizden bir iyilik isteyebilir miyim, Doktor Bey?"

"Tabii ki, söylemeniz yeterli."

"O zaman dışarıdaki o adama hiçbir şey söylemeyin. Varsın benim yaptığımı düşünsün. Ben de suçlu olduğumu düşünüyordum. Katilin bulunmasından ben sorumlu olmak istemiyorum. Artık kimin yaptığını biliyorum. Aramızda kalsın, cinayeti siyahi bir adam işledi."

"Zenci mi? Bunu da nereden çıkardınız şimdi?" diye bağırdı Sefardi şaşkınlıkla. Bir an için içi şüpheyle doldu.

"Şimdi şöyle oluyor," diye açıkladı Eidotter sakince. "Rüyasız bir uyku sırasında, İlyas'la tamamen bir olduğumda ve içki dükkânıma neredeyse ölü olarak geri döndüğümde ve ben derin uykudayken fiziki dünyada bir şeyler olduğunda, sık sık olayların tam ortasında olduğumu ve yapılanları benim yaptığımı zannediyorum. Mesela birisi bir çocuğu dövmüşse, ben dövmüşüm gibi hissediyorum ve

gidip o çocuğu teselli etmek zorunda kalıyorum. Birisi köpeğini beslemeyi unuttuysa, ben unutmuşum gibi hissediyorum ve gidip köpeğe mama vermem gerekiyor. Daha sonra, şans eseri olanları yanlış anladığımı öğrenirsem, sadece bir anlığına İlyas'a gitmem ve hemen geri dönmem yeterli oluyor. Gerçekte neler olduğunu, kimin yaptığını hemen anlıyorum. Ama nadiren gerçeği öğrenmeye çalışırım. Çünkü bir faydası yok. İlyas'la sadece kısmen bir olsam bile bu kör olmaktan farksızdır. Ama az önce, gerçekleri öğrenmek için çok uğraştınız Doktor Bey ve ben de her şeye rağmen İlyas'a gittim. Arkadaşım Klinkherbogk'u siyahi bir adamın öldürdüğünü gördüm."

"Bir zenci olduğunu nasıl... nasıl gördünüz acaba?"

"Eh, zihnimde zincire tekrar tırmandım, ancak bu sefer kendimi dışarıdan seyrettim. Siyahi bir adamdım. Boynumda kırmızı deriden bir kordon takılıydı. Çizme giymiyordum. Üzerimde mavi kanvastan bir takım elbise vardı. Kendime içeriden baktığımda ise vahşi birisi olduğumu görebiliyordum."

"Bu durumu Dr. Debrouwer'a bildirmemiz gerekiyor," diye bağırdı Sefardi ayağa kalkarak.

Eidotter koluna yapıştı. "Konuşmayacağınıza söz verdiniz Doktor Bey! İlyas adına, kan akmasını istemiyorum. İntikam benimdir ve..." yaşlı Yahudi'nin dost canlısı yüzü aniden Eski Ahit Peygamberleri gibi tehditkâr, fanatik bir ifadeye büründü, "...ve katil bizden biri. Bizden biri derken öyle düşündüğünüz gibi, bir Yahudi demek istemiyorum," diye açıklama getirdi Sefardi'nin yüzündeki şaşkın ifadeyi görünce. "Ama yine de bizim insanlarımızdan biri. İçine bakınca anladım bunu. Katil midir bilmem! Katil olup olmadığına kim karar verecek? Biz mi? Siz ve ben? İntikam benimdir. O bir vahşi ve onun da inançları var. Tanrı, insanları onun gibi korkunç bir inanca sahip olmaktan korusun, ancak yine de gerçek ve diri bir inanç. Bu insanlar, Tanrı'nın ateşinde erimeyen bir inanca sahip olan insanlardır ve hepsi bizdendir. Swammerdam, Klinkherbogk ve siyahi olan da. Yahudi kimdir, Hıristiyan kimdir, Pagan kimdir? Hepsi inancın yerine geçen dinlere verilen isimlerdir. O yüzden

siyahi adamla ilgili bildiklerinizi başkasına anlatmanızı yasaklıyorum! Eğer onun için ölmem gerekiyorsa, elimden böyle bir hediyeyi almaya ne hakkınız var?"

***

Derinden sarsılan Sefardi evin yolunu tuttu.

Dr. Drouwer'ın, temel olarak Eidotter'nın bir komployа karıştığı ve gerçek katile zaman kazandırmak için cinayeti itiraf ettiğine dair ortaya attığı aptalca teorisinde o kadar da yanılmamış olmasının ne kadar tuhaf olduğunu bir türlü kafasından atamadı. Her iddia doğruydu ve çıplak gerçeklerdi ama yine de Debrouwer çıkarımlarında bundan daha yanlış olamazdı.

Sefardi, Eidotter'nın sözlerini yeni yeni tam anlamıyla kavramaya başladı. "İçindeki ışıklar değişmediği sürece bir insanın inandığı her şey yanlıştır. O kadar yanlıştır ki, yanlış olduğunu bile anlayamazsınız. Aldığımızı düşünürüz ama aslında veririz. Olduğumuz yerde durduğumuzu ve beklediğimizi zannederiz ama aslında gitmişizdir, arıyoruzdur."

On Birinci Bölüm

Haftalar geçti ama Eva bulunamadı. Baron Pfeill ve Dr. Sefardi, korkunç haberi Hauberrisser'dan öğrendiklerinde çok üzüldüler ve kayıp kadını bulmak için ellerinden geldiğince yardım etmeyi teklif ettiler. Her sokak köşesine ilanlar ve aranıyor posterleri asıldı. Mesele kısa sürede hem yerliler hem de yabancılar arasında sürekli konuşulan bir gündem hâline geldi.

Hauberrisser'nın evi yol geçen hanına dönmüştü. Binanın önünde sürekli bir kalabalık birikiyordu. İnsanlar birbiri ardına zile basıp kapıyı çalıyorlardı. Herkes kayıp kadına ait olduğu varsayılan bir eşya bulduğunu iddia ediyordu çünkü Hauberrisser, Eva'yla ilgili en küçük haber için bile büyük bir ödül vadediyordu.

Eva'nın orada ya da burada görüldüğüne dair bin bir çeşit söylenti dolaşıyordu. Deliler veya kötü niyetli insanlar tarafından yazılmış, masum insanların Eva'yı kaçırmakla veya tutsak etmekle suçlandığı, belirsiz, gizemli imalar içeren anonim mektuplar geliyordu. Hizmetlerini sunmaya gelen düzinelerce falcı geliyordu. Hiç kimsenin ismini duymadığı "kâhinler" ortaya çıkıyor ve sahip olmadıkları yeteneklere sahip olduklarını iddia ediyorlardı. O zamana kadar yeterince zararsız görünen şehir halkının toplum ruhu açgözlülük, dedikodu, kendini beğenmişlik ve iftiralar aracılığıyla alınan küçük intikamlar gibi tüm temel içgüdüleriyle kendini ele vermişti.

Söylentilerin bazılarında gerçeklik payı varmış gibi görünüyordu. Hauberrisser polis eşliğinde Eva'nın tutulduğu söylenen insanların evlerine baskınlara gidiyor, günlerce uyumadığı oluyordu.

Ümitler ve hayal kırıklıklarıyla bir oraya bir buraya savruluyordu.

Çok geçmeden, Eva'yı ararken yanlış bilgilerle yanıltılarak en az bir, çoğu zaman birden fazla evi altüst etmediği hiçbir sokak, ara sokak ya da meydan kalmamıştı.

Şehir daha önceki kayıtsızlığından dolayı ondan intikam alıyor gibiydi.

Geceleri rüyasında gündüz konuştuğu yüzlerce insanın suratını görüyordu. Hepsi şeffaf fotoğraflar gibi üst üste yığılıp bir tür sümüklü böceğe benzeyen çarpılmış tek bir yüze dönüşene kadar hep bir ağızdan ona bağırıyor, Eva'dan yeni haberler aldıklarını haykırıyorlardı.

Swammerdam'ın her sabah erkenden onu görmeye gelmesi, bu umutsuz zamanlarda Hauberrisser'nın yüreğine biraz da olsun su serpiyordu. Her zaman eli boş gelse de ve Eva hakkında bir şey öğrenip öğrenmediği sorulduğunda başını hayır anlamında sallamak zorunda kalsa da kendinden emin sarsılmaz ifadesi her zaman günün kargaşasıyla yüzleşmek için ona güç veriyordu.

Elyazması konusu bir daha açılmadı ama yine de Hauberrisser, ihtiyar kelebek koleksiyoncusunun kendisini esas olarak bu konuyla ilgili ziyaret ettiğini hissediyordu.

Sonunda bir sabah Swammerdam'ın sabrı taştı.

Hauberrisser'nın suratına bakmadan, "Hâlâ anlamadınız mı?" diye sordu. "Yabancı bir düşünce sürüsünün size düşmanca saldırdığının, meseleler üzerinde sakince düşünmenizi imkânsız kılmaya çalıştığının farkında değil misiniz? Yuvalarını size karşı savunmaya çalışan kızgın yaban arıları olsaydı size saldıranlar, durumu hemen anlar ve ne yapmanız gerektiğini bilirdiniz! Eşek arılarına karşı bu kadar temkinliyken neden aynı tavrı kaderin kara sinek sürülerine karşı da sergilemiyorsunuz?"

Sözlerin ardından sustu ve hızla dışarıya çıktı.

Utanan Hauberrisser kendini toparlamaya çalıştı. Bir seyahate çıktığından ve bundan sonra Eva van Druysen davasıyla ilgili elinde ipucu olduğunu düşünenlerin sadece polisle iletişime geçmesi

gerektiğinden bahseden bir not yazdı ve ev sahibesinden kapıya yapıştırmasını istedi.

Ancak bununla birlikte huzuru da geri dönmedi. Saatte en az on kez aşağıya inip notu kapıdan yırtarak almak isterken buldu kendini.

Elyazmasını aldı ve kendini okumaya zorladı ama okuduğu her satırın ardından düşünceleri tekrar Eva'yı aramaya kayıyordu. Dikkatini önündeki kâğıtlara vermeye zorladığında ise kelimeler ona boşa harcanan her bir dakikanın önemini hatırlatırken münferit, tamamen teorik soruların cevaplarını elyazmasında aramanın aptallık olduğunu fısıldadılar.

Defteri masasına geri koymak üzereydi ki aniden ve açıkça görünmez bir güç tarafından alt edildiği hissine kapıldı, bir an durup etrafına bakındı. Hissetmekten çok dinlemekti yaptığı.

"Bu kadar masum görünen, kendi iç benliğimmiş gibi davranarak varlığını benden gizleyen ve daha bir dakika önce yapmaya karar verdiğim şeyin tam tersini seçmemi sağlamak için irademi değiştiren bu garip, tekinsiz güç neyin nesidir?" diye merak etti. "Okumak istiyorum ama okumaya iznim mi yok?" Sayfaları karıştırmaya devam etti. Yazılanları anlamak için her duraksamasında ısrarcı düşünceler tekrar su yüzüne çıkarak onu engellemeye çalıştılar. "Boş ver okuma, nerede başladığını asla bulamayacaksın, boşuna uğraşma." İradesinin kapısında nöbet tuttu ve nereden geldiğini bilmediği gücün içeriye girmesine izin vermedi. Kendini dışarıdan izleme alışkanlığı, sessizce yeniden ortaya çıkmaya başlıyordu.

"Başlangıcı bulabilseydim ne iyi olacaktı!" diye söylendi kendi kendine. Sayfaları mekanik hareketlerle çevirirken ikiyüzlü bir kendini kandırma hâli bir kez daha baş gösterdi ama bu sefer elyazması ona doğru bir cevap verdi.

Rastgele bir cümle seçerek okumaya başladı ve tesadüfen seçtiği bu ilk satırdaki ilk cümle karşısında şaşırdı kaldı. "Başlangıç, insanlarda eksik olandır.

"Başlangıcı bulmak o kadar da zor olduğu için değil. En büyük engel, onu aramamız gerektiği yanılgısıdır.

"Hayat merhametlidir. Her an bize bir başlangıç bahşeder. Her saniye kendimize 'Ben kimim?' sorusunu sormamız gerekiyor. Ama sormuyoruz ve başlangıcı da bu yüzden bulamıyoruz.

"Bu soruyu kendimize bir kere olsun ciddiyetle sorduğumuzda gün doğar ve şafak, hükümdarın salonunu işgal eden ve ruhlarımıza asalak gibi yerleşen düşünceler için ölüm anlamına gelir.

"Çalışkan bir polip kolonisi gibi, bin yılı aşkın bir süredir özenle inşa ettikleri ve 'vücudumuz' dediğimiz resif yaşadıkları, hareket ettikleri ve varlıklarını sürdürdükleri yerdir. Açık denizlere varmak istiyorsak, her şeyden önce et ve kemikten oluşan bu resifte bir gedik açmaları ve sonra onu başlangıçtaki ruhsal öze geri döndürmek için eritmeliyiz. Daha sonra size bu resifin yıkıntılarından nasıl yeni bir ev inşa edeceğinizi öğreteceğim."

Hauberrisser günlüğü bir an için elinden bıraktı ve düşündü. Bu sayfanın göründüğü gibi yazarın herhangi birine göndermiş olduğu bir mektubun kopyası mı yoksa taslağı mı olduğu umurunda değildi. "Sen" kelimesi ona hitap etmişti, elyazması sadece kendisi için yazılmış gibiydi ve bundan sonra okumaya bu bağlamda devam etmek istiyordu.

Özellikle dikkatini çeken bir şey vardı. Burada yazılanlar kulağa âdeta bir konuşma gibi geliyordu, bazen Pfeill ya da Sefardi'nin, bazen de Swammerdam'ın ağzından duyduğu konuşmalar. Şimdi, üçünün de bu elyazmasından çıkan aynı ruh tarafından boyandığını ve zamanın akışının, minik, çaresiz, dünya yorgunu Hauberrisser'yı gerçek bir adam yapmak için onların neredeyse çift basamaklı rakamlara dönüştürdüğünü fark etti.

Ama şimdi sana söyleyeceklerimi dinle;

Gelecek zaman için hazırlık yap!

Çok yakında dünyanın saati on ikiyi vuracak. Kadrandaki numaralar kırmızı ve kana bulanmış. Görünce anlayacaksın.

Bu yeni ilk saatte, şiddetli rüzgârlar esecek.

Uyanık ol ki uyurken yakalanma. Çünkü şafak vakti geldiğinde gözleri kapalı olanlar, eskiden oldukları hayvanlar olarak kalacaklar ve artık uyandırılmaları mümkün olmayacak.

Bir de ruhsal ekinoks var. Bahsettiğim yeni ilk saat dönüm noktası olacak. Işık karanlığa karşı denge sağlayacak.

Bin yıldır ve hatta daha da uzun bir süredir insanlar, doğanın kanunlarını anlamayı ve onları benimsemeyi öğrendiler. Bu çalışmanın anlamını kavrayanlara ve içteki yasanın dıştakiyle aynı olduğunu anlayanlara ne mutlu. Onları hasada çağırıyorum. Diğerleri yüzleri yere eğik emekçi hizmetkârlar olarak kalacaklar.

Manevi doğa üzerinde hâkimiyet kurmanın anahtarı Tufan'dan beri paslanıyor. Anahtar uyanık olmaktır.

Uyanık olmak her şeydir.

İnsan, uyanık olduğuna inanarak kendini güvende zanneder ama aslında uykudan ve rüyadan ördüğü bir ağa yakalanmıştır. Ağ ne kadar sık örülmüş olursa, uyku o kadar ağır olur. Ona yakalananlar, hayatı mezbahaya giden sığırlar gibi donuk, kayıtsız ve düşüncesiz yaşayanlar, uyuyanlardır. Aralarındaki hayalperestler, ağların arasından parmaklıklar ardında bir dünya görürler. Tüm gördükleri sadece yanıltıcı kırıntılardır. Bu görüntülerin güçlü bir bütünün anlamsız parçaları olduğunu bilmeden hareketlerini ve eylemlerini onlara göre ayarlarlar. Bu 'hayalperestler' sandığınız gibi şairler ve kâhinler değildir. Yeryüzünün canlı, çalışkan, asla dinlenmeyen ve çalışmanın yıpranmışlığıyla yenik düşenlerdir. Düz bir boruya tırmanan çalışkan, çirkin böcekler gibidirler. Yukarıya sadece aşağıya düşmek için çıkarlar.

Uyanık olduklarını sanıyorlar ama yaşadıklarını sandıkları şey aslında sadece en küçük ayrıntısına kadar önceden belirlenmiş ve iradelerinden etkilenmeyen bir rüyadır.

İnsanlar arasında rüya gördüklerini çok iyi bilenler de olmuştur ve hâlâ da vardır. Daima uyanık olan 'Ben'in arkasına saklandığı, siperlere kadar nüfuz etmiş öncüler. Goethe, Schopenhauer ve Kant

gibi kâhinler. Ama kaleye saldırmak için silahları yoktur ve savaş çığlıkları uyuyanları uyandırmaya yetmez.

Uyanık olmak her şeydir.

Buna yönelik ilk adım, herhangi bir çocuğun atabileceği kadar basittir. Sadece aşırı eğitimliler yürümeyi unutmuşlardır ve atalarından miras kalan koltuk değneklerini bırakmayı reddettikleri için topallarlar.

Uyanık olmak her şeydir.

Yaptığın her şeyde uyanık ol! Zaten uyanık olduğunu düşünme. Çünkü uyuyorsun ve rüya görüyorsun.

Dik dur, kendini toparla ve bir an için kendini, bedeninin her bir hücresiyle 'artık uyanığım' duygusunu hissetmeye zorla!

Eğer bunu başarırsan, biraz önce bulunduğun durumun uyku sersemliği ve uyuşukluk gibi göründüğünü de hemen anlayacaksın.

Bu, kölelikten muktedirliğe uzanan uzun, çok uzun bir yolculuğun ilk tereddütlü adımıdır.

Aynı şekilde bir uyanıştan diğerine ilerle.

Sana işkence eden tüm düşünceler üzerinde güç sahibi olacaksın. Rahatsızlık veren düşünceler geride kalır ve artık sana ulaşamazlar. Ağacın yeşil tacının gövdesinin etrafındaki kuru çalıların üzerinden yükselmesi gibi, sen de onların üzerinden yükselirsin.

Zamanı geldiğinde ve tüm bedenin uyanıp hazır olduğunda, acı solmuş yapraklar gibi dallarından düşecek.

Yahudilerin ve Brahmanların buz gibi arınma banyoları, Buda'nın müritlerinin ve Hıristiyan çilecilerin gece boyu süren nöbetleri, Hint fakirlerinin kendilerini uykuya dalmaktan alıkoymak için katlandıkları işkenceler, hepsi dışsallaştırılmış ayinlerdir. Parçalanmış bir sütunun kalıntıları gibi, arayan kişiye, uzak bir geçmişte, uyanma arzusunun gizemli bir tapınağının burada olduğunu gösterirler.

Dünya halklarının kutsal metinlerini oku. Hepsinin içinden kırmızı bir iplik gibi uyanık olmanın öğretisi geçer. O, 'gündüz' olana kadar bütün 'gece' Tanrı'nın meleğiyle güreşen ve zaferi kazanan Yakup'un cennete giden merdivenidir.

Silahları uyku, hayaller ve uyuşukluk olan ölümün üstesinden gelmek istiyorsan, her zamankinden daha parlak bir uyanıklığın basamaklarından birer birer çıkmalısın.

Cennete çıkan bu merdivenin en alt basamağına bile 'deha' denirken, daha yüksek basamaklara ne ad vereceğiz! Daha ilerideki basamaklar, insanlar tarafından pek bilinmezler ve birer efsane olarak kabul edilirler. Truva'nın hikâyesi bile yüzyıllar boyunca bir efsane olarak kabul edildi, ta ki sonunda biri cesaret edene ve Truva'yı aramaya başlayana kadar.

Uyanış yolunda karşına çıkacak ilk düşman kendi bedenin olacaktır. Horozun ilk ötüşüne kadar seninle savaşacaktır. Ama seni, kendini insan zanneden ve uyuyan tanrılar olduklarını bilmeyen uyurgezerler topluluğundan uzaklaştıracak ebedi uyanıklığın şafağını görmeyi başarırsanız, o zaman bedenin uykusu da senin için bitmiş olacak ve evren sana tabi olacak.

O zaman istersen mucizeler yaratabileceksin ve artık seni ödüllendirmek için ya da kafanı kesmek için zalim bir putun zevkini bekleyen alçakgönüllü bir köle gibi olmayacaksın.

Elbette, kuyruğunu sallayan sadık köpeğin en büyük mutluluğu hizmet edebileceği, kendinden üstün bir efendi bulmaktır. Bu mutluluk senin için paramparça olacak. Ama kendine sormanı istiyorum. Şu an olduğun kişi olarak, köpeğinle yer değiştirmek ister miydin?

Bu hayatta amacınıza ulaşamama korkusunun seni engellemesine izin verme! Bu yola bir kez ayak basan herkes, çağlar boyunca işine devam etmesini sağlayan içsel bir olgunlukla dünyaya geri dönecektir, bir 'dâhi' olarak tekrar doğacaktır.

Sana gösterdiğim yol harika deneyimlerle dolu. Hayatında tanıdığın ve ölen insanlar karşına çıkıp seninle konuşacaklar! Sadece birer resim! Mutlu bir ışıltıyla parlayan ışık varlıkları sana görünecek ve seni kutsayacaklar. Sadece birer resim. Onlar, dönüşmeye başlayan iradenin etkisi altında sihirli bir ölümle ölen ve maddeden ruha dönüşürken tıpkı ısının etkisi altında sürekli değişen, eriyip

giden sert buzdan çıkan dumanlar gibi, bedeninin verdiği soluklardan oluşan görüntülerdir.

Vücudunu, ölümün tüm izlerinden arındırdığın zaman, 'Şimdi uyku bedenimi sonsuza kadar terk etti,' diyebilirsin.

Bundan sonra, insanların inanamayacağı bir mucize gerçekleşir; gömülsen bile tabutta cesedin bulunamaz. İnanamazlar çünkü duyularına aldanarak madde ve kuvvetin bir olduğunu anlamazlar.

Ancak o zaman, daha önce değil, özü görünüşten ayırabileceksin. O zaman sadece, senden önce aynı yolda yürümüş insanlarla karşılaşacaksın. Diğer herkes gölgedir.

Bu aşamaya ulaşana kadar, varlıkların en mutlusu mu yoksa en mutsuzu mu olacağın belirsizliğini koruyacak. Sakın korkma. Uyanış yoluna adım atan hiç kimse, aklı sağlığını kaybetse bile, rehberler tarafından terk edilmediler.

Sana önünde duran görüntünün gerçek mi yoksa bir yanılsama mı olduğunu anlayabilmen için bir ipucu vermek istiyorum. Karşına çıktığında zihnin bulutlanıyor ve fiziksel dünya senin için bulanık hâle geliyor ve hatta kaybolmaya başlıyorsa, güvenme! Tedbiri elden bırakma! Karşında her ne görüyorsan, o senin bir parçan. Eğer gizlenen metaforu anlayamıyorsan bil ki karşında gördüğün sadece bir hayalet, bir hırsızdır. Hayatını senden çalmaya çalışır.

Ruhun gücünü çalan hırsızlar, dünyevi hırsızlardan daha beterdir. Tıpkı aldatıcı ışıklar gibi, seni karanlıkta bırakmak ve sonsuza kadar ortadan kaybolmak için sahte umut bataklıklarına çekerler.

Ne senin için gerçekleştiriyor gibi göründükleri herhangi bir mucizeye, ne benimsedikleri herhangi bir kutsal ada ne de gerçekleşse bile, ağızlarından çıkan herhangi bir kehanete aldanma. Onlar, egemenlik için mücadele ettiğin bedeninin cehenneminden çıkan ölümcül düşmanlarındır.

Sahip oldukları harikulade güçlerin aslında sana ait olduğunu bil. Seni köle olarak tutabilmek için senden çalındılar. Senin hayatın dışında yaşayamazlar ama onları yenersen dilsiz, itaatkâr araçlara dönüşürler. İstediğin gibi kullanabilirsin.

İnsanlar arasından talep ettikleri adakların sayısı belli değil. Kâhinlerin ve mezhepçilerin tarihini oku, yürüdüğün hâkimiyet yolunun kafataslarıyla kaplı olduğunu göreceksin.

İnsanlık, farkında olmadan onlara karşı bir duvar ördü. Adına materyalizm dedi. Bu duvar kusursuz bir koruma sağlıyor ancak aynı zamanda da görüşü engelleyen bir hapishane duvarı görevi görüyor.

Bugün, bu duvar yavaş yavaş ufalanırken yüzyıllardır ölü olan iç dünyamızın Anka kuşu, küllerinden yeniden doğuyor. Bu arada başka bir dünyanın akbabaları da kanatlarını açmış bekliyor. O yüzden çok dikkatli ol. Yalnızca bilincini tarttığın terazi, sana gördüğün hayallere güvenip güvenemeyeceğini söyleyebilir. Bilincin ne kadar uyanık olursa, terazi o kadar senin lehine tartar.

Manevi dünyadan bir rehber, bir yardımcı veya bir kardeş sana görünmek isterse, bunu bilincini yağmalamadan yapabilmeli. Şüpheci Thomas gibi, elini ona uzatabilmelisin.

Görüntülerden ve tehlikelerinden kaçınmak kolay olurdu. Tek yapman gereken sıradan bir insan gibi davranmak. Ama bunun sana ne faydası olurdu? Cellat 'Ölüm' seni cellat kütüğüne sürükleyene kadar bedeninin zindanında bir tutsak olarak kalırdın.

Ölümlülerin dünyevi olmayan biçimleri görme özlemi, yeraltı dünyasının hayaletlerini de uyandıran bir çığlıktır, çünkü böyle bir özlem saf değildir, çünkü özlem değil açgözlülüktür, çünkü 'vermeyi' öğrenmek için çığlık atmak yerine bir biçimde 'almak' ister.

Dünyayı bir hapishane olarak hisseden herkes, kurtuluş çağrısında bulunan her dindar, hepsi aslında bilinçsizce hayaletler dünyasını çağırırlar.

Sen de çağır. Ama ne yaptığının bilincinde ol!

Hayaletleri bilinçsizce çağıranlara, daldıkları bataklıklarda onlar için adalar oluşturarak yardım edecek görünmez bir el var mıdır? Bilemiyorum. Münakaşa etmek istemem ama... var olduğuna da inanmıyorum.

Uyanış yolunda hayaletler diyarını geçerken bunların yalnızca

aniden gözlerinle görebileceğin düşünceler olduğunu yavaş yavaş anlayacaksın. Bu sebeple sana garip yaratıklar gibi gelecekler, çünkü biçimlerin dili beynin dilinden farklıdır.

Bu başına gelebilecek en garip dönüşümün gerçekleşeceği zamandır. Etrafını saran insanlar birer hayalet olacak. Bir zamanlar sevdiğin herkes larvalara dönüşecek. Kendi vücudun bile.

Bu, hayal edilebilecek en korkunç yalnızlıktır. Çölde bir hac yolculuğudur. Orada, yaşam kaynağını bulamayanlar susuzluktan ölür.

Burada sana anlattığım her şey, tüm halkların kutsal adamlarının yazdığı kitaplardan okunabilir. Yeni bir krallığın gelişi, uyanış, bedenin üstesinden gelme, yalnızlık... yine de bizi o kutsal adamlardan ayıran aşılmaz bir uçurum var. İyilerin cennete gideceği, kötülerin cehennem çukuruna atılacağı bir günün geleceğine inanırlar. Birçok kişinin uyanacağını ve efendilerin kölelerden ayrıldığı gibi uyananların da uyuyanlardan ayrılacağı bir zamanın geleceğini biliyoruz, çünkü uyuyanlar uyanmayı anlayamazlar. Kötünün ve iyinin olmadığını, sadece 'yanlış' ve 'doğru' olduğunu biliyoruz. 'Uyanıklığın' duyuları ve gözleri açık tutmak, insanın dua edebilmesi için gece boyunca vücudunu ayık tutması olduğuna inanırlar. 'Uyanmanın' ölümsüz egonun uyanışı anlamına geldiğini ve vücudun uykusuzluğunun doğal bir sonucu olduğunu biliyoruz. Bedenin günahkâr olduğu için ihmal edildiğine ve hor görüldüğüne inanırlar. Biliyoruz ki; günah yoktur, beden başlamamız gereken başlangıçtır ve bizler de onu ruha dönüştürmek için yeryüzüne indirildik. Ruhu arındırmak için bedenin inzivaya çekilmesi gerektiğine inanırlar. Bedeni dönüştürmek için önce ruhumuzun inzivaya çekilmesi gerektiğini biliyoruz.

Hangi yolu seçeceğin tamamen sana kalmış ya bizimkini seçeceksin ya da onlarınkini. Ama bu seçimi özgür iradenle yapmalısın.

Sana bu konuda bir tavsiyede bulunamam. Ekşi bir meyveyi kendi isteğinle koparmak, başkasının tavsiyesi üzerine ağaçta asılı tatlı bir meyveyi görmekten çok daha sağlıklıdır.

"Her şeyi deneyin, sonra en iyisini alın," dendiğini bilen çoğunluk gibi olma ama yine de git ve hiçbir şeyi deneme. Eline ilk geleni al.

***

Sayfanın sonuna geldiğinde metnin de sonuna geldi.

Bir süre aradıktan sonra Hauberrisser metnin devamını bulduğunu düşündü. Elyazmasının hitap ettiği meçhul kişi, "düşünceye hâkim olmanın kâfir yolunu" seçmiş gibi görünüyordu, çünkü yazar talimatlarına yeni bir sayfada şu başlıkla devam ediyordu:

ANKA KUŞU

Bugün itibariyle topluluğumuza kabul edildin ve sonsuzdan sonsuzluğa uzanan zincirde yeni bir halka oldun.

Böylece benim de görevim sona eriyor ve gözlerin hâlâ yeryüzüne ait olduğu sürece göremeyeceğin bir başkasına devrediliyor.

O kişi senden sonsuzluk kadar uzak ama yine de çok yakın. Senden mekânsal olarak uzak değil ve yine de evrenin en uzak sınırlarından bile daha uzak. Okyanusta yüzen bir insanın etrafındaki su gibi, sen de onunla çevrilisin. Tıpkı yüzücünün dilinin ucundaki sinirler ölünce, dudaklarından içeriye sızan deniz suyunun tuzlu tadını alamaması gibi, sen de onu algılayamıyorsun.

Sembolümüz Anka kuşudur, yenilenmenin sembolü, mürden yuvasını kendisi de içindeyken ateşe veren ve küllerinden tekrar doğan Mısır'ın efsanevi kırmızı ve altın renkli kartalı, gökyüzünün efendisi.

Sana söyledim, yolun başlangıcı kişinin kendi bedenidir. Bunu bilen herkes, yolculuğuna istediği zaman başlayabilir.

Şimdi sana ilk adımları öğretmek istiyorum:

Kendini bedeninden ayırmalısın ama onu terk etmek ister gibi değil; kendini bedeninden, ışığı sıcaklıktan ayırır gibi ayırmalısın.

Daha ilk adımda karşına bir düşman çıkacak.

Uzayda uçmak için kendini bedeninden koparark ayıran herkes kaba, dünyevi bir bedenden hayaletimsi bir beden çıkaran ve Walpurgis Gecesi'nde bir süpürge gibi üzerine binen cadıların yolunu izler.

İnsan, doğru bir içgüdüyle, bu tür karanlık sanatların gerçek olma olasılığını gülümseyerek karşılarken bu tehlikeye karşı zırhını da kuşanmıştır. Artık bir koruma olarak şüpheye ihtiyacın kalmadı, sana verdiklerim daha iyi bir kılıç. Cadılar, şeytanın Şabat Günü'nde olduklarına inanırlar ama gerçekte, kaskatı kesilmiş bedenleri bilinçsizce odada yatmaktadır. Onlar sadece dünyevi algıyı manevi olanla karıştırırlar. Daha kötüsünü kazanmak için daha iyisini feda ederler. Daha zengin olmak yerine daha fakirleşirler.

Sadece bu hususta bile uyanmanın yolunun bu olmadığını anlamalısın. İnsanlar genellikle bu yanılgıya düşerler ama sen, bedenin değilsin ve bunu anlamak için üzerinde hâkimiyet kurmak adına hangi silahlarla savaştığını kavramalısın. Henüz onun gücüne derinden bağlısın. Kalbi atmayı bıraktığında hayatın sona erer ve gözlerini kapattığında karanlığa gömülürsün. Onu, senin hareket ettirdiğini düşünebilirsin. Bu bir yanılsama. Hayır, kendi kendine hareket ediyor ve senin iradene sadece yardım almak için başvuruyor. Düşüncelerin sana ait olduğunu zannediyorsun. Hayır, onları da sana hazır veriyor ve sana ait oldukları yanılgısına düşmeni, ne isterse onu yapmanı sağlıyor.

Kılını bile kıpırdatmadan dik oturmaya, gözlerini kırpıştırmamaya ve bir heykel kadar hareketsiz kalmaya karar ver. Göreceksin ki nefret dolu bir öfkeyle hemen sana saldırmaya başlayacak ve seni tekrar kontrolü altına almaya çalışacak, ona tabi olmaya zorlayacak. Tekrar hareket etmesine izin verene kadar üzerine bin farklı silahla gelecek. Eğer akıllıysan, sana karşı sergilediği şiddetli öfke krizinden ve aceleci bir tavırla üzerine gönderdiği ok üstüne oktan, egemenliği için ne kadar endişelendiğini ve senden çok korktuğu için asıl gücün sende olduğunu görebilirsin.

Ancak sergilediği endişeli tavrın arkasında bir hile daha var. Burada, asa uğruna verilen bu amansız savaşın sadece fiziksel iradeden ibaret olduğuna inanmanı istiyor. Hayır, bunlar sadece gerektiğinde senin kazanmana izin verdiği ve daha sonra seni daha kuvvetli boyunduruk altına aldığı ufak tefek çatışmalardır.

Bu tür çatışmaları kazananlar, en zavallı köleler hâline gelirler. Kendilerini muzaffer zannederler ve alınlarında utanç damgasını taşırlar: 'Karakter'.

Peşinden koştuğun amaç, vücudunu ehlileştirmek değil. Ona hareket etmesini yasaklarsan, bunu sadece sahip olduğu silahları tanımak için yapmalısın. Çok fazla silahı vardır, o kadar çoktur ki asla üstünlük sağlayamazsın. Eğer ısrar edersen, baktığında gayet basit görünen hareketsiz oturma eylemiyle bile onları birbiri ardına sana karşı savaşa göndermesini sağlayabilirsin. Önce sallanmak ve titremek isteyen kasların kaba kuvveti, yüzünü ter içinde bırakan kanın kaynaması, kalp çarpıntısı, bütün tüylerin diken diken olana kadar teninin ürpermesi, yerçekimi aniden eksenini değiştirmiş gibi tüm vücudun aniden sarsılması. Tüm bunların üstesinden irade gücünle gelebilirsin. Fakat tek başına irade yeterli değildir. Aslında, kendisini saklayan bir pelerinin arkasında görünmeyen daha yüksek bir uyanıklık düzeyidir vücudu yenen.

Bu zafer de değersizdir. Nefes almaya ve kalp atışlarına hükmetmeyi başarsan bile bu seni sadece bir 'Hint fakiri' yapar.

Bir 'fakir', adı üstünde.

Vücudunun sana karşı sahaya süreceği bir sonraki düşman, anlaşılması zor düşünce sürüleridir.

Onlara karşı iradenin kılıcı artık hiçbir işe yaramaz. Onlara ne kadar vahşice saldırırsan o kadar öfkelendirirsin ve bir an için uzaklaştırmayı başarsan bile uykuya dalar, başka bir mağlubiyet yaşarsın.

Onlara hareketsiz durmalarını emretmek işe yaramaz. Onlardan kurtulmanın tek bir yolu vardır. O da daha yüksek bir uyanıklık seviyesine kaçmaktır.

O seviyeye nasıl ulaşacağını kendi başına öğrenmen gerekir.

Kararlı ve kendinden emin ol, ne yapman gerektiğini hislerinle yoklayarak ve dikkatli olarak bulacaksın.

Bu konuyla ilgili sana söyleyebileceklerim bu kadar. Bu ıstırap verici mücadele için sana verilen her bir tavsiye yarardan çok zarar verir. Uçurumun karşısına geçmenin yolunu sadece sen kendin bulabilirsin.

Düşünceleri sonsuza kadar kovmayı başarmana gerek yok. Onlarla mücadelenin sadece tek bir amacı vardır: Daha yüksek bir uyanıklık seviyesine ulaşmak.

Bu seviyeye eriştiğinde, sana daha önce bahsettiğim hayaletler krallığı artık çok yakında demektir.

Karşına hem korkutucu hem de ışıl ışıl parlayan figürler çıkacak ve seni onların başka bir dünyadan gelen varlıklar olduğuna inandırmaya çalışacak. Bunlar sadece, henüz üzerlerinde tam hâkimiyet kuramadığın, görünür biçimdeki düşüncelerindir!

Ne kadar azametli davranırlarsa, o kadar zararlı olurlar, bunu sakın unutma!

Pek çok batıl inanış bu tür olgulara dayandırılmış ve insanlığı tekrar karanlığa çekmiştir. Yine de bu hayaletlerin her birinin arkasında daha derin bir anlam vardır. Onlar sadece birer görüntü değildir. Sembolik dillerini anlasan da anlamasan da içinde bulunduğun ruhsal gelişim sürecinin aşamalarını belirlemek içindir.

Sana söylediğim gibi, tanıdıklarının hayaletlere dönüşmesi bu aşamada gerçekleşecek ve bu, ruhsal âlemdeki diğer her şey gibi hem zehirdir hem de ilaç.

İnsanların hayalet olduklarını düşünmeye devam edersen sadece zehri içiyorsun demektir ve 'insanların ve meleklerin diliyle konuşur ama sevgin olmazsa, ses çıkaran bakırdan ya da çınlayan zilden farkın kalmaz'. Ama bu insansı görüntülerin her birinin arkasında saklı olan 'daha derin anlamı' bulursan, ruhun gözüyle sadece onların yaşayan özünü değil, aynı zamanda kendininkini de görürsün. O zaman senden alınan her şey, Eyüp'e olduğu gibi sana da bin kez iade edilecektir. O zaman, akılsızların alay ettikleri gibi, başladığın yere geri dönersin. Gurbette uzun süre geçirdikten sonra eve dönmenin, evinden hiç ayrılmamış olmaktan farklı olduğunu bilmiyorlar.

Kimse, bu kadar ilerleme kaydettikten sonra, sana antik çağlardaki peygamberlerin sahip olduğu mucizevi güçlerin bahşedilip bahşedilmeyeceğini veya onun yerine sonsuz barışa ermene izin verilip verilmeyeceğini bilmiyor.

Bu tür güçler, bu sırların anahtarlarını elinde tutanlardan karşılıksız birer armağandır.

Kullanman için sana armağan ederlerse, bunu, bu tür işaretlere muhtaç olan insanlık için yaparlar.

Yolumuz sadece olgunluk basamağına kadar götürür. Olgunluğa ulaştıysan, bahsettiğim armağana da layıksın demektir. Ama sana bahşedilir mi? Orasını bilemiyorum.

Yeterince yükseldiğinde öyle ya da böyle, bir Anka kuşu olacaksın. Her şey senin elinde.

Sana veda etmeden önce, 'büyük ekinoks' zamanında mucizevi güçler armağanını almaya davet edilip edilmeyeceğini hangi işaretlerden anlayabileceğini söyleyeceğim. İyi dinle:

Büyünün sırlarının anahtarını elinde tutanlardan biri, davet edilenleri aramak ve bir araya toplamak için dünyada kalmıştır.

Nasıl kendisi ölümsüzse, hakkında kulaktan kulağa dolaşan efsane de ölümsüzdür.

Bazıları onun 'Gezgin Yahudi' olduğuna inanırlar, diğerleri ise ona İlyas derler. Gnostikler ise onun Evangelist Yahya olduğunu iddia ederler. Onu gördüğünü iddia eden herkes görünüşünü farklı tarif eder. Geleceğin filizlenen zamanında onun hakkında konuşan insanlarla karşılaşırsan, bu farklılıkların seni şaşırtmasına izin verme.

Herkese farklı göründüğü için böyle oluyor. Vücudunu ruha dönüştürmüş, onun gibi bir varlığın artık katı bir formu benimsemesi beklenemez.

Sana vereceğim örnek, onun biçiminin ve yüzünün de sadece birer imge, gerçek özünün hayaletimsi birer yansıması olabileceğini sana göstermeye yetecektir.

Sana yeşil renkli bir varlık olarak göründüğünü varsayalım. Gözlerinle görmene rağmen, aslında yeşil gerçek bir renk değildir. Mavi ve sarı renklerinin bir karışımıdır. Mavi ve sarı renkleri birbirine geçince yeşil elde edersin.

Bütün ressamlar bunu bilir. İçinde yaşadığımız dünya da 'yeşil'in

işareti altındadır ama gerçek doğası yeşil değildir; sarı ve mavi renktedir. Bunu çok az insan bilir.

Bu örnekten anla ki; sana yeşil suratlı bir adam olarak görünse bile bu onun gerçek görüntüsü değildir.

Eğer onu gerçekte olduğu gibi görürsen, geometrik bir şekil olarak, gökyüzünde yalnızca senin gördüğün, başkasının göremediği bir işaret olarak, o zaman bil ki mucizeler yaratman için seçildin.

Bana gerçek bir insan olarak göründü ve elimi, kendisine uzatmama izin verdi.

İsmi — — — — — — — — —

***

Hauberrisser ismin ne olacağını hemen anladı. Her daim yanında taşıdığı sayfada yazılıydı. Sürekli karşısına çıkıp duran isimdi:

Chidher Yeşil.

On İkinci Bölüm

Havada çürümenin kokusu vardı. Ölmekte olan günlerin boğucu sıcağı ve puslu geceler hüküm sürüyordu. Sabahın erken saatlerinde çayırlarda çürüyen çimenlerin üzerindeki beyaz küf lekeleri örümcek ağlarına benziyordu. Güneşe güvenini kaybetmiş soğuk su birikintilerinin etrafında mora çalan kahverengi toprak parçaları toplanmıştı. Yüzlerini masmavi bulutsuz gökyüzüne kaldıracak gücü olmayan saman sarısı çiçekler, renkleri solmuş, hırpalanmış kanatlarıyla havada sallanan kelebekler, şehrin caddelerinde ağaçların gevrek dallarında hışırdayan yapraklar...

Doğa, güzelliği solmaya yüz tutmuş bir kadının yaşını parlak renklerden oluşan bir kargaşanın altında saklamaya çalışması gibi sonbahar renklerini sergilemeye başlamıştı.

***

Amsterdam, Eva van Druysen ismini unutalı çok olmuştu. Baron Pfeill bile kadını ölenler arasında sayıyor, Sefardi de yasını tutuyordu. Sadece Hauberrisser yüreğindeki anısını canlı tutmaya devam ediyordu.

Ama dostları veya ihtiyar Swammerdam ziyaretine geldiğinde Eva'nın ismini ağzına almıyordu.

Suskun ve içine kapanıktı. Arkadaşlarıyla sadece alakasız konular hakkında konuşmayı tercih ediyordu.

Eva'yı elbet bir gün bulacağı umudunun günden güne içinde büyüdüğünü ve bu umuda dört kolla sarıldığını kimseye belli etmek

istemiyordu. Yüksek sesle dile getirdiğinde, kendi etrafına ördüğü narin ağın yırtılmasından korkuyordu.

Hissettiklerini, kelimelerle olmasa da sadece Swammerdam'a belli ediyordu.

Elyazmasını okumayı bitirdiği günden beri içinde, kendisinin de pek anlayamadığı bir değişim meydana gelmişti. İlk başlarda, her aklına geldiğinde bir saatten biraz fazla veya biraz az sürelerle hareketsiz oturma egzersizini yaptı. Bu egzersize kısmen merakla, kısmen de neredeyse başarısızlığı garanti eden bir slogan olan "bundan bir şey çıkmaz" ruh hâlinde olan birinin şüpheciliğiyle yaklaşmıştı.

Bir hafta sonra süreyi sabahları on beş dakikaya indirmişti ama şimdi tüm çabasını buna harcıyordu. Bir mucize olabileceğine dair yorucu ve her zaman hayal kırıklığıyla sonlanan bir beklenti içinde değil, kendi iyiliği için yapıyordu.

Çok geçmeden hareketsiz kalma egzersizi, her akşam yatmaya gittiğinde, sabah kendisini bekleyen serinletici bir banyo gibi vazgeçilmez bir rutin hâline gelmişti ve egzersiz zamanını iple çeker olmuştu.

Uzun bir süre gündüzleri, Eva'yı kaybettiğine dair anılar ansızın yüzeye çıkınca, en vahşi umutsuzluk nöbetleriyle sarsılmıştı. Tüm bu zaman boyunca bu tür acı düşüncelerle büyü yoluyla savaşması ve Eva'nın yüreğini dağlayan hatırasından kaçması gerektiği fikrini şiddetle reddetmişti. Istıraptan böylesine bir kaçış ona bencilce gelmişti; sevgisini inkâr ediyor, kendini kandırıyormuş gibi hissetmişti. Ama bir gün acı katlanılmaz hâle gelip de içinde intihar etme isteği tekrar uyanınca denemeye karar verdi.

Talimatlara uyarak dik oturmuş ve kederli düşüncelerin dayanılmaz işkencesinden en azından bir an olsun kaçabilmek için kendini daha yüksek bir uyanıklık seviyesine çıkmaya zorlamıştı ve beklenenin aksine daha ilk seferinde oldukça başarılı olmuştu. Denemeye başlamadan önce, daha yüksek bir uyanıklık seviyesine ulaşmayı başarırsa, bu işten pişman ayrılacağını ve acısını ikiye katlayarak hayatına devam etmek zorunda kalacağını varsaymıştı ama bunla-

rın hiçbiri olmadı. Aksine, o andan itibaren Eva'nın hayatta olduğuna ve hiçbir tehlikeyle karşı karşıya kalmadığına dair anlaşılmaz bir güven duygusuyla doldu. Şüphelerini ne kadar taze tutmaya çalışsa da yeni edindiği özgüvenine nüfuz edemedi.

Eva'ya ait düşünceler gün içinde binlerce kez aklına gelmiş ve kızgın kırbaç darbeleri gibi canını yakmışlardı. Şimdi geldiklerinde ise onları, Eva'nın onu uzaktan izlediğini ve ona selam gönderdiğini haber veren neşeli mesajlar olarak algılıyordu. Bir süre önce dayanılmaz acı veren şey bir anda neşe kaynağına dönüşmüştü.

Böylece, egzersiz sayesinde, kendi içinde yenilenmiş bir güven ve o gizemli büyümeyi bulmak için her an geri çekilebileceği bir sığınak yaratmıştı. Bunun, kendileri deneyimlemeyenler için, ne kadar sık duyarlarsa duysunlar, hayatları boyunca asla anlayamayacakları içi boş bir kelime olarak kalacağını biliyordu.

Bu yeni uyanıklık seviyesini deneyimlemeden önce Eva için duyduğu üzüntüden kaçmanın yaralarının daha hızlı kabuk tutacağı anlamına geldiğine, zamanın her şeyin ilacı olduğu iyileşme sürecini ancak böyle hızlandırabileceğine inanıyordu. Sevdiği bir insanın ölümünden kaynaklanan acının kaybolmasının kalbimizde o kişiye ait tüm anıların da solup gideceği anlamına geldiğini düşünen herkes gibi o da varlığının her zerresiyle böyle bir iyileşmeye karşı direnmişti.

Bu iki uçurum arasında, varlığından bugüne kadar haberdar olmadığı, şimdi ise kendiliğinden önünde beliriveren çiçeklerle dolu küçük bir patika görünüyordu. Eva'nın anısı korktuğu gibi geçmişin tozlu raflarında kaybolup gitmemişti. Hayır, sadece acısı kaybolmuştu. Gözyaşlarıyla lekelenen hayalinin yerini Eva'nın kendisi almıştı ve içsel dinlenme anlarında onun varlığını kanlı canlı, hemen yanı başında duruyormuş gibi net bir şekilde hissedebiliyordu.

Dış dünyadan uzaklaştıkça, önceden asla hayal edemeyeceği kadar derin bir mutluluğa kapıldığı ve içgörünün içgörüyü takip ettiği zamanlar oldu. Fiziksel varoluş süreçlerinin her zaman düşündüğü gibi sadece görünüşte kalmadığını, aynı zamanda içsel deneyimle-

rin gerçek mucizeleriyle birbirlerine gölge ve ışık gibi bağlı olduklarını giderek daha açık bir şekilde anlamaya başladı.

Ebedi gençliğin kartalı olarak Anka kuşu benzetmesi her geçen gün Hauberrisser'yı daha da fazla etkilemeye devam etti, her güne yeni bir anlam kattı ve canlı ile ölü semboller arasındaki dikkate değer farkı beklenmedik bir bütünlük içinde kavramasını sağladı.

Aradığı her şey bu bereketli sembolde saklı gibiydi.

Gerçeği öğrenmek için sorması gereken bütün soruların cevaplarını bilen bir varlık gibi, aklına takılan gizemleri bir bir çözüyordu.

Örneğin, düşüncelerinin gidişatını kontrol etmek için çok çabaladığında, bazen takdire şayan bir şekilde başarılı olduğunu keşfediyor ve bunu nasıl yaptığını tam olarak öğrendiğini varsayıyordu ama ertesi gün kalktığında aslında hiçbir şey hatırlayamadığını fark ediyordu. Beyninden tamamen silinmiş gibi oluyordu. Yeni bir yöntem bulmak için her şeye sıfırdan başlaması gerekiyordu.

Böyle durumlarda kendi kendine, "Bedenin uykusu, çabalarımın meyvesini elimden aldı," diyordu ve bir daha olmasını önlemek için, uzun bir süre uyumamaya karar veriyordu. Ta ki bir sabah hafızasının durmadan silinip durmasının, aslında Anka kuşunun küllerinden doğarak sürekli yenilenmesinden başka bir şey olmadığını fark edene kadar. Yöntemler uydurmanın ve bu yöntemleri daha sonra hatırlamayı istemenin ne kadar dünyevi ve geçici olduğunu düşündü. Pfeill'ın Hilversum'da da belirttiği gibi değerli olan tamamlanmış bir tablo değildi, resim yapabilme yeteneğinin ta kendisiydi.

Hayata bakış açısı değiştiğinden beri, düşünceleri üzerinde hâkimiyet kurma çabaları yorucu bir mücadele yerine her daim zevk veren bir aktivite hâline gelmişti. Farkında olmadan basamakları adım adım tırmanmıştı. Bir gün, olasılığını bile hayal edemediği bir egemenliğin anahtarını ele geçirmiş olduğunu anlayınca hayretler içinde kaldı. O zamanlar bu tür içsel deneyimler hakkında konuşurken Swammerdam'a, "Düşüncelerim, benden beslenen bir arı sürüsü gibi etrafımı sarmış bana saldırıyordu," diye açıklamıştı durumu.

"Şimdi ise onları istediğim zaman uzağa gönderebiliyorum ve bana bal kadar tatlı fikirlerle dolup taşarak geri dönüyorlar. Şimdi zenginliğime zenginlik katıyorlar."

Aşağı yukarı aynı hafta içerisinde, elyazmasında hemen hemen aynı kelimelerle anlatılan benzer bir ruhsal süreci okudu ve kendisine talimat verilmeden, gelişim için doğru yolu seçtiğini fark edince mutlu oldu.

Okuduğu bu yeni sayfalar daha önce küf ve nemle birbirlerine yapışmış sayfalardandı. Pencerenin önünde, koyuldukları yerde üzerlerine vuran güneş ışığının etkisiyle ayrılmışlardı.

Zihninde de benzer bir sürecin yaşandığını hissetti.

Savaştan önceki yıllarda ve savaş sırasında, sözde mistisizm hakkında çok şey duymuş ve okumuş, konuyla ilgisi olan her şeyi istemeden "belirsizlik" terimiyle ilişkilendirmişti, çünkü mistisizm hakkında öğrenebilecekleri her zaman belirsizlik damgası taşıyordu ve puslu bir afyon sarhoşluğunun esrimelerini andırıyordu. Aslında ön yargılarında yanılmıyordu çünkü genellikle mistisizm adı altında herkesin ağzında sakız olan söylemler kalın bir sis tabakası içinde el yordamıyla dolaşmaktan farksızdı. Ama şimdi, her ne kadar bulması zor, ulaşması daha da zor olsa da gündelik varoluşun gerçekliğinin gerisinde kalmayan, hatta canlılık açısından onu çok aşan gerçek, mistik bir durumun olduğunu kabul ediyordu.

Burada ona kendinden geçmiş "mistiklerin" şüpheli coşkularını hatırlatan hiçbir şey yoktu. Artık, görkemli görünsün diye kanlı bir arka plan olarak cehennemde sonsuz cezaya mahkûm edilen kötülerin görüntüsüne ihtiyaç duyan, bencil bir "kurtuluş" için alçakgönüllülükle sızlanmak yoktu. Ama aynı zamanda, tıka basa dolu midelerle geğirmenin gerçekliğin zeminine sağlam ayaklarla basmakla aynı şey olduğunu sanan kaba bir insan sürüsünün iyi beslenmiş memnuniyeti de mide bulandırıcı bir rüya gibi silinip gitmişti.

***

Hauberrisser ışıkları kapatmış, masasına oturmuş bekliyordu. Karanlıkta bekledi ve bekledi.

Penceresinin önünde gece siyah, kalın bir perde gibi asılı duruyordu.

Eva'nın burada, yanı başında olduğunu hissetti ama onu göremedi.

Gözlerini kapattığında, gözkapaklarının arkasındaki renkler bulutlar gibi süzülüyor, çözülüyor ve yeniden toparlanıyorlardı. Renkleri kullanarak edindiği deneyimlerden resimler oluşturabileceğini biliyordu. İlk başta donuk ve cansız görünen, ancak daha sonra gizemli bir güçten ilham alırcasına, kendisi gibi bağımsız bir yaşam süren kanlı canlı varlıklara dönüşen resimler yaratabiliyordu.

Birkaç gün önce ilk kez Eva'nın suratını da aynı şekilde zihninde şekillendirmeyi ve ona hayat vermeyi başarmıştı. Onunla ruhsal olarak iletişim kurmanın yeni bir yolunu keşfettiğini düşündü ama sonra elyazmasında okuduğu cadıların gönderdiği halüsinasyonlarla ilgili pasajı hatırladı ve bir kez girilince bir daha asla çıkılamayan sınırsız hayaletler âleminin burada başladığını fark etti.

İçsel benliğinin gizli, tanımlanamayan arzularını imgelere dönüştürme gücü ne kadar artarsa, dönüşü olmayan yanlış bir yola sapma tehlikesinin de o kadar büyük olduğunu hissetti.

Aynı anda hem korku hem de yakıcı bir özlemle Eva'nın yansımasına can vermeyi başardığı dakikaları düşündü. Önceleri gri ve karanlıktı, sonra et ve kandan yapılmış gibi net bir şekilde önünde durana kadar yavaş yavaş renk ve canlılık kazandı.

Büyülü bir içgüdü tarafından yönlendirildiği ve yarattığı yansımayı işitme ve dokunma gibi diğer duyularıyla da algılamaya cesaret ettiği o anlarda, vücudunu saran buz gibi soğuğun yol açtığı titremeyi hâlâ hissedebiliyordu.

O günden beri birçok kez kendini, gözlerinin önündeki görüntüyü tekrar canlandırmak isterken bulmuştu ve aklının çelinmesine karşı koymak için tüm gücüyle direnmesi gerekmişti.

***

Gece ilerledi ama Hauberrisser henüz uyumak istemiyordu. Eva'yı çağırmak için uygulanacak bir büyü olması gerektiğine dair şüpheleri içini yiyip bitiriyordu. Bu sefer, kendi ruhunun verdiği nefesle canlanan vampir benzeri bir hayalet olarak değil, gerçekten gelmesini sağlamak istiyordu.

Nasıl başlayacağına dair yeni telkinlerle dönebilsinler diye düşüncelerini bir kez daha uzağa gönderdi. Son birkaç haftada kaydettiği ilerlemeden, bu soru gönderme ve ısrarla cevap bekleme yönteminin, yani aktif durumdan pasif duruma bilinçli olarak geçmenin mantık yürüterek anlaşılması zor konularla ilgili olduğunda bile başarılı olabileceğini biliyordu.

Her biri bir öncekinden daha tuhaf, daha fantastik fikirler zihninde oluşmaya başladı. Her birini duygularının terazisiyle tarttı ve her birini yetersiz buldu.

Saklı kilidi açmasına yardımcı olan anahtar yine "uyanıklık" olmuştu.

Ancak bu sefer, içgüdüsel olarak da anladığı kadarıyla daha yüksek bir seviyede uyandırılması gereken yalnızca zihni değil, aynı zamanda bedeniydi de. Sihirli güçler vücudunun içinde uykuya yatmışlardı ve eğer fiziksel dünyada değişiklik yapmak istiyorsa onları uyandırması gerekiyordu.

Çarpıcı bir örnek olarak aklına semazenlerin dönüşü geldi. Onlar da bedenlerini daha yüksek bir "uyanıklığa" kamçılamak için bu ritüeli uyguluyorlardı.

Aniden gelen ilhamla ellerini dizlerinin üstüne koydu ve yüzlerindeki duygusuz ifadeleriyle onun için büyü gücünün simgeleri hâline gelen Mısır tanrılarının heykelleri gibi dimdik oturdu. Vücudunu ölüm gibi bir dinginliği korumaya zorlarken aynı zamanda her bir hücresini alev alev yakan, heyecan verici bir irade akımı gönderdi.

Sadece birkaç dakika sonra, içinde eşi benzeri görülmemiş bir öfke fırtınası koptu.

İnsan çığlıkları, öfkeli köpek havlamaları ve binlerce horozun tiz ötüşlerinden oluşan bir kakofoni beyninde yankılanmaya başladı. Odasında, ev üzerine yıkılıyormuş gibi bir kargaşa çıktı. Kıyamet kopuyor gibiydi. Metalik bir gong sesi öyle bir gürültü çıkardı ki kemiklerinin titreşimlere dayanamayıp un ufak olacağını zannetti. Derisi, Nessos'un gömleğini giymiş gibi cayır cayır yandı. Her şeye rağmen dişlerini sıktı ve vücudundaki tek bir kasın bile hareket etmesine izin vermedi.

Yılmadan, her bir kalp atışıyla birlikte Eva'ya seslendi.

Zar zor duyulan, çok alçak bir ses etrafındaki gürültü patırtıyı bir iğne gibi delip geçti ve ona sınırlarını bilmediği güçleri kurcalamaması gerektiğini söyledi; henüz hükmetmeye hazır olmadığı güçler, onu her an geri dönüşü olmayan bir deliliğe sürükleyebilecek güçler... Hauberrisser sesin uyarılarını dikkate almadı.

Ses gittikçe yükseldi ve yükseldi. Artık o kadar belirgindi ki sanki etrafındaki diğer gürültüyü korkutup kaçırmıştı. Ona durması için bağırıyordu. Dediğine göre, yeraltı dünyasından kopup gelen karanlık güçleri kullanarak seslenmeyi bırakmazsa Eva gerçekten de gelmek zorunda kalacaktı. Ama ruhsal gelişimini tamamlamadan gelirse hayatı bir mum ışığı gibi sönüp gidecekti. Omuzlarına dayanamayacağı bir acı daha yüklemek istemezdi. Hauberrisser dişlerini sıktı ve sesi dinlemedi. Ses onu ikna etmeye çalıştı; eğer yapabilseydi, Eva'nın çoktan yanına gelmiş olacağını veya en azından nerede olduğuna dair ona bir mesaj göndereceğini söyledi. Ne de olsa hayatta olduğuna dair elinde kanıt yok muydu ve her gün varlığını hissettiğinden emin olarak, saat başı sevgi dolu düşüncelerini ona göndermiyor muydu? Hauberrisser dinlemedi ve seslendi de seslendi.

Eva'yı kısa bir an için bile olsa tekrar kollarına alma arzusu onu yiyip bitiriyor, bilincini tamamen kaybetmesine sebep oluyordu.

Ve birden kargaşa durdu. Oda göz kamaştırıcı bir ışıkla aydınlandı.

Tam ortada, döşeme tahtalarının arasından büyüyormuş gibi,

tepesi kesilmiş bir haça benzeyen, çapraz kirişli, çürük tahtadan bir direk yerden tavana kadar yükseldi.

Kirişin etrafına, neredeyse bir insan kolu kadar kalın, parlak pulları yeşil renginde parlayan bir yılan dolanmıştı. Kafası kirişten aşağıya sarkmıştı ve gözkapağı olmayan gözlerini Hauberrisser'ya dikmişti.

Alnına siyah kumaştan bir şerit sarılmıştı. Suratı ise mumyalanmış bir insan yüzünü andırıyordu. İnce dudaklarının parşömen gibi kuru derisi, sarımsı çürük dişlerinin üzerinde gerdirilmiş gibi duruyordu.

Yılanın bir cesede ait gibi görünen çarpık yüz hatlarına rağmen Hauberrisser, bir zamanlar Jodenbreestraat'taki dükkânda karşısında duran Chidher Yeşil'in suratıyla belli belirsiz bir benzerlik olduğunu fark etti.

Ağır, tane tane ve her bir hecede çatlayan yumuşak, ıslığı andıran bir sesle, çürüyen dudaklarından dökülen kelimeleri dinlerken tüyleri diken diken oldu ve damarlarındaki kan dondu:

"B-en-den ne is-tiyor-sun?"

Bir an için kapıldığı dehşet onu felç etti. Arkasında gizlenen ölümün soluğunu hissetti. Masanın parlak yüzeyinde koşan siyah renkli, iğrenç bir örümcek gördüğünü zannetti. Sonra kalbi Eva'nın adını haykırdı.

Oda ânında tekrar karanlığa gömüldü. Hauberrisser terden sırılsıklam olmuştu. Karanlıkta el yordamıyla kapıya doğru ilerledi ve elektrik düğmesine basarak ışıkları açtığında, odanın ortasındaki başsız haçın ve üzerindeki yılanın kaybolduğunu gördü.

Soluduğu havaya zehirli gazlar karıştığı hissine kapıldı. Güçlükle nefes alıyordu ve etrafındaki nesneler gözlerinin önünde dönmeye başlamışlardı.

"Bir halüsinasyon görmüş olmalıyım!" diye kendini sakinleştirmeye çalıştı ama boşuna. Az önce gördüğü her şeyin gerçek olduğuna ve burada, bu odada yaşandığına dair felç edici korku yakasını bırakmadı.

Kendisini uyarıp duran sesi hatırladığında buz gibi bir ürperti omurgasından aşağıya indi. Sesin tekrar uyanıp Eva'yı çılgınlık seviyesindeki büyülü deneyleriyle gerçekten çağırmayı başardığını ve böylece hayatını tehlikeye attığını haykırma ihtimalini düşünmek bile beynini dağlıyordu.

Boğulacağını sandı, kendi elini ısırdı, parmaklarıyla kulaklarını tıkadı, sandalyesinin kollarını kavrayıp sallandı, zihnini sakinleştirmeye çalıştı. Pencereyi açtı ve serin gece havasını içine çekti ama hepsi boşunaydı. Manevi dünyada düzeltilemeyecek birtakım zararlar verdiğine ikna olmuş durumdaydı.

İnanılmaz bir kibirle sonsuza kadar üzerlerinde hâkimiyet kurduğuna inandığı düşünceler, çılgına dönmüş kuduz hayvanlar gibi üzerine çullandı. "Hareketsiz kalmayı istemek" artık pek işe yaramıyordu.

"Uyanma" metodu da başarısız olmuştu.

"Delilik, delilik, delilik!" diye tekrarladı kendi kendine sıktığı dişlerinin arasından. Odada bir aşağı bir yukarı yürüdü. "Hiçbiri gerçek değildi! Sadece bir halüsinasyondu! Gerçek değildi! Delirdim galiba! Hayal! Hayal! Ses bana yalan söyledi ve gördüklerim de gerçek değildi! Yılanın üzerine dolandığı tahta direk nereden çıkmış olabilir ki, peki ya örümcek..."

Dudaklarını bükerek kendini yüksek sesle gülmeye zorladı. "Örümcek! Peki neden şimdi ortalarda görünmüyor?" Kendi kendisiyle alay etmeye çalıştı. Masanın altını daha iyi görebilmek için bir kibrit yaktı. Örümceğin, yaşadığı ürkütücü deneyimin bir kanıtı olarak hâlâ orada olabileceğinden korktuğu için masanın altına bakmaya cesaret edemedi.

Kilise çanlarının saat üçü vurduğunu duyunca rahat bir nefes aldı. "Tanrı'ya şükür, sabah oluyor."

Pencereye gitti, dışarıya doğru eğildi ve puslu karanlığa uzun uzun baktı. Yaklaşan sabahın ilk işaretlerini görebildiğini zannetti. Sonra birden, dışarıyı bu kadar dikkatle taramasının gerçek sebebini anladı. Kendini, Eva'nın gelip gelmediğini anlamak için tüm duyularıyla geceyi dinlerken yakalamıştı!

"Ona olan özlemim o kadar baskın hâle geldi ki hayal gücüm, tamamen uyanık olduğumda bile bir kâbusun görüntülerini yoktan var edebiliyor." Odada tekrar bir aşağı bir yukarı yürürken hâlâ içini kemiren ıstırabı yatıştırmaya çalışıyordu. Bu arada gözü, daha önce gördüğünü hatırlayamadığı, yerdeki koyu bir lekeye takıldı.

Bakmak için eğildi ve kafası kesilmiş haçın durduğunu hatırladığı yerde döşeme tahtalarının çürümüş olduğunu gördü.

Nutku tutuldu. Bu leke daya önce kesinlikle burada değildi!

Yüksek sesli tek bir güm sesi onu bulunduğu sersemlik hâlinden çıkardı.

Eva?

İşte! Yine duymuştu!

Hayır, Eva olması mümkün değildi. Biri hiddetle ön kapıyı yumrukluyordu.

Hauberrisser hemen pencereye koştu ve aşağıdaki karanlığa seslendi.

Cevap gelmedi.

Bir süre sonra yine aynı aceleci, sabırsız yumruklarla kapıya vuruldu.

Odanın duvarından başlayarak, dik merdivenlerden aşağıya inen ve kapı koluna bağlanan kırmızı kadife ipin püskülünü tutup çekti.

Menteşeler gıcırdadı.

Sonra, ölüm sessizliği...

Dinledi... Kimse yoktu.

Merdiven boşluğunda çıt çıkmıyordu.

Nihayet zar zor duyulabilen bir çıtırtı ve hışırtı duyuldu. Sanki dışarıda bir el kapının tokmağını arıyordu.

Hemen ardından odanın kapısı açıldı ve zenci Usibepu sessizce içeriye girdi. Ayakları çıplaktı. Tepesinde bir kâse biçiminde taranmış saçları, dışarıdaki sisli havanın neminden ıslanmıştı.

Hauberrisser içgüdüsel olarak bir silah aramaya başladı ama Zulu hiçbir şeyin farkında değil gibiydi. Hauberrisser'yı görmüyordu bile. Yumuşak, tereddütlü adımlarla, gözleri yere sabitlenmiş, ar-

dına kadar açılmış burun deliklerini havayı koklayan bir köpek gibi sürekli titreterek masanın etrafından dolaştı.

"Burada ne işiniz var?" diye bağırdı Hauberrisser. Zenciden bir cevap gelmedi. Dönüp bakmadı bile.

Derin, hırıltılı nefes alıp verişleri, bir uyurgezer gibi tamamen bilinçsiz olduğunu ele veriyordu.

Sanki aradığını bulmuştu, çünkü birden yönünü değiştirdi. Başı hâlâ öne eğik, döşemedeki siyah lekenin olduğu noktaya doğru gitti ve tam önünde durdu.

Sonra kafasını yavaşça yukarı kaldırdı. Görünmez bir çizgiyi takip ediyormuş gibi tavana baktı ve bakışları orada asılı kaldı. Bu hareketi o kadar canlı ve inandırıcıydı ki Hauberrisser bir an için tepesi kesilmiş haçın yerden yeniden çıktığını görebildiğini düşündü.

Zencinin yılanı gördüğünden artık şüphesi yoktu, çünkü gözleri tepede bir noktaya sabitlenmişti ve kalın dudakları biriyle konuşuyormuş gibi hareket ediyor, kendi kendine mırıldanıyordu. Suratındaki ifade alev alev yanan arzudan, ölü gibi yorgunluğa, deli dolu bir sevinçten kaynayan bir kıskançlığa ve sonra kontrol edilemeyen bir öfkeye dönüştü.

Dışarıdan işitilemeyen konuşma sona ermiş gibiydi. Zenci başını kapıya doğru çevirdi ve yere çömeldi.

Boğaz kaslarının kasılmasına bakılırsa, sarsıcı bir nöbetin pençesindeymiş gibi görünüyordu. Hauberrisser ağzını sonuna kadar açıp dilini mümkün olduğu kadar dışarı çıkarmasını, sonra geri çekmesini ve gürültülü bir sesle yutkunmasını izledi.

Titreyen gözbebekleri açık gözkapaklarının altında yavaş yavaş yukarı doğru döndü ve benzi kül grisi bir ölüm rengine büründü.

Hauberrisser zenciye doğru koşup sarsarak onu uyandırmak istedi ama kurşun gibi ağır bir yorgunluk onu sandalyesine mıhladı. Kolunu bile zar zor kaldırabiliyordu. Zencinin içinde bulunduğu durum ona da bulaşmış gibi görünüyordu.

İçinde karanlık, hareketsiz bir insan figürünün durduğu odanın resmi, zamanın dışına çıkıp sonsuza kadar değişmeden kalmış, ezi-

yet verici bir rüya görüntüsü gibi gözlerinin önünde sabitlenmişti. Kalbinin monoton atışları yaşadığına dair tek kanıttı. Eva için duyduğu endişe bile yok olmuştu.

Kilise çanlarının tekrar ve tekrar çaldığını duydu ama saat kaçı vurduklarını sayamadı. Duyularını uyuşturan bir sersemlik içinde her vuruşun arasında bir sonsuzluk varmış gibi hissetti.

Zulu nihayet hareket etmeye başladığında kaç saat geçtiği belli değildi.

Hauberrisser, bir perdenin arkasından izliyormuş gibi zencinin ayağa kalktığını ve hâlâ derin bir trans hâlinde odadan çıktığını gördü. Tüm kuvvetini kullanarak üzerine çöken uyuşukluğu attı ve merdivenlerden inen zencinin peşine düştü. Ama zenci çoktan gitmişti. Yoğun sis zenciye ait bütün izleri yutmuştu.

Tam geri dönmek üzereydi ki sokaktan gelen bir çift hafif adımın yumuşak sesini duydu. Bir saniye sonra Eva bembeyaz sisin içinden belirerek Hauberrisser'ya doğru adım attı.

Hauberrisser bir sevinç çığlığı attı ve Eva'yı kollarına aldı. Genç kadın bitkin düşmüştü. Hauberrisser onu eve taşıdıktan ve nazikçe bir koltuğa yatırdıktan sonra ancak kendine gelebildi.

Uzun, çok uzun bir süre kolları birbirine dolanmış öylece beklediler. Kalpleri hızla çarpıyordu. Yaşadıkları mutluluk içlerine sığmıyor, taşıyordu.

Hauberrisser, Eva'nın önünde diz çökmüştü, sessizdi, tek kelime edecek hâli yoktu. Eva ise Hauberrisser'nın yüzünü şefkatle ellerinin arasına almış, tekrar tekrar sıcak öpücüklere boğuyordu.

Geçmiş günler Hauberrisser için unutulmuş bir rüyaydı artık. Eva'nın bunca zamandır nerede olduğuna ve neler yaptığına dair kafasına takılan her bir soru yaşadığı ânın heyecanında önemini yitirmişti.

Oda dışarıdan gelen seslerle doldu. Kilise çanları bir kez daha çaldı ama onlar duymadı. Sonbahar sabahının soluk alacakaranlığı camlardan içeriye süzüldü ama onlar görmedi. Sadece birbirlerini duyuyor, sadece birbirlerini görüyorlardı. Hauberrisser Eva'nın yanaklarını okşadı; ellerini, gözlerini, dudaklarını öptü. Saçlarının ko-

kusunu içine çekti. Hâlâ gerçekten burada olduğuna ve kalp atışlarını kendi kalp atışları kadar yakından hissedebildiğine inanamıyordu.

"Eva! Eva! Bir daha beni terk etme!" sözleri bir öpücük selinin arasında boğuldu.

"Bir daha beni terk etmeyeceğini söyle Eva!"

Eva, kollarını Hauberrisser'nın boynuna doladı, yanağını yanağına yasladı. "Hayır, terk etmeyeceğim. Sonsuza kadar seninle kalacağım. Ölüm bile bizi ayıramayacak. Sana dönmeme izin verildiği için ne kadar mutlu olduğumu anlatamam. Çok mutluyum."

"Eva. Eva, ölümden söz etme!" diye bağırdı Hauberrisser. Eva'nın elleri birdenbire buz kesti.

"Eva!"

"Korkma, artık seni asla bırakmayacağım aşkım. Aşk ölümden daha güçlüdür. Öyle söyledi. O asla yalan söylemez! Ben ölmüştüm, yerde yatıyordum ve O beni diriltti. Beni hayata döndürmeye devam edecek, ölsem bile beni diriltecek." Hasta yatağında ateşler içinde yatan birisi gibi konuşuyordu. Hauberrisser onu kucağına aldı ve yatağına taşıdı. "Hastayken benimle ilgilendi. Haftalarca aklım başımda değildi, boynuna doladığı kırmızı kayışa tutunmuş, gökyüzüyle yeryüzü arasında havada asılı kaldım. O, boynundaki kayışı kopardı. O zamandan beri özgürüm. Her daim yanındaydım hissetmedin mi? Neden... Neden saatler bu kadar çabuk geçiyor?" Sesi onu yarı yolda bıraktı. "İzin ver karın olayım! Sana tekrar döndüğümde anne olmak istiyorum."

Birbirlerini vahşi, sınırsız bir aşkla kucakladılar, sarhoş eden duygularla bir mutluluk denizine battılar.

***

"Eva!"

"Eva!"

Cevap gelmedi.

"Eva! Beni duyuyor musun?" Hauberrisser yatağın perdelerini yırtar gibi açtı. "Eva! Eva!" Genç kadının tuttuğu cansız eli yatağa

geri düştü. Nabzını kontrol etti. Kalbi atmayı bırakmıştı. Gözleri boşluğa bakıyordu.

"Eva, Eva, Eva!" Hauberrisser kulakları tırmalayan bir çığlık atarak ayağa fırladı ve sendeleyerek masaya gitti. "Su! Su getir!" Alnına bir darbe almış gibi yere yığılıp kaldı. "Eva!" Bardak kırıldı, cam kırıkları parmaklarını kesti, tekrar ayağa fırladı, saçlarını çekiştirdi, yatağa koştu. "Eva!" Ona sarılıp kendine doğru çekmek istedi. Donuk yüzünde ölümün gülümsemesini gördü ve hıçkırıklar içinde başını kadının omzuna yasladı.

"Sokaktan sesler geliyor! Birisi teneke kutuları tıngırdatıyor. Sütçü! Evet evet, elbette. Tıngırdıyor." Düşünme yetisini yitirdiğini hissetti. Çok yakınında duran birinin kalp atışlarını duydu. Duyduğu kalp atışlarının kendisine ait olduğunu anlayamadı. Gözlerinin önünde, beyaz yastıkların üzerinde duran uzun, sarı renkli ipek gibi saçları mekanik hareketlerle okşadı. "Ne kadar da güzel saçların var!" "Zaman olduğu yerde duruyor, ilerlemiyor." "Normal, henüz daha sabah olmadı çünkü." "Ve orada, masanın üzerinde bir makas var... ve... ve yanında duran iki şamdan yanıyor." "Mumları neden yakmıştım?" "Zenci gittiğinde onları söndürmeyi unutmuşum." "Kesinlikle böyle oldu." "Ve sonra zamanım olmadı... çünkü Eva geldi... geldi." "Eva?" "O... o öldü! Öldü!" Sözcükler göğsünde yankılandı. En korkunç, en dayanılmaz acının alevleri yüreğini dağladı.

"Bir son vermeli! Bir... son... vermeli! Eva!" "Peşinden gitmeliyim." "Eva! Eva! Bekle beni!" "Eva, peşinden gelmeliyim!" Nefes nefese masaya doğru koştu, makası aldı, kalbine saplamak istedi. Durdu. "Hayır, ölüm az kalır! Bu lanet dünyayı terk ederken kör olmak istiyorum!" Kuvvetli bir el koluna sertçe vurduğunda, çaresizlikten deliye dönmüş bir hâlde, gözlerine batırabilmek için uçlarını olabildiğince açtığı makas tangırtıyla yere düştü.

"Yaşayanları aramak için ölüler diyarına mı gitmek istiyorsun?" Chidher Yeşil, bir zamanlar Jodenbuurt'taki dükkânda yaptığı gibi tam önünde duruyordu. Siyah bir cüppe giymişti ve kafasının her iki tarafında da peyotları vardı. "Gerçekleri orada bulabilir misin

sence? Tıpkı dünyanın kör hayaletler için geçici acıların ülkesi olması gibi, diğer taraf da kör hayaletler için sadece geçici zevklerin ülkesidir! Yeryüzünde 'görmeyi' öğrenemeyen hiç kimse, öbür tarafta asla öğrenemez. Vücudu ölü yattığı için," Eva'yı işaret etti, "tekrar ayağa kalkamaz mı sanıyorsun? O yaşıyor, sadece sen ölüsün. Onun gibi bir kere dirilenler, artık bir daha ölemezler ama senin gibi bir kere ölenler, tekrar dirilebilirler." Masada duran mumlara uzandı ve yerlerini değiştirdi. Soldakini sağa, sağdakini sola koydu ve Hauberrisser, göğsünden aniden kaybolmuş gibi kalbinin atmayı bıraktığını hissetti. "Yani, şimdi elini bana uzatıp dokunabileceğin gibi, ancak yeni ruhsal hayatına geçiş yaptığında gerçekten Eva'yla birlikte olabileceksin. İnsanlar onun öldüğüne inanacaklar ama bunun senin için bir önemi olmayacak. Uyuyanlardan, uyanık olanları görmelerini bekleyemezsin. Sen fani bir aşkı çağırdın." Başı kesilmiş haçın çıktığı yeri işaret etti. Ayağını yerdeki siyah lekenin üzerinde gezdirdi ve leke kayboldu. "Ben de sana fani bir aşk getirdim, çünkü yeryüzünde almak için değil vermek için kaldım. Herkese aradığını vermek için buradayım. Ama insanlar ruhlarının gerçekten neyi aradığını bilmezler. Bilselerdi, gözleri de açılırdı.

"Dünyanın sihir sattığı dükkânda yeni gözler istediğini söyledin, dünyayı yeni bir ışıkta görmenin özlemini çektin. Hatırla. Sana yeni gözlere sahip olmadan önce, eskilerini ağlayarak çıkarıp atman gerektiğini söylememiş miydim?

"Bilgi talep ettin. Ben de sana, daha hâlâ ölümlü bedenindeyken bu evde yaşamış olan bir takipçimin günlüğünü verdim.

"Eva, ölümsüz bir aşka özlem duyuyordu. Ona istediğini verdim ve yine onun iyiliği için, aynısını sana da vereceğim. Fani bir aşk hayalete benzer.

"Nerede hayaletler arasındaki aşkın ötesinde gelişen bir aşkın filizlendiğini görsem, orada ellerimi, meyve toplayan ölümün önünde kalkan gibi siper ediyorum. Çünkü ben, sadece yeşil suratlı bir hayalet değilim. Aynı zamanda Chidher Her Daim Yeşil Ağaç'ım."

***

Ev sahibesi Bayan Ohms, o sabah kahvaltı tepsisiyle birlikte odaya girdiğinde, yatakta yatan güzel bir genç kadının cansız bedenini ve ölü kadının elini kendi yüzüne bastırarak yatağın önünde diz çökmüş bekleyen Hauberrisser'yı bulunca şok geçirdi.

Ev sahibesi hemen Hauberrisser'nın arkadaşlarına haber gönderdi. Pfeill ve Sefardi geldiklerinde, bilincinin kapalı olduğunu varsayarak onu diz çöktüğü yerden kaldırmak istediler ama yüzündeki gülümseyen ifadeyi ve gözlerindeki parıltıyı fark edince dehşet içinde geri çekildiler.

On Üçüncü Bölüm

Dr. Sefardi, Baron Pfeill ve Swammerdam'ı dairesine çağırmıştı.

Bir saati aşkın bir süredir evin kütüphanesinde, karşılıklı oturuyorlardı.

Gece çökeli çok olmuştu. Mistisizm, felsefe ve Kabala üzerine sohbet ettiler. Tuhaf Lazarus Eidotter hakkında konuştular. Yaşlı Yahudi çoktan gözetim altında olduğu hastane hücresinden taburcu edilmiş, içki dükkânının başına geri dönmüştü. Ne konuşurlarsa konuşsunlar, konu dönüp dolaşıp Hauberrisser'ya geri geliyordu.

Ertesi gün Eva'nın cenaze töreni yapılacaktı.

"Çok acıklı! Zavallı! Zavallı adam!" dedi Pfeill yüksek sesle. Ayağa kalktı ve odada bir aşağı bir yukarı yürümeye başladı. "Kendimi onun yerine koymaya çalıştıkça soğuk terler basıyor." Durdu ve Sefardi'ye baktı. "Gidip onun yanında olmamız gerekmez mi? Siz ne dersiniz Swammerdam? İçinde bulunduğu açıklanamaz huzurdan uyanma şansının olmadığını mı düşünüyorsunuz gerçekten? Ya aniden kendine gelirse ve acı ve yalnızlık içinde..."

Swammerdam başını salladı. "Onun için endişelenmeyin Sayın Baron! Çaresizlik artık onu gafil avlayamaz. Eidotter olsa, 'içindeki ışıklar değişti' derdi."

"Çok ürkütücü bir inanca sahipsiniz," diye söylendi Sefardi. "Böyle konuştuğunuzu duyduğumda içim ürperiyor!" Bir yarayı deşip deşmediğinden emin olmak için bir süre bekledi. "Arkadaşınız Klinkherbogk öldürüldüğünde hepimiz sizin için çok endişelendik.

Kaybınızın acısıyla yıkılacağınızı düşündük. Eva bile özellikle sizi ziyaret etmemi ve sizi teselli etmemi tembihlemişti.

"İnancınızı temelden sarsmış olması gereken korkunç bir olay karşısında, nasıl böylesine dik ve güçlü durabiliyorsunuz?"

Swammerdam sözünü kesti. "Klinkherbogk'un ölmeden önceki sözlerini hatırlıyor musunuz?"

"Evet. Her bir hecesini. Daha sonra ne anlama geldiklerini de kavradım. Zenci daha o odaya adımını atmadan kendi sonunu gördüğünden şüphem yok. 'Mağribiler Diyarı'nın Kralı ona ötedeki yaşamın mürünü getirecek' cümlesi bile tek başına bunun bir kanıtı."

"Evet ve kehaneti gerçekleşti. Görüyorsunuz ya Doktor, yaralarımı saran tam olarak buydu. Önce, beklendiği gibi yıkıldım ama sonra olan bitenin önemini kavrayınca kendime şu soruyu sordum. Ruhani bir vecd hâlinde söylenen sözün gerçekleşmesi mi, yoksa veremli hasta bir kızın ve yaşlı, takatsiz bir kunduracının bir süre daha yaşamaları mı? Ruhun dili yalan söyleseydi daha mı iyi olurdu?

"İşte o zamandan beri, o gecenin anısı benim için kaygısız, saf bir neşe kaynağı oldu.

"İkisinin ölmelerine üzülmüyor muyum? Artık bunun bir önemi yok. İnanın bana, böylesi onlar için de daha iyi."

Pfeill, "Ölümden sonra yaşam olduğuna kesinlikle ikna oldunuz yani?" diye sordu. "Elbette, buna kendim de inanıyorum," diye de yavaşça ekledi.

"Evet, elbette ölümden sonra yaşam olduğuna ikna oldum. Ama cennet dediğimiz bir yer ismi değildir, bir durum ismidir. Sonuçta, dünyadaki yaşam da sadece içinde bulunduğumuz bir durumdur."

"Peki... peki cennete özlem duyuyor musunuz?"

"Ha... Hayır." Cevap verirken tereddüt etmesinden, Swammerdam'ın bu konu hakkında konuşmaktan hoşlanmadığı anlaşılıyordu.

Mor rengi üniformasıyla yaşlı hizmetçi, kütüphaneye gelip

Beyefendi'ye bir telefon geldiğini bildirdi. Sefardi ayağa kalktı ve odadan çıktı.

O çıkar çıkmaz Swammerdam konuşmaya devam etti. Pfeill, bu söylenenlerin ikisinin arasında kalması gerektiğini hemen anladı.

"Cennetle ilgili soru, iki tarafı da keskin bir bıçak gibidir. İnsan, öbür tarafın sadece resimlerden ibaret olduğunu söylerse pek çok kişiyi derinden yaralayabilir."

"Resimler mi? Ne demek istiyorsunuz?"

"Bunu size bir örnek üzerinden açıklamak isterim. Karım, bildiğiniz gibi uzun yıllar önce vefat etmişti, beni yürekten severdi ve ben de onu. O şimdi 'öbür tarafta' ve benim onun yanında olduğumu hayal ediyor.

"Benim gerçekten yanında olmadığımı, sadece benim bir yansımamın orada olduğunu bilmiyor. Eğer bilseydi, cennet onun için bir cehenneme dönüşürdü.

"Öbür tarafa geçen her ölümlü, özlemini çektiği kişilerin ve hatta kalben bağlı olduğu eşyaların birer yansımasını bulur ve onları gerçek zanneder." Kütüphanedeki kitap raflarını işaret etti. "Karım, Meryem Ana'ya inanırdı. Şimdi 'öbür tarafta' Meryem Ana'nın kollarında rüyalar görüyor.

"İnsanları dinden koparmak isteyen aydınlar ne yaptıklarının farkında değiller. Gerçek, sadece seçkin bir azınlık içindir ve büyük kitleler için sır olarak kalmalıdır. Gerçeğin yalnızca bir kısmını anlamış olan kişi, öldüğünde kendini renksiz bir cennette bulacaktır.

"Klinkherbogk'un dünyadaki en büyük dileği Tanrı'yı görmekti. Şimdi öteki tarafta ve 'Tanrı'yı görüyor.

"O, cahil ve eğitimsiz bir adamdı ancak Tanrı'ya olan susuzluğu onu o kadar tüketmişti ki, dudaklarından gerçekler dökülüyordu ve kader, sözcüklerin gerçek anlamlarını ondan saklayacak kadar merhametliydi.

"Uzun bir süre bunun neden böyle olduğunu anlayamadım. Bugün nedenini biliyorum. Sözcüklerin gerçek anlamını bilseydi, gerçeğin sadece yarısını anlayabilirdi ve Tanrı'yı görme arzusu gerçekleşe-

mezdi. Ne ahirete dair hayallerinde ne de gerçek hayatta." Sefardi'nin tekrar odaya girdiğini duyunca konuşmasını çabucak kesti.

Pfeill içgüdüsel olarak bunu neden yaptığını tahmin etti. Sefardi'nin merhum Eva'ya karşı beslediği sevgiyi biliyordu. Ayrıca Sefardi'nin akademisyen statüsüne rağmen son derece dindar ve inançlı olduğunu da biliyordu. Eva'yla birlikte olacağını düşündüğü kendi "cennetini" ve ahiret yanılgısını yerle bir etmek istemiyordu.

Swammerdam konuşmaya devam etti.

"Daha önce de söylediğim gibi. Klinkherbogk'un dudaklarından dökülen kehanetin gerçekleşmesinin korkunç ölümünü gölgede bırakması kederimi sevince dönüştürdü. Ayrıca bir de 'ışıkların değiştirilmesi' var. Acıdan tatlıya, yalnızca gerçeğin gücüyle başarılabilecek bir dönüşümdür bu."

"Yine de benim için çözülemez bir bilmece olmaya devam ediyor." Sefardi konuşmaya tekrar dahil oldu. "Size sadece bilgi yoluyla acının efendisi olma gücünü veren nedir? Felsefi düşüncelerle Eva'nın ölümünün yarattığı acıya karşı savaşmayı deneyebilirim ama yine de bir daha asla mutlu olamayacakmışım gibi hissediyorum."

Swammerdam düşünceli bir şekilde başını salladı. "Doğru, doğru. Bunun nedeni, içgörülerinizin 'iç sesten' değil, rasyonel düşünceden gelmesidir. Farkında olmadan kendi içgörülerimize güvenmiyoruz. Bu yüzden gri ve cansızlar. Öte yandan, iç sesten bize gelen içgörüler, yaşayan gerçeğin armağanlarıdır ve her hatırladığımızda bize tarif edilemez bir mutluluk verirler. 'Yoldan' yürümeye başladığımdan beri iç ses benimle sadece birkaç kez konuştu ama o birkaç sefer bile bütün varlığımı aydınlatmaya yetti."

"...ve size söylediği her şey gerçek mi oldu?" diye sordu Sefardi sesindeki şüpheyi saklamaya çalışarak, "veya söylediği şeyler kehanetler değil miydi?"

"Evet. Söylediklerinin arasında uzak gelecekle ilgili üç kehanet de vardı. İlki şuydu; benim de katkılarımla genç bir çift, binlerce yıldır gizlenmiş, ancak şimdi gelecek çağlarda birçok insana ifşa edi-

lecek olan manevi bir yolu tekrar açacaklar. Bu yol, hayata hak ettiği değeri verecek olan, varoluşa anlam katan yoldur. Bütün hayatımı bu kehanete göre yaşadım. İkinci kehanet hakkında konuşmak istemiyorum. Size anlatırsam deli olduğumu düşüneceksiniz ve..."

Pfeill dikkat kesildi. "Eva'yla mı ilgiliydi?"

Swammerdam bu soruyu yanıtsız bıraktı ve gülümsedi. "...ve üçüncü kehanet ise benim için önemli olsa da size önemsiz gelecektir ve ilginizi çekmeyecektir."

Sefardi, "Üç kehanet dediniz. En azından birinin gerçekleşeceğine dair herhangi bir belirti var mı bari?" diye sordu.

"Var. Sarsılmaz bir emin olma duygusu. Gerçekleştiklerini göremeyecek olsam bile umurumda değil. Kehanetlerin gerçekleşeceğinden şüphe etmediğimi bilmek benim için yeterlidir.

"Bunun nasıl bir duygu olduğunu sizler anlayamazsınız. Katiyen yanılmayan gerçeğin yanı başınızda olduğunu hissetmek, her insanın kendisi için deneyimlemesi gereken bir duygudur.

"Hiçbir zaman sözde 'doğaüstü' bir varlık tarafından ziyaret edilmedim. Yeşil bir böceği aradığım sıralarda, sadece bir kez karım bana uykumda görünmüştü. Ben Tanrı'yı görmeyi hiç istemedim. Hiçbir melek Klinkherbogk'a olduğu gibi bana görünmedi. Lazarus Eidotter gibi, İlyas peygamber ziyaretime hiç gelmedi. Ama bunların bir önemi yok çünkü kendimi binlerce kez ödüllendirilmiş hissediyorum. İncil'de yazan 'Görmeden iman edenlere ne mutlu' sözü benim gerçekliğim oldu.

"İnanmak için hiçbir sebep olmadığı hâlde inandım ve imkânsız görünen şeylerin mümkün olduğuna inanmayı öğrendim.

"Bazen yanımda birinin durduğunu hissediyorum. Devasa ve her şeye kadir... veya birinin elimden tuttuğunu biliyorum. Onu göremiyorum, duyamıyorum ama orada olduğundan eminim.

"Umudum, bir gün onu görebilmek değil. Umudum bizzat o.

"Korkunç zamanların geldiğinin farkındayım. Daha önce dünyanın hiç görmediği gibi bir fırtına yaklaşıyor. Fırtınadan sağ çıkıp

çıkmayacağım umurumda değil ama geleceği için mutluyum!" Pfeill ve Sefardi, Swammerdam'ın buz gibi soğuk ve sakin sözleri karşısında titrediler. "Bu sabah bana Eva'nın bunca zamandır nerede gizlenmiş olabileceğini sormuştunuz. Nereden bilebilirim ki? Ama elbet bir gün geleceğini biliyordum. Geldi de zaten!

"Şu anda burada durduğumdan ne kadar eminsem, Eva'nın ölmediğinden de o kadar eminim! 'O', Eva'nın elinden tutuyor."

"Ama Eva şu anda kilisede, bir tabutun içinde yatıyor! Yarın gömülecek!" diye bağırdı Sefardi ve Pfeill şok içinde.

"Onu bin kere de gömseniz, cansız bedeninin kafatasını ellerimde tutsam bile... ölmediğini biliyorum."

***

Swammerdam gittikten sonra Pfeill, "Delirmiş!" dedi Sefardi'ye.

***

Aziz Nikolaos Kilisesi'nin yüksek kemerli pencerelerinin renkli camları, kilisenin içinde bir mum yanıyormuş gibi sisli geceye donuk bir parıltı yayıyordu.

Sırtını bahçe duvarına dayamış ve gölgede gizlenmiş zenci Usibepu, Zeedijk'taki olaydan bu yana rıhtımların kötü şöhretli sokaklarında devriye gezen polis memurunun ağır ve yorgun adımlarla yanından geçip gitmesini hareket etmeden bekledi. Sonra demir parmaklıklara tırmandı, kendini bir ağaçtan kilisenin şapele benzeyen sundurmasına attı, yuvarlak cam tavan penceresini dikkatle açtı ve bir kedi gibi sessizce kendini yere bıraktı.

Eva'nın vücudu, nefin ortasındaki gümüş katafalkın üzerinde bir dizi beyaz gülün üzerine yatırılmıştı, elleri göğsünün üzerinde kavuşturulmuş, gözleri kapalıydı. Sert yüz hatlarında bir gülümseme vardı.

Tabutunun başında ve her iki yanında kırmızı-altın renkli, kol kalınlığında ve insan yüksekliğinde üç mum nöbet tutuyordu.

Duvardaki bir girintide kollarında bebeğiyle siyah bir Meryem

Ana resmi asılıydı. Resmin önünde ise, tavandan ışıltılı bir telle sarkıtılmış, yakuttan bir kalbe benzeyen kutsal lambanın camından kan kırmızısı bir ışık parlıyordu.

Soluk ışığın altında, kıvrımlı demir parmaklıkların ardından balmumundan yapılmış solgun eller ve ayaklar görünüyordu. Hemen yanlarında bir çift koltuk değneği ve "Meryem yardıma geldi" yazılı kâğıtlar duruyordu. Ahşap oymalı, boyanmış papa heykelleri ve heykellerin başlarında da beyaz taçlar vardı. Kaideleri üzerindeki heykeller karşılarında duranları kutsamak için ellerini havaya kaldırılmışlardı. Oymalı mermer sütunlar... Zenci sessizce bir sütunun gölgesinden diğerine geçiyor, kendisine yabancı gelen, tuhaf objelere şaşkınlık içinde bakıyordu. Balmumundan el ve ayakları görünce onaylarcasına başını salladı. Bu insanların öldürülmüş düşmanlar olduklarını düşündü. Günah çıkarma kabinlerinden içeriye baktı ve canlı olup olmadıklarını kontrol etmek için azizlerin büyük heykellerini şüpheyle dürttü.

Yalnız olduğundan emin olunca parmaklarının ucunda yürüyerek ölü kadının yattığı yere gitti ve uzun bir süre önünde dikilip cesedi hüzünle seyretti.

Kadının güzelliği karşısında sersemlemişti. Çekinerek sarı, yumuşak saçlarına dokundu ve onu uyandırmaktan korkuyormuş gibi tekrar geri çekildi.

Zeedijk'taki o yaz gecesi, ondan neden bu kadar çok korkmuştu?

Bir türlü anlam veremiyordu.

O zamana kadar, siyah ya da beyaz tenli fark etmez, arzuladığı her kadın ona ait olmaktan gurur duymuştu.

Hatta meyhanedeki garson kız Antje bile; ki onun da teni beyaz ve saçları sarıydı!

Daha önce hiçbir kadının üzerinde vidû büyüsünü kullanmak zorunda kalmamıştı. Hepsi kendiliğinden gelmişler ve Usibepu'nun kollarına atılmışlardı! Sadece Eva kendiliğinden gelmemişti. Sadece Eva gelmemişti!

Uğruna, başında kâğıttan tacı olan ihtiyar adamı boğduğu bir çuval parayı şimdi Eva'ya sahip olabilmek için seve seve verirdi!

Kaçıp denizcilerin elinden kurtulduktan sonra geceler boyu onu bulmak için sokaklarda boş yere dolaşmıştı. Karanlıklarda erkek aramaya çıkan sayısız kadından hiçbiri ona aradığı kadının nerede olduğunu söyleyememişti.

Elleriyle gözlerini ovuşturdu.

Anılar, birbirine dolanmış bir rüya gibi gözlerinin önünden akıp geçiyordu; memleketinin kavurucu bozkırları, onu Cape Town'a gelmesi için ikna eden ve Zulular'ın kralı olacağına dair sözler veren İngiliz tüccar, Amsterdam'a getirildiği yüzen ev, kendisinden sürekli çalınan parayı kazanabilmek için her gece savaş dansı yapmak zorunda kaldığı aşağılık Nubiyalı kölelerden oluşan bir sirk topluluğu, yüreğini vatan hasretiyle kasıp kavuran taştan şehir ve onun dilinden anlamayan insanlar.

Ölü kadının kolunu şefkatle okşadı. Yüzünde ıssız bir yalnızlığın izleri belirdi. Eva onun yüzünden tanrısından vazgeçtiğini bilmiyordu! Kadının yanına gelmesi için insan yüzlü Tanrı-Yılan, korkunç Souquiant'ı çağırmış ve böylece kızgın taşların üzerinde yürüme yeteneğini tehlikeye atmış ve sonuç olarak onu kaybetmişti.

Sirkten kovulmuş ve beş parasız kalmıştı. Afrika'ya geri gönderilmesine karar verilmişti. Bir kral yerine bir dilenci olarak dönecekti ülkesine. Ama o bindirildiği gemiden suya atlamış ve yüzerek karaya çıkmıştı. Gündüzleri sokak satıcılarının tezgâhlarının altında saklanmış ve geceleri memleketinin bozkırlarından, siyahi kadınlarından, gökyüzündeki güneşten ve diğer her şeyden daha çok sevdiği kadını aramak için Zeedijk'ı arşınlamıştı.

O zamandan beri kızgın Tanrı-Yılan ona sadece bir kez görünmüştü. Derin uykudayken gelmişti ve Eva'yı bir rakibinin evine çağırması için zalim bir emir vermişti. Kendisinin ise Eva'yı ancak öldükten sonra burada, kilisede tekrar görmesine izin verilmişti.

Derin bir keder içinde gözlerini kasvetli odada gezdirdi. Başında dikenli bir taç taşıyan ve ayaklarından ve ellerinden çivilerle çarmıha gerilmiş olan adamın heykeline bir anlam veremedi. Gagasında yeşil dallar taşıyan bir güvercin, elinde altından büyük bir top ta-

şıyan yaşlı bir adam ve vücudu oklarla delik deşik olmuş bir genç de vardı. Gizli isimlerini bilmediği için çağıramadığı bir sürü beyaz tenli tanrı. Yine de büyü yapabiliyor ve ölüleri diriltebiliyor olmaları gerekiyordu! Başka türlü, Bay Zitter Arpád boğazına onca hançeri saplama, tavuk yumurtalarını yutma ve onları yeniden ortaya çıkarma gücünü nereden bulabilirdi ki!

Duvardaki girintide asılı duran Meryem Ana resmini gördüğünde içinde son bir umut yeşerdi. Resimdeki kadın, kafasında altın bir taç taşıyordu. Yani bir tanrıça olmalıydı. Üstelik ten rengi siyahtı, belki onun dilinden anlardı?

Resmin önünde çömeldi ve öbür dünyanın kapılarında köle olarak gelişini beklemek zorunda kalan öldürdüğü düşmanlarının feryatlarını duyana kadar nefesini tuttu. Sonra boğuluyormuş gibi sesler çıkararak, insanların görünmez olanlarla konuşabileceği diyara geçebilmek için kendi dilini yuttu. Sonuç: Hiçbir şey.

Görmeye alışık olduğu soluk yeşil parıltı yerine derin, çok derin bir karanlık gördü. Yabancı tanrıçaya giden yolu bulamıyordu.

Kederli ve yavaş adımlarla tabutun başına geri döndü. Katafalkın dibinde yere çöktü ve Zululara özgü bir cenaze marşı söylemeye başladı. Ürkütücü, vahşi bir melodiydi. Yer yer barbarca iniltiler, yer yer kaçan antilopların ayakları altında çiğnenir gibi nefes nefese bir mırıltıyla başlayan şarkı arada bir, bir şahinin yüksek sesle ağlaması, umutsuz kükremeler ve uzak ormanlarda, ağaçların arasında boğulan, hıçkırıklarla bölünen hüzünlü ağıtlarla devam etti ve sahibini kaybetmiş bir köpeğin boğuk, uzun ulumasıyla sona erdi.

***

Sonra ayağa kalktı, elini tişörtünden içeriye sokarak, boğarak öldürülen kraliyet eşlerinin boyun omurlarının birbirine eklenmesinden yapılmış küçük, beyaz bir zincir çıkardı. Zulular'ın şefi olarak saygınlığının bir simgesiydi bu kolye, onu mezara giderken yanında götüren herkese ölümsüzlük bahşeden bir totem. Korkunç bir tespihe benzeyen zinciri, ölü kadının dua eder gibi yerleştirilmiş ellerine sardı.

Bu zincir, yeryüzünde sahip olduğu en değerli varlığıydı.

Ölümsüzlük artık onun neyineydi? Evsiz kalmıştı. Hem burada hem de orada. Eva, siyahi adamın cennetine gidemezdi ve kendisi de beyaz adamın cennetine gitmeyecekti!

***

Çok hafif bir gürültü duydu ve ürktü.

Yırtıcı bir hayvan gibi hemen pusuya yattı.

Hiçbir şey göremedi.

Kuruyan çelenklerden gelen bir çıtırtıydı sadece.

Sonra gözleri katafalkın başındaki muma takıldı ve alevin titreyerek hareket ettiğini ve bir hava akımı çarpmış gibi yana doğru eğildiğini gördü:

Birileri kiliseye girmiş olmalıydı!

Bir sıçrayışta en yakın sütunun arkasına saklandı. Kapının açılıp açılmayacağını görmek için gözlerini kilise levazım odasına dikti.

Kimse yoktu.

Bakışlarını tekrar cesede çevirdiğinde titreyen mumun yerini taştan yapılmış yüksek bir tahtın aldığını gördü. Tahtın üzerinde ince bedenli, bir insandan çok daha uzun, belini saran kırmızı ve mavi bir örtü dışında çıplak olan ve elinde bir değnek ile bir kırbaç tutan bir Mısır tanrısı, kafasına taktığı tüylü tacıyla hareketsiz oturuyordu: Ölülerin Yargıcı.

Boynundaki zincirde altın bir tablet asılıydı. Tabutun diğer ucunda, tanrının tam karşısında kelaynak kuşu başlı kahverengi tenli başka bir adam duruyordu. Sağ elinde Mısırlılar için sonsuz yaşamı sembolize eden, tepesi halka şeklinde bir tür haç olan yeşil renkli bir Ankh tutuyordu. Tabutun her iki yanında biri atmaca başlı diğeri de çakal başlı iki figür daha vardı.

Zulu, ölen kişiyi yargılamaya geldiklerini tahmin etti.

Üzerinde dar bir elbise ve başında akbabaya benzeyen bir kukuleta olan Hakikat Tanrıçası, orta koridordan yürüyerek yaklaştı ve şimdi dimdik oturan Eva'ya doğru gitti. Ölü kadının kalbini göğsünden söküp çıkardı, bir teraziye yerleştirdi.

Çakal başlı Tanrı da yaklaştı ve terazinin karşı tarafına küçük, bronz bir heykelcik koydu.

Atmaca başlı figür, ağırlığı kontrol etti.

Üzerinde Eva'nın kalbinin bulunduğu taraf aşağıya çöktü.

Aynak kuşu başlı tanrı, elindeki kamışla bir balmumu tabletin üzerine notlar aldı.

Sonra Ölülerin Yargıcı konuştu:

"Yeryüzünde sürdürdüğü hayatın dindar olduğuna karar verildi. Tanrıların efendisinden korkardı. Bu nedenle hakikat ve aklanma diyarına geçmeye hak kazandı.

"Yaşayan bir tanrı olarak uyanacak ve bizim soyumuzdan olduğu için göklerdeki tanrıların korosunda parlayacak.

"Saklı Mekân Kitabı'nda böyle yazar."

Bu sözlerle birlikte, yere batarak gözden kayboldu.

Eva, gözleri hâlâ kapalı, tabutun durduğu kaidenin üzerinden aşağıya indi.

Diğer iki tanrı onu aralarına aldılar. Atmaca başlı Tanrı'nın rehberliğinde sessizce kilise duvarı boyunca ilerlediler ve gözden kayboldular.

Onlar gözden kaybolduktan sonra geride kalan mumlar, tepelerinde yanan alevler olan kahverengi şekillere dönüştüler ve kapağı boş tabutun üzerine kondular.

Vidalar ahşaba saplanırken çıkardıkları sesler odada yankılandı.

On Dördüncü Bölüm

Hollanda'nın üzerinden buzlu, kasvetli bir kış geçmiş, ölümcül beyaz örtüsünü ovaların üzerine örtmüş ve yavaşça, çok yavaşça geri çekilmişti. Ama bahar bir türlü gelmedi.

Toprak bir daha hiç uyanmayacaktı sanki.

Soluk sarı mayıs günleri geldi geçti. Çayırlar filizlenmedi.

Ağaçlar çıplak ve dalları renksiz kaldı. Tomurcuklar yoktu, kökleri donuktu. Her yerde tarlalar ölü ve siyahtı, çimenler ise kahverengi ve kuruydu. Her yere korkunç bir sakinlik hâkimdi. Deniz bile cam gibi hareketsizdi. Aylardır bir damla yağmur yağmamıştı. Güneş, tozlu perdelerin arkasından parlıyor gibiydi. Geceler boğucuydu ama sabahları çiy düşmüyordu.

Doğanın döngüsü durma noktasına gelmişti.

Anabaptistlerin hüküm sürdüğü o korkunç günlerde olduğu gibi şehrin sokaklarında dolaşan, uluyarak ilahiler söyleyen ve tövbe çağrısı yapan çılgın rahipler tarafından kamçılanan bir felaketin yaklaştığına dair korku, şehir sakinlerini ele geçirmişti.

İnsanlığı bekleyen kıtlık ve dünyanın sonu hakkında konuşuluyordu.

Hauberrisser, Hooigracht'taki dairesinden Amsterdam'ın güneydoğusundaki ovalara taşınmıştı. Bir zamanlar Druid'lere ait sözde bir anıt olduğuna dair söylentiler olan eski bir müstakil evde tek başına yaşıyordu. Evin sırtı alçak bir tepeye dönüktü ve su yollarıyla kesişen Slotermeer polderinin ortasında bulunuyordu.

Evi Eva'nın cenazesinden dönerken görmüştü. Uzun zamandır

boş olduğunu öğrenmiş ve hemen o gün kiralamaya karar vermişti. Aynı gün taşınmıştı. Yeni evini kış ayları boyunca daha oturulur bir hâle getirmeye çalışmıştı. Kendisiyle baş başa kalmak ve kendisine gerçek olmayan gölgeler gibi görünen insan kalabalıklarından uzak olmak istiyordu.

Penceresinden bakınca şehri görebiliyordu. Kasvetli binaları ve arka planda gemi direklerinden oluşan ormanıyla liman, duman çıkaran dikenli bir canavar gibi önünde uzanıyordu.

Zaman zaman dürbününü eline alıp Aziz Nikolaos Kilisesi'nin iki ana kulesine, diğer küçük kulelerine ve dış duvarlarına baktığında içini tarif edemediği garip bir his kaplıyordu. Sanki dürbünle bakınca gördükleri, katı nesneler değil de görünür bir biçim almış ve onu kavramak için acımasız kollarını ona doğru uzatmış ıstırap verici anılarmış gibi geliyordu. Bu anılar sonra tekrar çözülüyor ve uzaktaki pusun içinde kalan evlerin ve çatıların siluetlerine dönüşüyordu.

İlk başlarda Eva'nın yakındaki mezarını ara sıra ziyarete gitmişti ama bu ziyaretleri hep mekanik hareketlerle, çok da fazla düşünmeden gerçekleştirmişti.

Ne zaman onun toprağın altında yattığını hayal etmeye çalışsa ve kendisinin acı çekmesi gerektiği aklına gelse, içinde bulunduğu durum ona o kadar saçma geliyordu ki beraberinde getirdiği çiçekleri mezarın üzerine koymayı bile unutuyor ve onlarla eve geri dönüyordu.

"Istırap" terimi onun için içi boş bir kelime hâline gelmişti ve duyguları üzerindeki gücünü de kaybetmişti.

Bazen, kendi içindeki bu tuhaf değişimi düşündükçe kendinden şüphe ediyordu.

***

Yine böyle bir ruh hâli içinde olduğu bir akşam penceresinin önünde oturmuş, batan güneşi izliyordu.

Evinin önündeki kahverengi kuru otlardan oluşan çölün ortasın-

da uzun, solmuş bir kavak ağacı yükseliyordu. Uzaktaki bir yamaçta, yeşil bir çayır ve bu çayırın içinde büyüyen, üzeri çiçeklerle kaplı bir elma ağacı bu bölgedeki yegâne yaşam belirtisiydi. Bazen köylüler bu küçük vahayı görmeye gelirdi. Sanki bir mucizeyi görmeye hacca geliyorlardı.

"İnsanlık, yani ebedi Anka kuşu, yüzyıllar boyunca kendini yakıp küle dönüştürdü," diye düşündü Hauberrisser manzaraya bakarak. "Acaba küllerinden bir daha doğacak mı?"

Chidher Yeşil'in görüntüsünü düşündü ve "vermek" için dünyada kalmasıyla ilgili sözlerini hatırladı.

"Ben ne yapıyorum böyle?" diye sordu kendi kendine. "Yürüyen bir cesede dönüştüm. Şuradaki kavak gibi kuru bir ağaç oldum! Esrarengiz ikinci bir yaşam olduğunu benden başka bilen var mı? Swammerdam bana yolu takip etmemi önerdi ve bir yabancı, yazdığı günlük aracılığıyla bana yolun nereden başladığını gösterdi. Ama ben, kaderin kucağıma attığı meyveler konusunda cimri davranıyorum. En iyi arkadaşım Pfeill ve Sefardi bile başıma neler geldiğinden şüphelenmiyor. Kendimi tecrit ettiğime ve Eva için yas tuttuğuma inanıyorlar. İnsanlar bana var oldukları süre boyunca körü körüne dolaşan hayaletler, kozadan çıktıklarında kelebeğe dönüşeceklerinden habersiz yerlerde sürünen tırtıllar gibi görünüyorlarsa, bu onlardan uzak durmaya hakkım olduğu anlamına mı gelir?"

Hemen, o dakika şehre gitmek, kıyametin geldiğini haber veren birçok göçebe peygamber gibi bir sokak köşesinde dikilmek ve kalabalığa iki farklı hayatı, yani bu taraf ile öbür tarafı birbirine bağlayan bir köprü olduğunu haykırmak için ani bir dürtü hissetti ve bu kararlılıkla ayağa kalkmasına neden oldu.

Ayağa kalkar kalkmaz, "Bu yaptığım eşeğe altın semer bağlamaktan farksız," diye düşündü. "İnsanların büyük çoğunluğu beni anlamayacaktır. Sırtından bıçaklayabilecekleri ve sonra çarmıha gerebilecekleri bir tanrının gökten inmesini bekliyorlar. Peki kendilerini kurtarmanın bir yolunu arayan kıymetli azınlığa ne olacak? Onlar beni dinler mi? Hayır. Doğru söyleyeni dokuz köyden kovarlar."

Pfeill'ın sözlerini düşündü. Hilversum'daki konuşmalarında, kendisine bir hediye verilmeden önce kabul etmek isteyip istemeyeceğinin sorulması gerektiğini söylemişti.

"Hayır, böyle yaparsam bir işe yaramaz," dedi kendi kendine ve derin derin düşünmeye başladı. "İnsanın, ruhani deneyimler açısından ne kadar zenginleşirse, başkalarının gelişimine o kadar az katkıda bulunabilmesi ne kadar tuhaf, değil mi? Kendimi insanlıktan gün geçtikçe daha da fazla uzaklaştırıyorum. Yakında artık sesimi duyuramayacağım bir gün gelecek."

O günün artık çok yakında olduğunu fark etti.

Elyazması günlüğü ve eline geçmesine sebep olan tuhaf koşulları hatırladı. "Ben de kendi hayatımı anlatarak günlüğü devam ettireceğim," diye karar verdi. "Benden sonra başına ne geleceğini de kaderin inisiyatifine bırakacağım. Günlüğüm, 'Herkese istediklerini verebilmek için kaldım,' diyen kişiye benden bir vasiyet olarak kalmalı. Kader onun faydası dokunabileceğini düşündüğü, manevi uyanışa susamış insanlara versin. Yazdıklarım sayesinde tek bir kişi bile ölümsüzlüğe kavuşursa, varoluşum bir anlam kazanmış demektir."

Elyazmasının öğretilerini kendi deneyimleriyle desteklemek ve işi bittikten sonra onu tekrar eski dairesine götürerek, kafasına düşmeden önce saklı durduğu duvardaki boşluğun içine geri koymak niyetiyle oturdu ve yazmaya başladı:

İsmini bilmediğim halefime,

Sen bu sayfaları okuduğunda, onları yazan el belki çoktan toprağa karışmış olacak.

İçimden bir ses bana bu sayfaların sana, kayalara sürüklenen ve yelkenleri yırtık bir geminin çapaya ihtiyacı olduğu gibi onlara ihtiyaç duyduğun bir zamanda ulaşacağını söylüyor.

Benimkine eşlik eden diğer günlükte, bir köprüden geçerek harikalarla dolu yeni bir dünyaya adım atmak isteyen insanların ihtiyaç duyduğu her şeyi içeren, yazılı bir öğreti bulacaksın.

Bu öğretiye hayatımın bir anlatımı ve öğretinin yardımıyla ulaştığım manevi gelişmişlik seviyesi dışında ekleyebileceğim bir şey yok.

Eğer satırlarım, gerçekten ölümlü insanlığın ötesine giden gizli bir yol olduğuna dair inancını güçlendirmeye yarayacaksa, o zaman amacına ulaşmış demektir.

Bu satırları senin için kâğıda döktüğüm bu gece, gelecek dehşetinin korkusuyla dolu bir gece. Ama benim için değil. Hayat ağacında olgunlaşmamış çok sayıda insan için korku dolu. Selefimin kendi günlüğünde bahsettiği yeni dönemin 'ilk saatini' kendi gözlerimle görebilecek miyim? Bilmiyorum. Belki bu gece benim son gecem olacak. Bu dünyadan hemen yarın ya da yıllar sonra ayrılmam bir şeyi değiştirmeyecek. Elimi, senin elini tutmak için geleceğe uzatıyorum. Elimi tut. Tıpkı benim de selefimin elini tuttuğum gibi. Elimi tut ki 'uyanık olma öğretisi'nin zinciri kırılmasın ve sen de bu mirası geleceğe aktarabilesin!

***

Hayat hikâyesini yazarken Chidher Yeşil'in kendisini intihardan kurtardığı noktaya geldiğinde, saat gece yarısını çoktan geçmişti.

Derin düşüncelere dalmış, bir aşağı bir yukarı yürüdü.

Ne kadar yaratıcı ve inanmaya istekli olursa olsun, normal bir insan zekâsını manevi olarak uyanmış birinin zekâsından ayıran büyük uçurumun tam da burada başladığını hissetti.

O günden itibaren sürekli olarak deneyimlediklerine dair yaklaşık bir izlenim verebilecek doğru sözcükleri bulabilecek miydi?

Yazısını Eva'nın cenazesiyle bitirip bitirmemek konusunda uzun bir süre düşündükten sonra yan odaya, fırsat bulduğunda elyazması için yaptırdığı gümüş kutuyu çantasından çıkarmaya gitti. Gümüş kutuyu ararken bir yıl önce Bilmeceler Dükkânı'ndan aldığı karton kuru kafayı buldu.

Lambanın ışığında onu düşünceli bir şekilde inceledi ve kuru kafayı satın aldığı gün aklından geçen düşüncelerin aynıları bir kere daha aklına geldi.

"Bu sonsuz gülümsemeyi elde etmek, insanın bir önceki yaşamında omuzları üzerinde taşıdığı kafatasını bulmasından daha zordur."

Bu ona, parlak bir gelecekte gülümsemeyi öğreneceğine dair verilmiş bir söz gibi geldi.

Geçmiş yaşamı ona anlaşılmaz bir şekilde tuhaf ve çok uzak göründü. Sanki tüm o ıstırap dolu arzular ve dilekler kendi kafasının içinde değil de kartondan yapılmış bu aptal ama aynı zamanda kehanetlerde bulunan kafatasının içinde var olmuştu. Tam şu anda kendi kafatasını ellerinde tutuyor olduğunu düşününce gülümsemeden edemedi.

Dünya, değersiz ıvır zıvırla dolu bir sihir dükkânı gibi geçmişte kalmıştı.

Dolma kalemini kaptı ve yazmaya başladı:

Chidher Yeşil benden gittiğinde ve açıklayamadığım bir şekilde Eva için hissettiğim tüm acıyı da alıp yanında götürdüğünde, yatağın yanına gidip Eva'nın ellerini öpmek istedim. Sonra bir adamın onun önünde zaten diz çökmüş olduğunu ve başını kollarına yasladığını gördüm. Yatağın önünde diz çöken bu adamın ben olduğunu anlayınca çok şaşırdım. Ben ise artık kendi vücudumu göremiyordum. Ayaklarıma doğru baktım ve hiçbir şey göremedim. Aynı anda yatağın önündeki adamın da ayağa kalktığını ve tıpkı benim yaptığım gibi kendi ayaklarına baktığını gördüm. Ona yapmasını emrettiğim her hareketi yapmak zorunda olan bir gölge gibiydi.

Merhumun üzerine eğildim, adam da eğildi. Sanırım o sırada üzgündü, acı çekiyordu. Öyle olduğunu düşünüyorum ama emin değilim. Ben ise sadece, yüzünde sabit bir gülümsemeyle hareketsiz yatan, melek gibi güzel, yabancı bir kadının cesedini görüyordum. Yüreğimde hissedemediğim, balmumundan yapılmış, en ufak detayına kadar Eva'ya benzeyen ama sadece onun taklidi olan bir heykel vardı yatağın üzerinde.

Ölen kadının Eva değil de bir yabancı olduğunu anlayınca mutluluktan havaya uçtum. O kadar mutlu oldum ki ağzımı açıp tek kelime edemedim.

Sonra odaya üç kişi girdi. Onları hemen tanıdım. Arkadaşlarım gelmişti. Bedenimin yanına gittiler ve onu teselli etmek istediler

ama o sadece benim 'gölgem'di. Onlara gülümsüyor ama cevap vermiyordu.

Zaten nasıl cevap verecekti ki ben komut vermeden, ağzını açamadan. Ben istemeden hareket edemezdi.

Arkadaşlarım ve daha sonra kilisede ve cenaze töreninde gördüğüm birçok insan da kendi bedenim gibi birer hayalete dönüşmüştü. Cenaze arabası, atlar, meşaleler, çelenkler, önünden geçtiğimiz evler, mezarlık, gökyüzü, dünya ve güneş. Her şey manevi dünyada yaşamayan birer sanat eseriydi. Dışarıdan baktığım bir düşler diyarı gibi rengârenkti. Artık bunların benimle bir alakası olmadığı için mutlu ve huzurluydum.

O zamandan beri özgürlüğüm giderek arttı, ölümün eşiğini aştığımı biliyorum. Ara sıra vücudumu gece uyurken görüyorum. Düzenli nefes alıp verişini duyuyorum. Ama uyumuyorum, uyanığım. Gözlerim kapalı ama yine de etrafıma bakınabilirim ve istediğim her yere gidebilirim. O dolaştığında dinlenebilirim ve o dinlenirken de ben dolaşabilirim. İstersem de onun gözleriyle görebilir ve kulaklarıyla duyabilirim. Ama bunu yaptığım zaman etraftaki her şey sıkıcı ve neşesiz görünüyor ve ben de tekrar diğer insanlar gibi oluyorum. Hayaletler diyarında bir hayalet oluyorum.

Bedenimden koptuğum ve onu otomatik olarak emirlerime uyan ve dünyanın zahiri hayatına katılan bir gölge olarak algıladığım zamanlarda, durumum o kadar tarifsiz oluyor ki sana nasıl anlatacağımı bilemiyorum.

Bir sinema salonunda olduğunu varsayalım. Kalbin sevinçle çarpıyor çünkü az önce büyük bir mutluluk yaşadın. İzlediğin filmde kendi bedenini görüyorsun. Acıdan acıya koşuyor. Ölmediğini, evde kendisini beklediğini bildiği, çok sevdiği bir kadının ölüm döşeğinin yanı başında ağlıyor. Ekrandaki görüntün makineler tarafından taklit edilmiş, kendi sesinle acı ve umutsuzluk çığlıkları atıyor. İzlediklerin seni etkiler miydi?

Bu, sana verebileceğim çok zayıf bir benzetme. Umarım bir gün senin de deneyimleme fırsatın olur.

O zaman, artık benim de bildiğim gibi, ölümden kaçmanın bir yolu olduğunu bileceksin.

Tırmanmayı başardığım bu merdiven, selefimin günlüğünde bahsettiği büyük yalnızlıktır. Belki de beni yukarıya taşıyan basamaklar orada bitseydi benim için dünyevi hayattan daha acımasız olurdu ama Eva'nın ölmediğine dair hissettiğim bu sevinçli emniyet duygusu beni son basamağın da ötesine taşıyor.

Şu anda Eva'yı göremiyor olsam bile biliyorum ki, tekrar onunla birlikte olabilmem için uyanma yolunda ileriye doğru sadece bir adım daha atmaya ihtiyacım var ve sonra onunla birlikte olabilirim. Birlikteliğimiz daha önce olabileceğinden çok daha gerçek olacak üstelik. Bizi ince bir duvar ayırıyor sadece ama orada olduğumuzu hissedebiliyoruz.

Onu şimdi bulma ümidim, her saat başı aradığım zamanlarla kıyaslanamayacak kadar derin ve sakin.

O zamanlar yaşadığım yıpratıcı bir bekleyişti, şimdi ise keyifli bir özgüven.

Görebildiğimiz dünyayla iç içe geçen göremediğimiz bir dünya vardır. Bir ses bana, Eva'nın görünmez dünyada bir yerlerde yaşadığını ve beni beklediğini söylüyor.

Eğer senin de kaderin benimkine benzerse ve sevdiğin birini bu dünyada kaybedersen, onu 'Uyanış Yolu'nda başka bir şekilde tekrar bulabileceğini düşünme.

Chidher'in bana söylediklerini hatırla. "Dünyada görmeyi öğrenmeyen, öbür tarafta hiç öğrenemez."

Spiritüalistlerin öğretilerinden, zehirden sakınıyormuşçasına sakın. İnsanlığın başına gelmiş en korkunç vebadır spiritüalizm. Bu insanlar ayrıca ölülerle iletişim kurabildiklerini iddia ederler. Ölülerin kendilerine göründüklerini düşünürler. Bu bir illüzyondur. Onlara kimlerin göründüğünü bilmemeleri daha iyidir. Çünkü bilselerdi dehşete kapılırlardı.

Görünmez dünyaya gitmenin ve hem orada hem burada yaşa-

manın bir yolunu bulmadan önce kendin görünmez olmayı öğrenmelisin. Tıpkı benim, kendi gözlerime bile görünmez olduğum gibi.

Gözlerimin öteki dünyaya açık olduğu aşamaya henüz gelmedim ve öte yandan da biliyorum ki dünyadan kör ayrılanlar oraya gitmiyorlar. Onlar, tekrar ses çıkarabilecekleri teller bulana kadar boşlukta dolaşan, havada solup gitmiş melodiler gibiler. Olduklarını düşündükleri yer, bir yer değil; boyutları olmayan boş bir hayaller adası.

Gerçekte, yalnızca uyanmış insanlar ölümsüzdür. Güneşler ve tanrılar gelip geçicidir. Sadece uyanan insan kalıcıdır ve sadece o istediği her şeyi başarabilir. Uyanan insanın üzerine tanrı yoktur.

İzlediğimiz yola kâfirlerin yolu denmesi boşuna değil. Dindarların tanrı olduğuna inandıkları şey, aslında kendilerine inandıkları takdirde ulaşabilecekleri bir durumdur. Ama onlar tedavi edilemez körlükleriyle kendilerine, üzerlerinden atlamaya cesaret edemeyecekleri sınırlar çizerler. Kendilerini Tanrı'ya dönüştürebilecekken tapınmak için Tanrı'nın bir görüntüsünü yaratırlar.

Dua etmek istiyorsan, durma, görünmeyen nefsine dua et. Çünkü o dualarına cevap veren tek tanrıdır. Diğer tanrılar sana ekmek yerine taş uzatırlar.

Bir puta dua edip duaları kabul edilenlere acıyorum. Sonuç olarak kendilerini kaybediyorlar, çünkü dualarına cevap verenin yalnızca kendilerinin olduğuna bir daha asla inanmıyorlar.

Görünmez benliğin içinde bir öz olarak ortaya çıkarsa, onu gölgesinden tanıyabilirsin. Kendi bedenimi bir gölge olarak görene kadar kim olduğumu ben de bilmiyordum.

İnsanlığın etrafa parlak gölgeler saçacağı ve artık yeryüzüne eskisi gibi kara lekeler bırakmayacağı bir zaman doğuyor ve gökyüzünde yeni yıldızlar yükseliyor. Sen de ışığın var olmasına katkıda bulun!

***

Hauberrisser aceleyle ayağa kalktı, sayfaları rulo yaptı ve gümüş kutuya koydu.

Üstünde birinin onu acele etmeye zorladığına dair bir baskı hissetti.

Şafağın ilk ışıkları çoktan gökyüzünü aydınlatmaya başlamıştı. Hava kurşuniydi ve dışarıdaki kavrulmuş bozkırın, üzerinde gri su yollarının daha açık şeritler olarak göründüğü dev bir yün halı gibi görünmesine yol açıyordu.

Evden dışarı adımını attı. Amsterdam'a doğru yola çıkmak istiyordu. İlk birkaç adımdan sonra, belgeyi Hooigracht'taki eski dairesine geri götürme fikrinden vazgeçti, geri döndü ve eline bir kürek aldı. Günlüğü yakınlarda bir yere gömmesi gerektiğini düşündü.

Ama nereye?

Belki mezarlığa?

Mezarlığın olduğu yöne doğru döndü.

Hayır hayır. Oraya da değil.

Bakışları, çiçek açmakta olan elma ağacına takıldı. Ağacın olduğu yere gidip bir çukur kazdı ve içinde elyazmasının bulunduğu kutuyu oraya gömdü.

Sonra alacakaranlığın içinden, çayırlardan ve köprülerden geçerek koşar adım şehre gitti.

Arkadaşlarının tehlikede olabileceğinden endişelenmiş ve onları uyarması gerektiğine dair kuvvetli bir dürtü onu birden ele geçirmişti.

Sabahın bu erken saatine rağmen hava, bir fırtınanın habercisi gibi sıcak ve kuruydu.

Önündeki manzarada insanın soluğunu kesen, rahatsızlık verici bir dinginlik vardı, toprağa ölüm düşmüş gibiydi. Güneş, yoğun sis perdesinin arkasında, soluk sarı metalden yapılmış bir disk gibi havada asılı duruyordu ve batıda, ufuk çizgisinde, Zuiderzee'nin üzerindeki bulut kümesi sanki sabah değil de akşammış gibi kırmızıya boyanmıştı.

Geç kalmış olmaktan korkarak elinden geldiğince kestirme yol-

lardan gitmeye çalıştı. Önce boş arazilerden ve hemen sonra ıssız sokaklardan mümkün olduğunca hızla yürüdü ama şehir daha fazla yaklaşmak istemiyor gibiydi.

Doğan günle birlikte gökyüzünün de şekli değişmeye başladı. Soluk renkli bir arka planın üzerindeki beyaz bulutlar yerlerinden kıpırdamıyorlardı ama görünmez girdaplar tarafından sağa sola saçılmış devasa solucanlar gibi kıvrılıp bükülüyorlardı. Uzaydan gelen canavarların birbirleriyle savaştığı bir sahne gibi görünüyordu.

Daha da yukarıda, huniye benzeyen bulut kümeleri, ters dönmüş kadehler gibi gökyüzünde asılı duruyorlardı. Çenelerini kocaman açmış vahşi hayvan suratları birbirlerinin üzerine atlıyor, şekiller birbirlerine dolanıyordu. Sadece yeryüzünde hâlâ aynı ölüm benzeri dinginlik pusuya yatmış bekliyordu.

Kasırganın içinden çıkıp gelmiş gibi güneyden uzun, siyah renkli bir üçgen belirdi ve güneşin önünden geçerek yaydığı ışığı engelledi, böylece yeryüzü birkaç saniyeliğine tekrar karanlığa büründü. İleride yere konan bu üçgen, Afrika kıyılarından gelen bir çekirge sürüsüydü.

Hauberrisser yürüyüşü boyunca tek bir canlıyla bile karşılaşmamıştı. Bir yol dönemecine geldiğinde önüne birden boğumlu söğüt kütüklerinin arkasından fırlayan, kambur boyunlu, uzun boylu ve cüppelere sarılı tuhaf, esmer bir figür çıkıverdi.

Yüz hatlarını bu mesafeden ayırt edemiyordu ama duruşundan, kıyafetlerinden ve kafasının her iki tarafından sarkan peyotlarından kendisine doğru yürüyenin yaşlı bir Yahudi olduğunu hemen anladı.

Adam yaklaştıkça görüntüsü daha da fantastik bir hâl alıyordu. Boyu en az iki metreydi, yürürken ayaklarını hareket ettirmiyordu ve yüz hatları belirsiz ve puslu gibiydi. Hauberrisser uzuvlarından birinin, kolunun veya bacağının, sadece bir saniyeliğine yerinden çıkıp sonra tekrar vücuduyla birleştiğini gördüğünü bile düşündü.

Birkaç dakika sonra Yahudi, somut bir maddeden değil de sayısız siyah noktanın bir araya gelmesinden oluşuyormuş gibi neredeyse şeffaf hâle gelmişti.

Bunun hemen üzerine, siluet sessizce süzülerek yanından geçti ve Hauberrisser bu figürün insan görünümüne bürünmüş uçan bir karınca bulutu olduğunu görerek şaşırdı. Bir zamanlar Amsterdam'daki manastırın bahçesinde gördüğü arı sürüsüne benzeyen, anlaşılmaz bir doğa oyununa tanıklık ediyordu.

Hayretler içinde, hızını giderek artırarak güneybatıya, denize doğru ilerleyen bu fenomeni bir duman bulutu gibi ufukta kaybolana kadar uzun süre izledi.

Bu hadiseyi nasıl yorumlayacağını bilemedi. Gizemli bir kehanet miydi yoksa doğanın ehemmiyetsiz bir surat asışı mıydı?

Chidher Yeşil'in kendini görünür kılmak için böyle fantastik bir biçim seçmiş olma ihtimali ona pek inandırıcı gelmiyordu.

Kafası hâlâ karamsar düşüncelerle dolu Wester Park'a girdi ve Sefardi'nin evine olabildiğince çabuk ulaşabilmek için Damrak'a doğru yöneldi. İşte o anda, kulağına gelen bir kargaşanın sesi ona, gittiği yönde heyecan verici bir şeyler olduğunu haber verdi.

Kısa bir süre sonra, omuz omuza duran yoğun, heyecanlı ve çılgın bir kalabalığın kapladığı geniş sokaktan ilerlemek imkânsız hâle geldiği için Jodenbuurt Caddesi'nden geçmeye karar verdi.

Selamet Ordusu'nun inançlı üyeleri, yüksek sesli dualar veya Zebur'dan bir alıntıyı haykırarak sürüler hâlinde meydana doğru yürüyorlardı, "Bir ırmak var ki suları sevinç getirir Tanrı Kenti'ne." Erkekler ve kadınlar dini bir cinnet içinde kendilerinden geçip birbirlerinin kıyafetlerini yırtıyorlardı. Ağızlarından salyalar akarken dizlerinin üzerine çöktüler. Gökyüzüne zafer ve şehvet çığlıkları attılar. Gövdeleri çıplak, fanatik mezhepçi rahipler korkunç, histerik kahkaha nöbetleri altında kanlı sırtlarını kırbaçladılar. Yer yer sara hastaları tiz çığlıklarla yere yığıldılar ve kaldırımda, düştükleri yerde kıvranarak yuvarlandılar. Diğerleri, muhtemelen başka bir çılgın cemaatin müritleri, büyülenmiş seyircilerin ortasında çömelerek ve kurbağalar gibi vıraklayıp zıplayarak "Rab'bin önünde kendilerini alçalttılar". "İsa, ruhumun sevgilisi, koynuna uçmama izin ver!"

***

Korku ve tiksinti içinde olan Hauberrisser, dolambaçlı ara sokaklardan oluşan bir labirentte yolunu bulmaya çalıştı. Kalabalık tarafından sürekli yolu kesildi. Sonunda ne ileri ne de geri gidebileceğini anladı ve kendini Jodenbreestraat'taki kafatası şekilli evin önünde kapana kısılmış buldu.

Bilmeceler Dükkânı'nın kepenkleri kapatılmıştı. Kapının önünde dükkânın isminin yazılı olduğu tabela da ortadan kaybolmuştu. Binanın hemen önüne, altın rengine boyanmış ahşap bir iskele kurulmuştu. İskelenin üzerine de bir taht yerleştirilmişti. Tahtta gelincik kürkünden pelerini ve hale gibi parlayan bir taçla Profesör Zitter Arpád oturuyordu. Kendinden geçmiş kalabalığa, üzerinde kendi resminin bulunduğu bakır paralar atıyordu. Bir yandan da kalabalıktan yükselen bağırışlar nedeniyle zar zor duyulabilen bir konuşma yapıyordu. Tekrar tekrar söylediği kelimelerde anlaşıldığı kadarıyla kan dökülmesi için bir çağrı yapıyordu. "Orospuları ateşe atın ve kirli altınlarını bana getirin!"

Hauberrisser kendisini ancak, büyük bir çaba sarf ederek yavaş yavaş evin diğer köşesine doğru sürükleyebildi.

Nerede olduğunu anlamaya çalışıyordu ki biri onu kolundan tutup bir açıklığa doğru çekti. Onu çeken Pfeill'dı.

Bir anda aralarına girerek onları tekrar ayıran kalabalığın üzerinden bağırarak birbirlerine söylediklerine bakılacak olursa ikisi de benzer niyetlerle şehre gelmişlerdi.

Pfeill, "Swammerdam'a gel!" diye bağırdı.

Oldukları yerde durmak söz konusu değildi. Avlular, ara sokaklar ve en ufak boşluklar bile insanlarla dolup taşıyordu. İki arkadaş kalabalığın içinde ara sıra yan yana yürüyebilecekleri birkaç adımlık bir boşluk yakaladıklarında bu fırsatı ilerlemek için kullanıyorlardı ve bu yüzden de sadece alelacele edilmiş birkaç sözcük dışında iletişim kuramıyorlardı.

"Pislik herifin teki, şu Zitter!" diye anlatmaya başladı Pfeill sözü

sürekli kesilerek. Hauberrisser'nın bazen önünde, bazen arkasında, bazen yanında ve sonra yine insan selinin araya girmesiyle kendisinden birkaç adım uzakta beliriyordu. "Polis görevini yapamıyor... ona karşı bir şey yapamıyorlar... ve milisler de uzun zaman önce vazgeçtiler... İlyas Peygamber olduğunu iddia ediyor... ve halk da ona inanıyor... ona tapıyorlar. Birkaç gün önce Carré Sirki'ni kan gölüne çevirdi... Sirki bastılar... ve yabancı, seçkin kadınları... hepsi hafifmeşrep tabii ki... içeriye sürüklediler ve... kaplanları üzerlerine saldılar... Herifte Sezar Çılgınlığı var... Nero gibi... Önce Rukstinat'la evlendi... sonra da zavallıyı... parasını almak için... onu ze..."

"Zehirledi," diye duydu Hauberrisser zar zor. Ellerinde yanan meşaleler taşıyan ve Vehm Mahkemeleri'nin yargıçları gibi yüzlerine kadar inen sivri başlıklı cüppeler giymiş şekillerden oluşan bir alay, aralarına girip onları birbirlerinden uzaklaştırmıştı ve Pfeill'ın son sözleri de koronun boğuk ve monoton bir sesle söylediği ilahi tarafından yutulmuştu: "O sanctissima, o pi–issima, dulcis virgo Maaa–riii–aaah."*

Pfeill bir süre sonra yeniden ortaya çıktı. Yüzü meşale dumanları yüzünden siyaha boyanmıştı. "Sonra da kadının parasını poker kulüplerinde kumar oynayarak çarçur etti... Sonra kendini aylarca ruhani bir medyum olarak tanıttı... Büyük ilgi gördü... Bütün Amsterdam onu görmeye gitti."

"Sefardi neler yapıyor?" diye bağırdı Hauberrisser.

"Üç hafta önce Brezilya'ya gitti! Sana selam söylememi istedi... Çok değişti, yola çıkmadan önce bile çok değişmişti... Neler yaptığını pek bilmiyorum... Bildiğim tek şey, yeşil suratlı adam ona görünmüş ve ondan Brezilya'da bir Yahudi şehri kurmasını istemiş. Ayrıca Yahudilerin, yavaş yavaş tüm dünya halkları için ortak bir iletişim aracı hâline gelecek ve böylece onları birbirine yaklaştıracak yeni bir dil yaratmaya çağrılan tek uluslararası halk olduğunu söylemiş. Modern bir İbranicedir herhalde. Nereden bileyim. O günden

---

* (Lat.) En kutsal, en sevilen, çok tatlı Bakire Meryem. –*yhn*

sonra Sefardi bambaşka bir insan oldu. Artık bir görevi olduğunu söyledi... Bu arada, Siyonist bir devlet kurmakla çok doğru bir karar vermiş gibi görünüyor. Hollanda'daki Yahudilerin neredeyse tamamı onun peşinden gittiler ve her gün Avrupa'nın her yerinden sayısız Yahudi, batıya göç etmek için akın akın gelmeye devam ediyor. Resmen karınca sürüsü gibiler..."

İlahiler söyleyen bir grup kadın onları bir süreliğine tekrar ayırdı. Pfeill "karınca sürüsü" ifadesini kullanınca, Hauberrisser otomatik olarak şehrin dışında gördüğü garip fenomeni düşündü.

Pfeill, "Sefardi son zamanlarda, benim de yeni tanıştığım Lazarus Eidotter adında birisiyle çok fazla zaman geçiriyordu," diye devam etti. "Yaşlı bir Yahudi... bir tür kâhin gibi bir şey... şimdilerde sürekli trans hâlinde... Bu arada öngördüğü her şey, her seferinde doğru çıkıyor... Son zamanlarda sürekli, yeni bir dönemin başlaması için Avrupa'nın üzerine korkunç bir felaketin geleceğini söyleyip duruyordu... Gelen felaketle birlikte kendisi de yok olacağı için mutlu olduğunu söylüyor. Böylece bolluk diyarına geçen ölülere önderlik edebilecekmiş... Felaketin yaklaştığı konusunda doğruyu söylüyor olabilir... İşlerin nerelere vardığını sen de görüyorsun... Amsterdam'ı bir tufan bekliyor. Tüm insanlık çıldırdı... Bütün tren seferleri durduruldu. Yoksa çoktan yanına, evim dediğin Nuh'un Gemisi'ne gelmiştim... Bugün, isyanların zirve yaptığı gün gibi görünüyor... Ah, sana anlatacak o kadar çok şeyim var ki... Tanrım, keşke şu sonsuz kalabalık tarafından kuşatılmamış olsaydık... insan cümlesinin sonunu zor getiriyor... Son görüşmemizden beri benim de başıma bir sürü şey geldi..."

"Peki Swammerdam? O nasıl?" diye cevap verdi Pfeill bağırarak. Dizlerinin üzerine çökmüş, çırpınarak kendini kırbaçlayan bir grup insanın ulumalarının üzerinden sesini duyurmaya çalışıyordu.

Pfeill da bağırarak, "Bana bir haberci gönderdi," diye cevap verdi. "Seni de yanıma alıp hemen yanına gelmemi söylemiş... Yolda karşılaşmamız iyi oldu... Bizim için endişeleniyormuş, haberciye öyle söylemiş... Ancak yanında olursak güvende olabileceğimize inanıyormuş... İç sesinin bir zamanlar üç kehanette bulunduğunu

iddia etmişti, bunlardan biri Aziz Nikolaos Kilisesi'nden sağ çıkacağına dair olan kehanetmiş... Muhtemelen bundan, yaklaşan felakete karşı bağışıklığı olduğu sonucuna varıyor ve yeni çağın doğuşundan bizim de sağ çıkabilmemiz için onunla birlikte olmamızı istiyor."

Bunlar Hauberrisser'nın anlayabildiği son sözlerdi. Sürüklendikleri meydandan ani, sağır edici bir çığlık koptu, havayı titretti ve tiz haykırışlarla gitgide daha da rahatsız edici bir hâl aldı. "Yeni Kudüs ufukta göründü." "Bir mucize, bir mucize!" "Tanrı bize merhamet etsin." Haykırışlar pencereden pencereye, duvarların üzerinden şehrin en uzak köşelerine kadar yankılandı.

Pfeill'ın ağzını aceleyle açıp kapadığını görebiliyordu, ciğerlerini yırtarcasına ona bir şeyler anlatmaya çalışıyormuş gibi görünüyordu. Sonra bir cinnet hâli içindeki kalabalık tarafından, neredeyse ayakları yerden kesilircesine sürüklendiğini ve karşı koymaya fırsat bulamadan Amsterdam'ın kalbi olan Dam Meydanı'na doğru iteklendiğini hissetti.

Kalabalık bu bölgede o kadar yoğundu ki kollarını vücuduna sıkıca bastırmak zorunda kaldığı için ellerini zar zor hareket ettirebiliyordu. Meydandaki bütün gözler gökyüzüne çevrilmişti.

Gökyüzünün yükseklerinde tuhaf buhar oluşumları hâlâ birbirleriyle savaşıyor, kanatlı balıklara benziyorlardı. Onların altında oluşan serapta ise zirveleri karlı buluttan dağlar belirmişti ve tam ortalarında, eğimli güneş ışınlarıyla aydınlanan bir vadide, düz beyaz çatıları ve Mağrip mimarisine özgü kemerli kapıları olan, tuhaf bir şehir uzanıyordu.

Şehrin kil renkli sokaklarında omuzlarından sarkan pelerinleri ve esmer yüzlerinde gururlu ifadeleri olan adamlar yürüyordu. Görüntü o kadar yakın ve şaşırtıcı derecede netti ki Amsterdam'ın dehşete düşüren kargaşasını yukarıdan kayıtsız tavırlarla izlerken adamların gözlerini devirdiklerini görebiliyordunuz. Şehir surlarının dışında kırmızımsı bir çöl uzanıyor, kenarları bulutlara karışıp gözden kayboluyordu ve bir deve kervanı parıldayan havada hayalet gibi yol almaya devam ediyordu.

Fata Morgana, yaklaşık bir saat boyunca büyüleyici bir renk cümbüşü içinde gökyüzünde asılı kaldı. Sonra yavaş yavaş soldu. Geriye sadece uzun ince bir minarenin görüntüsü kaldı. Beyaz şekerden yapılmış gibi göz kamaştırıcı bir parlaklığı vardı. Bir süre sonra o da aniden bir bulut tabakası içinde gözden kayboldu.

***

Hauberrisser insan bedenlerinden oluşan deniz tarafından evlerin ön cepheleri boyunca santim santim sürüklendi. Bir kanalın üzerindeki köprüden geçerken sonunda akıntıdan kaçma fırsatı bulduğunda çoktan öğleden sonra olmuştu bile.

Swammerdam'ın dairesine ulaşmak artık imkânsızdı, çünkü birçok caddeyi ve Dam Meydanı'nı tekrar geçmek zorunda kalacaktı. Bu yüzden tekrar inzivaya çekilmeye ve daha uygun bir zamanda geri gelmeye karar verdi.

Kısa bir süre sonra tekrar polderin ölü çayırlarının sessizliği tarafından sarılmıştı.

Gökyüzünün altındaki boşluk aşılması imkânsız, tozlu bir kütle hâline gelmişti.

Burada yalnızlık o kadar derindi ki aceleci ayaklarının altında ezilen kurumuş otların çıtırtısını ve kendi kanının damarlarında akışını duyabiliyordu.

Arkasında, batan güneşin kırmızı ışığının altında yanıp tükenmiş zift yığınına benzeyen kapkara bir Amsterdam kalmıştı.

Tek bir çıt bile çıkmıyordu. Gün batımı hendeklerin cam gibi parlak yüzeylerinden yansıyordu. Ancak arada sırada bir balık sıçradığında çıkan şıpırtılarla sessizlik bozuluyordu.

Alacakaranlık çökerken yeryüzünde büyük ve donuk gri renkli lekeler ortaya çıktı. Bozkırın üzerine serilmiş uçan çarşaflar gibi hareket etmeye başladılar. Hauberrisser bu lekelerin, ciyaklayarak deliklerinden çıkan, aşırı heyecanlı fare sürüleri olduğunu fark etti.

Bir yaprak dahi kıpırdamasa da karanlık arttıkça doğanın huzursuzluğu da artıyor gibiydi.

Koyu kahverengiye dönen su yüzeyinde, herhangi bir hava akımı tarafından rahatsız edilmemiş olmasına rağmen, yer yer küçük çaplı kraterler oluşmaya başlamıştı. Görünmez bir taş çarpmış gibi biraz su sıçrıyor ve dairesel dalgalar gitgide genişleyerek iz bırakmadan ortadan kayboluyordu.

Hauberrisser evinin önündeki çıplak kavak ağacını uzaktan bile ayırt edebiliyordu. Birden, gökyüzüne kadar yükselen beyazımsı sütun benzeri oluşumlar yerden fırlayıverdiler ve Hauberrisser'nın ağacı görmesini engellediler.

Hayaletler gibi sessizce ona doğru geldiler. Geçtikleri yerlerde kökünden sökülmüş çimenler ve toprağın üzerinde geniş, siyah lekeler bıraktılar. Hortumlar, şehre doğru yöneldi.

En ufak bir ses bile çıkarmadan Hauberrisser'nın yanından geçip gittiler. Atmosferin sessiz, sinsi, ölümcül hayaletleriydi bunlar.

***

Kan ter içinde kalan Hauberrisser evine girdi.

Yakındaki mezarlıkta çalışan bahçıvanın karısı o akşamki yemeğini hazırlayıp masaya koymuştu. Heyecandan ağzına bir lokma bile sürmedi.

Huzursuzluk içinde kıyafetlerini bile çıkarmadan kendini yatağa attı ve gelecek günü beklerken uykusuz bir gece geçirdi.

SON

Saatler geçmek bilmiyordu, gece hiç bitmeyecek gibiydi.

Sonunda güneş doğdu doğmasına ama gökyüzü aydınlanmadı. Sadece ufukta kükürt sarısı bir çizgi görünüyordu. Sanki parlak kenarlı siyah bir yarımküre dünyaya inmişti.

Odaya, yolunu şaşırmış soluk bir alacakaranlık girdi. Pencerenin önündeki kavak ağacı, uzaktaki çalılar ve Amsterdam'ın kuleleri, kuvvetini kaybetmiş projektörler tarafından soluk bir ışıkla aydınlatılmış gibi görünüyordu. Biraz aşağıdaki ovanın kör bir aynaya benzeyen çayırları dört bir yana uzanıyordu.

Hauberrisser dürbünüyle, koyu renkli arka planın önünde üzerine vuran loş bir ışıkla aydınlatılmış ve her an gelebilecek öldürücü bir darbeyi beklerken korkudan donup kalmış gibi görünen şehre doğru baktı.

Kaygılı, nefes nefese çalan çanlar dalgalar hâlinde toprağın iliklerini titretti. Sonra aniden sustular. Havada boğuk bir kükreme duyuldu ve kavak ağacı inleyerek yere doğru eğildi.

Rüzgâr esintileri zemini kamçı darbeleriyle dövüyor, kurumuş otları tarıyor ve seyrek, alçak çalıları kökünden söküyordu.

Birkaç dakika içinde manzara muazzam bir toz bulutunun içinde kayboldu. Sonra, yeniden ortaya çıktığında artık tanınmayacak hâldeydi. Setler beyaz deniz köpükleri altında kalmıştı. Gövdelerinden kopartılmış yel değirmeni kanatları küt gövdeler hâlinde kahverengi toprağın üzerine düşüyor ve hemen sonra esen rüzgârlarla birlikte tekrar döne döne havaya yükseliyorlardı.

Fırtına bozkır boyunca artık daha kısa aralıklarla uluyordu. Çok geçmeden kesintisiz, uzun bir kükreme hâlini aldı.

Rüzgârların öfkesi iki katına çıktı. Kurumuş kavak ağacı neredeyse dik bir açıyla yerden bir metre kadar yükselmişti. Dalları olmadan pürüzsüz bir kütükten farklı görünmüyordu ve kendisine çarpan rüzgârların muazzam kuvvetiyle tuhaf pozisyonunda hareket edemeden durmaya devam ediyordu.

Elma ağacı, görünmez bir el tarafından rüzgârdan korunan bir adanın üzerindeymiş gibi yerinde duruyordu. Tek bir çiçeği bile yerinden oynamamıştı.

Kirişler ve taşlar, evlerden ve duvarlardan kopan molozlar, kiremitler ve toprak parçaları pencerenin önünden uçarak geçmeye devam ediyordu. Sonu gelmek bilmeyen bir gülle yağmuru gibiydi.

Sonra gökyüzü aniden açık gri rengini aldı ve karanlık soğuk, gümüşi bir parıltıya dönüştü.

Hauberrisser, tam kasırganın öfkesinin azalmaya başladığını düşünüyordu ki dehşet içinde kavak ağacının gövdesinin paramparça oluşunu, kıymık kıymık ayrılan parçaların arkalarında iz bırakmadan kaybolup gitmelerini izledi. Bir an sonra, ne olduğunu tam olarak kavrayamadan, limanın güneybatısındaki uzun, yüksek fabrika bacaları köklerinden söküldüler ve fırtınanın yıldırım hızıyla alıp götürdüğü beyaz tozdan ince mızraklar hâline geldiler.

Kilise kulesi ardına kilise kulesi uçuştu. Hortum tarafından bir saniyeliğine siyah şekiller hâlinde havaya kaldırıldılar, sonra ufukta birbirlerini kovalayan çizgiler hâline geldiler, ardından noktalara dönüşüp ortadan kayboldular.

Kısa bir süre içinde pencerenin önündeki alan sadece yatay çizgilerle oluşturulmuş bir resim hâline geldi. Fırtınanın yerinden söktüğü ot öbekleri öyle hızlı uçup gidiyorlardı ki çıplak gözle takip etmek imkânsızdı.

Mezarlık da çoktan altüst olmuş, çırılçıplak kalmış olmalıydı çünkü mezar taşları, tabut tahtaları, mermer haçlar ve mezarlığın demir fenerleri evin önünden uçarak geçtiler. Yollarından şaşma-

dan, yükselmeden veya alçalmadan, hiç ağırlıkları yokmuş gibi uzaklaşıp gittiler.

Hauberrisser, çatı katındaki kirişlerin inlediğini duydu ve her an paramparça olabileceklerini düşündü. Menteşelerinden ayrılıp uçmasın diye ön kapıyı sürgülemek üzere aşağıya koşmak istedi ama odanın kapısından geri döndü. İçinden bir ses, şimdi kapı kolunu çevirirse ortaya çıkacak hava akımının pencereleri patlatacağı, duvarları yalayan fırtına rüzgârlarının içeriye girmesine izin vereceği ve bir anda tüm evin bir moloz yığınına döneceği konusunda onu uyardı.

Evin ancak, yakınındaki tepe onu kasırganın etkisinden koruduğu ve içerideki odalar, arı kovanlarındaki gibi birbirlerinden kapılı kapılar aracılığıyla izole kaldığı sürece yıkımdan kurtulabileceğini anladı.

Odanın içindeki hava dışarıya çekiliyormuşçasına buz gibi oldu ve inceldi. Masanın üzerinde duran bir kâğıt parçası durduğu yerden fırladı, anahtar deliğine yapıştı ve dışarıya doğru emildi.

Hauberrisser pencereye doğru döndü ve dışarıya baktı. Fırtına öyle sert esiyordu ki hendeklerdeki suyu havaya sıçratıyor ve yağmur gibi toprağın üzerine yağdırıyordu. Çayırlar artık pürüzsüz, pırıl pırıl parlayan, gri renkli bir kadife örtüye benziyordu. Kavak ağacının eskiden durduğu yerde ise sadece girintili çıkıntılı bir kütük kalmıştı.

Uğultu o kadar istikrarlı ve sağır ediciydi ki Hauberrisser yavaş yavaş etrafındaki her şeyin ölüm sessizliğine gömüldüğünü hissetti.

Titreyen panjurları yerlerine sabitlemek için eline bir çekiç aldığında darbelerin sessizliğinden dışarıdaki gürültünün ne kadar korkunç olması gerektiğini anladı.

Aziz Nikolaos Kilisesi ve yakınlarında bulunan, Swammerdam ve Pfeill'ın bulunduğu Zeedijk'taki evin havaya uçmuş olabileceği korkusuyla, uzun bir süre şehre bakmaya cesaret edemedi. Sonunda bir bakış atmayı göze aldığında, o bölgenin henüz hasar görmemiş olduğunu ama bir moloz denizi tarafından çevrelendiğini gördü.

Şehrin geri kalanı, bütün çatıları, kuleleri ve duvarlarıyla birlikte dümdüz olmuştu.

"Bugünden sonra Avrupa'da kaç şehir ayakta kalmayı başarabilecek acaba?" diye sordu kendi kendine ürpererek. "Amsterdam'ın tamamı kilden taşlar gibi ufalanıp toza dönüştü. Çürümüş bir kültürden geriye sadece çer çöp kaldı."

Aniden, çevresinde yaşanmakta olan felaketin dehşeti tüm haşmetiyle onu ele geçirdi.

Bir önceki gün yaşadıkları, ardından gelen yorgunluk ve bir afetin aniden patlak vermesi, onu bir sersemlik hâline sokmuştu ve ancak şimdi uyuşukluğu üzerinden atmaya, bilincini geri kazanmaya başlıyordu.

Kendi alnına vurdu. "Bütün bu süre boyunca uyudum mu yoksa?"

Gözleri, şu anda anlayamadığı bir mucize gibi görünen, tüm çiçekleriyle göz kamaştıran, el değmemiş elma ağacına takıldı.

Dün, elyazmasını bu ağacın köklerine gömdüğünü hatırlıyordu. Üzerinden bir sonsuzluk geçmiş gibiydi.

Ruhunu bedeninden ayırabildiğini kendisi yazmamış mıydı bu kâğıtlara?

Neden yapmamıştı? Dün gece ya da bu sabah fırtına çıktığında bu yeteneğine neden başvurmamıştı?

Peki neden şimdi yapmıyordu?

Kısa bir an için bedeninden ayrılmayı başardı. Bedenini pencereye yaslanmış, yabancı, karanlık bir varlık olarak gördü. Ama pencerenin diğer tarafındaki dünya, devam eden yıkıma rağmen eskisi gibi hayaletimsi ve solgun bir resim değildi artık. Şimdi, canlı renklerle titreşen yeni bir dünya uzanıyordu önünde. Geleceğin görünür bir tezahürü gibi, görkemli bir bahar havası esiyordu. Kalbi isimsiz bir mutluluğun beklentisiyle çarptı. İçinde bulunduğu renkli dünya yavaş yavaş daha kalıcı bir netlik kazanmaya başladı. Çiçek açan elma ağacı, o Chidher her daim 'Yeşil' olan ağaç değil miydi!

Bir saniye sonra, Hauberrisser bedeniyle tekrar bir olmuştu ve

uğuldayan fırtınaya bakıyordu. Ama şimdi gözlerinin önünde vuku bulan yıkımın arkasında, az önce ruhunun gözleriyle gördüğü umut vadeden yeni topraklar olduğunu biliyordu.

Kalbi neşeli bir beklentiyle küt küt çarpıyordu. Yüce uyanışın nihai aşamasında olduğunu hissetti. İçindeki Anka kuşu, Aether'e uçmak için kanatlarını kaldırdı. Tüm dünyevi deneyimlerin çok ötesinde bir olayın yaklaştığına dair o kadar kuvvetli bir duygu yoğunluğu yaşıyordu ki nefes almakta zorlandı. Neredeyse Hilversum'daki parkta Eva'yı öptüğü zamanki gibi hissetti. Ölüm Meleği'nin kanat çırpmasıyla oluşan aynı dondurucu hava esiyordu etrafında ama şimdi, yaşamın ölümsüzleşmesinin bir habercisi gibi buram buram çiçek kokuyordu. Chidher'in, "Sana Eva'nın hatırı için daimi aşkı vereceğim," sözleri kulaklarında çınladı. Sanki çiçek açan elma ağacı karşıdan aynı sözleri haykırıyordu.

Orada, rüzgârın yerle bir ettiği şehrin yıkıntıları altında gömülü yatan sayısız ölüyü düşündü. Onlar için üzülemedi. "Son ve en yüce mertebe olan 'uyanmış insan' mertebesine ulaşana kadar, farklı formlarda ve biçimlerde de olsa, yeniden doğacaklardı. Doğa bile kendini yenilemeye devam edecekti. Tıpkı bir Anka Kuşu gibi."

Ani bir heyecan duygusuna kapıldı ve neredeyse boğulacağını sandı. Yanında duran Eva değil miydi?

Nefesinin yüzünü okşadığını hissetti.

Kendi kalbine bu kadar yakın atan diğer kalp Eva'nın değilse başka kimin olabilirdi?

Somut dünyamıza nüfuz eden soyut dünyayı ortaya çıkarmak için içinde yeni duyguların kabardığını hissetti. Görmesini engelleyen son perde de her an gözlerinin önünden kalkabilirdi.

"Yanımda olduğuna dair bana bir işaret ver Eva!" diye yalvardı sessizce. "Bana döneceğine olan inancımı boşa çıkarma."

Eva'nın, "Zamanı ve mekânı aşmayan aşk, ne kadar da sefil bir aşktır," diye fısıldadığını duydu. Hauberrisser'nın tüyleri diken diken oldu. "Burada, bu odada dünyanın dehşetinden kurtuldum ve yeniden dirilme zamanın gelene kadar seninle burada bekleyeceğim."

Sessiz, huzurlu bir sakinlik Hauberrisser'yı ele geçirdi. Etrafına bakındı. Bütün oda, baharın bastırılmış çağrısı gibi neşeli ama sabırlı bir beklentiyle doldu. Bütün eşyalar anlaşılamaz, mucizevi bir dönüşüm geçirmek üzereydi.

Kalbi delicesine atıyordu.

Oda, duvarlar ve onu çevreleyen eşyaların hepsinin, görünmez bir âlemden gelen gölgeler gibi cisimler dünyasına yansıyan, dünyevi gözleri için sadece yüzeysel görüntüler ve aldatıcı biçimler olduğunu hissetti. Artık ölümsüzlük diyarına açılan kapı her an Hauberrisser için de açılabilirdi.

İç duyularının uyanmasının nasıl bir şey olacağını hayal etmeye çalıştı. "Eva yanımda olacak mı, ben mi onun yanına gideceğim, onu görecek miyim, onunla konuşabilecek miyim? Dünya üzerinde var olan alelade iki kişinin karşılaşması gibi mi olacak? Veya şekli olmayan ve birbirlerine karışan renkler ve sesler gibi mi olacağız? Orada da etrafımızı eşyalar mı saracak? Işık huzmeleri olarak sonsuz uzayda mı süzüleceğiz? Yoksa maddi dünya bizimle birlikte değişecek ve bizler de maddi dünyaya mı dönüşeceğiz?" İçinde bulunduğu durumun tamamen yeni olmasına ve şu anda kavrayamamasına rağmen oldukça doğal bir süreç olacağını tahmin etti. Belki de dün gördüğü hortumların oluşmasından farklı olmayacaktı. Hiç yoktan ortaya çıkacak ve vücudun tüm duyularıyla algılanabilen şekiller hâlini alacaktı. Ne kadar çabalarsa çabalasın, kendini neyin beklediğini gözünde canlandıramadı.

Onu bekleyen mucizevi deneyimin gerçekliğinin, hayal edebileceğinden de muhteşem olacağını biliyordu ve bu düşünce onu iliklerine kadar titretti.

***

Zaman ilerledi.

Öğle vakti gelmiş gibiydi. Gökyüzünde, yükseklerde sisin içinde parlak bir küre süzülüyordu.

Fırtına hâlâ devam ediyor muydu?

Hauberrisser dinledi.

Fırtınanın devam edip etmediğini anlayabileceği bir ses duyamadı. Hendekler boştu. Esen rüzgârlar tarafından boşaltılmışlardı. Su yoktu, dalgalanma yoktu. Göz alabildiğine düz arazi vardı. Çalı çırpı hiç yoktu. Gökyüzünde tek bir bulut yoktu. Hava bile hareket etmiyordu.

Çekici eline aldı ve yere attı. Yüksek bir sesle yere çarpışını duydu. "Dışarısı sessizleşmiş," diye tespitte bulundu.

Dürbünden gördüğüne göre kasırgalar artık sadece şehirde esmeye devam ediyordu. Taş bloklar havada döne döne uçuşuyordu. Limanın olduğu yerde sudan sütunlar yükseliyor, karaya vurup kırılıyor ve sonra tekrar yükselip denizin üzerinde dans ediyorlardı.

İşte! Doğru mu görüyordu? Aziz Nikolaos Kilisesi'nin kuleleri mi sallanıyordu?

Tam o anda kulelerden biri çöktü. Diğeri ise dönerek roket gibi havaya fırladı. Muazzam büyüklükteki çan bir an için gökyüzü ve yeryüzü arasında havada asılı kaldı.

Sonra ses çıkarmadan yere çakıldı.

Hauberrisser'nın kanı dondu.

Swammerdam! Pfeill!

Hayır, hayır, hayır. Başlarına bir şey gelmiş olamazdı. "Chidher, yani insanlığın ebedi ağacı onları dallarıyla koruyor!" Swammerdam, kiliseden sağ kurtulacağını öngörmemiş miydi?

Ve yeşil çimenlerin ortasında çiçek açan elma ağacı gibi, gelecek zamanlar için yaşamın yıkımından korunan güvenli adalar yok muydu?

Paramparça olan çanın sesi eve ancak ulaştı.

Duvarlar hava dalgalarının etkisiyle gümbürdedi. Korkunç, iç parçalayan bir ses. Öyle korkunçtu ki Hauberrisser kemiklerinin, camdan yapılmış gibi un ufak olduklarını düşündü ve bir an için bilincini kaybettiğini hissetti.

"Eriha surları yıkıldı." Chidher Yeşil'in sesi odada yankılandı. "O, ölümden uyandı."

Soluksuz bir sessizlik.

Sonra bir çocuk bağırdı.

Hauberrisser şaşkınlıkla etrafına bakındı.

Sonunda kendine gelebildi.

Kendi odasının sade, çıplak duvarlarını açıkça görebiliyordu ama bu duvarlar aynı zamanda Mısır tanrılarının freskleriyle süslenmiş bir tapınağın duvarlarıydı. Hauberrisser da iki odanın tam ortasında duruyordu. Her iki oda da gerçekti. Yerde ahşap döşemeyi ve aynı zamanda da tapınağın taşlarını görebiliyordu. İki dünya çarpışmıştı. Gözlerinin önünde iç içe geçiyor ama yine de birbirlerinden ayrı duruyorlardı. Sanki aynı anda hem rüya görüyordu hem de uyanıktı. Elini odasının sıvanmış duvarları üzerinde gezdirdi. Pürüzlü yüzeylerini hissetti. Ama yine de aynı zamanda parmaklarının, bir tahtta oturan Tanrıça İsis olarak bildiği uzun, altın kaplamalı bir heykeli okşadığından bir o kadar emindi.

Eski tanıdık insan bilincine ek olarak, onu yeni bir dünya algısıyla zenginleştirirken eski dünyaya da dokunan, eski dünyayı saran ve dönüştüren ve yine de mucizevi bir şekilde var olmaya devam etmesine izin veren yeni bir bilinç edinmişti.

İçindeki her duyu, tomurcuklarından fışkıran çiçekler gibi ikiye katlanarak uyandı.

Gözleri açıldı. Hayatı boyunca sadece iki boyutlu düşünen ama birdenbire yuvarlak şekiller de görebildiğini algılayan biri gibi, uzun bir süre ne olduğunu anlayamadı.

Yavaş yavaş hedefine, yani her insanın gizli amacı olan yolun sonuna ulaştığını fark etti. Hedefi her iki dünyanın da vatandaşı olmaktı.

Bir çocuk tekrar bağırdı.

***

Eva, ona geri döndüğünde anne olmak istediğini söylememiş miydi? Bu düşünce onu ani bir şoka uğrattı.

Tanrıça İsis kollarında canlı bir bebeğin çıplak bedenini mi tutuyordu?

Hauberrisser başını kaldırıp İsis'e baktı ve tanrıçanın gülümsediğini gördü.

Tanrıça hareket etti.

Freskler az önce olduklarından daha parlak, daha renkli ve daha net hâle geldiler. Her yerde kutsal çömlekler duruyordu. Her şey o kadar belirgindi ki Hauberrisser odasının nasıl göründüğünü unuttu. Artık sadece tapınağı ve duvarları kaplayan kırmızı ve altın renkli resimleri görebiliyordu.

Düşüncelere dalarak tanrıçanın suratına baktı ve yavaş yavaş donuk bir anı yüzeye çıkmaya başladı. Eva! Bu Eva'ydı. Mısır Tanrıçası, Göğün Kraliçesi'nin heykeli değildi!

Ellerini şakaklarına bastırdı. İnanamıyordu.

"Eva! Eva!" diye bağırdı yüksek sesle.

Yatak odasının çıplak duvarları, tapınağın duvarlarının arasından tekrar görünmeye başladı. Tanrıça hâlâ tahtında oturuyor ve gülümsüyordu ama hemen önünde, Eva'nın dünyevi sureti duruyordu; genç bir kadın, yaşayan güzelliğin bir resmi.

"Eva! Eva!" Bağırarak ve kendinden geçerek onu kendine doğru çekti ve yüzünü öpücüklere boğdu. "Eva!"

Uzun bir süre pencerenin önünde, birbirlerine sarılarak durdular ve birlikte ölen şehre baktılar.

Kafasında bir düşüncenin konuştuğunu duydu. Konuşanın sesini Chidher'e benzetti. "Benim gibi siz de gelecek nesillere yardım etmek için bir araya geldiniz. Eskisinin harabelerinden yeni bir krallık inşa edeceksiniz. Böylece benim de gülümseyebileceğim zamanlar gelecek."

Yatak odası ve tapınak aynı anda görünür olmuşlardı.

Janus'un suratlarından birine sahipmiş gibi, Hauberrisser hem dünyevi olanı hem de ötesini aynı anda görebiliyor ve tüm detayları, tüm nesneleri açıkça ayırt edebiliyordu.

Yaşayan bir adamdı.

Hem burada hem de buranın ötesinde.

